

14

12

- 01011 - 001 -

Natalis Enodas. + 572 Libris 40. ff. 112. 172-0
Res. D

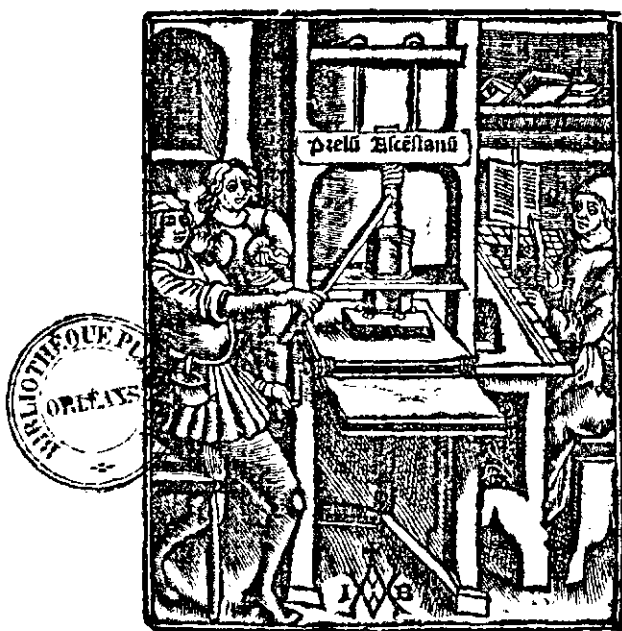
GRIPHI AVSO

nianí Enodatío per Franciscũ Sylviũ Ambianatem
perq; eundem nuper recognita & aucta.

Vnde Gríphí verbis Io. Vacceus.

Asper eram: nodos mihi Sylvíus abstulit omneís

Sic ego sum scyrpus qui modo Gríphus eram.

Venduntur in ædibus Ascensianis.

PRAEFATIO.

Francisci Sylui Ambianatis in commentarios in Grifphon
Ausonii ad Nicolaum Syluium patrem Praefatio.

Vmerorum rationi tribuisse potestatem multam Pythagoras phibet: quū ex numeris facta esse oīa: sine numeris fieri nihil posse constare numeris atq; cōseruari oīa autūmavit. Sed impar numerus, auctore Plinio, ad oīa Imperis vehemērior esse putatur: eumq; prosperiorē hominib⁹ esse antiquū, vt ait Sex. Pōpeius, crediderūt. In supponēdis ouis gallinis obseruari solitū eē M. Varro scribit, vt sint numero imparia. castrensiū fossarum latitudine imparitati esse accōmodādā Vegetius prodit. Esse eū debere aut septē pedū, aut nouē, aut vndecim, aut si maior hostiū vis metuī: septendecim prēcipit. Ipsum quoq; imparē numerū, vt par numerus immūdu est, ita mūdū esse Diuus Hieronym⁹ tradit: de quo ecclesiasticos multos disputasse memorie p̄dit, vt Clemētē, Hippolytū, Origenē, Dionysiū, Eusebiū, Didymū: & e latinis Tertullianū, Cyprianū, Victorinū, Lactantiū, Hilariū. In qbus annuerādū cēsemus Iodocū nostrū Clithoueum in philosophicis atq; theologicis disciplinis grauisimū: q de mystica numerorū tā parū q impariū significatiōe (q in sacris habent literis) opus grauitate sua nō indignū superiorib⁹ his annis emisit. Ex imparibus aut numeris ternariū esse potētissimū: ei⁹ virtute p̄similē esse nouenariū, vtpote ex triplicato ternario factū: pleriq; oēs asseuerāt. Ternariū numerū natura p̄fectū esse, primūq; numerorū impariū Plutarchus scribit, q in se numeri habet principiū, primasq; differentias, & numeri cuiusq; elemēta cōmixta, inuicēq; cōiūcta cōcipit. Ideo ternariū in multis reb⁹ etiā a natura obseruari solitū attendimus. De trib⁹ omē dici auctor est Aristoteles, q idē tradit totū esse id qd tria illa habeat principiū finē & mediū. Aquilonē nocte exorsū cessare die tertio, qā is tertius dies decretorius est, ex eodē accepim⁹. Diei tres sūt pres oriēs mei. Dies & occidēs,

PRAEFATIO.

quarū tātū in tabulis duodecim mētio erat. Crabronū terno-
uenos ictus pñciosos esse Plinius author est. Eius nepos tra-
dit debere nos prima tēpora vitē, media patriē, nobis extrema
impertire. Sic em̄, ait, leges ipsē monent. Plusq̄ trib⁹ noctib⁹ ab
vrbe sacerdotē abesse nefas esse Romē Plutarch⁹ meminit. Af-
firmat Democrit⁹, vt est apud Columellā, bestiolas eas q̄ olerū
folia exedūt, q̄ latine appellant eruce, grēce cāpe enecari, si mu-
lier, q̄ in mēstruis est, solutis crinibus & nudo pede, vnāquāq̄
arēā ter circūeat. Post hoc em̄ decidere oēs vermiculos & ita
emori. Tria in tēplo Cereris. Xenocrates p̄ius authore d. Hie-
ronymo de Triptolemi legib⁹ apud Atheniēses tria tātū p̄ce-
pta in tēplo Eleusina: Cereris residere scribit, honorādos parē-
tes, venerādos deos, carnibus nō vescēdū. In Anacharsidis sta-
tuis scribi solebat. Lingua vētre pudēdis cōtinēdū est. M. Cato
trib⁹ p̄ oēs vitē suē ptes poenitētiā egisse dicebat. Primū si mu-
lieri q̄cūq̄ arcanū aliqñ credidisset, deinde si quo nauī trāsmis-
set, quo pedestri itinere pficisci sibi licuisset, tertiū, si qua dies
ei p̄ incuriā inanīs effluxisset. Hippomanes cū Athalāta certa-
turus a Venere tria mala aurea ex hortis Hesperidū accepit
quorū beneficio Athalātē & victoriā & nuptiis potit⁹ est. Stre-
nā vocam⁹ eā, q̄ authore Pōpeio, dat religioso die ominis bo-
ni gratia, a numero quo significat alterū tertiūq̄ similis cōmo-
di vēturū, veluti trenā p̄posita litera s, vt in lato & lite solebāt
antiq̄. Pueri quū baptizant primū trib⁹ illis abrenūciāt, diabolo,
pōpe, & angelis eius, deinde aqua ter. authore Tertulliano
abluunt. Futura modis trib⁹ cumana sibylla. p̄dicere solebat,
voce, scriptura, signis. i. notis q̄busdā. Carmine ter repetito iti-
nerum securitatē aucupari solitū esse Plinius tradit. Preces &
libamina terrio repeti Martianus Capella scribit. In magicis re-
bus numerū hūc nō aspernant. Hinc Tibullus. Ter canet: ter di-
ctis despue carminib⁹. Hinc itē Virgilius in Pharmaceutria.
Terna tibi hac primum triplici diuersa colore
Licia circundo: terq̄ hac altaria circum
Effigiem duco. Numero deus impare gaudet.

IN GRIPHON.

Necte trib⁹ nodis ternos Amarilli colores. Apud eundem. Crī-
nes effusa sacerdos Tercetū tonat ore deos Erebusq; Chaosq;
Cyrene Aristei mater apud eundem Oceano sacrificans.

Ter liquido ardentem perfudit nectare Vestam.

Ter flāma ad summum recti subiecta reluxit. Scyllē quoq; nu-
trix, vt animum Nisi flectat, qui filia scyllā & Minois nuptias
perrinaciter negat, sacrificans:

Terq; nouena ligat triplici diuersa colore

Fila, ter in gremium circum, inquit, despue virgo.

Despue, ter virgo: Numero deus impare gaudet.

Set pphanorū omīssa superstitione nōne hanc ternariū positio-
nē in scriptura passim inuenire est! Tres enī sunt: q; testimoniū
dāt in Caelo, Pater, Verbū, & Spūs sanct⁹, & hi tres vnū sunt.
Deus, patriarcharū triū deū se esse dicit. Ego, inq; sum Deus
Abrahā, deus Isaac, & deus Iacob. Christo nato tres reges tria
obtulerūt munera, aurū, thus, & myrrhā. Ter Christus in soli-
tudine tērat⁹ est. Idē quū in mōte excelsō trāsfigurari voluit,
tres illos assumpsit secū Petrū, Iacobū, & Ioānē. In ea transfigu-
ratioe tres apparuerunt Christus ipse. Helias & Moyse. Tria
ibidē fieri tabernacula Petrus cupiebat. Christ⁹ tria dicit grā
Eunuchorū esse. Alii enim de matris vtero sic nati sunt, Alii
ab hoibus facti. Alii qui se ipsi castrauerunt, ppter regnū celo-
rū. Eiusdē quoq; Christi passio & resurrectio mysticū hūc ter-
nariū habuit. Ea enī passione instāte ter orauit in mōte Oliue-
ri. Ter denis argēteis a discipulo vēditus est. ab alio discipulo
ter negat⁹ est. Ad tres illos iudicii causa pertractus est, ad pri-
cipem sacerdotū, ad Pilatū, ad Herodē. Damnat⁹, tribus clauis
inter duos latrones medius hora tertia crucifixus est. Supscri-
ptio crucis hebraice grēce & latine scripta est. In cruce terti⁹
fix⁹ est. Ad crucē marię tres stabāt. Maria mater IESV, Maria
Cleophe, & Maria Magdalene. Ab hora sexta ad nonā factę sūt
tenebrę p vniuersum orbē terrarū. Gloriosissima illa ei⁹ resur-
rectio triduana fuit. Qm̄: vt diu⁹ ait Hieronym⁹: in toto tēpo-
re tertiū tēpus tūc apparuit. Primū enī tēpus erat ante legem:

PRAEFATIO

secūdū sub lege: Tertiū est sub gratia. Nouem dein sunt angelorū ordines in tres hierarchias collecti. Hierarchiis angelorū singulis tres aptantur ordines. Postremę sunt angeli, archangeli, principat⁹, medię potestates, virtutes, dñationes: Suprę throni, cherubim, & seraphim. Prętereo q̄ in mysterio Missę verba multa ternario repetuntur. Prętereog̃ q̄ diuīs p̄ multis nouē dies faciūt supplicationes si q̄ morbo aliquo ab eis curari sperāt: quas nouenarias vulgo dicūt. Nouendiale aut̃ nō inepte appellari putē: licet aliud esse nouēdiale. T. Liui⁹ dixerit. Res p̄ter hęc humanas feliciores fore, ac iucūdiore putār: si ab eis ternarius nō absit nūerus. Hinc factā eē Galliā nostrā triplicē facile mihi p̄suadeā Togatā. Comatā. Bracchatā Hic itē cisalpinā Galliā triplicē: Celticā/ Aquiranicā/ Belgicā. Quid Lilia ternario nūero ad Reges n̄ros p̄ insigni cēlitus demissa cōmemorē? Adde q̄ sentētia tribus facta vocabulis putat eē cōcinā nior, vt Sors oīa versat. Oīa vincit amor. Fugit irreparabile tēpus. Eueniūt digna dignis. Paruū pua decēt. Aliq̃ hoc genus sexcēta. Emblemata quoq̃ vocabulis nō faciūt pluribus: quale ē illud nostrū. Virtus cordis alūna: vtq̃ sunt illa. ne qd̃ nimis: nosce te ip̄m. Set de his hactenus. Quir aut̃ patri meo hos n̄ros labores nūcupatos voluerim: paucis accipe. Istęc librorū ad aliquē dedicatio aut vtilitatis habitę iā, aut speratę grā aut amicitę, aut venerationis fieri solet. Proxime aut̃ & secūdū deū nemo est quisq̃: ex quo q̃ ex p̄e vtilitatē acceperim maiorē. Nullus est q̃cū arctiore deuiciat amore. Prima. n. (vt author est Cicero) societas est ī ip̄so cōiugio: p̄xima ī liberis. Primas itē venerationis pres patri me debiturū nō diffitear. Deinde ip̄arē nūerū patris: parē matris appellatiōe Arithmeticos venerari Macrobi⁹ testis est. Hac igit̃ imparis nūeri oblata nūcupatione patrē venerari mihi videor. Tertiō a domo n̄ra ternariū nō abesse nūerū mēte colligo. Nā ex ipsē patre & matre p̄fecti sum⁹ ter quini: quoq̃ tres fato iā cōcesserūt. Ter quaterni superātes viuim⁹: sexus muliebris tres sunt: viri līs aut̃ nouē: quoq̃ ego natus sum terti⁹, Set ad rē accedam⁹.

IN GRIPHON

Index eorum quæ ad
Griphi Aufonij explana
tionem citata sunt.

F Bfoluere. ix.
Absterni⁹. v. x.
Abstinēdū esse
folio vj.
Abuti & vti. xj.
Acies triplex. l.
Achillis equi. lii.
Acronis erratum. vii.
Adæ & Adæq. xliiii.
Adio. xxviii.
Actuum verbum abso
te positum. xlvj.
Ad pila & ad triarios ve
nire. l.
Adipiscēdi interdicta. xli.
Advocati q nō sint. xli.
Aegloga. vi.
Acquitas triplex. xli.
Aeruca. viii.
Aerugo. non ergo. viii.
Aeripedes. xxiii.
Aeschines exul. xliii.
Aesculapij. iiii.
Aetas triplex. xix.
Aetas hominis. xxix.
Aethernum. xi.
Aether. xi. & xl vi.
Aeuum quid sit. xi.
Affectus triplex. lii.
Alcurs & Alcmegon. xxxii.
Alimentum triplex. xxvi.
Alui purgatio. iiii.
Amargoteron. iiii.
Anicitia triplex. xxvi.
& xxix.
Amoris virtus. li.
Amphora. xxxviii.
Anacreon. xxii.
Anachorite. ix.
Angulus triplex. xxxix.
Animalium vitæ. xxii.
Animæ partes. xxviii.

Animæ gradus. xviii.
Anima mundi. ibidem.
Animæ hominū. liii.
Annus Aegyptior. xxii.
Anni partes. xxix.
Annibalis in Romanos
odium. xxix.
Antiquitatis propriū. xi.
Apollinis aues. xxv.
Apollinis potentia. xxv.
Apud cum datiuo. xii.
Aquila cur Ioui mini
fret fulmina. xxi.
Aristotelis mors. xix.
Asia. xlvj.
Asiatica oſo duplex. xliii.
Asiaticū dicēdi gen⁹. xliiii.
Atticum genus. ibidem.
Athenę. xiii. xliiii.
Athenę vnde dictę. xliii.
Auarus & Auidus. ii.
Auentinus mons est Rhe
mo sacer. xlviii.
Aues Apollini dicatę. xxv.
Auges strabula. xxxi.
Augures. xxvii.
Augurū numerus. xlix.
Augusti temperātia. xv.
Auli gellij loc⁹. vide gellij.
Auspicandi tempus. vj.
Acchilides. fo
lio xxxii.
Bacchi tres. fo
lio xxv.
Bacchus cur dimeter di
ctus. xxxv.
Bellerophontes. li.
Belloꝝ exercitatio. xlviii.
Berofus. xx.
Bibere græce. v.
Bychus. Ibychus. xxxii.
Bizantium. xxii.
Bœotica sus & Bœoticū
ingenium. xxxiii.
Bonitas. xxviii.
Bonosi bibacitas. xv.

Bonum triplex. xxviii.
Bromius. xxviii.

Aelovirilia am
putauit Sa
turn⁹. xx. lii.
Cælum pater.
solio xxxix.
Cælorū concentū cur nō
audiamus. xlvii.
Celicolę. liii.
Cæruſſa. viii.
Calendę. l.
Calumnia. xliii.
Caperata frons. x.
Capitis diminutio. xliii.
Capitolium & eius incen
dia. xxxvii.
Caprarū inuentū est Del
phicum oraculū. xiv.
Carceres tres. xli.
Carneades. xliii.
Carthaginienſi. in bello ab
stemij. iiii.
Caterua. l.
Cauillari. xliii.
Celeres. xlix.
Centuria. l.
Cerberus. xxi. & xxv.
Ceres. xx.
Ceruorū ætas & quomo
do iuuenescant. xxiii.
Certaminū genera. xxxv.
Charta (non em scribetur
cartha. ii.
Chymarchus. li.
Chimæra. li.
Chirurgica medicīa. xliii.
Chordā nō dici p fune. l.
Cyathus & ad Cyathum
ſtare. vii.
Cybele vnde dicta. xvi.
Ciceronis præceptor. xlv.
Cymera cur triceps & an
chimæra dicatur. lii.
Cinnamomū & quo mo
do legatur. xxliii.

TABVLA

Cinnamulgus. ibidem	Delphici oraculi cōstitutē	Exemplum bonum aliis
Circe. liij. Cyrus. xv.	di causa. xlv.	præbendum. v.
Cytheron. xxxiij.	Delubroruz forma. xlvj.	Exhibitoria interdīcta. fo
Ciuitates triptite. xlvij.	Dentium eculsio. liii.	lio xli.
Ciuitatis partes. xlvij.	Deorum vana cōsecratio	 Litera scribēda.
Cæbus. xl.	xx. Ordo triplex. liiij.	folio viii.
Coemptio. xxv.	Deponentia verba. xi.	Fames sacra. ii.
Cœna Cœnobium Cœno	Deterius. ibidem	Fanū. viii. xliiij.
bifa. ix.	Diana taurica & Dianæ	Fata. xix.
Colossus rhodius. xliiij.	tres. xxv.	Fata Troiæ xxi.
Coniuratio. xxx.	Diapason, Diapente, Dia-	Febbris triplex. xii.
Colores oculorum. xvij.	tesaron. xlvij.	Felix sine æ. xliiij.
Comprehensio. xli.	Dicas tria verba. xli.	Festuca. xlii.
Contagiū, Contagio, Con-	Dicendi tria genera: & fo-	Figura inuidiæ. x.
tages. viij.	tidē simulata xliiij.	Flacci vnde dicti. vi.
Contemplatio. xxviij.	Dierum appellationis ra-	Flora vini poti pœnā de-
Conticinium. xxix.	tio. xlvij.	dit. v.
Controuersiam faciunt	Difficulus. vii.	Fluxus ventris xxi.
tria. xli.	Dii triplices. xlviii. liiij.	Fœdus nuptiarum. xlii.
Conus triplex. xxxiij.	Dii separantur tribus re-	Fœminæ vino abstineāt. v
Cordis humani pœdus &	bus ab homine. liiij.	Fœnus. xliiij.
incrementum. xviij.	Dii magni. xxxvii. liiij.	Fœnerator & fœnus. ii.
Cornicis ætas & Coronæ	Diminutiua. xliiij.	Fœtum, & fœnifica. xliiij.
dis mutatio. xxiij. xxxiij.	Diogenes. xliiij.	Forma stellarum. xlvj.
Coronis. xliiij.	Dionysii. xxxv.	Fons Syluii. xxxiij.
Coronæ Herculis. xxxii.	Disciplina triplex. xxviii.	Friuola. iij.
Corporis humani exten-	Distancia planetarū. xlvij.	Frontis indicia & frōs ca-
sio. xvij.	Diuinitio. triplex. fo-	perata. & hic frons. x.
Coruus vocalis. xliiij.	lio xxvii. & xlv.	Fucus & fucū facere. lii.
Crates bellicæ. iij.	Doctis inuidetur. xliiij.	Fulgmina & eoruz genera
Crines in serpentes muta-	Domus partes. xxxviii.	& quibus cōueniant. xxi.
ti. folio li.	Dryudæ. xvi.	Fungor hanc rem. xi.
Critolaus. xliiij.	 Brietas dāna. fo	Furia tres. lii.
Cubus. xvi.	lio v.	 Anten. i.
Cupiditas. xxviii.	Edoga. vi.	Gallinace⁹ Eu-
Cumæa sibylla. liiij.	Edyllia. xliiij.	dionis. i.
Curia. xlix.	Elementa tria xxvi.	Gallus. & eius
Curiones. xlix.	Empirica. xliiij.	cantum esse boni ominis
Currus saturni. xxi.	Eques & equito. i.	& Gallicinium. xxx.
 Amnare. xi.	Equi boni indicia. viiij.	Ganges. xliiij.
Damnū. ibidez.	Equi Achillis. lii.	Gellii locus. xv. xx. xxvi.
Damnatis dice	Erinnyes. lii.	Gnationē p̄ficiētia. xxxix.
re tria licet. xli.	Euchionis gallinaceus. i.	Geriones. ii.
Dearum contentio. xxi.	Eurocatio militum. xxx.	Gerræ sicula. iij.
Deceſurales leges. xl.	Exactio. xliiij.	Gigantes. Glaucus. lii.
Delphi vmbilic⁹ terrę. xl.	Excutere. ii.	Gloriosus. ix.

IN GRYPHON.

Gnobilis. f.
Gorgones. liij. Vnde dican-
tur. ibidem.
Gorgades infula. liij.
Græco more bibere. v.
Grammatica. Grammaticus.
Grammatista. xlii.
Gratiæ nudæ. viij.
Gratiæ tres. xxvi.
Griphus. f.
Gubernationum genera.
folio. xlviii.
 Annibalis i Ro-
odidum. xxix.
Harmonia celo
rum cur non
audiamus. xlvii.
Harpigæ & quot sint. liiij.
Hastati in acie. l.
Hecate. xxv.
Hedera cur coronent poe-
tæ. xxxiij.
Helens genus & quare cy-
gni filia. xxii.
Heracitus. xvj.
Hercules tres & Herculis
labores & Genesis. xxxi.
Herilus tricorpor. li.
Hermathena. xxxiii.
Hermes. xliij.
Hieroglyphicæ literæ xvi.
Hilaro fronte. x.
Hypallage q̄ten liceat. liiij.
Hippodamus. xlviii.
Hippolyti castitas, casus,
resuscitatio. iij.
Homeri mendacia. liiij.
Homo tribus cōstat. xliiij.
Hominu3 sexus. xvii. pur-
gatio. xvi.
Hominum genera tria. fo-
lio. xliiij.
Hominis formatio. xvi.
Homonis genitiu3. xviii.
Horatius. vide Oratius.
Hospitiū lex. xlii.

Ambici versus.
folio. xlii.
Iabici poetæ. ibi.
lanus. xx.
Ibycus. xxxiiij.
Idea. xxxviii.
Idus & iduare. li.
Ientalum. ix.
Ignobilis. i.
vi diphthongus. liiij.
Imperfecti temporis a per-
fecto discrimen. i.
Impingere. viiij.
Improbis. ii.
Indicio suo tanq̄ forex per-
iit. fo. l.
Indorum mos. vi.
Inferig. xxxvi.
Ingenui. xliiij.
Insans tempus. xi.
Interdicta & eorum gene-
ra & diuisio, & interdice-
re aqua & igni. xlii. & xliiij.
Inuidus. iij.
Inuidiæ figura. x.
Inuidetur doctis. xliiij.
Iocasta. xxxvi.
Ioues tres. xix.
Iouis regnum. ibidem.
Iouis sceptrum. xxi.
Iracundia. xxxviii.
Isopleuros, & Isoseles. fo-
lio. xxxix.
Iudex sit abstemius. v.
Iudiciū ordines tres. xli.
Iudicium triplici nota fie-
bat. xli.
Iudicia muta. xlviii.
Iugū & sub iugū missio. fo-
lio. xxx.
Iuniadæ. xxxvi.
Iuno. xx. & xxxvi.
Iuno lucina. xxxv.
Iuris præcepta & diuisio.
xl. Ternarij. xliij.
Iustitiam Pythagor. xliij.

Iustitia triplex. xxxix.
Iuuenes. xix.
καλω l.
 Atrinq. xviiiij.
Laurus expers
fulminis. xxi.
Legio. l.
Lex græcanica. v.
Legu3 Romanarū pmul-
gatio. xl.
Lædoria. vi.
Lepida. Lepidus. liiij.
Leporaria. xliiij.
Leporum genera. xliiij.
Libertas triplex & liberti-
norum status. xliiij.
Libertatis propriū. ibidē.
Libertas tribus restitui-
tur. xliiij.
Libertini quæ. xliiij.
Libri sibyllini. liiij.
Lyrici poetæ. xxxiiij.
Lyra inuenta. l.
Literati. xliiij.
Literæ hieroglyphicæ. xvi.
Logica medicina. xliiij.
Logicæ vis triplex. xxxviii.
Luceres. xlviii.
Lucilius. xliiij.
Lucina Iuno & diana. fo-
lio. xxxv.
Ludi varij. xxxiiiij.
Ludus vnde dictus. liiij.
 Agni dii. xxxviiij.
Male. viiij.
Manipulus. l.
Marica. xx.
Mars Venerem amat. fo-
lio. xxx.
Martia fulminata. xxi.
Medicina triplex & qd sit.
folio. xlii. xliiij.
Medicina multiplex. xliiij.
Medicorum sectæ. xliiij.
Medimnus & ei3 genera-
folio. xxxviiiij.

IN GRYPHON

Mediocrimi dij.	liiij.	Naturę pricipia.	xxviii.	Opt Rhea.	xix.
Menelaus.	xliij.	Nealtis pictura.	ix.	Oratori locus.	vij.
Mensam quia sacram va-		Negotiator sordidus.	j.	Oraculi delphici cõstituē	
cuam ne tollas.	vj.	Nemesis.	xx.	di q̄ fuit causa.	xlv.
Mensis.	xvj.	Neptuni regna.	xix. xxi.	Oratori tria in dicēdo ob	
Mercatura triplex.	xliij.	Nestor.	xxii. xliij.	seruanda & speculāda.	xlv.
Mercurius triceps.	xliij.	Neutrobi.	xliij.	Orationis partes.	xliij.
Methodice medicia.	xliij.	Nyctelia.	xxxv.	Oratiõis breuitas.	xliij.
Metra naturalia.	xii.	Nympharum tria milia		Ordines iudicũ tres.	xlv.
Militię genera.	xxx.	fo.	liiij.	Ordo stellarum.	xliij.
Tres partes.	xliij.	Nobilis & Nobilito.	j.	Ordines deorũ tres.	liiij.
Minerva tergemina.	xxix.	Nodus in scyrpo.	xliij. xv.	Ordines pōtiscũ tres.	liiij.
Miracula mundi.	xliij.	Noa & eius filij.	xx.	Organi intentio.	xxxiij.
Myrmillo.	xxxv.	Nois iponēdi tēpus.	xviij.	Ornithones.	xliij.
Missiones a bello.	xxx.	Nomina nobilium.	l.	Oscen aus.	xliij.
Mystica.	xvi.	Nomina quibus tria.	l.	 Abulũ stellarũ	
Modi nouẽ in verbo.	xij.	Nonę.	lj.	qđ sit.	xlvj.
Molo pceptor Cic.	xlv.	Notę iudicij.	xlvj.	Pacuui?	xliij.
Monachorum genera.	ix.	Nouenarij vis.	xvi.	Palinodiã can-	
Mons sacer.	xlix.	Nouendiales.	xxxvi.	tare.	xxxij.
Monoceros.	x.	Numenius.	xvi.	Palma.	xxxiiij.
Morbus & vitium.	vij.	Numen Pythagorę &		Palladis laicus.	xxxvii.
Mors triplex.	viiij.	Varronis.	xliij.	Parę.	xx.
Mors Aristotelis & Pla-		Numeri triplices.	xxxix.	Pariēdi tēpus i hote.	xvii.
tonis.	xix.	Numerus augurũ.	xlix.	in ceteris.	xviiij.
Mulus tripes.	lj.	Num ⁹ vnde & quare.	ii.	Pariendi p̄sides.	ibidē.
Mundi miracula.	xliij.	Nugę. Nuguendi &c.		Pariētũ diuersitas.	xxxix.
Mundi musica.	xlvij.	Nuguli &c.	j.	Participia sine v̄bis.	xliiij.
Mundus ignescet.	xlv.	Nundina dea.	xli.	Palitheia.	xxvi.
Mureņ cognomen.	vj.	Nuptię secundę.	xxiiij.	Patellarij dij.	liiij.
Musica in homine vbi sit.		Nuptię noctũ.	xxv.	Patrũ numerus.	xlviiij.
folio	xlviiij.	Nuptiarũ fœdus.	xliij.	Pecunia conspeliiri solita	
Musa coronatur palma.		 Blita.	xj.	folio	xxxvi.
xxviii. Quot sint.	xxxiiij.	Obscenũ Vn-		Pegasus.	lj.
Herculem & liberũ comi-		de dicat, & qui		Penates magni.	xxxviiij.
tantur.	xxxiiij.	sint osci.	xlv.	Pergrecari.	v.
Musicę partes.	xii. xlviiij.	Occupare.	iii.	Pesij locus.	xxxvi.
Musica mundi.	xlviiij.	Oculorũ colores.	xviiij.	Pes.	xxxviiij.
Musica triplex.	ibidem.	Odium trip.	xxi.	Ph. scribenda.	viiij.
Muta iudicia.	xlvij.	Oedipus.	xxxvi.	Phedra.	iii.
 Are sine corti-		Officium regum.	xxi.	Phalanx.	li.
ce. fo.	xv.	Offucia.	viiiij.	Phia triplex.	xxviiij.
Nasus derisio-		Olor Apollini quare fa-		Phœnix aus.	xxiiij.
ni dicatus.	x.	cer.	xxiiij.	Phœnix palma.	xxiiij.
Nares acutę.	ibidem.	Omphalos.	xl.	Phorcus.	liiij.
Naturalia metra.	xij.	Opima spolia.	xxxiij.	Pice.	xxxiiij.

TABVLA.

Pierides.	xxvii.	folio	xxij.	Sacra famet.	ij.
Pindarus.	xxii.	Purpurissus.	viii.	Sacra non vulganda.	xvj.
Pyrrhi achates.	xxxiii.	 Vadrantal.foe	lio. xxxviii.	Salacia.	xxvj.
Piscine.	xiii.	Quæstus im-	probi. ij.	Sapientia triplex.	xxix.
Pythagoræ numeri & iurandum.	xiii.	Quirinus.	xx.	Sappho.	xxxij.
Planetarū distantia.	xlvi.	Quorum bonorū inter-	dicta .	Satyri.	ij.
Platonis numeris obsecutus.xiiii. Eius poema. iij.	Mors.xix. Nomen primum.	ibidem.	 Acemi tres.vij	Saturnus.	xx.xxij.
Plebis Ro. partitio.xlviii.	Secessio i mōtē sa.	xliz.	Ratio. xxviii.	Scabies.	vij.vij.
Plutonis regna.	xix.	Regem quando Tuscū f-	lutabant.	Scalennon.	xxxix.
Pocillare.	vii.	Regnatus.a.um.	xlviij.	Scena & Sceptrum.	xlviij.
Podarge.	lii.	Regia Iouis, Neptunis,	Plutonis.	Sciens.	xi.
Poesis triplex.	xii.	Religio.	xxxiiii.	Scylla triplex.	lii.
Poetæ lyrici & poetarū laudes.	xxxii.	Remeboth.	ix.	Et quid sit.	ibidē.
Potificū ordo triplex.	liiij.	Re particula.	iiii.	Scurp ⁹ & Scrupus.	xlii.
Porphirionis erratū.	vii.	Restitutoria interdīcta & retinendi.	xlj.	Scurpus & Scrupul ⁹ .	xv.
Portuni hasta.	xxii.	Retinēdi interdīcta.	xlj.	Secessio plebis Romanæ ius mōtem sacrum.	xliz.
Prandicula.	ix.	Rhea.	xix.	Seculares Iudi.	xxxiiii.
Prenominis origo.	l.	Rhemo Auētinus sacra-	tus.folio	Senaculum.	xlviij.
Prenoiā femininarū.	ibidē.	Rhodiū Colossus.	xlviij.	Senatores.	ibidem.
Preteriti perfecti & imperfecti discretio.	j.	Rhinoceros.	x.	Senatoria tria iussa.	ibidē.
Principia naturæ.	xxviii.	Rhythmus.	xlviij.	Senatorū numer ⁹ .	ibidē.
Principes in acie.	l.	Rhodos & Rhodium genus dicendi.	xlviij.	Senarius.	xxxviii.
Proditionis p̄ciū.	xxvii.	Rhodiū colossus.	xlviij.	Sepultus.	xxxvi.
Profanum.	xliii.	Romæ ruina.	xxix.	Sepelitus.	ibidem.
Prohibitoria interdīcta.	folio	Diuisio.	xlviij.	Sepulcra erāt pecuniæ conditoria.	ibidē.
Propinare.	vii.	Romanæ tribus.	ibidem.	Serapion.	xlviij.
Proserpina.	xxv. xxvi.	Romuli sobrietas.	v.	Seruus trib ⁹ honorari fol-	let.
Proverbiū.	j. ij. iii. xliii.	Ruere.	xj.	Sexus hominum.	xvii.
xxx. xxxii. & fo. xxxiii.	Prurigo.	Rumina.	v.	Sexus virile.	xxi.
Puer triceps.	li.	Rumnenses.	xlviij.	Sibyllæ & earū libri & quot sint.	lii.
Pueri vino abstineāt.	v.	Rumulus.	ibidem.	Sicania & Sicilia.	xxvii.
Pulchritudo triplex.	xxix.	 Abbatū.	xlviij.	Siculi.	ibidem.
Puluis.	ii.	Sabinæ.	xliz.	Siculæ guerræ.	iii.
Punica bella.	xxix.	Sater mōs.	xliz.	Signa militaria.	xxx.
Purpura & eius inuētio.	folio	Sacerdos sit sobrius.	v.	Simonides.	xxxii.
				Simulata gñā dicēdi tria.	folio
				Sirenes.	xxvii.
				Sirenussē.	xxvii.
				Situs.	ii.
				Sobrius.	x.
				Sobrietas Romuli.	v.

TABVLA.

Socratis mors.	xxi.	Thracū pugne.	xxxv.	Verbum actiuū absolute positum.	xlvi.
Solidum.	xxxi.	Tigo vel Tyro.	xxii.	Vesperna.	ix.
Soluere debitum.	ix.	Trabes triplices.	xlvi.	Vesta quę sit & vnde dicatur.	xx.
Soli genera.	xlii.	Tria damnatis dicere licet.	xi.	Vestę simulacrū. eodem.	xx.
Sōticus morbus.	viii.	Tria nomina.	l.	Vestaliū castitas.	xxi.
Sonus triplex.	xxxi.	Tria oratori in dicēdo seruanda.	xl.	Vestę quot sacerdotes fuerunt.	xliz.
Sophia.	xxix.	Triarij.	l.	Via humana.	xxvii.
Speculi inuentio.	lii.	Tribus Atheniensi.	xliz.	Vidua vnde dicta.	li.
Sphinx.	xxxvii.	Tribus Romani.	xlvi.	Vigiles.	xxx.
Spurius.	l.	Vnde dicantur.	xliz.	Vindicta.	xliz.
Spolia opima.	xxxi.	Tribuni plebis cur sint creati.	xliz.	Vino vti. interdictū olii iudici. sacerdoti. formis. v.	vi.
Spongiarum genera & natura ac vltus.	viii.	Triceps puer.	li.	Vino parce vti dū.	vii.
Stare ad cyathum.	vii.	Triceps Mercurius.	xlii.	Vini utilitas.	vii.
Stellarū forma.	xlvi. xlvii.	Tridinium.	xv.	Vini genera.	vii.
Pabulū.	xlvi. xlvii.	Tricongius.	eodem.	Vini potores.	xv.
Stesichorus.	xxxii.	Tridens Neptuni.	xxi.	Virbius.	lii.
Suffitio.	xlii.	Trieterita.	xxxv.	Virgilius locus. ii. liii. v.	vi.
Sulcus.	xxi.	Trigonus.	xxxix.	& fo. xv. xxxi. xli.	vi.
Superstitiosus.	xxxliii.	Trinactia.	xxvii.	Virilia amputata cōlo. li.	li.
 Abulę legū. xl.		Trinitatis ratio.	liii.	Vita meta.	xxviii.
Tarpeiū.	xxvii.	Trinūdinū.	xi.	Vitę pericula.	xix.
Tarquiniōrū regum vter libros Sibyllinos emerit.	liii.	Triplesuros.	xxxix.	Vitę genera.	lii.
Tatienſes.	xlvi.	Tripodis faciendi quę fuerit causa.	xl.	Vitium vnde tres.	vii.
Tauri ludi.	xxxliii.	Tris in cōpositione.	liii.	Vitium & morbus.	vii.
Temetum.	x.	Triuia.	xxv.	Vitaces homines & cetera animalia.	xxii.
Tēperantia Augusti.	xv.	Troiz fata.	xxvi.	Viendi meta.	xxviii.
Tēporis imperfecti & perfecti verbos discretio.	l.	Troiz excidium.	liii.	Vlyſſes.	xliz.
Tempus triplex: & quid tempus sit.	xi. & xii.	Trophęum.	xxxi.	Voluptas.	xxvii. xxviii.
Terentius.	xliii.	Tumultus.	xxx.	Vti & abuti.	xliz.
Terentus.	xxxliii.	Turma.	l.	Vti possidetis.	xlii.
Tera & Terentini ludi. folio eodem.		Tusci quando salutabant regem suū.	li.	Vtrobi.	xlii. bis.
Terminis.	lii.	 Anus quis dicitur.	lii.	Vukanus.	liii.
Terreij in hoſe.	xvii.	Varronis numeri. xliii. laus.	xxxi.	Vulgus. mascul. genere. xliii.	liii.
Ternatus iuris.	xli.	& xxxliii.		Vulneris obligatio a quo inuenta.	liii.
Terra mater.	xxxix.	Veneres dug.	xxx.	Vulpecula.	xxxix.
Petricus.	xlv.	Veneris cum Marte adulterium.	xxx.	Vulturis in nō.	xxxi.
Thaletis gratię.	xxvi.	Verbum Christus.	xliii.	Vuę in vite tres.	vii.
Theophrasti q̄rela.	xxxi.			Zoosires siue Zoroasires.	xx.
Thracę pugnatores &					

FINIS.

Aufonius Symmacho Salutem.

Atebat iter nugas libellus ignobilis:utināq;
latuisset,neq; indicio suo tāq; forex periret.

Francisci Syluii Ambianatis familiares
in Aufonii Griphon Commentarii ad N
colaum Syluium patrem.

Riphus (vt a Titulo ipso ordiamur) est sermo intricat⁹: quod
insolubile vulgo dicūt, & Græci τὸ γρίφον appellāt. γρίφον
enim rete est, quo implicat⁹ res explicari non possunt. A. Gel
lius capite secundo primi libri. Aliosq; id genus griphos ne
minem posse dicens nisi se, dissoluere.

¶ Latebat utināq; latuisset. Manifestū indicat his verbis discrimen in:
ter imperfectum & perfectum pręteritum: quod nominibus ipsi⁹ satis
explicatur. Imperfecti em̄ temporis verbo utebantur in re nō absoluta
nec perfecta: vt Appelles pingebat: perfecti in re consummata. Latebat
ergo sed non latuit: quare addit, utināq; latuisset.

Imperfecti
& perfecti
discrimen.

¶ Nugas ornāmēta muliebria, muliebremq; mundum peculiariter an
tiqui vocauere. Vnde Noni⁹ Marcellus ait. Nugiuēdos voluit dici Plau
tus omneis eos qui aliquid mulieribus vendant. Nam omnia quib⁹ ma
tronę vtuntur, nugas voluit appellari. Plautus in Aulularia. Vbi nugi
uendis res soluta est omnibus. Nugiuendi autem & nugigeri, & per di
minutionē nugiueculi & nugigeruli dicuntur ij qui nugas vendunt &
gerunt. Sed quoniā (vt author est Cicero primo librorū, quos de officijs
scripsit) sordidi putantur, qui mercantur a mercatoribus, quod statim
vendant. Nihil enim proficiunt, nisi admodū mentiantur: Quales hosce
nugiuēdulos esse putamus: ideo nugas appellamus sermones, leueis, va
nos, mendaces. Quę causa fuit, vt Poetę ex latinis permulti scripta sua
nulla sentētiarum grauitate perpenſa, set de iocosis rebus & facetis facta
nugas vocarint. Catullus. Tu solebas meas esse aliquid putare nugas.

Nuga.

¶ Ignobilis. i. ignotus: vt apud Plautū in Amphitryone. Nunc quando
ego sum vapulabis: ni hinc abibis ignobilis. Nobile enim (vt author
est Sex. Pōpius) pro noto antiqui vsurpabant. Actius in Diomede. Er
go me Argos referam: nā hic sum gnobilis. Sic em̄ cū litera g scribebāt:
vt gnatus, vt gnarus. Fit em̄ nescio quo modo, vt dulcicula sit vocabuli
suauitas: quū ante n. g. pręponitur. vt agnosco, ignosco, cognosco, cogno
men: pro annosco, ignosco, conosco, connomen. Nobile itidem ad generis
nobilitatem referri Nonius Marcellus tradit. Sallusti⁹ in Catilina. No
bili genere natus. Nobilitare a nobili profectū in partem utrāq; sumi
tur. Cicero libro de officijs secūdo. Testis est Phalaris: cuius pręter cęte
ros nobilitata est crudelitas. Denobilitare pro defamare accipit. Teren
tius in Eunuchō. Tu iam pēdebis, qui stultum istū denobilitas flagitijs
¶ Neq; indicio suo tanq; periret forex. Indicio suo perit tanq; forex, pro:

Nugiuēdi.
Nugigeri.
Nugiuens
duli.
Nugigeru
li.
Negocia
tor sordi
dus.
Ignobilis.
G ante n.
Gnobilis.

Nobilis.
Nobilis.

FRANCISCVS SYLVIVS

Indicio
suo tanq̃
sorex per
it.
Prouer-
bium.

uerbialis est sententia: in eos qui quum latere possunt, aut vitia sua, aut aliena celare, imprudenter manifestant: qua ex re aliquid accepturi sunt incommodi. Quā vsurpat Terentius in Eunuchō. Seruus em̃ Parmeno putabat Herilem filiū (quem ad meretricem pro Eunuchō deduxerat) in meretricis domo, vt Pythias mēta fuerat castrari. Heroq; rem (vt audiuit) narrat. Quod simulatū esse quū intellexit: quia peccatū Herilis filij patri manifestarat, Egomet (inquit) meo iudicio miser quasi sorex hodie perij. Donati locū hunc interpretantis verba sunt. Propriū foricum est, vel stridere clarius q̃ mures, vel strepere magis, quū obrodunt friuola. Ad quā vocem multi se intendētes per tenebras noctis, trāffigūt eos. Plaut. in Bacchid. Te faciā si tu me irritaueris cōfessorē soricina nenia. Est autē sorex mus domestic⁹: siluestre esse aliqui autumāt. Soricū occen tu (inquit Plini⁹ cap. lviij. octauī libri) dirimi auspicia annales refertos habem⁹. Sorices & ipsos hyeme condi, author est Nigidius, sicut glires.

Sorex.

Hunc ego quum velut gallinacius Euclionis, situ chartei pulueris eruissem, excussum relegi: atq; vt auidus scenerator improbum numum malui occupare q̃ condere.

¶ Euclio quidam senex primū fortunæ erat mediocris: vt in Aulularia Plautus cōminiscitur: auus cuius in medio foco auri thesaurū infodit: quem domesticō lari credidit, eum vt seruaret sibi.

Is quando moritur, ita auido ingenio fuit:

Nunq̃ indicare id filio voluit suo:

Inopemq; optauit potius eum relinquere.

Euclionis
gallinaci.

¶ Eū thesaurū cōmōstraret filio. Euclioni tñ lar ille thesaurū cōmōstrauit: quo filiā suā (quē cottidie aut thure, aut vino, aliove quo fere semper supplicarat) marito collocaret opulētius. Sed qm̃ ea est hūanę sortis auaritas, q̃ vti quisq; factus est ditissim⁹, ita viuat miserrim⁹: Dū senex qui dā Megador⁹ in Euclionis domū (filiā cui⁹ vxorē ductur⁹ erat) coquos mittit, qui dapes pro nuptijs curēt: se macerans Euclio ita loquitur.

Illus hinc abiit, dij immortales, facinus audax incipit.

Qui cū opulento pauper homine cōpit rem habere aut negotiū.

Velut Megadorus tentat me omnibus miserum modis:

Qui simulauit mei honoris mittere huc causa coquos.

Is ea causa misit hos, qui surriperent misero mihi.

Condigne etiam meus me intus gallinacius

Qui erat aui peculiaris perdidit penissime.

Vbi erat hæc diffossa: occipit ibi scalpturne vngulis

Circum circa. Quid opus est verbis: ita mihi pectus peracuit.

Capio fustem. Obtrunco gallum furem manifestarium.

Credo ego ædepol illi mercedem gallo pollicitos coquos

Si id palam fecisset: exemi ex manu manubrium.

Quid opus verbis: facta est pugna cum gallo gallinacio. Hæc ille.

¶ Sensem est igit. Vt Euclionis ille gallinaci⁹ quū scalpurniebat, nihil minus q̃ de inueniēdo thesauro cogitabat, quē cū malo inuenit, suo, ita quū

meas ego recēserē nugas: forte fortuna in manus incidit ille ternarius: de quo nihil cogitarā ex eo tpe quo scripserā. Nō ita dissimilis est apologus ille Aesopicus. Gallus qdā gallinaci⁹ in stercore dū qrit escā, p̄ciosum quēdā lapillū inuenit: eū hīcē verbis affat. Res p̄ciōsa vili in loco lates: si te auarus aliq̄s inuenisset, quē simus hic sepelit: viueret arte nitor: Nec tu mihi nec itē ego tibi p̄desse possum. ¶ Gallinacius a gallina p̄fectū nomen est ea forma qua a mēbrana mēbranacius, a carchina carchinacius. Gallinacius eucionis significat idē qdā puerbiū illud capra gladiū scalpurit De quo est apud Erasimū virū lōge doctissimū. ¶ Situ chartei pulueris erulisem. i. extraxissem ex puluere: q̄ t̄pis diuturnitate meaq̄ incuria scripta talia occupauerat. Situs em̄ a sinēdo dict⁹ est rerū vitiiū qdā neglētia antiq̄tateq̄ p̄trahit. Vñ teter ille squalor & aspnabilis q̄ in seniorū facie cōcreuit situs appellat. Virg. lib. vii. 2n. Set te vīcta situ veriq̄ efficta senectus, O mater curis neq̄q̄ exercet. Vbi Serui⁹. Vīcta situ (ingt) senectus: t̄pis lōginq̄tate ex qua nascit̄ situs Calepinus ex Donato authore sitū esse corruptionē dixit ex humore atq̄ diuturnitate cōtractā: qua de terioris sūt spēs vno loco & plūxo tpe cōstitutē. Vñ p̄ antiq̄tate neglecta sitū A. Gelli⁹ vīrpat̄ his v̄bis ex capite primo vltimi libri. Passus est in q̄t leges istas de tā imodico iudicio situ atq̄ senio emori. ¶ Chartēū puluerē antiqua illa scriptorū suorū quasi fragmēta tpe multo neglecta. ideo q̄ puluere adeo cōsp̄sa & obruta vt nihil aliud nisi puluis esse videatur. ὁ χαρτῶς & τὸ χαρτῶν gr̄ecis, latin⁹ v̄o hęc charta dicūt. De charta & papyro qd̄ sint: vbiq̄ crescat: Plini⁹ capite vndecimo & duodecimo tertide cimi libri memorat. ¶ Puluerē nūero multitudinis dici posse Priscian⁹ negat: ob eā t̄m cām q̄ vsus est null⁹ sed Horatiū id dixisse iuenio in epodis. Nec in sepulchris pauperū pudens anus Nouēdiales dissipare pulueres. ¶ Excussū a quatio p̄fectū. i. qdā domestica lingua exquouissū dicūt. Quū v̄o attēte q̄s & p̄sicalate librū legit aliquē: eū excutere dicūt. Ducta est rō vel ex puluere q̄ e vestib⁹ scopinis excutit: vel ab his hoib⁹ q̄ quū at rēte aliqd̄ aut scribūt, aut ludēt, aut interptant: librū manib⁹ cōcutiūt: postq̄ id qd̄ obscurū erat cogitatu mltō iueniūt. Ad qd̄ satyra prima Persius alludit. Nec pluteū cedit neq̄demorsos sapit vnguis. ¶ Auid⁹ & iuidus vñ sint deriuata Crinitus memoriē p̄dit. Cuius verba sunt ex capite vndeicesimo secundi libri. Auidi (ingt) a nō videndo nominati sunt p̄pter nimīā cupiditatē vt Verrius flaccus existimauit: q̄ particula a priuādi vim obtineat sicuti amentes dicimus: q̄ mētem nō habēt: Inuidos autē & inuidiā simili ratione inquit Cicero dici: quoniā ex nimīa viden di cura liuescāt. Quin tamē ab auēdo auidus dicat̄ ego non dissuasērim: quomodo, a cupiēdo cupidus, a timēdo timidus, a liuēdo liuidus vt etiā auarus (qd̄ significatu. huic fere cōfine est) teste. A. Gellio cap. v. libri decimi ab vno t̄m verbo inclinātū est qd̄ est auco. Fœnerator q̄s appellet̄ vulgaritius est: q̄ vt inter oblitterata nesciri possit: a quo fœnerato aduerbiū Vnde iniuriā fœnerato fundere puerbiali sentētia dicunt̄ hi q̄ grauiorē multo recepturi sunt q̄ intulerint iniuriā. ¶ Improbū, inhonestum, odiosum non p̄bum. Nā (vt ait Cicero primo librorū officialiū) Improbant̄ ii quēstus qui in odia hominū incurrūt: vt portitorū vt fœneratorum

Prouerbiū
Situs.

Charta.

Puluis.

Excutere.

Auidus.

Inuidus.

Auarus.

Fœnerato

Quēstus
improbi.

FRANCISCVS SYLVIVS

Maiores nostri, inquit Cato de re rustica hoc sic habuere & ita in legibus posuere, furem dupli condemnari, fœneratorẽ quadrupli. Quanto peiorẽ ciuem existimant fœneratorem q̃ furem hinc licet existimare. Idem M. Cato auctore M. Tullio libro officiorũ secũdo aliud nihil fœnerari eẽ putauit nisi hoĩez occidere. Vt vero scribit Aristoteles capite septimo primi libri Politicon. Cõmutationis causa num⁹ inducitur est. Fœnus autẽ se ipsum maius facit: vnde & nomẽ venit: qm̃ illaq̃ pariunt: similia sunt gignẽtibus: in fœnore autẽ numus numũ parit. Quare maxime præter naturã est hic acquirẽdi modus. Improbũ autẽ de re inanima hic dici. Adiectiua em̃ q̃ psonæ cõueniunt sape rei attribuunt: vt doctus hõ, elegãs eruditus faciendus dici. Dici itidẽ oratio docta elegãs erudita faciẽda. Sic Virgilius in tertio lib. ænei. Quid non mortalia pectora cogis auri sacra fames. Nam sacer homo (vt ait Sextus Pompeius) dicitur is quẽ ob maleficiũ populus iudicauit: ex quo quiuus homo malus atq; improbus sacer appellari solet. Rationem aliam scribit Seruius.

¶ Numum vno m scriptum a numerando habere originem multi ideo putant: quomã pecunia quæ temporibus priscis pendebatur: numerari postea cœpit. Valerius Max. l. i. b. r. quarto. Postero die interrogãtibus cui nam annumerari pecuniam vellet. Cæterum numus (vt ait Pompeius fest.) ex græco numismate nascitur ποῦος em̃ pascua aut pabulum græcis dici. Ideo ποῖον græci vocant Apollinem vel quia regis Admeti pecora paut: vel quia quẽ terra pgenerat, sol pascit om̃ia. Priscis autem sæculis etiã regum diuitias fuisse ex pecoris multitudine ignotum non est. Eam igitur ob rem nomisma ipsi dixerunt: vti nos a pecore pecuniã: vel quoniam pecudis figura in pecuniã imprimebat. Vocaliũ autẽ o & u q̃ fuerit affinitas Priscianus libro primo abũde meminit. vt q̃ nunc epistola, seruus, saluus dici: a Plauto aliisq; multis scriptoribus antiquis epistula, seruos, saluos dicebat. Sacerdos nũc est: sacerdos quondã dicebat. Adde q̃ græca nomina in os exeũtia si mutãt os in us sēpe sũnt latina: vt domos. ἀγγελός, γράμματικος, domus, angelus, grãmaticus: nisi quũ nominatiuus in ros exiit: vt μὀρος, οὐβρος, πρεβύτερος. i. mors, vंबर, πῖbυter. ita πομῖδνα numisma πομῖος num⁹. si δὲ πὀ τοῦ πομῖου. i. a lege numum vt potius inclinari putẽ facit authoritas. scribit enim Aristoteles libro eth. quinto numum lege institutũ fuisse, qui pro indigẽtia esset, ac propterea nomen habere, q̃ lege quæ πομῖος dicitur non natura consistet. Auctore. n. Platone libro de legibus. xii. legi nomen qđ menti proximũ est, impositũ est, ποῖος enim mentem & πομῖος legẽ significat. Numus autem temo quare primo fuerit inuẽtus scribit Aristoteles capite sexto libri primi Politicon. Mercium (inquit) cõmutatione nõ venditione vsa est antiquitas. Set quum a remotioribus quæreretur auxilium importando illa quibus indigebant: eaq; quibus abundabant ab eis exportãdo: vsũ numi induci necessũ fuit. Non enim facile deferri possunt singula eorum: quæ sũnt necessaria. Quare ad faciendas cõmutationes tale aliqd dare & accipere inter se composuerunt: quod vtile existens haberet vsũ cõmutandi facilem ad vitam. Seu ferrum seu argentum, & siquid aliud tale primo simpliciter definitum quantitate & pondere: deinde signo

Fœnus vñ dictum.

Improb⁹.

Sacra fames.
Pro Ver-gilio.
Num⁹ vñ dicitur.

Numus
quar fuit
inuentus.

impressum: vt a mensura liberi essent homines. Signum enim ad quantitatem demonstrandā positum est. ¶ Occupare. i. fornerato dare & col- Occupare.
locare. Occupare enim præter multos suos significatus collocare signi-
ficat: vt Nonius Marcellus scribit.

Deinde cogitans mecum non illud Catullianum, cui dono
lepidum nouum libellum, sed amargoteron & verius. Cui dono
illepidum rudem libellum, non diu quæsiui. Tu enim occurristi,
quem ego (si mihi potestas sit ex omnibus deligendi vnum)
semper elegerim. Misi itaq; ad te friuola gerris Siculis vaniora:
vt quum agis nihil, hæc agas: & ne nihil agas, defendas. Igiture
iste nugator libellus iam diu secreta quidem, sed vulgi lectione
lacerat⁹ perueniet tandē in manus tuas. Quē tu aut vt Aescu-
lapius redintegrabis ad vitam: aut vt Plato, iuuante Vulcano,
liberabis infamia, si peruenire non debet ad famam.

¶ Valerij Catulli Veronenſis poetę illud est principiū: libri ad Corneliū
nepotem. Quoi dono lepidum nouū libellū. ¶ Amargoteron (nō autem Amargote
amaroteron, vt in exemplaribus fere omnib⁹ scriptū inuenio) id est masu ron.
rius, sanius, prudētius, atq; libratiore mētis examine legēdum esse puta-
mus: α enim priuatiua est particula. μαργαω. i. nimiū festināter ago. μαργ-
ωος enim festinus nimiū, insanus, stolidus Græcis dicitur. Nominū autē
Græcorū positiua in οō exeūtia ο abiecta & addito τερω faciūt cōparas-
tiua: vt πλουσιος πλουσιωτερος, παλαιος παλαιωτερος, φρονιμος
φρονιμωτερος, μαργωος μαργωωτερος. vñ hoc loco amargoteron. ¶ Le-
pidum. i. venustū a lepore dictum. Lepos enim authore Donato in cōmē-
tario Andrię Terentianę, est venustas: dicitur autē lepos a nomine quod
est lepus: vt lib. iiii. vult Priscianus: vel (quod placet magis) & πό τῷ λε-
πίδι. est autē λεπίς (vt ait Cornelius Celsus capite tertio libri octauī)
squamma, quę item lepida latine dicitur ea forma qua κρηίδος. (Dōc cre-
pida dē. Lepidas autē Plinius capite vndecimo libri tricesimi quarti di-
cit esse laminas vel squāmas quę ex ære excutiunt. ¶ Friuola vt ait Sext⁹
Pompeius, proprie sunt scholia vasa & quassa: vnde dicta sunt verba fri-
uola: quę minus fide subnixa sunt, & friuolę res inutiles atq; cōtemptibi-
les. A friare quod est terere inclinātū esse putamus. ¶ Gerris Siculis va-
niora. i. vanissima. Gerrę enim, vt ait Nonius Marcellus, nugę sunt & in-
eptię. Hoc autē prouerbiū inde profectū esse arbitror, q̄ in Sicilia mul-
ta fuisse monstra: vt Cyclopes monocolos: vt Gigātes sub altis mōtib⁹
sepultos: vt Scyllā & Charybdim: vt plęraq; hoc genus alia cōmenta est
antiqua poetarum fabulositas. Vel quoniā in bello eo quod cum Syracu

FRANCISCVS SYLVIVS

sanis in Sicilia gesserūt Athenienses Gylippus Lacedæmoni⁹ cū Coryn-
thijs ad Syracusanorū auxiliū properabat: ad quē Siculi multi in idē
mendacium cōuenientes veniebāt. Iāq; Syraculas vndiquaq; esse circū-
uallatas dicebāt: vti spem eis ferendū auxiliij deturbarēt: vt Thucydides
lib. vj meminit. Sextus tñ Pōpeius rationē scribit aliam. Gerrę (inquit)
crates sunt vimines. Athenienses quum Syraculas obsiderent, crebroq;
gerras poscerent, irridētes Siculi gerras clamitabāt: vnde factum est vt
gerrę pro nugis & cōtēptu dicātur. Quę aut sint crates bellicę Vegetius
describit: cuius verba sunt ex capite sexto libri quarti de re militari. In-
uentū (inquit) remediū, vt de ligno crates facerēt, lapidibusq; cōplerēt ea
arte inter bina ppugnacula cōstitutas: vt si sup scalas ascendisset hostis,
& partē aliquā ipsius cōtīgisset supra caput suū vrgeret saxa. Hęc ille. De
his cratibus Pompeiū intellexisse nō putem. Siculi vt author est M. Cas-
to in libro de origine gentium & vrbū Italię in Gallia togata primi co-
luere, quos Vinbri expulerūt. Polybius in primo librorū quos treis de
primo bello punico scripsit, pręter hęc tradit, Siculos per mare propin-
quū ratibus in Sicanā nauigasse annis fere trecētis priusq; vlla Gręcorū
ciuitas in Sicilia conderetur. Sicanos ceterosq; insulę cultores Siculi do-
muerūt: inq; extremas insulę partis meridiē versus & occidentē fugere
cōpulerūt: nec inde Sicanā amplius, sed Siciliā nominauerūt. ¶ Vanos
dicatur. ¶ Vanos proprie dici A. Gellius capite quarto libri decimioctauī ex pręceptore
suo Sulpitio Apollinare audiuisse se affirmat: nō vt vulgus diceret, desi-
pientes, aut hebetes, aut ineptos: sed vt veterū doctissimi dixissent mēda-
ces & infidos, & leuia, inaniaq; pgrauib⁹ & veris astutissime cōponētes.
Vergilius in secūdo ænei. Nec si miserū fortuna Sinonem finxit: vanū
etiā mendacę improba finget. Vbi Seruius. Vanū (inquit) fallacē: & va-
num etiā qui sine vtilitate mentitur: mendax qui tñ ad decipiendum.
Hippolyt⁹ callus. ¶ Vt Aesculapius redintegrabis ad vitā. Hippolytus Thesei ex Amazo-
ne Hippolyte filius Veneri cōtumeliā attulit: vt ait Philostratus libro
sexto de vita Apollonijs Tyanei: ac propterea veneriorū cupidine nō tñ
gebat, nec amor vllus ipsum mouebat, sed agrestioris cuiusdā, sortis erat
& rudioris. Vxore aut priore mortua Theseus Phędrā Minois & Pas-
phaes filiā habuit vxorē, quā pruriētē voluptatū libidiē Ven⁹ ideo titil-
lauerat: qm̄ ab eius auo Sole cū Marte cubans imodico deorū ludibrio
manifestata est. In his ergo duob⁹ quid Venus habet viriū cōstet. Vo-
luptatū em̄ libidinē in altero extinguit, eandē in altera inflāmat. Hippo-
lytū igit de stupro Phędra interpellat: cōtemnit ille, hęc illū apud mari-
tū accusat, vimq; sibi asserre conatum fuisse queritur. Vxori maritus
plus nimio (vt fere semper fieri solet) credulus Aegēū: vel (vt Ciceroni in
primo & tertio officio placet) Neptunū patrē vt se vlciscatur postulat.
Posthęc Hippolyto currū quō vehēbat, agitāti Phocē Neptun⁹ obijcit,
qua equi territi currū distrahūt, suūq; vectorē dilacerāt. Hippolyti cas-
sitas Dīanā cōmouet: quę ipsum ab inferis per Aesculapiū reuocat: quē
in Italiā traditū in vrbe Aricia Nymphę Aegerię cōmēdat: eūq; Vir-
biū quasi bis virū appellari iubet. Author est Seruius in commentarijs
libri ænei, septimi. Vbi fabulam plulculis hīc verbis facit Vergilius.

Namq; ferunt fama: Hippolytum postq; arte nouerca

Occiderit: patriasq; expleat sanguine pœnas,

Turbatis astrictus equis: ad sidera rursus

Aetherea: & superas cœli venisse sub auras

Præonijs reuocatum herbis & amore Dianæ.

At triuia Hippolytum secretis alma recondit

Sedibus & nymphæ Aegeriæ nemoriq; relegat:

Solus vbi in syluis italæ ignobilis æuum

Exigeret: versosq; vbi nomine Virbius esset.

Vnde etiam templo Triuiæ lucisq; sacratis

Cornipedes arcentur equi:q; litore currum

Et iuuenem monitis pauidi effudere marinis.

Plura nosse si cupis. ea tibi Diodori liber quintus abunde suppeditabit.

¶ Aesculapios tres fuisse Cicero libro de natura deorū tertio meminit.

Primus fuit Apollinis filius: quem Arcades colunt: qui speculum inue-

nisse primusque vulnus obligasse dicitur. Secundus secundi Mercurij fra-

ter: qui fulmine percussus inhumatus est Cynosuris. Tertius Arsiippi &

Arfinoz filius: qui alui purgationem dentisque euulsionem primus: vt

ferunt: inuenit. Sepulchrum cuius & lucus in Arcadia ossēditur. Vni ita

q; vt poetarum mos est: attribuūtur ea quæ conueniunt oīnibus. Set ad

fabulam venio. Aesculapius Apollinis & Coronidis filius ex cœto matris

vtero natus est. Quum enim Coronidē ex se grauidam adulteriū cōmi-

sisse Apollo ex coruo audisset: sagittis Coronidem cōfodit: coruumq; ob

infelix nuncium ex albo in nigrum commutauit. vt Ouidius libro secū-

do meta. comminiscitur. De Aesculapio ita scribit Marcellus Ficinus in

argumento in Platonis Protagoram. Extat (inquit) apud Græcos veris-

simum de Platone dictum Phœbum duos p̄cipue filios genuisse Aescula-

pium & Platonē: Aesculapiū quidē qui corporibus, Platonem vero q; ani-

mis mederetur. Hæc ille. Aesculapius satis esse sibi nō putauit viuētium

morbos curare: sed mortuos etiā vt ad vitā reuocaret non frustra labo-

rauit Hippolytum enim & (vt ait Higinus) Glaucū Minois filium: vtq;

ait Plinius capite primo libri vicesiminonī Tyndaridam, q; naturæ satisf-

fecerāt vitæ restituit. Set pater oīpotēs aliquē indignat⁹ ab vmbreis Mor-

talē infernis ad limina surgere vitæ: Ipse rectorē medicinæ talis & artis

Fulmine Phœbigenā stygias detrulit ad vndas. Sed q; mortuis vitā red-

debat afflatus fulmine immortalitatem (vt ait Lucianus in deorum su-

pernorum dialogis) Iouis Apollinisq; miseratione inuenit. ¶ Redinte-

grabis, id est integrum restitues. Particula re cum verbis quorum prin-

cipium vocalis est iuncta euphoniæ ca usā post se literam d accipit vt re

deo redoleo redarguo. redimprimere non reimprimere vt vulgo di-

cunt. ¶ Vt Plato. Plato (cuius de vita aliquid dicere nunc nihil attinet)

poetico stylo in adulescentia floruit: elegias composuit & tragœdias du-

as: quas ipse cremauit incendio: quo tempore primum ad Philosophi-

am animam applicuisset: vt in Platonis vita Ficinus meminit. aliquan-

to tamen ad rem nostrā propius Diogenes Laertius scribit lib. iij. Pla-

to inquit quum tragicum certamē ante Dionysiacū theatrum initurus

A liii

Aesculapij
Speculum
inuentum;
Vulneris
obligatio.
Alui pur-
gatio=dena-
tiū euulsio

Re.

Platonis
poemata.

FRANCISCVS SYLVIVS

esset audito Socrate igni poemata exussit dicens. Hic Vulkane Plato sua indiget ope. Scribit itē prius Diogenes Platonē scripsisse poemata: primo quidē dithyranbos: deinde melos & tragœdias. Apud A. Gellium capite vndecimo libri. xix. & apud Macrobiū libro satur. ii. versus sunt ex tragœdia Platōis. ¶ Sēsum est igit. Meus hic libellus quē nomini tuo nū cupatū ex puluerulēto situ in lucē emitto: in manus vulgi quū adueniet corripiet, rep̄hēdet, lacerabitur. Quum vero ita notatus in manus tādē perueniet tuas: si immerēter laceratus est curabis. Sin vero is est: q̄ ad famam puenire nō possit: incēdio cremabis. ¶ Vulcano. i. igni sic. Virgilius in sc̄do gnei. Iā Deiphobi dedit ampla ruinā Vulkano superāte dom⁹. Quintilianus libro. viii. ait esse hypallagen. quē ab inuentore, inuenta: & subiecta ab obtinentibus significat. Refert autem, inquit inquitū hic tropus oratorē sequatur. Nā vt vulcanū pro igne vulgo audiuius, & vario Marte pugnātū eruditus est sermo: & Venerem q̄ coitū dixisse magis decet, ita Liberū & Cererē p̄ vino & pane licētius, q̄ vt fori seueritas ferat. Illud Nēui qd̄ est apud sex. Dōpeū nūc ferēdū nō est. Coquus. inq̄, edit Neptunū Venerē Cererē: p̄ Cererē panē significat: p̄ neptunū pisces: p̄ Venerē holera. Vulcanos quattuor Cicero lib. iiii. de natura deorū enumerat. Primū Celo natū: ex quo & Minerua natus est Apollo: is cui⁹ in tutela Athenas esse aliqui voluerūt. Scūdū Nilo natū: quē Aegypti cussodem esse tradūt. Tertiū ex tertio ioue & iunone: q̄ Lemni fabricē p̄fuisse dicūt. Quartū Memalio natū: q̄ insulas p̄pe Sicilia tenuit: q̄ vulcaniē nominant. Ideo tñ antiq̄ credūt in insula Hiera Vulcanū grariā exercere: q̄ ea permultum ignē noctibus: diebus fumum reddere cernit: vt author est Thucydides lib. iij. de bello Peloponnesiaco. Vulcanum apud Aegyptios inuenisse ignem Diodorus libro primo tradit.

Hypallage
quatenus
liceat.

Vulcanus.

Fuit autem ineptiolē huius ista materia. In expeditionē (qd̄ tempus: vt scis: licentiæ militaris est) super mēsam meam facta est int̄tatio: non illa de ludibrii conuiuiō: vt græco more bibetur: set illa de Flacci ecloga: in qua propter mediā noctem & nouam lunam & Murenā auguratum ternos ter cyathos atq̄ tonitus perit vates.

Carthaginienses in bello a vino abstinebant.

¶ Ineptiolē huius. i. huius griphi de ternario. In expeditione. i. tempore quo milites ad bellū p̄ficiūtur: qd̄ tēpus militaris est licentiæ. Quū em̄ ad hostes nondum ventū est: tū liberius paulo & indulgētius militibus viuere licet: nec prorsus ab vsu vini etiā largiore phibent. Set quū p̄pe est hostis aut nullus, aut p̄ssimus sit vini vsus. Nam (vt Eusebius ait capite decimo septimo libri duodecimi de euangelica p̄paratione) animę vino calfactę tanq̄ ferrū ignitū molliores reddūtur. Ideo Carthaginienses in castris vinū non gustabāt vnq̄: sed toto militiē tempore aquę vsus eis erat potus. Hanc vim molliēdi vires atq̄ debilitandi inesse vino non

ignorauit Archidamus Zeuxidami filius: qui apud Plutarchum in Laconicis Apophthegmatis cuidam sibi vinum suaue pollicēti respondens Ad quid? ait. Nā quāto plus assumet: tanto quē ad vtilitatē spectāt infirmiora reddent. Idcirco Plinius capite vltimo libri decimi quarti plura alia ebrietatis dāna memorans tandē inquit. Hinc pallor & genę pēdulæ, oculorū hūlcera: tremulæ manus vasa plena effundentes: & vt sit pœna pręsens furiales sopni, iniquies nocturna: pręmiūq; summum ebrietatis libido portentosa ac iucundū nephas. Postera die ex ore halitus foetidi ac fere rerū omniū obliuio, morq; memorię. Set quoniā super vini potatione & in hac epistola & in ternario numero dicuntur compluriaz a suscepta materia non prorsus alienū videat: si quibus interdīctum sit, ne vino vterētur, confiringendū hic breuiter curauerimus. Primitus ergo Eusebius libri eiusdem eodem capite, in ciuitate inquit seruis vini vsus nunq; concedēdus est. Nec magistratus tēpore quo republi. gubernant vino vtātur: nec gubernatores nec iudices nec qui deliberaturus in consilium vocatus est: nec villo modo in diē nisi valetudinis gratia: vt Romulus ad cœnā vocatus parum admodum bibit: ei enim postridie negotiū erat: vt ait A. Gellius capite decimo quarto libri vndecimi. Nec nocte ea tam viris q̃ scēminis vinū bibere licet qua liberis operā dare statuerūt. Vir aut mulier qui votum facit (vt in scriptura legitur) a vino & siccera mundus erit. Salomon quoq; (sic magistratus & iudices a vino abstinerē iubet. Consilio (inquit) oīma facias: cōsilio vinum bibe. Potentes qui iracundi sunt: vinum ne bibant: ne si biberint laboris atq; sapientię obliuiscātur. Sacerdotes tēpore sacrificādi a vino abstinerē iubet Moyses. Locutus est enim (inquit) dominus ad Aaron dicens. Vinum & siccera non bibetis tu & filij tui tecū qñ in testimonij tabernaculum ingredimini aut quādo ad altare acceditis: ne moriamini. Et lege hoc in æthērum in generationes vestras firmatum sit. Huic diuus Hieronymus libro secūdo contra hēreses Iouiniani succinēs Sanfon (inquit) & Samuel vinum & siccera non bibebāt. Erāt em̃ filij repromissionis & per abstinentiā ieiunium que cōcepti. Aaron & cæteri sacerdotes ingressuri templū oīne qđ potest inebriare nō potant: ne moriant. Ex quo intelligimus mori eos: qui in ecclesia non sobrii ministrant. Verba hęc diui Hieronymi non auditis sacerdotes sub vexillo Iesu militātes: ab eoque stipēdia capiētes amplissima. Hosti ne arma quibus occūbatis dare nihil pudet? Papę deus eloquar an sileam? De vobis (bonos excipio) cum Plinio an dicere audeam, Anhelos ingentia vasa corripere velut ad ostentationem virium: ac plene infundere: vt statim hauriatis: rursusq; & tertio: tanq̃ ad perdenda vina geniti sitis: & tanq̃ effundi illa non possint: nisi per humanum corpus. Vnde furor: vnde tanta est insania vobis? Corpus si perditis temporarium: æthērum pdere animū metuatis. Vos estis lux mundi: lucernę ardeāt in manibus vestris. Obscurissimas mūdi huius tenebras lucernę vestrę claritas illustret: vt erranti popello viā monstretis: imitandique vestri bonum relinquatis exemplum. Quodq; Agesilaus cognomēto magnus faciebat animo versate. A quodā enim interrogatus (vt est in Plutarchi Apophthegmatis) quur hyeme vehementi sine tunica ætate grandior

Ebrietatis
damna.

Vino vti
qbus inter
dictū sit.

Romuli fo
brietas.

Iudici ni
hil sit cum
vino.

Sacerdos
vitat so
brius.

FRANCISCVS SYLVIVS

Exemplū bonū alijs præbēdum circumiret. Vt me (inquit) iuueues imitentur exemplum habentes & se neſtute confectos & principes. Et qm̄ hæc ego hic nō ſuſcepi dicenda: qā cōpi dicere proſequor. Exprobratur Iſraeli (vt idem Hieronymus ait) Potum dabatis Nazareis meis vinum. Ionadab filius Rechab præcipit ſuis: vt non biberent vinum vſq; in æthernum. Quibus quum offerret Hieremias vt biberent: bibere autē noluiſſent: loquitur dominus per pphetam. Quia obediliſis præcepto Ionadab patris veſtri: non deficiet vir de ſtirpe Ionadab filij Rechab ſtans in conſpectu meo cūctis diebus. Hęc ille. Fœminæ quoq; Romanis vini vſus ignot⁹ fuit: vt libro. ij. titulo de inſtitutis antiquis meminit Valerius: ne ſcilicet in pudicitia violatæ decus aliquod prolaberentur. Quia proximus a Libero patre intemperantiæ gradus ad inconceſſam Venerem eſſe conſuevit. Ideo. M. Cato (vt eſt apud A. Gellium capite vigefimo tertio libri decimi) non exiſtimatas ſolum ſet multatatas quoq; a iudice mulieres quę vinum bibiſſent refert: non minus ſi vinum bibiſſent: q̄ ſi probrum & adulterium admiſiſſent. Nam Egnatij Mecenij vxorem a marito propterea interfectam q̄ vinū e dolio bibiſſet: eumq; cædis a Romulo abſolutum fuiſſe: Matronāq; eo q̄ oculos in quibus clauēs erāt vinarię cellę reſignaiſſet: a ſuis inedia mori coactam fuiſſe ex Plinij capite decimotertio quartidecimi libri didici muſ. Floram Flauij diuinatoris vxorem Plutarchus in Problematis, tradit: quum vino clanculum vteretur deprehēſam myrtheis virgis ac flagris a viro cæſam fuiſſe. Infantibus quoq; vinum eſſe nociuum maxi me ex eodem accepimus. Quæ cauſa fuit. vt deæ Ruminę quę nutricum rumis hoc eſt mammis ſponebatur, ſpargeret lac antiquitas: nullumq; vinum adhiberet. Set hic fortaiſſe hæremus nimium: iam igit pergitimus. ¶ Græco more biberetur. i. in geniali cœna inuitatione multa potari: vt apud Ciceronem in Verrinis ſit ſermo inter eos & iuitatio vt Græco more biberet. Hoſpes hortatur, poſcūt maioribus poculis celebratur oīm ſermone lætitiāq; cōiuiuiū. Id pergrēcari Plautus appellat in Bacchi dibus. Propterea hoc facio: vt ſuadeas nato meo: vt pergrēcetur tecum. Et in Muſtellaria. Dum tibi lubet licetque poſa, per de rem: Corrumpe herilem aduſcentem optimum. Dies nocteſque bibite, pergrēcamini. Amicas emite: liberate paſcite paraſitos: opſonate pollucibiliter. Sextus Pompeius Pergrēcari (inquit) eſt epulis & potationibus inferuire. Titin nius. Hominem improbum nunc ruri pergrēcatur. Ad cognoscendū itis dem qualis Græcorum bibendi mos fuerit: Diogenes Laërtius anſam ꝑ bet. Libro enim primo de vitis philoſophorum: Anachariſim Scythā no minis non vulgaris philoſophum mirari dicit: quor Gręci initio conui uij calicibus paruis vterentur, vbi vero ſaturati eſſent, maioribus. Rei cuius rationem Alexander Aphrodiſeus octogefimo problemate memi nit. Vt (inquit) frequentius perpetuoq; ad menſam bibere poſſint. Pare us enim pocula tam non exatiant, q̄ potus abundantior. Si ergo a maio ribus incipiant frequenter id facere (vt in his delicijs aſſolet) nō poſſint. Natura præter hæc paulatim paruis aſſueſcens poculis copiam poſſimo dum non recuſat. Lex illa in græcorum conuiuijs obtinetur. Auf bibat,

**Lex græca-
nica.**

aut abeat, Eius ea ratio est. Aut enim fruatur aliquis pariter cum alijs voluptate potēdi, aut ne sobrius in violentiam vinolentorum incidat, ante discedat. Author est M. Cicero libro Tusculanarū quinto, qui idem libro primo Græcos in conuiuijs solitos esse nominare dicit, cui poculum tradituri sint. Indis (vt id transeunter dicamus) mensæ accumbentib⁹ quum prope modum saturati essent, aurei argenteiq; crateres afferuntur, quorum singuli potoribus decem sufficere posse videantur: atq; ex his tanq̃ ex flumine potantes, incuruati bibunt. Author est Philostratus libro de vita Apollonij Tyanei secūdo. Quem bibendi morem Vergilius in Didoni conuiuiū obseruare videtur. Postq̃ (inquit) prima quies epulis mensæq; remotæ Crateras magnos statuunt. & paulopost de Bitia bibace. Pleno (inquit) se prouit auro. ¶ Ludibrij conuiuiū, id est dedecoroso, inhonestoq; & illiberali conuiuiū. Nobis enim edendum est & bibendum ad hoc vt viuamus: non autem viuendum vt edamus bibamusq;. Tantū enim cibi & potionis adhibendum esse vt reficiantur vires non opprimantur Cicero in libro de senectute admonet. Id neglegere Phæaces videbantur. Quibus (vt in libro octauo Odysseæ scribit Homerus) conuiuiū, cithara, choreæ, vestes, balneæ, thermæ, lecti curæ semper erant. In Anacharsis huius (quem dicebamus) statuis omnibus inscriptum erat, illis tribus lingua, ventre, pudendis continendum esse. Eam ob rem a cōuiuendo cōuiuuium nos melius q̃ Græci σὺν ποδίον. i. computationem, authore M. Tullio in Catone maiore, nuncupamus. ¶ Flacci Oratij. Vitam cuius apud Crinitum legere possis. Flacci vt author est Plinius capite tricesimo septimo libri vndecimi ab aurib⁹ flaccidis cognominantur. Aures (inquit) homini tantum immobiles: ab his flaccorum cognomina: ¶ Ecloga, quæ Græcis ἐκλόγη dicitur, est electio, exquisitio, explanatio: quasi sermo vel materia electilis. Set aliud est ἀγλόγη. i. ægloga ἀπὸ τῆς ἀγροῦ. i. a capra, hoc est sermo caprinus. Quales sunt Aeglogæ Vergilianæ.

Indorum mos.

Vergilij locus. Abstinēdū esse.

Flacci vnde appellati. Ecloga. Aegloga.

¶ In qua propter mediam noctem & cætera. Oratij verba sunt vnde uicesima Ode libri tertij carminum. Da (inquit) Lunæ propere nouæ: Da noctis mediz: da puer auguris Murenæ. tribus aut nouem Miscentur cyathis pocula commodis. Qui musas amat impares: Ternos ter cyathos attonitus petet Vates. Tres prohibet supra Rixarum metuens tangere Gratia. Nudis iuncta sororibus. Quem Oratij locum hisce verbis Acron interpretatur. Da (inquit) Lunæ &c. Puerū poculatorē alloquitur. Hoc modo veteres festiuitatem conuiuiorum celebrare consueuerant: vt singulis vini cyathis sub singulorum deorum nomine, aut charissimorum hominum in poculis apponi iuberent. Da noctis mediz. i. bibamus in honorem mediz noctis, & nouæ lunæ, & auguris murenæ. Tribus aut

FRANCISCOVS SYLVIVS

Oratij locus.

Auspiciandi tempus.

Mensa sacra est.
Mensam tolli vacuam non licebat.
Vergilij locus.

Murenę cognomen.

Lædoria.

nouem: vt numero deus impare gaudet. Tribus autem propter gratias, quæ lætitiā dabant. Nouem propter musas. Attonitus, vt non inebrietur. Vates pro quolibet sacrificola. Hæc Acron. Quæ mihi omnino satis facere non putes. Enarramus itaq; rem fusius. Romani dies singulos a nocte media ad vsq; proximam mediam noctem annumerabant: vt author est A. Gellius capite secundo tertij libri. Quocirca, vt M. Varro dicit homines qui media nocte ad proximam mediam noctem in his horis quattuor & viginti nati sunt, vna die nati dicuntur. Magistratus, itidem quando vna die eis est auspicandum: idq; super quo auspicati fuerunt agendum: post mediam noctem auspicantur, post meridiem sole magno agunt. Auspicatiq; esse, & egisse ex eodem die dicuntur. Set adhuc ad Oratiana verba Plutarchus scribit coherētius. Nam in problematis scribit. Quid est causæ, quor Metellus pōtifex maximus post sextilem mensē (qui nunc Augustus dicitur) vetuit auspicari? Nam quemadmodum die incipiente aut crescente, sic mensis principio aut cremen- to hæc agimus. Reliquos autem tanq; otiosos & ab omni actione vacuos obseruamus: sic post octauum mensē reliquum anni tempus vespereā quandam etiam inclinantis & quasi senescentis anni crepusculum putauerunt. Quibus ex verbis facile intelligas in principio diei vel mensis auspicari veteres solitos esse. Mensis autē lunæ annus est. i. tempus illud quod est a luna noua ad eādem iterum nouā: qui ideo dicitur, quia luna Græco vocabulo μην dicitur: vt placet Macrobio lib. ij. super expositio- ne sopnij Scipionis. Mensis item dies primus Ioui nuncupatus est: qm̄ vt numerorū princeps est vnitas: ita rerū omniū principium ab Ioue profectū prisca credidit gentilitas. Vergilius in Buccolicis. Ab Ioue prin- cipii muls, Iouis omnia plena. Orpheus apud Eusebiū capite septimo libri decimitertij de euangelica præparatione. Ab Ioue principii, sunt & Iouis oia plena. Mensam præter hæc (vti fusius rem enarremus) aræ vicē præstare, Macrobius lib. iij. Saturnaliū tradit. Mensam itidē sacrā esse Plutarchus in Problematis affirmat, quū querit quor mensam tolli vacuā nō sinebāt veteres: sed quū aliquid superesset: qm̄ (inquit) nihil sac- crū inane est. Ad quod alludit Vergilius quū lib. viij. gnei. Ascanius admi- ratus q̄ mensas etiā paniceas Troiani comedāt impudenter: Heus etiā mensas cōsumimus inquit. Oratianus ergo ille locus intelligitur Da po- culū lunę nouę noctis medię & auguris Murenę. i. quo in honorē lunæ nouę aut Iouis in honorē diei incipientis: quo fortasse tēpore noua erat luna, in honorē auguris Murenę bibatur. Vel Murena ipse bibit. q̄ Mu- renę cognominati sunt Licinij, eo q̄ p̄fice murena delectati sunt effusissi- me: vt ait Macrobius lib. iij. Saturnaliū. L. Crassus quum supra ceteros disertus haberetur: essetq; inter ciues clarissimos princeps, murenā tamen in piscina domus suę mortuam atratus tanq; filiam luxit. Cui ei⁹ in censura collega Cn. Domitius quasi deforme crimen in senatu obiecit. Neq; id cōfiteri Crassus erubuit, set vltro etiā gloriatus est, piā affectuo- samq; rem fecisse se iactans. Plutarchus in libro de capiēda vtilitate ab inimicis inscripto Crassum Domitio respōdentē facit. Num tu (inquit) lachrymabas, quum tres extulisti vxores? Murenę quę sunt abūde scribit

Macrobius. ¶ Attonitus nimio videlicet vino vt Mancinellus: vel vt Lādinus quasi iam stupefcens ex nimio vino: vel vt sentit Acron vt non in ebrietur. Quam tu vis sentētiā elige. Verū aliter interpretādū esse putamus: hoc scilicet modo. Attonitus. i. numine diuino stupefactus. Qualem sybillā Virgilius li. vi. gnei. facit: quum Apollineo furore plena Aeneę futura canit. Ideoq; libro gnei. septimo quum Aeneas audit Ascanium dicentem Heus etiam mensas cōsumimus: ex eo omine laborū suorū finē adesse auguratus est. Primūq; loquentis ab ore Eripuit vocem: ac stupefactus numine pressit. Qd si recipiēdū non censes: aliter ac ego tu sentis.

¶ Ternos ter cyathos &c. Quoties in mensa bibendum sit. exponit Oratius. Vates qui musas amat (quæ sunt numero nouem) nouem petit cyathos. Qui vero gratias (quæ se nostro ternario numerant) in earum honorem ter tantū bibit. Quo autē modo locus ille Oratianus. Treis phibet supra rixarū metuēs tāgere. Gratia nudis iuncta sororib⁹, intelligat sicco (vt aiunt) pede præterire nolumus. Ea est igit sentētia. Gratia (vt author est Seruius in commētario libri primi gnei.) nudę sunt & p̄nex. q̄a sine fuco, & insolubiles esse oportet. Gratia ergo nudis iuncta sororibus rixarum metuens prohibet tangere supra treis cyathos. i. quia tres sunt Gratię: in Gratiarū honorē ter tantū bibendū est. Metuēs rixarū Gratia ideo dicit: quia Gratijs trib⁹ noia hęc Gręci indiderunt θαλειαν. i. celebritatē vel viriditatē: ἀγλαϊαν. i. splēdorem: εὐφροδύναν. i. lætitiā quę vocabula rixis inimicātur. Nec intelligēdum cū Acrone puto. Verba cuius hęc sunt. Tres (inquit) phibet supra: ne si supra nouē addideris ebrius factus exurgas in lites: q̄ sunt gratiæ lētitięq; cōtrarię. Idem cū Acrone sentit Porphirio. Sed ad propositum redimus. bibendi itē is fuit mos: vt quot literis amicorum amicarū ve nomina facta essent: tot cyathi biberentur. Martialis libro primo.

Nauia sex cyathis, septem iussina bibatur:

Quinq; lycas, Lyde quattuor: Ida tribus.

Omnis ab infuso numeretur amica falerno:

Et quia nulla venit: tu mihi Sopne veni.

¶ Non tamen ab re nostra alienū sit memorię suggerere cōiugarū numerū esse debere a Gratijs ad Musas. i. vt pauciores non sint q̄ tres: nec plures q̄ nouē: vt A. Gellius capite vñdecimo decimi tertii libri meminit. Ceterū parce bibēdū esse Anacharsis scytha apud Diogenē Laertiū significat. Tres cū ferre vuas vitē memorat: vnā voluptatis: ebrietatis alterā: tertiā mœroris. Aesopus quoq; Phrygius quo tpe Xantho seruibat, domino dixisse fertur. Extat here apd Dionysium: q̄ crateri sodalitis triplex vis inest. vna ad voluptatē: altera ad hilaritatem: ad infaniam tertia. Asclepiadis inter p̄cipuos medicorū: si vnum Hippocratem excipias: omniū principis celebre est dictū illud apud L. Apuleium libro quarto Floridorū. Prima (inquit) cratera ad sitim p̄tinet: secunda ad hilaritatem: ad voluptatē tertia: quarta ad infaniā. Verū hercle vero musarū cratera quāto crebrior quantoque meracior. tanto ad animi sanitatē est ppior. Prima enim cratera literatoris ruderato animū (siue ingeniū mauius) eximit. Secūda grāmatici doctrina instruit: Tertia rhetoris elo-

Gratię nudę.

Acronis & Porphirio nis error.

Vino parce vtēdum
Vitiū vuę seu racemi tres.

Vini vtilitas.

FRANCISCVS SYLVIVS

Vini tria genera.	quætiâ armat. Hactenus a p̄terisq; potatur. Ego & alias crateras Athenis bibi poetice commentam, Geometriglympidam, musicæ dulcem, dialecticæ austerulâ: iam vero vniuersitas philosophiæ bibit inexplibilem scilicet nectaream. Hæc ille, cui persimile est illud Horatianum epistola ad Torquatū. Fœcundi calices quem non fecere disertum. Obiter attē de vini genera esse tria: nigrum, album, medium. Tria alia nouum vetus, medium. Nigrum vires efficit: album vrinam, medium πῶλον. i. cōcoctionem. Nouum refrigerat: vetus calefacit: medium est prādium caninum: vt scribit A. Gellius capite vltimo libri decimitertii De prandio autem canino Ioan. Baptisti Pius in commentarijs libri quinti Lucretij scribit plura. Cyathus græca vox poculi genus est: vnde ad cyathum stare dicuntur pueri ij: qui presto astant: vt cyathis discumbentibus vina ministrent. Suetonius in C. Cæsa. C. Meuius etiam ad cyathum & vinum Nicomedi stisse obiecit. Aufoni⁹ in monosyllabis. Stat iouis ad cyathum: generat quem Dardanius Tros, vnde κῶπῳ. i. cyatho vina ministro. Plautus in Menæchmis Non scia quis ego sum: qui tibi sæpissi me cyatisso apud nos quādo potas. Idem. Tum cyatissare mihi soles. Idē pocillare latini a pocillis. i. poculis paruis dicunt: vt Ganymedem iouis pocillatorem Apuleius lib. vj. Metamorph. appellat. Tunc (inquit) poculum nectaris (quod vinum deorum est) ioui quidem suus pocillator ille rusticus puer: cæteris vero Liber ministrabat. Propinare vero est honoris causa vel amoris inuitando aliquem præbire πρῶτον enim ante: & πῖον bibo significat.
Ad cyathū stare.	
Pocillare.	
Propinare	

Hunc locum de ternario numero illico nostra illa poetica scabies cœpit excalpere: cuius morbi (quoniam facile contagiū est) vtinam ad te quoq; prurigo commigret: & fūco tuæ emendationis adiecto impingas spongiā: quæ imperfectum opus equi male spumantis absoluat.

Scabies.

¶ Nostra illa poetica scabies. Sumpta est metaphora a pruriente scabie a qua vix vnguis abstinere possumus. Super qua re verba Cornelij Celsi ex lib. v. his ascribo. Scabies inquit est durior cutis rubicunda: ex qua pustulæ oriuntur: quædam humidiores: quædam sicciores. Exit ex quibusdam sanies: sitque ex his continuate exulceratio pruriens: serpitque in quibusdam cito atq; in alijs quidem ex toto desinit, in alijs vero certo anni tempore reuertitur. Quo asperior est, quoq; prurit magis: eo difficilius tollitur. Itaq; eam quæ talis est agriam, id est ferā græci appellant. Hæc ille. Verbis cuius succinit Apuleius libro. ix. Meta. Et cum dicto (inquit) nudatus iple delato lumine scabiem vetustam cariola testa occipit excalpere. In scabiosum Polygitonem est Aufonij epigramma non inelegans. ¶ Morbus (vt ait A. Gellius capite secundo libri quarti) est habit⁹ cuiusq; corporis cōtra naturā q̄ vsum eius facit deteriorē. Quæ a vitio

**Morbus.
Vitium.**

ita distinguit: vt morbus qualis est febris curari possit. Vitiū autē quā-
 lis est struma curationem nullā inueniat. Vitium (inquit) perpetuū est.
 Morbus accessu diceffusq; est. Morbum autem vehementiorem vim no-
 cendi grauitate habentem morbū fonticum appellat capite primo viti-
 mi libri. ¶ Facile nomen est. ¶ Contagium, contagio, & contages latine
 dicta morbū significat: qui contactu suo polluit quicquid attingit. Ver-
 gilius in Buccolicis. Nec mala vicini pecoris contagia lēdent. Iuuenalis.
 Dedit hanc contagio labem. Lucretius libro quarto. Quā contage sua
 palloribus omnia pingunt. Quum alia pecora, tum maxime oues con-
 tagione vexari author est Columella capite quinto libri octauī. ¶ Pruri-
 go (vt ex Problematū Aristotelis particula tertia didicimus) est spumo-
 sus quidam humor cōtra naturam suam inclusus, qui exitū petens scal-
 pendū affert libidinem. Petrus tamen Aponius in commentarijs parti-
 culę septimę tradit pruriginē crassis humoribus, acutis, & salis, exeu-
 do e cute penetrare non potētibus: ideoq; acuitate sua & falfedine hulce-
 rantibus carnem generari. Prurientes feruidis rebus ideo gaudere Ale-
 xander Aphrodisius dicit: quoniam pituita: crassitudine cunus & frigi-
 ditate pruritus oritur: cutis sensum obtundit. ¶ Scabiem propterea esse
 contagiosam Aristoteles particula septima Problematum scribit, q; per
 summa corporis, hoc est per cutem errat: atq; humore lento manat:
 quam attingere facile est: humores autem eo attractu contrahuntur,
 qua ex re sit illa contagio. ¶ Fucus emendationis tuę adiecto: ducta est
 metaphora a medicamento illo, quo cuti superinducto formę vitia mu-
 lieres obtegunt. Plautus in Muscellaria. Nam istę veteres quę se vn-
 guentis vnctitant inter polles: vetulę quę vitia corporis fūco occultant.
 vbi sese sudor cum vnguentis consociauit, ilico itidem olent, quasi cum
 vna multa iura cōfundit cocus. Genis enim atq; labellis ruborem pur-
 purisso: vultui, collo, papillis candorem carulū vetulę inducunt. Pur-
 purissimum Ioānes Baptista Pius appellat miniaciū colorem, quo faciem
 sibi purpurant puellę. Carulū vero sic fit: vt Vitruuius capite duode-
 cimo septimi libri memorat. Rhodij (inquit) in dolijs sarmenta compo-
 nentes acetum suffundunt: supraq; sarmenta plumbeas massas collo-
 cant. Deinde operculis dolia obturant, ne spiramentum obturata emit-
 tant. Post certum aliquod tempus aperientes inueniunt in massis plum-
 beis carulā. Eadem ratione lamellas gręas collocantes efficiunt aeru-
 ginem, quę Aeruca appellatur. Fucus p̄ter hęc, Erasmo authore hęc
 bę genus est. Φυκός Gręci vocant: tingendis lanis vtile. Vnde fucū pro
 colore quouis reperire est. Hinc fucum facere, est veteratoria calliditate
 aut artificiosa dissimulatione aliquem decipere. Terentius in Eunuchō.
 Animus gaudebat mihi, deū sese in hominem conuertisse: atq; in alienas
 tegulas venisse clanculum per impluuiū. Fucū factū mulieri. Inde item
 offucia pigmenta muliebria appellantur. Plautus in Muscellaria. Non
 istā ætatem oportet pigmentum illud attingere, neq; carulā, neq; me-
 linum, neq; aliam vilam offuciam. Phucū nō fucū scribere multos licet
 videamus: aliter tamen scribēdū esse putam⁹. Priscian⁹ em̄ author est li-
 bro primo ante f inuentā latinos ph vsos fuisse: sicut itē Gręci veteres

Sonticus.
 Contagiū.
 Contagio.
 Contages.

Prurigo.

Scabies
 quā sit cō-
 tagiosa.

Fucus.

Carulū.
 Purpuris-
 sus.

Aerugo.
 Aeruca.

Fucum fa-
 cere.

Offucia.

FRANCISCVS SYLVIVS

- F scribēda** vnde pro φ ph scribebāt. Vnde nūc quoq; in Græcis nominib; antiquā
Ph scriben scripturam seruamus: nam pro φ ph scribim; . vt Orpheus, Phaeton.
da. Postea vero in latinis verbis placuit pro φ f scribi: vt fama, fuga, fanū,
 fur, frygeo: licet græcis φωνη, φωνή, φάρον, φώρ, φωνέω, dicantur,
Fanum. Sextus tamen Pomperus Fanum a fauno vel a fando dictū ideo putat,
 q̄ quum fanum Pōtifex max. dedicat: certa quædam verba fatur. Frigeo
 qui cum iota scribūt a φριγεῖν. i. horrendo inclinari autumant. Fucum
Spōgiarū igitur nō phucum scribimus. ¶ Spongiarū tria scribit genera Dioscori-
tria gene = des. Masculum qđ foraminula habet minuta, spissaq; & alba. Fœminam
ra. qđ rotundas habet cauernas, atq; maiores. Tertiū quod tragon. i. hircū
 appellat, lapides duos, plurimasq; in se habens cauernas. Sensem in-
 esse his apparet (vt tradunt Plinius capite quadragesimo quinto noni
 libri, & Aristoteles capite decimosexto quinti libri de natura animalium)
 quia vbi auulforem sentire contractæ difficilius multo abstrahuntur:
 quod idem etiā faciunt quoties flatus atq; tempellæ vrget: ne sua sede
 pellātur. Spongię oēs aut ad laxa nascūtur, aut iuxta littus: lutoq; alun-
 tur: cuius rei argumentum est, q̄ captæ limo refertæ omnes cernuntur.
***Spōgiarū** Spongas in vſu menſarū tergendarum adhibuit antiquitas. Martialis
vſus. in Apophoretis. Nec tibi forte datur tergēdis Spongia menſis. His item
 vtebatur, quum improba scripta deleri volebat. Suetonius in Caligula
 Cæſar Græcę Latinęq; ſacundia certamen edidit. Quo certamine ſerūt
 victoribus victos p̄mia cōtulisse: eorūq; laudes componere coactos.
 Eos autem qui maxime displicuiſſent, ſcripta ſua ſpongia, linguaue dele-
 re iuſſos: niſi ſerulis obiurgari, aut flumine proximo mergi maluſſent.
 Macrobius lib. ſecūdo Saturnaliū de Auguſto. Lucius grauis tragœdia-
 rū ſcriptor interrogabat eū quid ageret Ajax ſuus? Et ille. In ſpongiam
 (inquit) incubuit: alludit autem ad mortem Aiæcis, qui gladio incubuit.
Impingere ¶ Impingas, immittas, imponas: quū em̄ pollutum eſt aliquid & conta-
 minatū, ſpongia tergemus: tūc ea ſpongia quaſi pingitur. Impingere cul-
 pam pro imponere, & vt redūdet facere, Plautus in milite vſurpat. Cul-
 pam oēm in me impingito. ¶ Equi male ſpumātis. i. vel nō ſpumātis: vt
Male. male ſanus. i. non ſanus. Vergilius lib. æneid. iiii. Quum ſic vnanimem
 alloquitur male ſana ſororem. Vbi Seruius. Male (inquit) ſana. i. nō ple-
 ne ſana. i. amore vitia. Male enim plerūq; non, plerūq; nimis, ſignifi-
 cat: ſicut ve: vt vecors, veſan; . qđ male pernicioſe ſignificat. Hæc ille. Sed
 quomodo hic ſumatur, mox paulo aperietur. male fortis pro molli, cui
 rato, enervato. Ouidius libro Faſtorū tertio. Nondū tradiderat victis
 victoribus arteis Græcia ſacundum, ſet male forte genus. Male amic; . i.
 inimicus. Vergilius libro ſecundo æneid. Hic mihi neſcio quod trepido
 male numen amicū Confuſam eripuit mentem. Vel male ſpumātis. i.
 ſpumas flauas & non rubras emittentis. Seruius enim in cōmentarijs
 libri tertij Georgicon ſuper eo carmine. Hic vel ad Elęi metas, & maxi-
 ma campi Sudabit ſpatia: & ſpumas aget ore cruētas. Spumas (inquit)
 aget ore cruētas: quod eſt ſignum equi fortiſſimi: ſi velut ſpumas egerit
Equi boni rubras. Equi aut boni indicia Varro libro de re ruſtica ſecundo, & Colu-
indicia. mella libro ſeptimo ampliter ſcribunt. Sed hic de piſco agit: Vnde

Vale. Maxi. lib. viij. titulo quædam nulla arte effici posse: de quodam pistoris ita scripsit. Atq; vt eiusdem studij adiciam exemplū: Præcipue artis pictor equum ab exercitatione venientem modo non viuum labore industrię suæ comprehenderat. Cuius naribus spumam adijcere cupiens tantus artifex in tam paruula materia multum ac diu frustra tenebatur. Indignatione deinde incensus spongiam omnibus imbutam coloribus forte iuxta se positam apprehendit: & veluti corrupturus opus suū tabulę illisit, quā fortuna ad ipsas equi nares directā, desiderium pictoris coegit explere. Itaq; quod ars adumbrare non valuit, casus imitatus est. Hæc ille. Plinius autem lib. xxxv. dicit hunc Nealtem fuisse: vbi simile narrat de Protegene in canis spuma pingenda. Sensus ergo est: impingas spongiam quæ equi male spumantis opus absoluat. i. adhibeas limaturam & correctionem tuam quæ quod ego efficere non potui: vt spongia Nealtis in pictura equi male. i. non ex arte spumantis perficiat. sicut enim bonus dicitur ab arte: vt quur nō mopsē, boni quoniā conuenim⁹ ambo. i. periti: sic malus ab imperitia. Sed hæc hæcenus. ¶ Absoluat perficiat. Ducta est metaphora ex operarijs: qui quum operibus suis manū imposuerunt extremam: quæ ligata erant, omnino dissoluunt. Id quod absolueri proprie significat. Nam præpositio ab significati completi vim habet: quod dicit A. Gellius. Cuius verba sunt ex capite tertio libri decimiquinti. Inuenimus (inquit) in cōmentario Nigidiano verbum autumo cōpositum ex ab præpositione & verbo æstimo: dictūq; intercise autumo quasi abæstimo: qđ significaret totū æstimo: tãq; abnumero.

Nealtis
pictura.

Absolueri.

Ac ne me gloriolum neges: coeptos inter prandendum versuculos ante cœnæ tempus absolui: hoc est dum bibo: & paulo anteq̃ biberem. Sit ergo examen pro materia & tempore. Set tu quoq; hoc ipsum paulo hilarior & dulcior lege. Nāq; iniuriū est de Poeta male sobrio lectorem abstemiū iudicare.

¶ Gloriosum neges. i. gloria indignū ne me putes. Gloriosum enim in partem vtramq; accipi non ignoramus. In vituperationem dicitur is qui iactando se aut res suas ostentando glorias inaneis venatur. Cicero libro officiorum primo. Deforme de se ipso prædicare falsa præsertim: & cum irrisione audientium imitari militem gloriosum. Idem in partem bonā vsurpat in libro de legib⁹. Quod nobis egregiū & ad immortalitatem memoriæ gloriosum est. Videtur autem hoc loco significare vt fere solet, gloriæ captatorem: nam qui ex ingenio gloriam captant studia negant: vt auctor hoc loco qui inter cœnandum absolutum griphon iactat. Cœna quæ nūc dicitur: latinis priscis vespèrna dicebatur: vt prædicula erant quæ nunc ientacula dicimus. Cœna autem dicitur: quoniā hominem esse animal naturā sociale nemo nescit: solitudinemq; hominis naturæ inimicam esse Cicero in fine libri primi Officiorum scribit: Ientaculū.

Cœna
Vespèrna.
Prædicula
Ientaculū.

FRANCISCVS SYLVIVS

Cœnobiũ.

**Cœnobiũ.
Monachorũ
tria genera.
Anachorita.**

Remeboth.

quæ tum inimica est maxime, quum estant homines: unde a viuendo simul dictum est conuiuium, ab eademq; viuendi communitate cœna nomen accepit. κοινός enim communis dicitur. & ὁ κοινῶν τοῦ κοινῶς: vobis familiaris & socius. Vnde κοινότης a vitæ communitate: quod A. Gellius capite nono libri primi contubernium interpretatur: nisi verum est id quod multi dicunt A. Gellium Græca tñ citasse: nec latina fecisse. Inde appellati sunt κοινῶται, quos passim monachos dictitamus. Set quoniam de ternario numero est hoc nostrum opus, quod interpretandum suscepimus, Monachorum genera tria in Aegypto fuisse dicimus: vt ex regula monachorum diui Hieronymi didicimus. Fuerunt enim Cœnobiitæ, quos Illi anses lingua gentili appellant: quosq; communiter viuentes appellare possumus. Nam βίος vita dicitur. Anachorita sunt ij, qui soli per deserta habitant: ab eoq; q̄ procul ab hominibus sececesserunt, eis nomen inditum est. ἀπαρχώσω enim secedo, & ἀπαρχώσις secessus dicitur. Tertium genus est, quod ipsi Remeboth dicunt, tetricum atq; neglectum. Hi bini vel terni nec multo plures simul habitant, arbitrio suo suaq; ditione viuentes. Eorum quæ labore parauerunt partem, vt alimenta habeant communia, in medium conferunt. Habitant q̄ plurimi in vrbibus & castellis: & quasi ars sit sancta non vitæ, quicquid vendiderunt maioris est præcij: inter hos intercedunt sæpe iurgia: quia suo viuentes cibo non patiuntur alicui se subijci. Apud hos affectata sunt omnia: laxæ manicæ, caligæ follicantes, crassior vestis, crebra suspiria, virginum visitatio, detractio clericorum. Cœna (vt iter aliqñ repetamus) a communitate dicta est. Sextus tamen Pompeius veteres pro cœnis cœlinas: vt pro pœnis pœlinas: & camœnas pro camœnis dixisse memoria prodit. ¶ Dum bibo, id est prandij tempore. ¶ Paulo anteq̄ biberem, id est paulo ante cœnam. ¶ Examen, iudicium, lectiōnis pro materiæ difficultate, temporisq; paruitate. ¶ Iniurium est de poeta male sobrio &c.

Ausonius in epigrammate ad libri sui lectorem.

Admoneo (inquit) ante bibas.

Ieiunis nil scribo meum. post pocula si quis Legerit: hic sapiet.

Sic Martialis lascium carmen scripturus tetricos omnes atq; superciliosos a carminum suorum lectiōne prohibet. Nam in libro primo. Epigrammata (inquit) scribuntur illis qui solent spectare Florales. Non intret Cato theatrum nostrum: aut si intret ne spectet. Et rursum.

Nosces ociosæ dulce quum sacrum Florig

Festisq; lusus, & licentiam vulgi.

Quur in theatrum Cato seuerè venisti?

An ideo tantum veneras: vt exires?

Et in libro vndecimo.

Triste supercilium duriq; seuera Catonis

Frons, & aratoris filia Fabritij

Et personati fastus: & regula morum

Quicquid & in tenebris non sumus: ite foras. Itemq;.

Leſtiores tetrīci ſalebroſum edīſcite Sanſeram
Nīl mīhi vobīſcum: eſt iſte liber meus eſt.

¶ Male ſobrio id eſt non ſobrio ſet temulento. Sobrius enim ab ebrio dī-
citur: quōdā corde ſocors. Eſt em̄ ſobrius ſeorſum & ſeparatus ab ebrio: & ſe-
cors quāſi ſeorſum a corde: In quo prudētia. ¶ Abſtemius hō & abſtemia
gras dicit. A. Gellius capite vicesimo tertio libri decimi. Qui de vīctū at
q̄ cultū Romani populi ſcripſerūt: mulieres Romæ atq̄ in Latio etatē
abſtemiam egīſſe: hoc eſt vino ſemper (quod temetum priſca lingua ap-
pellabatur) abſtinuiſſe dicunt. Temetum pro ſignificatu eodem uſur-
pat Plinius capite decimotertio quartidecimi libri. Cato (inquit) ideo
propinquos forminis oſculum dare inſtituit: vt ſcirent: an temetum
olerent. Hoc tum nomen vino erat: vnde & temulentia appellata. Dici-
tur ergo abſtemi⁹ iſ qui temeto abſtinet: vt ait Nonius Marcellus: aut
qui parce vtitur. Nam vt particula ad propenſita ab longe ſignificat.

Sobrius.
Abſtemi⁹.
Temetum

Negꝫ me fallit fore aliquem: qui hunc iocum noſtrum
acutis naribus & caperata fronte condemnet: negꝫ me omnia
quæ ad ternarium & nouenarium numeros pertinent: attī-
giſſe. Quem ego verum dicere fatebor: iuſte negabo. Quīpa-
pe ſi bonus eſt: quæ omiſi non oblita mihi: ſet præterita ex-
iſtimet. Dehinc qualiſcunq̄ eſt: cogitet ſecum q̄ multa de his
non reperīſſet: ſi ipſe quæſiſſet. Sciāt etiam me nec omnibus
erutis uſum: & quibuſdam oblatiſ abuſum.

¶ Acutis naribus id eſt inuidia quæ canibus peculiaris eſt. Vnde cani-
na verba ſunt inuidioſa, ſugillatoria, vituperatoria. Quidius in ibim.
laſcat & in toto verba canina foro. Hinc dicta eſt canina ſacundia. An-
guillæ tamen figura Aegyptij ſacerdotes inuidiam ſignificabant. Ariſto-
teles in libro quem ſcribit de Phyſſionomia author eſt: extremū naſum
habentes acutum referri ad canes: quos tamen ait difficulter iracundi-
les: quales eſſe ſolent ſubſannatores ſubductiq̄ ſupercilij vituperones.
Ideo Plinius capite triceſimo ſeptimo libri vndecimi tradit naſum eſſe
deriſſioni dicatum. Altior (inquit) homini tātum (quem noui mores ſub
dolæ irriſſioni dicauere) naſus. Naribus ergo deriſſio ſignificatur. Orati-
us libro primo ſermonum ſatyra ſexta Vt plerique ſolent naſo ſuſpēdis
aduncō Ignotos. Suspendis (inquit Acron) ſpernis, ſubſannas, ſaltidis ira-
rides. Nouimus em̄ q̄ q̄ irrident: ſannas faciunt Perſius Satyra prima.

Acutę na-
res.
Inuidię ſi-
gura.
Naſus deri-
ſſioni
aptus.

FRANCISCVS SYLVIVS

Omne vafer vitium ridenti Flaccus amico
Tangit: & admissus circum praeordia ludit
Callidus excusso populum suspendere naso.
Idē paulo ante, rides: ait: & nimis vncis Narib⁹ indulges. Qd̄ disterium
adjuuere cūdiā patere possit latius. Nam vt Aristoteles in Physionomia
scribit: Qui nasum habent a fronte statim recuruum: inuerecundi sunt:
& ad coruū referuntur Nasuti derisores dicuntur.

Martialis in detractorem in Xenijs.

Nasutus sis vsq; licet: sis deniq; nasus:

Quantum noluerit ferre rogatus Athlas.

Et possis ipsum tu deridere Latinum:

Non potes in nugis dicere plura meas.

Rhinoce- Ad eorū qui derident nasi magnitudinē alludit Martialis lib. j. Et pueri
ros. nasuꝝ rhinocerotis hñt. Rhinoceros em̄ authore Plinio capite vicesimo
Rhinoce- libri octauo cornu in nare habet vnicū. Vñ nomē accepit. Nam ρῑπ ρῑπ
ros & mo ρῑπ ρῑπ naris τὸ ῥῑπ ρῑπ cornu dicitur. Obiter attende non esse eum
differunt. monoceros dicitur. Nam vt in capite eodem & proximo scribit Plinius
rhinocerotis cornu est in nare. Asperissima autem fera monoceros vnū
cornu nigrum in fronte media habet longum cubitorum duorum. Rhi
noceros genitus est hostis elephantis. Cornu ad saxa limato prae-
parat se pugnae. In dimicatione aluum: quam scit esse molliorem: petit maxime.
Longitudo ei par: crura multo breuiora: color bruxeus: viuis saepe ca-
pitur. monoceros autem capite ceruo, pedibus elephāto, cauda apro, mu-
gitu graui vno vt dicebamus cornu in media fronte: cetera equo similis
est. Qm̄ aut̄ de narium magnitudine dicebamus attēde ex Aristotelis ca-
pi. vndecimo primi libri de natura animalium elephantis prolixa narē &
validā augeri: eiusq; vsu esse eundē qui & manus. ideo manū elephātis
non narem Cicero in libro secundo de natura deorum appellat. Ea nan-
q; cibos tā siccōs q̄ humidos colligūt: elephantes, capiūtq; & in os animā-
tium soli imponunt. ¶ Caperata fronte. i. superciliosa grauitate. Nā au-
thore Plinio capite tricesimo septimo libri vndecimi. facies homini tan-
tum: ceteris os aut rostra. Frons & alijs: set homini tristitia, hilaritas:
fatis, clementiae, seueritatis index est. Quocirca a ferendo animi indicio di-
ctam esse frontem autumant. Frontem virili genere poeta Cecilius dicit
his carminibus. Nam hi sunt inimici pessimi fronte hilaro: Corde tristi
quos neq; vt apprehendas: neq; vt mittas: scias. Quae eadem A. Gellius
capite nono libri decimi quinti acceperat Frontis indicia quae sint Ari-
stoteles in libro de Physionomia & capite octauo libri primi de natura
animalium meminit. Frons (inquit) quae sub sincipite posita inter idē
ipsum & oculos est. Quibus haec magna, segnes: quibus parua, mobi-
les: quibus lata, mente moueri faciles: quibus rotunda, iracundi. Caperata
frons: vt ait. M. Varro libro tertio de latino sermone a caprae fronte
te dicitur. Et caperare frontem: vt Nonius ait Marcellus est rugis fron-
tem contrahere asperareque. tractum a crispis caprorū frontibus Plau-
tus in epidico. Quid illud est: quod illi caperat frons? Vbi caperat pro

Fronte
hilaro.
Frontis in-
dicia.

Caperata
frons.

caperatur positum est. Varro in Eumenidibus. Qui mihi caperatā fron-
tem tuam srobile omittis. Capella Martianus Caperare verbum anti-
quum magis q̄ q̄ sit vsurpandum putat. Verba cuius ne desideres: hic
ex libro quinto ascripta volumus. Propria (inquit) sunt vetusta præci-
pue. Nam tum quum procures vel nescirent hæc dicendi ornamenta:
vel appetere non auderent, proprijs utebantur. Sed quia verborum ve-
terum iam exoleuit vsus: non sunt audacius vsurpanda illa, quæ cum
ætate mutata sunt. Itaq; hallucinari & ceritum & caperatum similiaq;
prætereuntes vtemur his quæ consuetudo recipiet. Hæcille. Condēnet. i. Antiquitas
tis pprie-
tas.
abiudicet, vilipendat. Condemnare autem ideo dicitur, q̄ damnū subit
is, qui condemnatur. A demēdo autem dictum esse damnum M. Varro
libro primo de sermone latino testatur: vt a deterendo detrimentum: a
quo si comparatiuum deterius (vt fere putant omnes) profectum est: de
bonis proprie dicas deterius: licet aliter vsurpatum aliquando inueni-
as. A. Gellius capite sexto libri secundi. Qui omni in re atq; omni tem-
pore laude omni vacatis illaudatus est: isq; omnium pessimus, deterri-
musq; est. M. Cicero libro Tusculanarum primo. Iste omnium perditorum ita
similis est, vt esset facile deterrimus. ¶ Oblita, id est nescita, exq; mente
obliterata. Passiue autē posuit. Vt Theodosius Cæsar in epistola ad Au-
sonium. Ne fraudari me scriptorum tuorum lectione patiaris, quæ olim
mihi cognita, & iam per tempus oblita rursus desidero. Vergilius in
Buccolicis. Nunc oblita mihi tot carmina. Verba enim deponētia q̄ in
significatu accipiantur actiuo & passiuo exempla dicit plurima Priscia-
nus libro octauo. Ex quo didicimus, deponentia nō dici propterea q̄ si-
gnificatum vnum deposuerint, vt vulgo persuasum est: set quoniā vni⁹
q̄ alteri⁹ significationis crebrior est vsurpatio, ideo significationem vnā
deposuisse videntur. Participia temporis præteriti ab his profecta pas-
siue & actiue vsurpātur. ¶ Erutis. i. inquisitis, rimatis, & inuentis. Ver-
bi quod est ruere significatus varios Nonius Marcellus excribit: quod
autem ad negotium pertinet nostrum, id solum dicimus. Ruere (inquit)
est eruere & leuare. Vergilius in vndecimo. Confusa ruebant ossa focis.
Seruius ruebant (inquit). i. de cineribus eruebant. Idem in primo aenei.
Totumq; a sedibus imis Vna eurusq; notusq; ruunt. Quum vero ali-
quid in terra infossum quærimus, tantisper terrā eruimus: quoad quæ-
situm inuenerimus, idq; eruere dicimus. ¶ Abusum. i. non vsus. Nam
particula ab interdum negandi vim habet: vt ab re pro sine causa dici-
mus. Hinc tempore laboreve abuti est temporis multum vel laboris in
re aliqua frustra ponere. Terentius in Andriæ prologo. Inscribūdis pro-
logis operam abutitur. Vti apud Ciceronem libro Officiorum primo
cum ablatiuo particula de media iungitur. De rebus ipsis vt re tuo ius-
dicio: nihil enim impedio. Abuti præter hæc est re aliqua male, cumq;
aliena iniuria vti: vt quum in alienam perniciem scientia, diuitijs, vi-
ribus quis vtitur: is abuti dicitur. Suetonius in C. Casare. Prægrauant
tamen cætera facta dictaq; eius: vt & abusus dominatione, & iure cæ-
sus existimetur. Vti & abuti (vt illud etiam dicamus) ita distinguunt Do-
natus in commentarijs Andriæ Terentij, & Boethius in commentarijs

Damnare.
Damnum

Deterius.

Oblita.

Deponen-
tia verba
quæ dicā-
tur.

Ruere.

Vti.
Abuti.

FRANCISCVS SYLVIVS

in Topica Ciceronis. Utimur rebus his quæ vñ nostro non pereunt. vt domo, agro, veste. Abutimur his quæ diminuuntur atq; pereunt. vt pane, vino, oleo, & hoc genus alijs. Ideo ait Marcellus. Abusa abutendo vel in vñ consumpta. Apud Plautum in Asinaria adulescens Argirippus Cleretam lenā rogat. Vbi illæc quæ tibi dedi antea? Lena respondit. Abusa: nam si durarent mihi, mulier mitteretur: a te nunq̃ quicq̃ proferē. In his omnibus verbi abuti significatibus vides particulam ab, aut negandi, aut diminuendi vim habere.

Q̃ multa enim de æternario sciens neglecti: tempora & personas: genera & gradus: nouem naturalia metra cum trimetris, totam grammaticam & musicam, librosq; medicinales: ter maximum Hermē: & amatorem primum philosophiæ, Varronisq; numeros, & quicquid profanum vulgus non ignorat.

- Sciens.** ¶ Sciens, id est prudens, sponte, dedita opera, ex industria, ex composito. Terentius in Eunuchō. Amore ardeo & prudens & sciens viuus videntq; pereō. Ibi Donati differentiam non recipias. Prudens (inquit) qui intelligentia sua aliquid sentit. Sciens qui alicuius indicio rem cognoscit. ergo prudens per sese: sciens per alios. ¶ Tempora, personæ, genera, & gradus, q̃ in tria diuidantur, vulgatius est atq; manifestius, q̃ vt nūc dici exposuisset. Set aliā temporis partitionem ex Censorino nouimus.
- Æuū quid sit.** Qui capite quinto de die natali Æuū (inquit) tempus est vñum, maximum, immensum, sine origine, sine fine: quod eodem modo semper fuit, semper futurum est: neq; ad quēq̃ hominem magis q̃ ad alterum pertinet. Quod in tria diuiditur tempora, præteritum, præsens, futurum. Ex quibus initio caret præteritum, exitu futurum. Præsens autem quod medium est, adeo exiguum est & incomprehensibile, vt nullam accipiat longitudinem: neq; aliud esse videatur, q̃ transacti futuriq; cōiunctio. Adeo porro instabile, vt ibidem sit nunq̃. Quæ causa est vt a non stando instans dicamus. Pius tamen Baptista in commentarijs libri primi Lucretij tempus facit triplex. Raptum. i. præteritum: quod tam oclyter præterijt, vt raptum fuisse videatur. Instans. i. futurum, eo q̃ præsentī instet. Extans qđ præsens nuncupat. Ceterum quoniam de æuo locuti sumus, non ingrātū erit diuerticulum dicere, quithernum ex quo & æther: no factum cum spiritu (quā aspirationem vocant) esse scribendū.
- Æther nūcū spiritu scribendū.** Æther enim ab æthere dicitur, ea forma qua a patre paternum, a fratre fraternum, a matre maternum. Est autem æther: vt ait Cicero libro secundo de natura deorum: summa pars in cælo: & vt ait Apuleius in libro quem de mundo scripsit, Cælum ipsū, stellæq; omniscq; siderum compago æther vocatur, non vt quidam putant q̃ igneus sit, & intensus: sed q̃ cursibus rapidis semper rotetur. Nā ab æthere quod est voluo
- Tempus triplex.**
- Instans.**
- Æther qđ sit.**

defectiſſ. Ideo antiqui æthera vt ſempiterno tēpore, currētē & ſumma lo-
ca occupātē nūcupauerūt. Anaxagoras autē hoc nomine male vſus æthe-
ra p igne ponebat. Author eſt Ariſtoteles libro primo de cōlo & mundo.
Et capite vndecimo libri quarti Phyſicorū: ſine intelligētia motus æthe-
ris tēpus deprēhēdi nō poſſe idcirco opinati ſunt alij (vt capite tradit ſu-
periore) tēpus eſſe motū cēli. alij tēpus eſſe circulū ſphēræq̃ cēleſtē. Eā ob
rē æthernū id dicimus. qđ cū tēpore ſemp eſt duraturū. Ab ætate Prīſcin⁹
& M. Varro declinant. ¶ Nouē naturalia metra. hęc Attili⁹ fortunatia
nua enumerat. Princeps verſuū gen⁹ eſt heroiū: Alterū qđ iābicū dicit.
Vnde Græci verſus trimetros: nos ſenarios dicim⁹, Trochaicū. Anapæ-
ſticum choris tragicęq̃ dignitati aptū. Antipallicū: Choryambicū: Ioni-
cū: Tonus qđ ad rythmū tibicinū cōuenit. Pæonicū. Donatianus vero
oſto adnumerat Dactylicū, Anapeſticū, Iābicū, Trochaicū, Ionicū a ma-
iore, Ionicū a minore, Choriambicū, Antipallicū. Set cū his (inqđ) qdam
adijiūt Proceleumaticū & Pæonicū. Principalia atq̃ originalia & Græ-
cis p̃totypa ideo diſta eſſe idē putat: q̃ cetera ex his ſunt: q̃ mutata p̃co-
lon & cōmata aut partib⁹ agglutinant ſibi aut ſola ponunt. Originalia
vero (quæ hic naturalia Auſonius vocat) oīa p̃prio ſuo pede conſiſtunt.
De quibus quum apud alios multis tum apud Donatianū & Cæſium
Baſſum multa legere poſſis: q̃ quia paucis ſcribere nō poſſumus ideo ad
alia ſylū vertimus. ¶ Trimetris. i. iambicis vel ſenariis. Iambici ver-
ſus hoc eſt qui ſaltē in paribus locis Iambum recipiunt: vel monometri
ſunt ex ſimplicib⁹ duobus cōiūctis pedibus: vel dimetri ex quatuor: vel
trimetri ex ſex: vel tetrametri ex oſto. Nam pentametri ex decē: hexame-
tri ex duodecim rarerem admodū vſurpant. Iambicus qui trimeter eſt
minimus authore Donatiano ſyllabas habet duodecim. vt Beatus ille q
procul negotijs. Tellus colenda: pellices cælum tenent. Qui maximus eſt
ſeptēdecim. vt Rapite. p̃ceres validi rapite: o iuuenū decus. Hic latine di-
ciſ ſenarius q̃ ſex pedes habeat ſimplices: Græce timeter q̃ tria περσες
hoc eſt mēſuras tres cōiūctas habeat. Metrū em̃ qđ eſt minimū duob⁹
cōſtat pedibus. Apud Græcos Iābici carminis poetæ tres tantum fuiſſe
claros Volaterranus in grāmatica ſcribit: Anomiā: Archilochū: Hippo-
nachem. ¶ Grāmaticā ἀπό τῶν γράμματων. i. a literis appellatam eſſe
nemo ambigit. Suetonius in libello de illuſtribus grammaticis inſcripto
Appellatio (inquit) grammaticorum cōſuetudine græca inualuit. Set ini-
tio literati vocabātur. Cornelius quoq̃ Nepos in libello quo diſtinguit
literatum ab erudito literatos quidem vulgo appellari ait eos, qui ali-
quid diligenter acuteque & ſcienter poſſunt aut dicere aut ſcribere. Cate-
rum ſic proprie appellandos poetarum interpretes: qui a Græcis γραμ-
ματικοί nominantur: eoſdem literatos vocitatos. Sunt qui literatum
a literatore diſtinguant: vt Græci grammaticum a grammatiſta. vt il-
lum quidem absolute, hunc autem doctum mediocriter exiſtiment. Hęc
& plura alia Suetonius. Nos tamē nō fugit eſſe nonnullos qui librum
illum Suetonio negent aſcribendū. Eos proſecto iā multos ætatis noſtrę
ſcriptores non admittimus: qui ne nihil ſciſſe videātur a ſcriptorū libris
nominū titulos eripiūt: quos alijs tribuunt. Hoc genus homines illam

Tēpus qđ
ſit.Naturalia
metra.Iambici
verſus.Iambici
poetę.
Gramma-
tica.
Literati.Gramma-
ticus.
Gramma-
tiſta.

FRANCISCVS SYLVIVS

- C.** Caesaris prodigā iniuriā: qui ab alijs auferebat qđ alijs largiretur: imitari me hercules vident. Totam igit grammaticā (vt vnde digressi sumus: eo regrediamur) vt tres sunt figure: simplex cōposita decomposita. Diminutiūorū nominū tres gradus sunt apud donatū. Tria literarū genera apud grāmaticū Probū vocaliū, semiuocaliū, mutarū, Tria cōiunctioni accidūt potestas figura ordo. Tria sunt p̄positionis casualia, genitiuus, accusatiuus, ablatiui: licet cum datiuo p̄positionē apud Plautus in Milite cōiūxerit. Nā ego iādiu apud huic seruitutē seruiō. Tres numeri apud grēcos singularis dualis pluralis. Tres sunt vborū cōiūgatiōes vna in as, altera in es, tertia in is. Tria verbū significat agere pati neutrū
- Apud euz datiuo.** Tria sunt tēpora verborū p̄sens, p̄teritū, futurū. Kursus p̄teritū triplex est imperfētū, p̄fētū, plusq̄ p̄fētū. Participij tria sunt tēpora p̄sens p̄teritū & futurū. Nouē modos verborum authore Martiano Capella libro tertio aliqui numerāt: indicatiuū, imperatiuū, optatiuū, cōiūctiuū, infinitiuum: quē & p̄petuū dicūt: p̄missiuū, impersonale, p̄cunctatiuū, subiectiuū. Quoniā autē Grammaticę nomine poësim vulgus appellat: ab ea quoq; numerū ternariū nō abesse dicimus. In nostra em̄ poetica triplex narrādi gen⁹ dicim⁹ historicū, oratoriū, poeticū. Poeticū itē tria in genere aptimur εἰρηκματικον, δραματικον, μικτον Comēdiā triplicē Volaterranus in Grāmatica diuidit. Vnā em̄ antiquā facit: qđ manifeste reprehendebat: Alterā mediā: quę p̄ enigmata: Aliā nouā: quę inferuos paupeſq; cauillabat. ¶ Musicā eiusq; partes Martinus Capella libro nono in tria diuidit sapius. Vt quicquid sonuerit tonū esse putat: aut hemitoniū: aut quartā partem toni: quā Diesis appellat. Diesis item differtē sunt tres. Vna breuior: quę tetratemoria nominē: eo qđ toni quartam partem recipiat. Secūda ab illa maior est: quā toni habet tertiam partē: ideo tretemoria vocat. Tertia quę toni habet tertiā partē & dimidiam tertię: qđ dicit hemiolia, Alia quoq; multa in tria partiē. ¶ Medicina (vt author est Cornelius celsus in proēmio libri de medicina) in tres partes deducta est. Vna est enim quā victu: altera quę medicamentis: tertia quā manu medet. Primam Διατητικην, secundam φαρμακευτικην tertiam χειρουργικην Græci nominauerunt. Apud Auicennā Fen prima triplex est spiritus: vitalis a corde pueniens: animalis a cerebro: naturalis ab Hepate. In Aphorismis Hippocratis triplex est fluxus venis: tris, Διάφοροι. i. vt sic dicam humoralis, Δυσμετερίαι. i. cum corticibus intestinorum, Δυσμετερίαι proueniens a cibo nondum coctio. Apud Galenum in libro de differentijs febrium febris est triplex: ephamera quā in spiritibus fundata est: putrida quā in humoribus cōfusa quā in membris. Apud eundem in libro primo Microthegni: Corpus humanorum aliud est sanum, aliud egrum, aliud neutrum. Vnde medicina inibi diffinit qđ sit scientia sanorum, egrorum & neutrorum. Itemque Medicina est scientia rerum continuatarum cum sanitate & ægitudine & dispositione quā non est sanitas: neq; ægitudine. Signorum alia sunt sanitas alia ægitudine, alia dispositionis. Sexcentos hoc genus ternarios inuenire est. Medicininos a medicina forma eadem quā a formina fœmininum inclināt. ¶ Ter maximum Hermen. Quinq; fuisse Mercu-
- Modi. ix.**
- Poesis triplex.**
- Musicę tres ptes.**
- Medicina triplex.**
- Vētris fluxu triplex**
Febri triplex.
- Medicina quid sit.**

rios Cicero lib. iij. de natura deorum scribit. Quorum quintus fuit : vt etiam Lactantius capite sexto libri primi diuinarum institutionum meminit: a quo Argus occisus est: quam ob causam is in Aegyptum profugit: atq; Aegyptijs leges literasq; primus tradidit. Marcellus ficinus in argumento in librum Mercurij Trimegisti scribit eo tempore quo Moyses natus est astrologum Athlantem Promethei physici fratrem floruisse, eumq; Mercurij maioris auum fuisse: nepos cuius fuit Mercurius Trimegistus hoc est ter maximus. αἰγυσιος enim maximus Græcis dicitur: quo ideo dignatus est cognomento: quoniam fuit maximus philosophus, rex maximus, maximusq; sacerdos. Tres mercurios ex Cicerone Seruius libro. iiii. in ani. scribit supernū, terrenū, infernū. Triceps mercurius ab Erasmo inter puerbiales sententias adnumerat in ambiguos homines ancipitesq; aut vehementer astutos. Triceps em̄ fingebat Mercurius: quem viarum indicio p̄ficiēbant: cuius in singulis capitibus inscriptum erat: quo duceret hæc via itemque quo illa. Huiusmodi Mercurij simulachrū Proclidem authore Philocoro posuisse primū Erasmus idē affirmat. Nostros autē Gallos maiores quum ppter alia multa: tū p̄cipue quia viarum atq; itinerum ducem esse mercurium putauerūt eum veneratos fuisse author est Cæsar libro sexto de bello Gallic. Hermes autē dictus est Mercurius ppterea q̄ diuina splenduit eloquētia: quam ppter deorum interpretes appellatus est. ἑρμῆς enim & ἑρμηνεύς interpretes & ἑρμηνεύς interpretatio Græcis nuncupatur: vnde Aristotelis liber πρῶτος ἐρμηνεύς. i. de interpretatione seu enunciatione inscriptus est: Mercurium qua forma Galli pingebant Lucianus in Dialogo: qui Hercules Gallicus inscribitur, meminit. Sed quoniam mercaturæ p̄ficiunt Mercurium: tres mercaturæ partes ex Aristotelis capite septimo libri primi Politicon ponimus: nauigationem, deuēctionem, negotiationem.

¶ Amorem primū Philosophiæ. Pythagoram intelligit: qui sōphiæ nomine eiusq; consummata perfectione homines indignos esse arbitratus non sōphus. i. sapiens (vt ceteri) set philosophus hoc est sōphiæ sapientiæq; amator atq; studiosus appellari voluit: vt ait Lactantius capite secundo tertij libri de falsa sapiētia. Plutarchus libro primo de philosophorum placitis inscripto: Pythagoras (inquit) Mnesarchi filius Salmius qui primus philosophiam hoc nomine appellauit. principia rerū numeros esse censuit. Tantum autem numeris tribuit Pythagoras vt ex eis mundum hunc primitus factum: eorundemque virtute constare durare, seruari autemauerit. Vt enim author est Diogenes Laertius libro septimo Monadem hoc est vnitatem principū notauit omnī, cui dualitatem quasi materiam subiecit: ex quibus duobus gignuntur numeri: ex numeris puncta: ex punctis lineæ surgunt: ex quibus figuræ planæ constant: ex planis solida: ex solidis solida corpora: quorum elementa sunt quattuor: quæ per omnia mutant se ac vertūt. ex quibus sit mūdus animatus, intelligibilis, rotundus, mediam terram continens. Præter hæc Pythagorici omne totum remq; perfectam omnem tribus determinatam principio medio & fine esse volebant. vt Aristoteles capite primo primi libri de cælo & mundo affirmat. Animam in tres partes

Mercurius.

Triceps
mercurius.

Hermes.

Mercaturæ
triplex.
Pythagoras.Numerorum
rō sōph
Pythagoram.

FRANCISCVS SYLVIVS

partitus est Pythagoras (vt Diogenes tradit) in sensum, i mētē, in iracē
tiam. Illud tamen prætereundum non videbatur: q̄ a Pythagora terna
rium non admitti scribit Plutarchus in libro de Placitis philosophorū
primis: set magis quaternarium: cuius vires esse maiores putabat. Vn-
de sanctissimum apud Pythagoricos iusiurandum erat per quaternari-
um. Ita enim iurabant. Iuro per omnipotentem, animā qui tetrada nos-
træ perpetuos fonteis naturæ infudit habentem. Pythagoras authore
Laertio ideo appellatus est: q̄ vera non minus q̄ Pythias loqueretur.
¶ Varronis numeros. M. Varronem de ternario numero speciatim scri-
pisse non negem omnino. Nam (vt A. Gellius capite decimo tertij libri
memorat) libros qui hebdomades vel de imaginibus septenarij numeri
appellantur, conscripsit. Vbi scribit Varro se iam duodecimam annorū
hebdomadem ingressum esse: adeumq; diem septuaginta librorum heb-
domadas conscripsisse: ex quibus aliquandiu quum proscriptus esset, di-
reptis bibliothecis suis non comparuisse. Cæforinus item super. M. Var-
ronis libro de numeris meminit. Eius verba sunt ex capite primo libri
de die natali. Quod (scilicet) (inquit) vt Varro testatur in eo libro cuius
titulus est Articulus siue de numeris: id moris institutiq; maiores nos-
tri tenuerunt: vt quum die natali munus annale Genio soluerent: ma-
num a cæde ac sanguine abstinerent: ne die qua ipsi lucem acceperant:
alijs demerent. Quibus ex verbis coniecturam capio in eo libro de nu-
meris Varronem de singulorum virtute separatim disseruisse: ac sin-
gulorum multos cumulasse. Sed quoniam in libris eiusdem alijs quos
ex multis paucos manibus terimus multos esse ternarios nouimus: ex
multis paucos hic ascribim⁹. Lib. iij. de re rustica villaticę passionis tria
ponit genera ornithones leporaria piscinas. Ornithones omnium alitū
quæ intra parietes villæ pasci solent. Leporaria omnia septa villæ ædifi-
cia: quæ inclusa habēt animalia: q̄ pascūtur Lacus vero & stagna quę pis-
cibus viuīs coercent clausa suo atq; pprio nomine piscinas noīauerūt.
In libro eodem tria ponit gallinarum genera, villaticas, rusticas, & afri-
canas. Villaticę, quæ vulgo per omnes fere villas conspiciuntur. Rusticę
villaticis facie dissimiles. Eæ in ornatibus publicis solent poni cum psi-
taxis, merulis albis, alijsque id genus rebus inusitatis. Africanę grandes
sunt, varię, gilberię. Hæ propter pœnuriā magno videntur. Idem inibi
tria scribit leporum genera. Vnū Italicū primis pedibus humilibus, al-
tis posterioribus. Alterum qđ in gallia nascitur ad alpes, qui toti candidi
sunt. Tertij generis est, qui in Hispania nascitur similis Italico ex quadā
parte, sed humilis, quem cuniculum appellant. Idē in libro primo tria
soli genera scribit campestre, collinum, & montanum. In his tribus tria
illa meliora segetes campestres, vineę, collinę, syluę montanę. In libro
de Analogia primo idem Varro treis ponit Athenas: ab vnīs dicti sunt
Atheni: ab alteris Atheniēses: a tertijs Athenopolitę. Ideo Athenas Atti-
cas pleriq; dicunt. Quoniā autē in Athenarū nomē incidimus: libet me
morare Athenis tria fuisse gymnasia Academicā, Lycium, Cynosarges.
vt Iacobus faber Belgicę nostrę, immo Gallię totius lumen clarissimum
in cōmentarijs Politicon libri secundi tertio capite scribit. Inibi partes

Pythago-
ricorū ius-
iurandū.
Varronis
numeri.

Ornitho-
nes.

Leporaria
Piscinę.

Leporum
genera.
Soli gene-
ra.

Athenę
tres.

Oratiōis
partes.

orationis idem Varro numerat: vnam quæ significat casus: alterâ quæ
tempus: tertiam quæ neutrum. Per diminutionem vocabula terna na- Diminutiva.
scuntur: vt cissa, cissula, cissella: auis, auicula, auicella: Caput, capitulū, ca-
pitellum. aliasq; multas diuisiones ternarias scribit. M. Terentius. Var Varronis
ro ea fuit doctrinæ excellentia: vt de eo Lactantius capite sexto primi di laus.
uinarum institutionum libri his verbis dixerit. M. Varrone vnq; do-
ctor ne apud Græcos quidem, neq; apud Latinos vixit. Quintus tamen
Rhemmius Palæmon (is a quo Palæmonia ars grammatica nuncupa-
tur: & qui se in Vergilij Buccolicis poetarum iudicem præsignatum cen-
suit) arrogantia nimia porcum appellare Varronem non dubitauit: vt
Suetonius in libro de illustribus grammaticis memorię prodit. Ad hoc Doctis in-
id scribo, vt non ignores candide lector, nullam esse felicitatem, quæ ma- uidetur.
lignitatis dentes euitare possit. ¶ Profanum, hoc est imperitum. Impe- Profanū.
ritam enim multitudinem Cicero in libro officiorum primo appellat.
Qui errore (inquit) imperitiæ multitudinis pendet: hic in magnis viris
non est habendus: aut profanum hoc est musarum ac scientiæ sacris nō
initiatum. Sic Vergilius in libro Aeneidos sexto. Aduentante dea pro-
cul o procul este profani. Oratius Ode prima libri tertij. Odi profa-
num vulgus & arceo. Acronis verba subiungimus. Profani inquit, di-
cebantur sacris non initiati: quibus sanum intrare non licebat. Hic ta-
men per Allegoriam profanos imperitos dixit: qui doctis merito exosi
sunt. Hæc ille. Profanum id quod in sacrario pollutum sit. M. Varro li-
bro secundo de sermone Latino scribit. Profanum id quod sanctum non
est Pompeius dicit. Plautus. Sanctum an profanum habes, paruipendi-
tur. Vt profectus dies est, is qui sine ferijs est: operarium diem vulgo di-
cunt. A fano, id est templo profanum dicitur: fano a fando Pompeius Fanū vn-
& Varro deriuant. Alij a fauno: alij quia φᾶνός clarus aut lampas græ- de dictum
cis dicitur. in fanis enim multa est ignium ac sacrorum claritas. ¶ Vul- Vulgus.
gus genere neutro: & vulgum masculino dicim⁹. Plinius capite decimo
sexto libri octauj. Leonum semel edi partum lacerato vnguim⁹ acie vte-
ro in enixu vulgum credidisse video. Cæsar libro sexto cōmentariorū de
bello Gallico: neq; in vulgum disciplinā efferri volūt. Oratius libro ser-
monum secundo. Huic ego vulgū Errore similem cunctum insanire do-
cebo. Vergilius Aeneidos secūdo. Hinc spargere voces in vulgum ambi-
guas. Cornelius Tacitus libro duodecimo. Elata vox eius in vulgū hisce
verbis. Vulgus quando generis masculini est esse declinationis quartæ
Priscianus libro sexto scribit, cuius generis apud veteres illa fuere, sibi-
lus, vadus, fretus. Quod autem vulgo legitur: & quicquid prophanum
vulgus ignorat: legam non ignorat: alioqui nihil gratiæ haberet vulgo
nota dūtaxat colligere.

Postremo quod facile est, quum ipse multa inuenerit: compa-
ret se atq; me: occupatum cum otioso, pransum cum abstemiō,
iocum & ludum meum, diligētiā & calumniā suam, Alius

FRANCISCVS SYLVIVS

enim alio plura inuenire potest, nemo omnia. Quod si alicui & obscurus videbor: apud eum me sic tuebere. Primum eiusmodi edyllia: nisi vel obscura sunt, nihil futura. Deinde numerorū naturam non esse scyrpum: vt sine nodo sint. Postremo si etiā tibi obscurus fuero: cui nihil neq; neglectum est neq; non intellectum: Tum vero ego beatus quod affectaui assequar: me vt requiras, me desideres, de me cogites. Vale.

- Calumnia** ¶ Comparat se atq; me. i. ponat cōparationē inter me qui sum occupatus, pransus, quiq; iocor & ludo: & se qui est otiosus, abstemius diligēsq; & calūniator. ¶ Calūniā. i. malitiosam infamationem: quæ facilis est ad multa quæ obijciat inuenienda. Calumnia enim (vt ait Nonius Marcellus) est malitiosa & mendax infamatio. Calumnia rursum calliditas. M. Tullius de rep. lib. ij. Vt Carneadi rīdeatis: qui sēpe optimas causas ingenij calūniā ludificari solet. Inde pfectū est vt calūniā dicatur falsa, subdolaq; & malitiosa iuris interpretatio. Idem Officiorū primo. Exsunt sēpe iniuriæ calumnia quadam & nimis callida atq; malitiosa iuris interpretatione. A caluendo calumniā Priscianus libro decimo inclinat. Caluere autem & calui (vtrunq; enim dicimus) decipere est. Sallustius li bro historiarum tertio: vt citat idem. Contra ille calui ratus. calui pro decipi passium est. Plautus in Cassina. Vbi domi sola sum: sopor manus caluitur. A caluendo cauillare & cauillari pro significato eodē Priscianus libro octauo declinat. ¶ Edyllia. i. parua poemata. Nam ἐδύλλιον poema paruum Græcis dicitur. Quo nomine Theocriti æglogæ a commentatore appellantur. ¶ Numerorum naturam nō esse scyrpū: vt sine nodo sint. i. de numeris scribi non potest: quod a lectoribus facile intelligatur, vt in libris de republica de numeris quæ scripsit Plato, adeo intricata sunt, adeo inuoluta, adeo obscura: vt inde natum sit in res difficiles atq; obscuras prouerbum Platonis numeris obscurius. Id quod faber noster Iacobus in commentarijs libri quinti Politicon Aristotelis meminit. Quibus verbis Ausonius noster candide lector aduersus malitiosam se tutatur inuidiā: iisdem nos quasi amuletum conficimus, quo libitinarum pestilens venenum amoliamur. ¶ Nō esse scyrpum vt sine nodo sint. i. manifestariā nō habere facilitatem obuiam oībus. Alludit ad prouerbum illud sermonis antiquitate protritum. Nodū in scyrpo quærere. Quod ex Ennio Pompeius aduocat. Quærunt in scyrpo soliti quod dicere nodum. Terentius in Andria. Nodum in scyrpo quæris. Plautus in Menæchmis. In scyrpo nodum quæris. i. tu quæris id quod nusq; inuenies. Scyrpus (vt ait Donatus) palustris res est leuissima. Lucilius in primo. Nodum in scyrpo insanum facerem vulgus. Est autem
- Cauillari.**
Edyllia.
- Platonis numeris obscurius**
Prouerbiū.
- Nodū in scyrpo quærere.**
Prouerbiū.
Scyrpus.

scyrpus sine nodo & leuis iunci species. Hæc ille. Scyrpum etiam genere Scyrpea neutro dicimus. Sextus Pompeius. Scyrpum est (inquit) id quod in palustribus locis nascitur læue & procerum. Vnde tegetes fiunt. Inde scyrpea ratis dicitur fasciculi illi scyrpis & iuncis compositi: quos humeris pectorive pueri supponunt tum quum natare discunt. Plautus in Aulularia. Quasi pueris qui natare discunt scyrpea inducitur ratis. Corticem itidem supposuerunt. Vnde nare sine cortice, factum est proverbiū in eos: qui per ætatem morum præceptore atq; pedagogo non indigent aut qui ea præditi sunt studiorum exercitatione doctrinæve peritia: vt neq; præceptore neq; præceptis indigeant amplius. Oratius in primo sermonum libro. Simul ac durauerit ætas Membra animūq; tuum nabis sine cortice. Acronis verba subscribo. Nabis (inquit) sine cortice, sine difficultate. Sic enim discunt: qui natare nesciunt adiunctis ad ventrem corticibus. Prouerbialiter autem posuit: nabis sine cortice. hoc est sine alieno adminiculo tereres. Hæc ille. Quur autem quæ Græci ænigmata, Latini veteres scyrpos appellauerint vt est apud A. Gellium capite sexto libri duodecimi non vulgatum est satis, ideo super ea re pauca disputamus. Scyrpis viros fuisse antiquos in vineis ligandis author est. M. Varro libro primo de lingua latina. Vnde Scyrpare pro ligare vsurparunt. Quæ autem ligantur: ea nodo non carent: Nodum autem pro difficultate sententiæq; obscuritate capi nemo (puto) dubitat. Vt apud Oratium in libro de arte Poetica. Nec deus inter sit: nisi dignus vindice nodus inciderit. Vtque in illis paræmijs. Nodum in scyrpo quæris. Nodus Gordianus: nodus Herculinus. Nec putamus explodendam Petri Criniti super ea re diligentem sentiam: qui scrupos non scyrpos appellanda censet ænigmata. Sunt autem scurpi (vt author est Pompeius Sextus) aspera saxa: vt que ait Seruius in Commentario libri sexti gneidos super eo carmine Spelunca alta sunt vastoq; immanis hiatus scrupea. Scrupea (inquit). i. lapillosa. Nam scrupus est proprie lapillus brevis: qui pressus sollicitudinem creat. Vnde pro molestia & animi angore scrupulus vsurpatur. Terentius in Andria. At mihi vnus etiam scrupulus restat qui me male habet. Sed quoniam ænigmatum interpretatio viri studiosi literarum mentem nihilo reddit minus molestant q̃ scrupulus in calceo aut via scrupulosa pedem offēdit: ideo A. Gellius ænigma quod est de deo: qui Terminus dicitur positum non dissoluit. vt legendum coniecturas in requirendo exacuat. Eius tamen enodatio est apud Politianum capite trigésimo sexto Miscellaneorum. Ioannes baptista Pius in commentarijs Aululariæ Plauti Griphos in A. Gellio scribi posse autumat. Quid Frācisus Quintianus super eo dicat in Epographia tertia diceremus nisi plus nimio temporis in ea re posuisse nos sentiremus. Scyrpea simulachra quæ sint scire si desideras: Beroaldus ampliter multum in annotationibus annotauit.

Nare sine cortice.

Scyrpus. i. ænigma p A. Gellio.

Nodus.

Scrupus.

Scrupul⁹.

Gellij locus.

FRANCISCVS SYLVIVS

D. Aufonii Griphus.

Er bibe: vel toties ternos: sic mystica lex est.

Vel tria potanti: vel ter tria multiplicari.

Imparibus nouies ternis contexere cubum.

Iuris idem tribus est: quod ter tribus. Omnia in istis.

Abunde satis ante diximus ter bibendum esse his: qui amant Gratias. quibus autem musæ sunt gratæ: his poculum non esse gratius. Attende propter hæc morem illum quoddam fuisse obseruatum: ut menses tres poneret: semirodum ad mino & liberis, alteram hospitibus: tertiam seruis domesticisque: ut tradit Bap. Pius in commentariis in Stichum Plauti. Seruius libro commentariorum in æn. primo stratis tribus lectis antiquos epulari solitos dicit. Unde appellatum est trichinium. καλὴν enim lectus dicit: super lectos autem discubebant. Illam trium mensarum positionem Vergilius in Didonis conuiuiuo celebrat. In prima enim se Dido aurea composuit spoda mediæque locauit. In secunda. Iam pater Aeneas & iam Troiana Iuuetus Conueniunt: stratoque super discumbitur ostro. In tertia Tyrii per limina læta frequenter Conuenere toris iussi discumbere pictis. Augustus Cæsar (ut ex Suetonio didicimus) in castris apud Mutinam non sæpius ac ter bibere super conam solitus est. Nouellio autem Mediolanensi largior potandi fuit auditas ac abundantior. ut ait Plinius capite vicessimocundo libri decimiquarti. Nam impetu vno tres vini congios potabat. Unde Tricogius appellatus est. quem miraculi gratia Tyberius princeps aspiciebat. Rara eius ea re erat gloria. sermone non labasse: nec leuatum vomitio: ne dum biberet matutinas obijisse vigilias: plurimum vno potu hausisse: plurimum alijs minoribus addidisse optima fide: non respirasse in se in hauriendo neque expuisse: nihilque ad elidendum in pauimentis summum ex vino reliquisse. Magna profecto vini potioribus aliquando fuit gloria. Hoc enim modo apud Græcos Alcibiades famam meruit. Parthis hac virtute gloriam quaerunt. Apud Persas nobiliores etiam atque gerendis rebus aptiores esse censebantur: qui vini proluti admodum distentique mente consisterent: nec ab honestate naturaque discederent. Ut Crinitus capite secundo libri sexti de Honestate disciplina meminit. Ideo Plutarchus in Apophthegmatis ad Traianum memoriam prodit Cyrum Iunio rem (quo tempore Iacodamonios ut secum societatem inirent inuitabat) dixisse cor se grauius habere quam haberet frater, plusque vini meri biberet: ac modestius ferre & Iulius. Herodotus tñ lib. i. Persas opere maximo a vino temperare dicit. Romano impatori Bonoso prope eadem tribuit laudem (siqua laus ex ea re quaeri possit) Iulius Vopiscus quod videlicet in vino fuerit prudentior. Cuius tam audita tamque inexplicabilis fuit bibacitas: ut de eo dictum illud pro oim ora vulgatum sonaret. Bonosum natum esse non ut

Tridiniū.
Pro Virgilio.

Temperantia
Augusti.

Tricogius

Vini potores.

Cyrus.

Bono si bibacitas.

viuat: ſet vt bibat. Is a Probo ſupat⁹, ſe ipſe laqueo ſuſpēdit. De quo iocu
lare illud ſcōma inualuit. Amphorā nō hoīem pēdere: qđ inſtar ampho-
rę vini plenę pēderet. ¶ Myſtica. arcana, ſacra, diuina, aliquid in ſe occul-
tę diuinitatis habēs. $\mu\upsilon\sigma\tau\acute{\iota}\kappa\omicron\varsigma$ em̄ arcanus dī: & $\mu\upsilon\sigma\tau\acute{\alpha}\gamma\iota\omicron\iota\omicron\varsigma$ arcanū. Set
qm̄ diuinarū ſciētia rerū debet eſſe recōdita: a qua pſanū vulgus arcen-
dū ſit: ideo diuina appellam⁹ myſtica. Hāc cēleſtiū rerū atq; diuinarū ſci-
entiā cū imperita hoīm multitudine nō eſſe cōmunicādā pluſculis com-
probemus teſtimonijs. Heradit⁹ nō inceleber philoſophus (vt libro. ix.
de vitis philoſophorū author eſt Diogenes Laerti⁹) librū quēdā in trīs
partes diuiſit. Ibi em̄ de vniuerſitate: de republica, de theologia diſſerit.
Quē quidē librū i tēplo Dianę Ephēſinę depoſitū de iduſtria ſcripſit ob-
ſcurū, vt eruditi ſoli illū legerēt: ne ſi a vulgo paſſim legeret, deſpicatui
haberet. Iccirco Scotinos. i. tenebricoſus cognōiat⁹ eſt is Heradit⁹: vt a
Politiano Angelo capite vno & quiquageſimo Miſcellaneorū traditū eſt.
 $\acute{\omicron}\kappa\omicron\tau\epsilon\iota\mu\omicron\varsigma$ em̄ & $\acute{\omicron}\kappa\omicron\tau\epsilon\iota\omicron\varsigma$ tenebricolus, & $\acute{\omicron}\kappa\omicron\tau\epsilon\iota\omicron\varsigma$ tenebrę gręcis dicunt.
Nſi veteres Dryiudę Gręcis utebant⁹ & lris & vocabulis (vt Cęſar cōmē-
tariorū lib. vj. de bello Gallico. nēminit) ne in vulgū diſciplina eorū inno-
teſceret. Aegyptiorū ſacerdotes aīaliū figuris diuina ſua myſteria ſcribe-
bāt: quas hieroglyphicas, hoc eſt ſacras appellāt: nos aut ppter earū ſciē-
tię difficultatē ignorabiles nūcupamus. Apud Macrobiū libro primo de
ſopnio Scipionis Philoſoph⁹ Numenius ſopniatuit ſe videre Eleuſinas
deas (quarū ſacra interptatione ſua vulgauerat) habitu meretricio ante
apertum lupanar. Admiratīq; & cauſas rogātī rñdere iratas, ab ipſo ſe-
dyto pudicitię ſuę vi abſtractas: paſſimq; adeuntib⁹ pſtitutas. Permul-
ta alia legere poſſis apud Piiū Baptiſtā capite nono annotationū pri-
orū: apud Beroaldū in Annotatiōib⁹, & in cōmētario libri ſexti Apuleij:
apud Euſebiū capite tertio tertij libri de euāgelica pparatiōe. ¶ Impari
bus nouies ternis cōtexere cubū. Cub⁹ de reb⁹ duab⁹ dī: de ſolidis corpo-
rib⁹, & de numeris. De quo Gelliana vba ex capite viceſimo primi libri
huc aſcribo. $\kappa\upsilon\beta\omicron\varsigma$ (inquit) eſt figura ex oī latere quadrata: quales ſunt
(inquit M. Varro) tellerę, quib⁹ in alueolo ludī: ex quo ipſe quoq; appella-
tę $\kappa\upsilon\beta\omicron\varsigma$. In numeris etiā ſiliter $\kappa\upsilon\beta\omicron\varsigma$ dī: quū oē latus eiūſdē numeri
ęqliter in ſe ſoluiſ: ſicuti ſit quū ter terna ducunt: atq; idē ipſe numer⁹ tri-
plicat. Hęc ille. Cubū ex numeris multiplicē facit Martian⁹ Capella lib.
vij. Prim⁹ eſt octonari⁹. Nā bis bina bis ſunt octo. Secūduſ q a ternio-
ne venit eſt, vt ter terna ter: quę ſunt ſeptē & viginti. Terti⁹ eſt a quater-
nione: vt quater quaterna qter: q ſunt qtuor & ſexagīta. Eo ſemp modo
ſi multiplicaueris: cubos poſitur⁹ ſis innumeros. Diuus Auguſtinus li-
bro de ciuitate dei viceſimo hunc cubū facit. Millenariuſ (inquit) nume-
ruſ denarij numeri quadratū ſolidū reddit. Decem em̄ decies ducta ſiūt
centū, quę iam figura quadrata, ſed plana eſt. Vt autē in altitudinē ſur-
gat, & ſolida fiat, ruruſ centū decies multiplicātūr, & ſiunt mille. Idem
quoq; lib. xviii. de Sibyllę Erythreę verſibus. xxvij. de Chriſto ſcribens.
Verſuſ inquit, ſunt. xxvij. qui numeruſ quadratū ternariū ſolidū red-
dit. Tria em̄ ter ducta ſiūt nouē: & ipſa nouē ſi ter ducātūr vt ex lato in
altū figura cōſurgat, ad viginti ſeptem perueniūt. Eſt ppter hęc attēdē-

Myſtica q
ſint.Sacra non
eſſe inuul-
ganda.
Heradit⁹.

Dryiudę.

Hierogly-
phicę lřę.
Numeni⁹

Cubus.

Cubi.

FRANCISCVS SYLVIVS

dum huiusmodi cubos per impares numeros inueniri. Vt quia primi cubi dyas, hoc est dualitas est fundamentū: duo primi numeri post dyadem impares cubum primū faciūt. Vt tria & quinq; sunt octo. Secundus cubus ternionem pro basi habēs, tribus imparibus numeris insequenti bus textur. Vt septem nouē, vndecim cōficiunt viginti septem. Tertius item fiat ex imparib⁹ quattuor sequētibus: tredecim, quindecim, septēdecim, nouēdecim, sunt sexaginta quattuor. Sic igitur per impariū incrementa cubi oēs inueniri possunt. Nouies itaq; ternis cubus cōtextitur secundus. Quē lunaris circuli vim habere Pythagoras putauit: vt e si apud A. Gellium in libro eodē quē aduocamus: eo q; luna orbem suū lustret septem & viginti diebus. Cubum in Geometria primus inuenit Architas Tarētinus: vt libro octauo Diogenes Laertius meminit. Cubus oīs matris deū tribuitur: vt inquit Capella: vnde appellata est Cybele & ἡ τοῦ κύβου. Terra em̄ (cui Cybelen pręficiunt) stat mole sua. Et vt ait Vitruuius in proœmio libri quinti: Cubus quū est iactus, quā in partē incubuit: dū est intactus, immotam habet stabilitatē: vti sunt etiam telleræ, quas in alueo ludētes iaciūt. Sex tamen Pompeius Cybelen appellatam, dicit, q; ageret homines in furorem, quem gręci κύβον dicunt. Iuris idem trib⁹ est qđ ter trib⁹. i. ternario numero & nouenario eādē inesse potestatem credimus. Nā Martianus Capella libro septimo quū triadis perfectionem dicit: inter alias hanc assignat rationē. Quia (inquit) perfectos gignit senarium nouenariumq;. Paulo item post de Enneade, i. nouenario. Enneas (inquit) perfecta est: & perfectior dicitur: quoniā ex tria de perfecta forma multiplicata perficitur. Nouenarij autem vim esse quandam significat M. Varro quum scribit de arcadibus, qui sorte ducti transnatabant quoddā stagnum, atq; ibi conuertebantur in lupos, & cū similibus feris per illius regionis deserta viuēbant. Si vero carne nō vescerentur humana, rursus post nouem annos eodem renatato stagno reformabātur hoies. In illis itaq; fere oībus quæ Ausonius enumerat: vel ternari⁹ est numer⁹, vel nouenari⁹, aut vterq;, eorūve multiplicatio.

Forma hominis coepti: pleniq; exactio partus:

Quenq; nouem nouies fati tenet vltima finis.

Hois I vtero
ro forma
tio.
Menses.

¶ Forma hominis. &c. Fœtus in vtero matris (de homine dico) per nouenarium temporis numerum formatur, nonoq; mense nascitur. Probus grammaticus in cōment. in Buc. Verg. Dianam ad partus adhiberi dicit propterea q; maturescunt, nonnunq; septem, sed plærūq; nouem lunæ cursibus: qui quia mensa spatia cōficiunt, menses nominati sunt. Sed quoniā de fœtus formatiōe, eiusq; nascēdi tpe inter opinatos scriptores satis nō puenit, eas nimis multas opiniōes breuitati iimicas huc nō ascribim⁹: ea vero qđ ab re nostra nō oīno sint aliena scribimus. Die igit nono post virile semē pcepit mulier: i eo rubrę qđā guttę sunt filaq; rubra. Die vero ter nono. i. vicesimo septio humida caro appet: eiusq; ptes iā discernū. discernunt etiā tria mēbra. Hic die nono (q sext⁹ est & tricesimus) caput ab humeris, extremitatesq; a laterib⁹ & vtre distinguūtur.

Sepe tñ cōtingit; vt hęc vno duob⁹ ve dieb⁹ citius aut tardius forment.
 Hęc ex Auicenna libro nono de natura aialū, & libro tertio capite scđo
 Fen vicelimp. Quod aut mēbrū in homine absoluat primū nō cōsentit.
 Nā auctore Plutarcho lib. v. de placitis philosophorū stoici p̄grīsq; mē
 bra simul oīa absolui putāt. Lumbos carinā nauris instar Aristoteles.
 Alcmēon caput. Medici cor. sunt qui digitū pedis maximū: suntq; qui
 vmbilicū putēt. Qđ autē certū sit pariendi tēpus cognitū nō est facile. **Pariendi**
 Nā vt scribit Aristoteles capite quarto libri septimi de natura aialium: **hois tēpus**
 Cētera omnia animātia singulari modo ac simplici partū suū perficiūt **incertū.**
 ac certum pariēdi tēpus habēt. Homini autē vni multiplex datum est.
 Nā & septimo mense. & octauo & nono parere potest: & (quod frequen
 tius est) decimo, nōnullē etiā ad vndecimū attingūt. Et (vt in capite. v.
 libri septimi Plinij scriptū inuenimus) decimoquarto mēse fœmina q̄
 dam peperit. Nisi forte erratū est in Pliniano codice. Au. em̄ Gellius ca
 pite decimosexto tertij libri Pliniana ipsa verba recēdens tredecim mēses
 enumerat. In quo eodē capite partionis tēpus incertum esse memorat.
 Fœminā vero tardius q̄ marē in vtero mulieris perfici, eāq; mēse deci
 mo frequētius q̄ marem nasci tradit Aristoteles capite tertio libri septi
 mi de natura aialū. Propius tamē & ad rē nostrā cōgrētius Auicēna
 his locis quos aduocabamus ad hūc prope modū scribit. Fœtus (inqt)
 non eodē fere tempore in vtero semp̄ absoluit. Aliquādo enim tricesimo
 quinto die formatur, aliquādo quinto & quadragesimo: quo tēpore du
 plicato mouet. motus vero tēpore triplicato pariendi tēpus adest. Qui
 igitur tricesimo quinto die formatus est, septimo mēse nascit: qui vero
 quadragesimo quinto, hoc est quinquies noueno, mēse nono in lucem
 editur. Timēus (vt Plutarchus libro quinto de placitis philosophorū
 meminit) mēse nono fortū nasci autumat. Quē nonū mensem pariēdi
 esse perfectissimū ideo autumamus, q̄ tria sanctitatis, pietatis, diuini
 tatis clara specimina cōpletis nouē mēsibus nata sunt. Ioānes Baptista,
 Virgo Maria, Iesus Christus. Macrobius lib. j. sup̄ expositione sopnij
 Scipionis fœtus in vtero formādi, & post partū crescendi atq; mutandi
 rationē hebdomadi hoc est septenaxio numero tribuit. Censorinus ca
 pite septimo absolutā rerū perfectionē esse putat, si septenario ternari⁹
 adiūgat. vt mēse septimo dentes infanti nascūtur, mēse autē decimo per
 ficiūtur, anno septimo dentes primi decidūt, anno autē decimo, vltimū
 Anno decimoquarto nōnulli, set intra decimū septimū pubescunt oēs.
 De fœtus in vtero formatione, vitæq; per numeros discretionē plura
 scribit Censorinus capite duodecimo, quæ prudens omitto, ne amplior
 scriptorū magnitudo par uitate libelli nimio plus exuperet. Infans quū
 nascitur, ritu naturæ caput prius nascit, & q̄ vitæ mors est cōtraria,
 mortuus homo pedibus prioribus effertur. auctor est Plinius libri
 septimi octauo capite. Die nono postq̄ natus est infans, ei nomē a Ro
 manis indebatur, si mas erat sin fœmina octauo, vt auctor est Plutar
 chus in Problematis, quorū vulgatioresemēdabis codices: nā die nono,
 nō anno nono scribes. In trimatu cuiq; dimidiā esse mensuram statutē
 Plinius capite decimosexto septimi libri autumat. Illud quoq; obiter

Nomē qñ
 infanti im
 ponatur.
 Plut. lo.

FRANCISCVS SYLVIVS

Corporis humani al titudo.	dicimus ex Vitruuio capite primo libri tertij. Humanū corpus si a pedibus imis ad summū caput mēsurum erit: ea q̄ mēsurā relata fuerit ad manus panfas inueniet eadē latitudo quē & erit altitudo. D. Augustinus libro de ciuitate dei. xv. aliā scribit rationē percipiendē altitudinis nostri corporis. Humani, inquit, corporis altitudo a vertice vsq; ad vestigia sexies tantū habet. q̄ latitudo quā est ab vno latere ad alterum latus, & decies tantū, q̄ altitudo. Cuius altitudinis mēsurā est in latere a dorso vsq; ad vētrem. Velut si iacentē hominem metiaris supinū seu pronū, sexies tātū lōgus est a capite vsq; ad pedes quantū latus a dextra in sinistrā, vel a sinistra in dextrā, & decies q̄ altus a terra. Innumeri me hercule ternarij pertinētes ad hominē sunt. Ex his paucos lectorū oculis subijcio. Principio, vt ait Plato i Symposio, tria fuerūt hominū genera, mas, femina, & ex vtroq; cōpositū. Eius nobis nomen solum qd̄ infame est remansit. ipsum perijt. Androgynū enī tūc erat & specie & nomine ex maris & femine sexu cōmixtū. Tria insunt vitę hominū nasci, mori, & inter hec medium, hoc est, viuere, nasci, & mori Stoici fati, media fortunę tribuebāt. Qēs autē res hominū illis tribus sūt rebus, aut volūtate nostra, vt sedere, surgere: aut volūtate fortunę, vt nauigare, honoribus fungi: aut fati necessitate, vt nasci, mori. Author est Serui ⁹
Ternarij in hoīe.	libro cōmētariorū in æne. Virg. primo. Authore Sex. Pompeio parientū mulierū nixibus dii tres præerant, inde Nixij appellati. Eorū signa tria genibus nixa in Capitolio erāt ante cellam Minervæ. M. Varro. vt ait A. Augustinus libro de ciuitate dei. vj. commemorat mulieri fortę post partū deos tres adhiberi custodes, ne deus Sylvan ⁹ noctū domū ingrediēs eā vexet. Eorū triū deorū significandorū causa tres homines circuire limina domus, ac primū, limen securi ferire, deinde pilo, tertio scopis deuerrere, vt his datis culturę signis deus Sylvanus introire phibeatur. Quia arbores sine ferro nō cedūtur, neq; far cōficitur sine pilo, neq; fruges coaceruātur sine scopis. Ab his autē tribus rebus tres nuncupatos deos Intercedonem a securis intercisione, Pileum a pilo, Deuerram a scopis. Quibus dijs custodibus cōtra vim dei Syluani fortę cōseruare. ¶ Corporis hūani tres esse ptes principales caput, thoracē, aluū Aristoteles libro Problematon. xxxij. memorat. Idē libro. x. scribit oculi nostri triplicē ēē colorē. Alij enī oculi nigri sunt, alij subnigri, alij cæsi. Pueri anno tertio perfecte loqui possunt. Orus Nilias auctor ē Aegyptios quū taciturnitatē significare vellēt, solitos ēē scribere M. LXXXV. qui numerus triū annorū dies cōtinet. Annus enī cōstat ex diebus. CCCLV. Intra qd̄ tēpus quū nō loquāt infans significat, et si linguā habuerit, ei tū defuisse vocē. Plato in libro de legib ⁹ septimo in puerorū studijs disciplinarū ternarij rationē habuisse visus est. Pueri, inq̄, decennes ad literas p̄ficant, triēnioq; insistāt. Qui tres ac decem egerint annos, lyre annos tres incūbāt. Nec liceat patri filios i his plus aut min ⁹ detinere, Vitę quoq; humane via triplex est: vna simplex incertaq; est, neq; virtutis neq; vitiorū. Ea durat vsq; ad pubertatē. Hęc duę sequuntur, vna sinistra, quę est vitiorū, altera dextra q̄ virtutis est. De his Lactātius cap. iij. libri. vj. Plato i libro de rep. ix. tria dicit hominū
Hominū sexus.	
Parientū p̄sides.	
Corporis humani partes. Oculorū colores.	
Via hu- mana.	

genera prima esse, philosophicū, ambitiosū, avarū. Tria quoq; voluptatū gēa his subiecta. Disciplinā, honorē, quēstū: p̄ sua reliquas quēq; cōtemnere. Tria insunt in natura hoīm, vt ait M. Cicero in libro Tuscula narū disputationū tertio. vnū gaudere, alterū dolere, tertius neq; gaude re, neq; dolere. M. Varro, vt ait D. Augustinus libro de ciuitate dei. vii. tres animę gradus asserit. Vnū qui p̄ oēs corporis partes, q̄ viuūt, diffu-
sus est, nec habet sensus, sed ad viuēdū solus valet. Hāc vim in nostro cor-
pore permanere dicit in ossa vngues & capillos. Alterū in quo sensus est. Hāc vim puenire in oculos, aures, nares, os, tactū. Tertiū summū q̄ vo-
catur animus, in quo intelligentia p̄geminet. Hoc p̄ter hominē omēs
carere mortales. In ea qm̄ hoies deo similes esse vident, hanc partē animę,
mūdi dicit deū esse, deū aut in nobis genium vocari. In aīa mūdi tres gra-
dus eosdem idē apud eundem instituit. Vnā ei⁹ partē dicit lapides ligna
& hanc terrā, quā videmus, quo nō permanat sensus. Alterā quā ei⁹ mū-
di sensus vocat, vt aethera. Tertiā porro, quā & animā eius nuncupat, q̄
scilicet peruenit in astra. Tria hoīm gēa authore Virgilio lib. æneid. vi
ad superos redire possunt. Pauci quos equus amauit Iupiter. Aut ar-
dēs euexit ad aethera virt⁹. Dijs geniti potuere. Eorum q̄ ad supos deos
ascēdere nō possint, triplex purgatio est, vt ait Seruius lib. Cōmētariorū
in quē. Virg. vi. Alij em̄ purgant in terra, q̄ vitę fuerūt nimis sordidę, ac
voluptatib⁹ deditę. i. transeūt in corpora terrena. Hęc aut igni purgari
dicunt. Ignis em̄ ex terra orit, quo exurunt omnia, Nā celestis nō vrit.
Alij purgantur in aqua. id est transeunt in corpora marina: qui melius
paulo vixerūt. Alij in aere. i. transeunt in corpora aëria. Hiq; sunt qui sa-
tis bene vixerunt. Vnde etiam in sacris omnibus tres sunt illę pur-
gationes. Nam aut tēda & sulphure purgant, aut aqua abluuntur, aut
aere ventilantur. Alios multos corporis aut animę ternarios in his
commentarijs passim inuenias. ¶ Vt vero ad inceptum reuertamus
pariendi hominis certum nullum tempus statutum est, quum animā
tibus reliquis constitutus: certum sit. Authore enim M. Varrone li-
bro de re rustica primo equa ventrem fert duodecim menses, vacca de
cē, ouis & capra quinq; sus quatuor. Vulgo receptus est aīalia illa tria
tres menses & tres dies ferre selem, canē & vrsam. In Lusitania certo quo-
dam tempore e vento equę concipiunt. Ex his nati pulli non plus trien-
nium viuunt, vt ibidem Varro scribit. ¶ Hominis tam formę q̄ ma-
ris. Homonis genitium habuit aliquando, vt ait Priscianus libro se-
cto. Ennius. Vulturis in sylvis miserum mandebat homonem. Heu q̄
crudei condebat membra sepulchro. Obiter attende tria hęc vulturis
vulturis, vultur pro significato eodem dici. ¶ Exaetio perfectio. Exi-
gere enim perficere est. Virgilius in libro Aeneidos primo. Omnes vt te
cum meritis pro talibus annos Exigat, & pulchra faciat te prole paren-
tem. ¶ Quisq; nouem &c. Humana vitę finis vltima annis nouē no-
uies hoc est vno & octoginta diffinita est. Quē igit non qui legēdū putē
eo ordine. Quem hoīm finis vltima fati cōtinet nouem nouies annis.
Viuenti meta oib⁹ eadem cōstitutā nulla prorsus cognoscitur. Alios
em̄ citius, alios tardius naturę satisfacere cottidiana intelligētia cōpre-

Aīę grad⁹.

Aīa mūdi.

Hominus
purgatio.Aīantium
partus.

Homonis

Vulturis.
Exaetio.Viuenti
meta.

FRANCISCVS SYLVIVS

Vitæ peri
hodos.

hædimus. Nec inter ipsos astronomi peritos: qui in stellarū signorūq;
ratione verū scrutari se dicunt, vllō etiā modo puenit: vt capite sexto me-
minit Cælorinus. Epigenes cētū duodecim annis vitā pstituit longissi-
mā. Berofus cētū & sex: alij ad cētū viginti annos produci posse: alij etiā
vltra credere. Plinius tñ capite quadragesimonono Epigenē centūz vi-
ginti duos annos: ac Berofum cētū & septēdecim numerasse dicit. Id ve-
rum esse multi ideo sibi non persuadeant, q̄ certū esse metam: quā trans-
gredi nequeas: cōstitutam oibus ex scripturę sacrę fontib⁹ haurire se di-
cant. Nam capite sexto libri Geneseos hęc v̄bis p̄ditū est. Quum cōpif-
sent hoies multiplicari sup̄ terraz: & filias p̄creassent videntes filij dei fi-
lias hoim q̄ essent pulcrę: acceperunt sibi vxores. ex oibus quas elegerāt.
Dixitq; Deus. Non p̄manebit spiritus meus in hoie in aethernū: q̄a caro
est. eruntq; dies illi⁹ cētū viginti annoz. Fursiore sentētia hoc idē scribit
Lactantius. Cuius v̄ba hęc sunt ex cap. xiiij. libri secūdi diuinarū insti-
tutionū. Deus (inqt) quūz videret orbem terrę malitia & scelerib⁹ op̄ple-
tū: statuit humanū genus diluuiō perdere. Sed tñ ad multitudinē repa-
randā delegit vnum. qđ corruptis oibus singulare iustitię suparat exē-
plū. Hic quum sexcentorū esset annoz: fabricauit. arcam sicut p̄ceperat
ei deus: in qua ipse cum cōiuge ac tribus filiis totidemq; nuribus refer-
uatus est: quū aqua vniuersos montes altissimos operuisset. Deinde or-
be siccato execratus iniustitiam prioris sēculi Deus: ne rursum lōgitu-
do vitę causa esset excogitandorum malorum: paulatim per singulas p̄-
genes diminuit hominis ætatē: atq; in cētū & viginti annis metā collo-
cauit: quā transgredi non liceret. Hęc ille. Id autē ex libro Geneseos, erūt
q; dies illius anni cētū viginti d. Augustinus aliter enarrat. Eius verba
sunt ex lib. xv. libri de ciuitate dei. Qđ, inq̄t, dixit deus. Erunt dies eorūz,
cex. anni, non sic accipiendum est, quasi p̄æunciātum sit, post hac ho-
mines centum viginti annos viuendo non transgredi. Quum & post di-
luuiū etiam quingentos excessisse inueniamus. Sed intelligendūz est hoc
deum dixisse, quum circa finem quingentorūz annorū esset Noe, hoc est.
quadringentos octoginta vitæ annos ageret, quos more suo scripturā
quingentos vocat, nomine totius maximam partēz p̄terunq; significās.
Sexcentesimo quippe anno vitæ Noe, secundo mense, factūz est diluuiū.
Et sic. centum viginti anni p̄ædicti sunt futuri vitæ hominum peritu-
rorum, quibus transactis diluuiō deleberetur. Hęc ille. Enarratio hęc
mihi p̄fecto ingentior & certe verior esse videtur. Multos enim Plin-
ius enumerat libro septimo, qui annum. cex. supergressi sint. Trebelli⁹
tamen Pollio in vita D. Claudij scribit a Mathematicorum doctissimis
cex. annos homini ad viuendum datos iudicari, neq; hominum cuiq;
amplius concessum esse iactari, qui addant illud Mosē solum dei, vt lu-
dæorum libri loquuntur, familiarem. cexv. annis vixisse. Is quum ques-
reretur, q̄ iuuenis interiret, responsum ei ab incerto ferūt numine, ne-
minem plus esse victurum. D. tamen Augustinus libro. xvij. de ciuita-
te dei Mosē scribit anno ætatis. cex. mortuum esse. Plato in libro de re
pub. x. vitæ metam esse ait annorum centum. Sex. Pompeius Hyperbo-
zeos supra aquilonis statum habitantes; dictos putat, q̄ humanæ vitæ

modum excedant viuendo vltra centesimū annū, quasi ὡς περ βαίοντες
 ὅρον seculi humani. Homerus quoq; (vt est apud A. Gellii capite de-
 cimo tertij libri) vastiora & plixiora & antiquiora hominū corpora fuisse
 opinatus est: nūc q; quasi mūdo iam senescēte rerū atq; hominū detri-
 mēta esse. Iam enim ad annos centū districta est vitæ nostræ breuitas.
 vt Ecclesiastici capite duodeuicesimo traditum est: Numerus dierum
 hominū vt multū cētum anni quasi guttæ aque maris deputati sunt,
 & sicut calculus arenæ, sic exigui anni in die xui. Hominis vitā vltra cē-
 tum annos proferri uō posse Aegyptij humanarū rerū prudentissimi
 ex pondere humani cordis eorum qui sine vllō valitudinis offendiculo
 vivere putauerūt. Hominis enī anniculi cor drachmas duas pendere:
 bimi quatuor, & sic in annos singulos vsq; ad quinquagesimū accedere
 binas, quē tūc numero centū inuenirent. deinde ab anno quinquagesimo
 singulis annis binas detrahi obseruauerunt. Ex quo perspicuū est hu-
 manū cor anno cētesimo ad anni primi redire pōdus, nec pducī posse
 longius. Author est Cēforinus capite decimo quarto. & Plinius capite
 tricesimo septimo libri vndecimi. Anno septuagesimo pfectū humanæ
 vitę spatiū terminari Macrobius libro primo de somnijs Scipionis expo-
 sitione affirmat. Qd quisq; excesserit, ab omni officio vacuus est. Plā-
 mista psalmo nono & octogesimo. Anni nostri sicut aranea meditabun-
 tur, dies annosq; nostros in ipsis septuaginta anni. Si autē in potētatib;
 octoginta anni, & amplius eorū labor & dolor. Authore Laertio, Dioge-
 ne. Solon, vitę humanę terminū esse ait annos. LXX. Quūq; idē scribe-
 ret hūc annū fatalē esse, eū rēphēdit, Mimeruius hortatusq; est vt annū
 LXXX. diceret. Sed ad ternariū iam redimus nostrum. Triplex mortis
 humanę gen⁹ Baptista Pius in pmetarijs in Cistellariā Plauti. Serui⁹
 itē in pmetarijs quarti Aeneidos assignāt, qd scilicet pcedit natura, fato
 aut fortuna. Natura, hominē vltra cētū viginti annos viuere nega-
 tū est. Fato. nā anni nonaginta. i. tres Saturni cursus hoi exitū mortēq;
 afferūt, nisi forte aliarū stellarū benignitas tertiū ei⁹ super cursum. For-
 tuna. i. casuq; ad oīa, q̄ extrinsecus sunt, ptinet, vt ad ruīnā. ad incēdia,
 ad naufragia, ad venena, ad sexcēta gñis eiusdē alia, q̄ i hoīm vitā crebro
 versant. de hac re A. Gelli⁹ cap. pmo. libri. xiiij. loq̄. Pręter hęc hūanę
 vitę discrimē qd est maximū huic nostro (de quoidicim⁹) ternario est attri-
 buēdū. Rei cui⁹ originē alti⁹ paulo repetim⁹. In morbis septim⁹ q̄s⁹ di-
 es piculofus est, p̄q; oēm vitā septimū quēq; annū eū esse, in quo hūanę
 vitę salus fluctuaret maxime putauerūt. Ex his tñ piculis pleniores an-
 nos dixerūt eos, quos hebdomades ternę cōficiūt. Quales sunt vn⁹ & vi-
 cesim⁹, secūdus & quadragēsim⁹, sexagesim⁹ terti⁹, postremū quart⁹ &
 octogēsim⁹. In quo vitę hūanę terminū Staleas defixit vt cap. v. author
 est Cēforin⁹. Sexagesimū tertiū (quē septies nouē cōficiūt) cū periculo &
 clade aliqua venire aut corpis morbiq; grauioris, aut vitę interit⁹, aut
 animi ægritudinis. A. Gelli⁹ cap. vii. libri. xv. obseruatū in multa hoīm
 memoria expertūq; dicit. Quo anno mortu⁹ est Aristoteles. Plato autē
 (vt est apud Cēforinū) vno & octogesimo anno (q̄ nouies nouē cōstat)
 termiari hoīs vitā putauit, eūdēq; viuēdi finē habuit. Diuerticulū nō

Cordis hu-
mani pon-
dus.

Mors tri-
plex.

Vitę peri-
cula.

Aristotelis
mors.
Platonis
mors.

FRANCISCVS SYLVIVS

**Actas tri-
plex.
Iuuenes.**

fuerit prorsus alienū hominis vitā in treis partes partiri: vt apud A. Gellium Seruius Tullius Romani populi rex distribuit. Pueros cū appellauit eos, qui annis septēdecim minores essent, Iuuenes vīq; ad annū quadragesimū sextū: quā aetate viribus valent, atq; ad rē militārē idonei cōprobantur. Quocirca poetæ Latini milites appellare solent Iuuenes, Senes qui supra hunc annū viuerent.

Tres Ope progeniti fratres: tres ordine parces.

Vesta, Ceres, Iuno, sexus muliebre sorores.

**Rhea.
Ops.**

¶ Tres ope progeniti fratres. Ex Rhea sorore (quam Opem latine dici Laetantius capite decimo tertio libri primi asseuerat) Saturnus natus treis virilis sexus Iouem, Neptunū, Plutōnem suscepisse adeo per uulgatum est, vt literarum expertes & (vt aiūt) analphabeti vix ignorent, ideo scriptiōnem multam de ea re p̄termittimus. Quo autē modo mūdum inter se partiti sint: Homerus cecinit. Apud quē libro decimo Iliados Neptunus ita loquitur. Tres liberi ex Saturno nati sum⁹ & Rhea Iuppiter, ego, & Pluton, suā quisq; dignitatem sortiti. Nam quū trifariam vniuersa diuisissemus, sorti reī cōsimilimus. Mihiq; cecidit mare, Plutoni infernæ tenebræ, Ioui cælum cum laxo æthere & nubibus. Terra autē & Olympus nō certi deīset cōmunes sunt omnīū. Poetice hui⁹ partitionis rationem hanc Laetantius capite vndecimo libri primi ex antiquo authore Euhemero prodit. Regnum (inquit) orbis ita partiti sortitiq; sunt: vt orientis (vnde lux nascitur) imperium Ioui cederet. Plutoni autē pars occidentis, vbi lux mori videtur, cōtigit. Neptuno vero maritima omnia cū insulis obuenerūt. Treis tamen fuisse Ioues. Cicero libro de natura deorū tertio, meminit. Vnū Aetheris filiū, ex quo nata est Proserpina. Alterū Cælo patre genitū, ex quo Minerva bellorū & inuētrix & princeps nata est. Tertium Cretēsem Saturni filiū, cuius in insula Creta sepulchrū ostenditur. Quē mūdū quinquies circuisse, leges, mores, frumētāq; hoībus primo docuisse, tamq; ob rem diuinis honoribus affectū fuisse Laetantius eiusdem (quem dicebamus) libri capite vndecimo affirmat. ¶ Tres ordine parces. Parces tres fuerūt Clotho, Lachesis, Atropos. Quæ nascētibus hoībus, vt Hesiodus in Theogonia tradit: dant habere bonū & malū. Eas igitur humanæ vitæ preponūt. Nominūq; carum rationē Placides ad hanc propemodū sententiā scribit. κλωεω Latinis euocatio dicit, quæ hominis natiuitatē euocat. ἀρχαίορ sors nūcupatur, quæ vitæ ideo præest, quoniā sorte obfingit: quemadmodū quis viuere possit. ἀρξινόο sine ordine dicitur. Mortis enim conditio sine lege aduenit omnibus. Fata nō parcas Idem Placides appellat. Sed mox protinus easdē esse parcas & fata dicimus. Apuleius fata itidē appellās triū temporū p̄teriti p̄sentisq; & futuri ratios nem eis tribuit. Cuius verba sunt hæc ex libro quē de mūdo inscripsit. Tria (inquit) fata sunt: Numerus cū ratione tēporis faciet, si potestatem earū ad eiusdē similitudinē tēporis referas. Nam qđ in fuso perfectum est: p̄teriti tēporis habet speciem. Et qđ torquetur in digitis momēti.

**Iouis Ne-
ptuni &
Plutonis.
regna.**

**Pluto.
Ioues tres
fuisse.**

Parces.

Fata.

presentis indicat spatia. Quod nōdū colo fractum est: subactūq; curę digitorū: id futuri cōsequētisq; scēculi posteriora videt ostēdere. Hęc illis cōditio ex nominū eorūdē pprietate cōtigit, vt sit Atropos pteriti tēporis fatum. Lachesis a fine cognominata, q; etiā illis q; futura sunt finē suum deus dederit. Clotho p̄sentis tēporis habet curā, vt ipsi rationib; suadeat: ne cura solers reb; desit oib; . Hęc ille. Apd Eusebiū cap. iij. ter t̄ij libri dōeūgelica p̄paratione. Parcę ad tres lunę xtutes referunt. Clotho ad generandū. Lachesis ad nutriendū. Atropos quoniā incōuertibilis dea est, fructuū vim habet generatiuā: quā Cererē appellāt. Parcas aut̄ ideo fata nuncupant q; euitari non queant: vt colligitur ex illo Apollinis oraculo, q; od idem Eusebius citat cap. ij. libri sexti.

Esse (inquit) certum, stabile, inuiolabile semper:

Quicqd nent fūsis Parcę rex iussit olympi. Capite septimo libri eiusdē idem ex Homero scribit. Nō est qui fixas Parcarū auertere leges Effugere aut possit. Vnde tamen dictę sint Parcę cōspiranter non scribunt oēs. Eusebius cū capite septimo libri eiusdē cuius nunc memineramus:

Parcas ideo q; nemini parcat̄ appellatas putat. Martiano Capellę eadē Parcę vn-

(inquit) verba dicūtur, quādo contra quod dicimus accipiūtur, vt Par-

cas dicimus fata, quum non parcant, & lucum quum non luceat. Hoc

grāmatici κταρτιφρασίη vocant. Hęc ille. A parco adiectiuo Parcas

appellari ea forma qua ab illis adiectiuis natali, oriente, occidente, sexc-

tisq; alijs hocgenus vocis eiusdē substantiua inclinantur nobis p̄fusa

sum est. Nam vt̄i parcus homo alijs etiā p̄pinquis parum admodūz

tribuit: ita Parcę hominibus cuiuscūq; sint fortunę desultoriam vitę

brevitatē tribuunt. A. tamen Gellius capite decimosexto libri tertij ex

M. Varrone tradit Parcas a partu quasi partas mutata vna litera fuis-

se appellatas. Vbi ex Cefellij Vindicis sententia parcarum tria hęc no-

mina dicit. Decimam nonam & mortaz. Decimam & nonam ideo, q; qui

decimo aut nono mense nascuntur, ij viuere possunt. Mortam vero q;

qui mense octauo nascuntur, viuere eos negatum est. Aut mortaz eam

esse putant quę morti p̄æst. Vt Liuij Andronici poetę carmen a Gel-

lio citatum ex Odyssea comprobat. Quando inquit dies adueniet, quem

p̄fata mortā est. Mortā. i. parca fatalis. Obiter Gellianos codices emen-

dandos esse cēsem. In quib; (puto) oib; scriptū est. Sed hō minime ma-

lus Cefellius mortā quasi nomē accepit, quū accipere quasi merā debe-

ret. Ioānes Baptista Pius capite tertio annotationum priorū (ne alienā

mihi vendicē diligentiam) uoī q̄x̄y non meram scribendum esse in codice

Gelliano doctē p̄cipit, sed illud q̄si nomen, nemendatū reliqt. Nostro igit̄

periculo nomen fōdica, inq; eius locū mortē substituit ad hāc sentētiā.

Cefellius mortā quasi mortē dictaz esse putat, sed putādum erat potius

mortam quasi mōeran esse appellatam. Est enim uoī q̄x̄ deez quod apud

latinos parca aut fatum, vt ait Apuleius in libro de mundo. Parcas ex

Herebo & Noctē genitas eē Cicero lib. de natura deorū tertio affirmat.

¶ Vesta Ceres & c. Ex Ope & Saturno sorores tres nascunt̄ Vesta, Ce-

res & Iuno. Ouidius libro Fastorum sexto.

Parcę vn-

de dicant̄.

Gelli⁹ emen-

culandus.

Ceres.

Iuno.

FRANCISCVS SYLVIVS

Ex Ope iunonem memoraſt Cereremq; creatas:

- Veſta.** Semine Saturni tertia Veſta fuit. Laſticius cap. xiiij. libri primi au-
thor eſt Veſtā fuiſſe matrē Saturni, Cererē ſororē, & Iunonē filiā. S; pu-
tāt multū duras fuiſſe Veſtas: alterā Saturni matrē, alterā eiufdē filiā. Ve-
ſtā pter hec fuiſſe Iani vxorē: eāq; primā ſacrōq; reginā ſacrificiōq; ignem
ſempithernū ſeruari inſtituiſſe Fabius Pictor in libro de origine vrbis
- Beroſus.** Romę meminit. Sed rē fuſius enarrat Beroſus ille Babylonicus: cui ſta-
tuā aurea lingua Athenis ereſtā fuiſſe ex Plinio didicimus. Si mō qd nō
libēter aſſerā Annius Viterbiēſis ver⁹ eſt Beroſi recitator: equo hec col-
legim⁹. Noam em̄ (de quo in libro Geneſeos abūde ſcriptū eſt) poſt dilu-
uiū vitē vinūq; iueniſſe tradit. Ideoq; Ianus ab Arameis appellatū fuiſſe.
- Noa.** Ianus em̄ Arameorū lingua vitifer aut vinifer dicit^r. Noq; fuit vxor no-
mine Tychea: quā qm̄ mater erat Aretia. i. terra vocata eſt ab Arameis.
Ianus. Poſt mortē vero Veſta cognita eſt: qm̄ ſacrōq; (vt dicebamus) regina
fuerat: ac puellas ignē ſempithernū inextinctūq; ſeruare docuerat. ea pu-
to fuit cauſa quur virginitati praeſſe putareſ. Aliam tamē cauſaz Ovi-
dius canit. Cuius verba ſunt ex libro Faſtorum ſexto.
Nectū aliud Veſtam: q̄ viuam intellige flammam.
Nataq; de flamma corpora nulla vides.
Iure igitur virgo eſt: quā ſemina nulla remittit:
Nec capit: & comites virginitatis amat.
Veſte ſi- mulachrū Veſte autem nullum erat ſimulachrum: niſi ignis in eiufdē tēplo cre-
latus. De quo inibi Ouidius.
Eſſe diu ſtultus Veſtę ſimulachra putauit:
Mox didici curuo nulla ſubefſe tholo.
Ignis inextinctus templo celatur in illo:
Effigiem nullam Veſta nec ignis habent. Idē ſentit Euſebius cap. iij.
tertij libri de euāgelica preparatione. Vt aut Veſtā fuiſſe matrē Saturni
dicam⁹: alti⁹ aliquātō rē repetimus. Tychea (quā poſt mortē dictā fuiſſe
appellatā dicebam⁹) filios tres Noę pepit ante diluuiū, Sem, Cham, & Ia-
phet: vt cap. vi. Geneſeos p̄ditū eſt. Cham xō magicę artis & veneficę pi-
tus 300a ſtra appellat⁹ eſt: vt author eſt Beroſus. Patrē xō Noā odio ha-
bebat: p̄pterea q̄ vltimo genitos p̄ ipſe amabat: ſe aut deſpici Cham pu-
tabat: Patris ergo madidi ebriq; virilia manibus attrectās. magicū car-
mē tacite ſubmurmurādo generādi vim a patre abſtulit. Ideo datū ē poe-
tis fingēdi argumētū: vt Saturnū patri virilia amputatē facerēt. Cham
aut Aegyptij Saturnū appellauerūt: Veſtā igit Saturni matrē fuiſſe cō-
ſtat. Qd aut poſt mortē appellatā fuiſſe Veſtā Beroſus dicit: Laſticij tes-
timonio idē doceri pōt. Solēt (ingt) mortuis p̄ſecratis noīa imutari: cre-
do ne quis putet eos hoīes fuiſſe. Nā Romulus poſt mortem Quirin⁹
dict⁹ eſt: Leda Nemefis: Circe Marica: Ino Leucothea, materq; matutar.
Nemefis. Melicertes Palemō, Portunusq;. Hęc ille. Veſtā a veſtiēdo eē dictā aliq; au-
tumāt: eo q̄ Veſta. i. terra florib⁹ & herbis veſtiat^r. Ouidi⁹ a vi & ſtādo
Marica. Veſta vn- p̄pterea q̄ vi ſua ſtet appellatā putat. Cuius vba ſunt ex lib. Faſtorū. vj.
de dicatur Stat vi terra ſura: vi ſtando Veſta vocatur:
Cauſaq; pars Graij noīs eſſe poteſt. Hoc aut poſterius carmē ideo ad-

dit: q̄ Cicero lib. ij. de natura deorū: Vestē (inquit) nomen est a Græcis eā est em̄ q̄ ab illis Hestia dicit̄. De Cerere & Iunone adeo multi scribūt: vt de eis facere potū: q̄ dicere certum sit: si pauca de triū dearū Mineræ Iunonis Veneris cōfētione dixerim. Hę igit̄ deę de pulcritudine p̄fēdētēs q̄ Paradis calculus expectarūt: triplicē vitā significāt, p̄tēplatiuā, actiuā, voluptuosā: quarū q̄ sit electibilior iter earū sectatores est p̄trouersia. Hę itē tres deę de excellētia certātes ad Socratē (quē elegerūt iudicē) p̄uerūt. Pallas reportauit victoriā. Sprete Ven⁹ & Iuno Socratē sub falsis testib⁹ agitatū morte dānarūt. Author est Marfili⁹ Ficinus in eplīs. ¶ Decus muliebre. In eo codice quē Tacuin⁹ Ioānes ip̄ressit Venetijs scriptū inuenio. Vesta, Ceres, Iuno sexus muliebre sorores: q̄d prorsus nō est reijciendū. Nā vt tradit Priscian⁹ lib. v. Latini veteres hoc sexus hui⁹ sexi idinarūt. Plaut⁹ in rudēte. Virile sex⁹ nunq̄ vllū habui. Noni⁹ Marcellus idē plurib⁹ docet exēplis. Vtroq̄ aut̄ mō legi posse videt̄: eo q̄ tres illę sorores decus sunt muliebre: Nā mulieres aut p̄sunt spiritualib⁹ vt Vesta: aut regnis vt Iuno: aut vtrisq̄ vt Ceres: & sexū explēt: nā aut x̄gines sunt vt Vesta: aut nuptę vt Iuno: aut neutre vt Ceres. Vestalis x̄ginis castitas annis ter denis terminat̄: p̄mis em̄ decē annis. diset virgo: eo tidē ministra est: in reliqs docet. Post eos triginta annos ei est nubendi potestas. Author est Plutarchus in vita Numę Pompiliij.

Deę cōfēdētēs.

Socratis mors.

Sex⁹ virile

Vestaliū castitas.

Inde trifulca Ioui sunt fulmina: Cerberus inde:

Inde tridens: triplexq̄ Helenes cum fratrib⁹ ouum.

¶ Fulmina sunt Ioui trifulca. i. tres sulcos hñtia. Sulcus. n. authore No m̄o Marcello est q̄cqd in lōgitudine aculeatū est. Varro in Marco. Pr̄ diuū trifulcū fulmē igni feruido actutū mittat i tholū Marcelli. Virg. i. ij. gnei. Linguis micat ore trifulcis. Plini⁹ cap. xxxvij. libri vndecimi Liguē nō oib⁹ eodē mō: tenuissima serpētib⁹ & trifulca vibrās, atri coloris, & si extrahas plōga. Trifulca aut̄ Iouis fulmina eodē Plinio cap. xx. libri secūdi authore dicunt̄ p̄pterea: q̄ ex trib⁹ sup̄nis siderib⁹ hoc ē ex Saturno, Ioue, Marte accipit̄ ex eorū medio. i. ex Ioue ignes ad terras decidunt: q̄ fulminū hñt noia. Ideo Iouē dictū fulmina iaculari. Tria fulminū gñā idē Plinius libri eiusdē cap. liij. scribit. Alia em̄ sicca sunt: q̄ adurūt. Alia humida: q̄ infuscant nō vrūt. Tertiū est qd Aristoteles octauo capite libri tertij Meteororū argēta: nos vero darū dicimus: qd nō vr̄it: sed vis eius stupēda est & admirabilis. Ibi em̄ vim suā inducit: vbi luctamē: vt in solidis corporibus: aliquid ve sibi p̄trariū: vt in liquorib⁹ inuenit: Eo figdē aurū, æs, argētū liquant̄ intus quū sacculi ipsi (in qbus insunt) nullō sint mō ambusiti. Intritis vestib⁹ ossa p̄sumit. Intactis operimētis nullōq̄ relicto vestigio exhaurit dolia: Martia Romanorū p̄nceps grauida fulmine p̄cussa est: q̄ fort⁹ exaiatus est: ipsa citra vllū aliud incōmodum vixit. Tria alia fulmina gñā Sex. Pōpeius memorat, q̄s ip̄se appellat ma nubias memorat. Vnū vt p̄st: qñ videlicet aliquis de aliquo faciēdo tractat: id fulmine vel tonitruo iupiter approbat: idq̄ sine deorū aliorū consilio facit. Regis est em̄ etiam sine p̄silio prodesse semper. Alter um quum

Sulcus.

Fulmīa Ioui cur tri-
buantur.Fulminū
q̄t sint gñāMartia
fulmiata.
Fulminū
iaculatio.
Regū offi-
cium.

FRANCISCVS SYLVIVS

minatur & terret magno horrēdoq; sonitu. Qd̄ quū facit Cossenses deos
 euocat. Qui ab Ennio his versib⁹ appellant. Iuno, Vesta, Minerua, Ce-
 res, Diana, Venus, Mars, Mercurius, Iouis, Neptun⁹, Vulcanus, Apol-
 lo. Sine cōsilio em̄ nō cōminādū. Tertiū quū ferit qd̄ cēlestium deos; atq;
 terrestriū omniū cōsilio facit. A pœnis em̄ reges abstinere debēt nisi deli-
 berantibus multis id cōsultū sit. Tres sunt dij authore Seruio in cōmē-
 tario libri primi Aeneidos qui fulmina iaculant. Iupiter, Vulcan⁹, Mi-
 nerua. Tria q̄ fulmine non quatiant Plinius cap. vii. & quinquagesimo
 libri secūdi numerat. vt Lauri fruticē. Quæ causa fuit: vt tonante cælo
 Tyberius Cæsar contra fulminis metū Lauro coronari solitus sit. Idē
 author est capite viti. libri decimiquiti. Alterū: vt vitulos, marinos, quo-
 rum pellibus tabernacula cooperiūt. hi qui fulminib⁹ timidiore sunt.
 Tertiū vt aquilam: q̄ ob id Iouis teli huius armiger: fulmina q; Ioui mi-
 nistrare perhibetur. Trisulca itē fulmina ideo appellare possit: quia tres
 fratres Iupiter, Neptunus, Pluton licet diuisa habeant regna: cōmunes
 tamē habent potestates: sceptrūq; ideo triplex est omnibus. Quoniam
 autem Iouem hospitibus præfisse, Homerus libro nono Odyss. ac Virgi-
 lius libro Aeneidos primo dixerūt, nō multum fuerit diuerticulum di-
 cere: apud Indos eam fuisse legē: quæ cautū esset: ne quis apud hospitem
 diutius q̄ triduum habitaret: vt ait Philostratus libro secundo. Ideo in
 Milite Plautus. Hospes (inquit) nullus tam in amici hospitium diuer-
 ti potest: quin vbi triduum continuū fuerit: iam odiosus sit. Cloui. In
 codicibus alijs Iouis legitur. Sceptrum Iouis factum esse cypresso Py-
 thagoras putauit: vt libro octauo scribit Diogenes Laertius. In Caria
 simulachrū Iouis bipennē non sceptrū neq; fulmen suū sinet: vt est apud
 Plutarchum in Problematis. C Cerberus inde. Cerberus triceps ppter
 ea dicitur, quoniam vt ait Beroaldus in cōmentario libri tertij Apuleij
 Cerberū terram Phisici appellitāt: dictum quasi κερειβορρο. i. carniuo-
 rum. Humanas autem carnes terra depascitur. Ideo Virgilius libro Ae-
 neidos sexto facit illum super ossa cubantem. Terra autem in treis par-
 tes diuiditur: in Europam, in Asiam, in Africā. Placiades libro Mytho-
 logicon primo dicit canem tricipitem cerberum sub Plutonis pedibus
 subiectum esse: quia mortaliū iurgiorum inuidiæ triplici statu cōstant:
 naturali, casuali, accidentali. Naturali vt canum atq; leporum: luporū
 & ouium: hominū & serpentum. Casuali vt amoris zelus & inuidiæ.
 Accidentali, qd̄ aut verbis casu oboritur, vt hominib⁹: aut propter pabu-
 la: vt iumentis. Tria hæc officia Cerbero Volaterranus in Hesiodi Theo-
 gonia tribuit. Arte dolosa venientibus blanditur. Ingressos exire prohibet.
 Conantes deuorat. Eusebius capite vltimo libri quarti de euangelis
 ea præparatione Cerberum canem tricipitem dicit esse dæmona perni-
 ciosissimum: qui in his tribus elementis: terra, aqua, aere versatur. Hes-
 iodus tamen in Theogonia prodit Cerberum inferni canem ferrea vo-
 ce, monstrum pudendum, quinquaginta fuisse ceruicibus. C Inde tri-
 dens. Tridentem gerit Neptunus: quia aquæ triplex est virtus: liquida,
 focūda, potabilis. Vel quia aqua in trib⁹ illis condusa est in cælo, in æ-
 re, in terra. Rationes eas quas dicebamus vtpote iam cognitæ prudē-

Fulmina q
 dij iaculēt.
 Fulmine q
 nō quatiant
 Laurus.
 Aquila Io-
 ui quæ
 ministrat
 fulmina.)

Hospitiū
 lex.

Iouis sce-
 ptrum.

Cerberus
 triceps.

Odiū tri-
 plex.

Cerberi of-
 ficiū.

Tridens
 Neptuni.

tes omittimus. Trifidā hastā Portunū marinū deū gessasse dicit Martianus Capella libro. v. Horū triū quos dicebam⁹ Iouis, Neptuni, Plutonis pater Saturn⁹ trigis. i. triū equos currū vtebat, vt i Theogonia tradit Hesiodus. ¶ Triplexq; Helenes cū fratrib⁹ ouū. Iupiter in cygnū mutatus cū Leda ꝑcubuit. Vñ nati sunt tres, Castor, Pollux, & Helena. Auctor est Placiades libro. ij. Mythologicon. Higinius tñ libro. ij. de historia signorū celestiu tradit Helenam ex Nemese natā esse. Quū enim a Nemese quā amabat, Iupiter cōtemneret: tūc cū Venere egit: vt ipsa in aquilā mutata se mutātū in Holorem insequeret. Iupiter igit holor a Venere aquila fugatus ad Nemese cōuolat, quē cōplectitur Nemesis: sopno tandē irrigata dormit. Pudicitia cuius illud it Iupiter. Autum peractis diebus ouū parit Nemesis, qđ Iouis imperio Mercurius aufertens Spartā deferret: inq; sedētis Lædę gremio imponit. Ex quo nata est Helena. Sed Ladam post mortē appellatā esse Nemese dicebamus. Isocrates in oratione de laudibus Helenę tradit Iouē se bis in cygnū cōmutasse, semel qñ cū Nemese cōcubuit: iterūq; quū Lādā cōpreffit. Lucian⁹ in Dialogo: qui Gallus inscribit: dicit Helenam fuisse procera ter uice & alba: ꝑcirco cygni filiam esse creditā. ¶ Cū fratribus. i. cum Castore & Polluce: de quibus omnibus passim scribunt omnes.

Portuni
hasta.
Saturni
currus.

Helenę
genus.

Helena
quorū cy-
gni filia.

Ter noua Nestoreos impleuit purpura fusos.

Et toties trino cornix viuacior. æuo.

Quam nouies terni glomerantes sæcula tractus

Vincunt æripedes ter terno Nestore cerui:

Treis quorum ætates superat Phocbeius oscen:

Quem nouies senior gangeticus anteit ales:

Ales cinnameo radiatus tempora nido.

¶ Nestor Nelei filius tres vixit hoīm ætates. De quo Homēris libro Iliados primo. Nestor (inquit) Dylionum & imperio & faciūdia longe princeps. Cuius ex ore dulcior melle fluebat oratio. Vir sapiētia simul & annis, grauis. Siquidem tertiam iam ætatem hominū viuebat. Idem libro Odysseę tertio: aliorū iura sapientiamq; exuperare iamq; in tres hominū ætates imperasse dicit. Quod fabulosum esse mihi facile ꝑsuadeam: perinde vt Censorinus capite sexto putat esse cōmentitiū, quod Argāthoniū Thartestiorū regē cētū quinquaginta annos vixisse tradit. Quodq; Ephorus aliquot Arcadię reges ad annos trecētos vixisse scribit. Plini⁹ itidē capite octauo & quadragesimo libri septimi alia ꝑmulta de ista annorū multitudine memorat. Quorū ideo indutū est erratū ac offirmatū, quoniā nō est apđ omneis eadē annoꝝ mēsurā. In quā igit sentētiā cōcedas: tuū sit iudiciū. ¶ Purpura. i. purpurea lana. Ducta est ratio a parcis quę hoīs vitā cū lana quā colo nent exaquant.

Nestoris
faciūdia.

Viuaces
homines.

FRANCISCVS SYLVIVS

- Purpura.** Nobilioribus vero purpurā hoc est nobiliorē lanā alijs aliā parçē tribuūt. Purpurā p purpurē lana Iustin⁹ itidē vsurpauit. Verba ei⁹ sunt ex libro primo. Inuenit (inquit) eū inter scortorū greges purpurā colorē. Est autē purpura (vt tradit Plini⁹ cap. xxxvj. noni libri) piscis de cōcharū genere qui uiuit annis plurimū septenis: quiq; tricenis dieb⁹ circa ortū canis delitescit, aqua dulci enecat, capta dieb⁹ quinquagenis saluta sua uiuere pōt. Liquorē illū tingēdis lanis expetitū in faucibus tm̄ in candida quadā uena habet: q̄ minimus est, quēq; vna cū uita emittit. Eas igit viuas capere laborāt. Plēraq; alia scribit Plini⁹ capitibus, eodē, tricesimo septimo, octauo, nono, noni libri. Quo autē modo purpuræ color & vsus inuētus sit, quoniā scitu nō est inuicūdū ppter ea scribim⁹ ex Francisci Philēphī ep̄larū libro. xxxvj. vbi ad hāc fere scribit sentētiā. Tyrij (inquit) dicūt Herculē amasse nymphā indigenā noie Tigonem, Tyronē Politianus capite Miscellaneorū duodecimo appellat. Herculē ad amicū eūte canis de more sequit p̄ uetere quadā lege. Canes em̄ dños suos etiā ad ipsas vsq; cōciones sequebant, purpurā quādā ad sagū repētē canis cōspicatus eā rapit, carne cui⁹ dū uelcit, barbā tingit purpura. Inuisum colorē sibiq; gratū nymp̄ha inspiciens Herculē se nō admissuram vltra dicit: nisi eodē colore infectā uestē ad se afferret. Quo factum est, vt aial tandē Hercules inuenerit, eiusq; sanguinē exprimeret, quem ip̄m nymp̄hē dono portauit. Purpurā in Bizantiō primitus inuentā: ideoq; baptā bizantiā esse appellatā Dioscorides affirmat. ¶ Noua purpura. Humanā vitā centū annis esse definitā nuper dicebamus. Parçē igit ætatis vnus id est annorū centū purpurā colo agglomeratā neuerūt, scēdē itē ætatis, postremo tertie. ¶ Et toties trino &c. Nestor ergo vixit annos trecentos, tres Nestoris ætates viuuit cornix. Cornicis tres ceruus: cerui tres coruus: Corui tres Phoenix. Quē oīa cū Plinio putē fabulosa. Cuius uerba ex libri septimi octauo & quadragesimo capite his ascribo. Hesiodus (ingt) fabulosē vt reor multa de hoīm æuo referēs cornici nouē nostras attribuit ætates, quadruplū eius ceruis, id triplicatū coruis, & reliqua fabulosius in phoenixe & nymp̄his. Sup̄ his ætatibus Virgilianū vel (vt alijs placet) Ausonianū est hoc epigrāma. Per binos deciesq; nouem superexit in annos Iusta senescantum quos implet uita virorum. Hos nouies superat viuendo garrula cornix Et quater egreditur cornicis secula ceruus. Alipedem ceruum ter vincit coruus. & illum Multiplicat nouies phoenix reparabilis ales. Quam nos perpetuo decies præteritimus æuo Nymp̄hē & Hamadryades, quarum longissima uita est. Hæc cohibet finis uiracia fata animantum. Cetera secreti nouit Deus arbiter æui. De cornice itaq; canit Ouidius libro Elegiarum secundo. Viuit & armisonæ cornix inuisa Minervæ Illa quidē sedis uix moritura nouē. Virgilius de obitu Mæcenatis. Viuere cornices multos dicuntur in annos.
- Purpurē inuētio.**
- Tigo.**
- Tyro.**
- Bizantiū.**
- Aialiū uiracitas.**
- Cornicis ætas.**

Aegypti sacerdotes hominem ad etatem legitimā vixisse significantes pingebāt cornicem. Hęc enim vivit centū annos Aegyptiacos, annus enim apud Aegyptios annorū quatuor est. Author est Orus Niliacus de literis Hieroglyphicis. Authore M. Tullio in li. Tusculanarū questionum tertio. Theophrastus moriens accusasse naturā dicit, q̄ corvis & cornicib⁹ vitā diuturnā, quorū id nihil interesset, hominibus, quorū id maxime interesset, tam exiguā vitā dedisset, quorum si ætas potuisset esse longinquior, futurū fuisset, vt omnib⁹ perfectis artibus, omni doctrina hominū vita erudiretur. Querebat igit se tū quum illa videre cōpisset, extingui. Cornices præter hęc marito mortuo (vt ait Plutarchus in Dialogo qui inscribit An in brutis ratio insit) nō exiguo tpe, sed nouē hominū ætatibus viduē pleuerāt. Authore aut Valerio Maximo lib. ij. titulo de institutis antiquis mulieres q̄ vno cōstētē matrimonio fuerāt corona pudicitie ornabant. Multorū enim matrimoniorū experiētiā quasi legitimē cuiusdā interperatiōis signū esse credebāt: ideo in nuptijs veteres post Hymenē cornices inuocabāt: vt memorię p̄dit Politianus cap. lxxij. Miscellaneorū. Quę causa est fortasse: quia a Pallade facta dicat. Naz vt ait Ouidius lib. ij. metamorphoseon: Neptun⁹ Coronidē cōprimere quū laboraret: Pallas eā tūc in cornicē mutauit. ¶ Toties viuacior. i. quoties Nestor hominibus alijs fuit viuacior: toties cornix Nestore viuacior est. hoc est æuo triplici. ¶ Ceruorū ætas (vt inquit Plinius cap. xxxij. libri octauī) discerni non pōt: sed dentib⁹ senectū declarat: aut enim paucos aut nullos habet. Capite codē idē. Vita (inquit) ceruis in cōfesso lōga est. Post centū annos aliquib⁹ capitis in torquib⁹ aureis quos Alexāder Magn⁹ addiderat opotos iā cute in magna obesitate. Ad hoc viuacē Virgil⁹ appellat ceruum de obitu Meconatis. Viua cēq; magis ceruos decet esse pauentes. Idem in Buccolicis. Et ramosa Mycon viuacis cornua cerui. Vbi tradit Serui⁹ Ceruos etate grauatos serpentes inq̄rere: quos flatu ad se fractos si comederint, in etatē redeunt priorem. Aegyptij sacerdotes lōguū hōiem significare volentes ceruū pingebant, vt ait Orus Apollo Niliacus in libro de literis Hieroglyphicis. ¶ Glomerātes. Ordo est Quā cornicis etate Cerui glomerātes. i. multiplicātes: & quasi in fili glomū implicātes nouies secula. i. tēpora terni tractus. i. trecentorū annorū vincunt ter ter no Nestore. i. duobus millibus & septingētis annis. Hoc autē ideo dicit vt cū ternario nestoris nouenarium cornicis cōiungat. In codicib⁹ alijs glomerantem legebatur: sed qm̄ id sententiæ esse refractariū noueram⁹ ideo glomerātes reddidim⁹. ¶ Aeripedes. i. veloces quasi aërios pedes habentes. Est aut syneresis. i. syllabarū duarū in vnam cōiūctio. Sic Virgilius in libro Aeneidos sexto. Fixerit aeripodem ceruaz. Vbi Perottus secundum pedem proceleumaticum esse autumat sic Lucretius lib. primo Tum glacies aeris flamma deuicta liquefit. Alipedes equos. i. veloces. Virgilius libro. vij. dicit. Omnib⁹ extēplo iubet ordine duci Infra: totos ostro alipedes, pictisq; tapetis. ¶ Phœbeius osceni. coruus. Quem sub tutela Apollinis esse Apuleius testis est. Cui⁹ verba sunt ex libro de deo Socratis. Quum duo (inquit) colores præstables forent piceus & niueus: quibus inter se nox cum die differunt: vtrunq; colorem Apollo

Annus
ægyptios.

Theophrasti querela

Nuptiæ se
cūdz fasti
diende.

Coronis
cornicem.
Ceruorū
ætas.

Cerui ius
uenescūt.

Aeripedes.

Coruus
Apollini di
catus.

FRANCISCVS SYLVIVS

Olor Apollini sacer. Apolline amata (Quam enim Neptunum amasse dicebamus: ea fuit filia Coronei Phocidos regis) cum Scy Calci filio concubuit: id Apollini coruus mercedem sperans detulit. Pro infelici nuncio coruum ex albo nigrum fecit Apollo. Authores sunt Higinius & Ovidius libro secundo metamorph. Lactantius in commentarijs libri tertij Thebaidos Statij cum qui cum Coronide concubuit Lycus appellat: Coruumq; dicit eustodem Coronidi datum. In Apollinis tutela coruum esse positum Placidas libro primo autumat: quia solus contra rerum naturam in medijs ipsis æstivis ardoribus ouiparos pululet fœtus: vel q; solus inter aures omnis vocum habeat significationes. ¶ Oſcen. i. vocalis aures qua si ore canens. Coruus autem vocales esse p̄dit Macrobius libro Saturnalium secundo ad hanc fere sententiam. Quũ Cæsar Augustus Aſiacũ prælium cum M. Antonio gesturus erat: tunc vnus aliquis coruos duos docuit: vnum dicere Aue Cæsar victor imperator: alterum Aue victor imperator Antoni. Victori enĩ coruũ salutantẽ oblaturus erat: vt docilitas tã brevis credita admirationẽ victori ingnaret: pro qua pecunia ingentẽ acciperet. Victori Augusto redeũti oblat⁹ coruus dicit Aue Cæsar victor impator. Mirat⁹ Cæsar officiosam aũ viginti millib⁹ numũ emit. Socius opificis ad quẽ nihil ex liberalitate illa obuenerat afficmauit Cæsari habere illũ & aliũ coruuz quẽ vt afferre cogere rogauit. Allatus: vba ea q̄ didicerat exprimit. Aue victor impator Antoni. Ea re nihil exasperat⁹ Cæsar satis duxit iubere illũ diuidere cũ cõtubernali donatiuũ. Sutor qdã coruũ aliũ ad Cæsaris Augusti salutationẽ instituerelaborabat: q; impediũ exhaust⁹ sepe ad aũ nõ respondẽtẽ dicebat: opa & impẽsa perijt. Edoct⁹ coruus dũ trãsit Augustus salutationẽ dictatã dicit. Quæ audita Augustus. Satis inquit domi saluatorum taliuꝝ habeo. Sup̄fuit coruus memoria: vt & illa quibus dominũ querentẽ solebat audire subtexeret: opa & ipẽsa perijt. Ad qd̄ ridet August⁹: Coruũq; emi iubet: quãtũ aũ nõ emerat adhuc vllã. Vocalẽ Coruũ a sutore interẽptũ p̄paticis exequijs ad rogũ allatũ fuisse Plini⁹ tertio & quadragesimo capite libri decimi vbi enarrat plusculis. Oſcines aures i Augurijs dicũt hẽ: q̄rũ ex garritu aut voce captant auguria. ¶ Quẽ nouies senior &c. Phœnicẽ intelligit: qui est aglẽ magnitudine: auri fulgore circa collũ: cætera purpureus. Cæruleã caudã roseæ pennę distinguũt: cristę faciẽ: plumẽ apex honestat caput. Qui postq; sexcentos sexagita vixit annos: cassia thurisq; surculis nidũ construit: odorib⁹ replet: supq; emorit. Cui⁹ ex ossibus ac medullis nascit priõ quasi vermiculus: inde fit pullus. Feneri priori iusta vt reddat: nidũ in solis vrbẽ prope Panchaiã defert, quẽ in ara deponit. Hæc ex Plinij cap. ij. libri decimi. De Phœnicis morte & vita hęc verbis Ovidius libro. xv. meta. scribit.

Vna est quæ reparat: seq; ipsa reſeminet ales
 Assyrij phœnica vocant, nec fruge nec hærbis
 Sed thuris lachrymis & succo viuit amomi.
 Hæc vbi quinq; suæ compleuit sæcula vitæ,

Illic in ramis, tremulaq; cacumine palmæ
 Vnguibus & puro nictum sibi construit ore.
 Quo simul ac cassias & nardi leuis aristas,
 Quassaq; cum fulua substrauit cinnama myrrhas:
 Se superimponit: finitq; in odoribus æuum.
 Inde ferunt totidem qui viuere debeat annos
 Corpore de patrio paruum phœnica renasci.
 Quum dedit huic ætas vires oneriq; ferendo est:
 Ponderibus nidi ramos leuat arboris altæ.
 Fertq; pius cunasq; suas patriumq; sepulchrum:
 Perq; leues auras Hyperionis vrbe potitus
 Ante fores sacras Hyperionis æde reponit.
 Diuus tñ Hieronymus de phœnice aliter scribit. Verba cuius hæc sunt:
 ex ep̃la ad p̃sidiũ diaconũ de ratione cerei paschalis. Phœnix (inqt) auis
 est in India & p̃ quingentos annos de libano implet se aromatibus & sic
 nidificat. Et indicat sacerdoti Heliopolitano mense Famenoth aut Far-
 muth. Implet arã sacerdos sarmetis: & ibi cõfert phœnix aromata: & ele-
 strũ arẽ imponit. Et p̃mo solis ortu phœnix qdẽ mouet p̃nas: solis ve-
 ro calore accendit electrũ, & sic exurũtur aromata & ipse phœnix incendit.
 Crastino die decinere gignitur vermis: sc̃do p̃nas affert: tertio ad anti-
 quã redit naturã: & sic ad sua loca reuertit. Hęc ille. Triduo igit ad pri-
 stinã suã redit naturã. Orus Apollo in libro de literis hieroglyphicis tra-
 dit aliud auis huius mortis genus. Phœnix, inqt, cũ moritur? est, in ter-
 ram se ipse precipitat. Inde accepto vulnere sanguis effluit, ex quo phœnix
 ali? subnascit. Hic, vbi ei p̃enẽ cõcreuerũt, vna cũ matre i solis urbẽ, q̃ in
 Aegypto est, cõuolat. Ibi mater ad solis ortũ spectãs morit. Ea mortua
 pullus eo redit vnde venerat. Defunctũ Aegyptij sacerdotes sepeliunt.
 Idẽ tradit phœnicẽ vitra annũ quẽtẽsimũ viuere, Aegyptiosq; phœnicẽ
 p̃ngere solitos esse quũ animã diu duraturã scribere volebãt, qđ p̃ cõter-
 ris aialibus vita huic lōgissima sit. Philostratus libro. iij. de vita Apol-
 lonij Tyanei meminit phœnicem quingẽtesimo quoq; anno Indiã sup-
 uolare: ac in Aegyptũ venire, nidũq; prope Nili fontes, ex aromatibus
 sibi p̃struere. Ausoni? ad Paulinũ dicit Phœnicẽ mille annos viuere sic.
 Nec quia mille annos viuit Gangeticus ales:

Vincit centũ oculos regie pauoturos. Laſtantij Edyllion est de phœ-
 nice hercle venustissimũ: vbi oia scribit fufius: vbiq; phœnix annos
 mille viuere traditur. ¶ Gangeticus. i. indicus a Gange Indiæ fluuiũ.
 Nam vt ait Martianus Capella libro sexto, in India fluuiorũ maximi
 sunt Indus & Ganges. A Scythicis montibus eodẽ authore Ganges de
 fluit: latitudo cuius vbi diffusior est, viginti millia passũũ: vbi angus-
 ti or, octo cõplectitur. Gangis magnitudinẽ Arrianus libro de gestis
 Alexãdri magni qnto scribit ampli?. Gangi em̃ (vt ait) neq; Nilus neq;
 Danubius cõferri possunt. Set ne hi quidẽ duro: si Indo misceãtur Gan-
 gem exarqũt. Qui magnus statim a suis fontibus surgens quindecim
 magnis amnibus in se receptis nomen suũ perpetuo retinẽs in oceanũ
 decurrit. Phœnicẽ autem Gangeticum dicit: nõ q; in India moriat r e-

Ganges.

FRANCISCVS SYLVIVS

nascaturq; set qm̃ibi viuat. Nam vt ait Lactātiſ quū moriturus eſt phœnix in Syriam aduolat: quæ Phœnicia dicitur.

Phœnicis nomen cui dedit ipſa vetus.

Palma vn Tum leget aereo ſublimem vertice palmam:

de diſta. Quæ gratum phœnix ex aue nomen habet.

Quam nec dente potens animal perrumpere poſſit:

Lubricus aut ſerpens aut auis vlla rapax.

Phœnix Plinius tamē cap. iiii. libri. xiiij. ſcribit Phœnicem dictā eſſe auem ab ar-
quare pal- bore: non arborem ab aui. Verba cuius hæc ſunt. quū de arbore palma
ma dicat. loquit. Mirū de ea accepimus. cū phœnice aue quæ putatur ex huius
palmæ argumento nomen accepſſe: iterum mori ac renaſci ex ſeipſa.

Plinius & Solinus in Arabia phœnicē viuere putāt. In his ergo tribus
inter authores nō cōuenit: vbi viuat: quot annos viuat: vbi & quo mo-
do moriat ac renaſcat. ¶ Cinnamēo nido. i. ex cinnamo. Cinnamo enim
pluſculiſq; odoris alijs rebus nidū cōponit. Super quo Lactantiſ.

Cinnama dehinc, auramq; procul ſpirantis amoni

Congerit & miſto baſama cum folio.

Non caſiæ mitis, nec olentis vimen achantis:

Necthuris lachrymæ guttaq; pinguis abeſt.

His addit teneras nardi pubentis ariſtas:

Et ſociat myrrhæ paſcua grata nimis.

Cinnamul Auis eſt in Arabia authore Plinio cap. xxxiiij. libri. x. Cinnamulguſ, q̃
guſ. cinnami ſurculis niduſatur. Cinnami (quod idē cinnamomū dicitur)
Cinnamo- multa ſcribit genera Dioſcorides: ſet illud ait eſſe præſtantiſſimū, qd ſit
mum. nigrū, qd virgulas habeat teneras & leues nodis plenas cū odore veluti
rute: acer & mordax guſtu, naſturtij ſeminis inſtar cū ſalſugine quadā
& feruore. cui⁹ haſtas quū fregeris puluerē emittūt odore vincētē oia.

Cinnamo- Haſtas quū a terra euulſeris, radices eorū dē ſequūtur. Hęc cinnami eſt
mum quo approbatio. Plinius quonā legat modo cinnamū ſcribit. Verba cuius
modo lega hæc ſunt ex capite viceliſmo libri duodecimi. Metitur (ingt) nō niſi pmi
sur. ſerit deus, Iouem hūc intelligūt aliqui, Aſſabinū illi vocāt. Quadraginta
quatuor boum caprarūq; & arietū extis impetraſ metendi venia. Non
tamē ante ortū ſolis, nec poſt occaſum licet. Sarmēta haſta diuidit ſacer
dos, deoq; partē ponit, reliquū mercator in naſſas condit. Eſt & alia fa-
ma, cū ſole diuidi, ternaq; partes fieri, qd ſoli ceſſerit relinqui, ac ſponte
cōſſagrarē. De cinnamomo plura ſcire ſi diſcupis Solinus capite ſecūdo
& quadrageſimo. Herodotus li. iij. Philoſtratus libro de vita Apolloniij
Tyanei tertio, abunde nimis tibi ſuppeditabunt. quę quorū emittā ego,
vt puto nō dubitas. ¶ Radiatus tēpora. i. caput habens varijs quibuſ
dam & quaſi radijs coronatum. Sic enim Lactantiſ.

Aequatur toſo capiti radiata corona.

Phœbi referens verticis illa decus. Ideoq; ſub Apollinis tutela diciſ
eſſe. Vel quoniā oriente ſole etiam morituros olores ſuauiſſime cantus
exuperat. Super quo Lactantiſ.

Paret & obſequitur Phœbi memoranda ſatelles:

Hoc natura parens munus habere dedit.

Itemq;.

Ast vbi sol pepulit fulgentis limina portæ:

Et primum emicuit luminis aura levis:

Incipit illa sacri modulamina fundere cantus:

Et mira lucem voce cedere nouam.

Quam nec holor moriens imitari posse putetur.

Nec Cillengæ fila canora lyra.

Tres igitur sunt aues sub Apollinis tutela, coruus, holor, phoenix.

Apollini q̄
dicat̄ aues

Tergemina est Hecate: tria virginis ora Dianæ.

Tres charites: tria fata: triplex vox: trina elementa.

¶ Sic Virgilius libro quarto Aeneidos. Tergemināq; Hecaten tria virginis ora Dianæ. Claudianus. Ecce pculternis Hecate variata figuris.

Ouidius primo Fastorū. Ora vides Hecates in tres vergentia partes

Semet vt in ternas compita secta vias. Hæc Domitius Calderinus in cōmētario libri primi Achilleidos Stathij ex Orpheo authore Hecaten tria habere capita dicit: dextrū equi: sinistrū canis: mediū hois rustici.

Hecate.

Triuia ideo appellata est Hecate: quia authore Plutarcho i Apophthegmatis Græcorum: Hecate sacella triuijs ante portas dedicauit antiquitas: qđ Hecatesion appellarūt: vel qā habet tres potestates: vt tradit Seruius in cōmētario libri aeneidos sexti. Nam in cœlo est Luna: in Syluis Diana: in inferis Proserpina. Vnde scitū est illud cuiuscūq; fuerit distichon. Terret, iustrat, agit: Proserpina, Luna, Diana: Ima, superna, fœtas, sœptro, fulgore, sagipta. Propter hāc triplicem potestatē Diana vi

Triuia.

sa est appellari Triuia. sed magis placet ob id appellatā, q̄ authore Seruio in Buc. Virg. cōsuetudo fuit vt p̄ triuia & quadriuia vlularent, & flebile cātaret, in honorē Dianæ ad reddēdā Cereris imitationē, quæ raptā Proserpinā i triuijs clamore regrebat. Eū morē significat Virgili⁹. Is enī libro Aene. iij. dicit. Nocturnisq; Hecate triuijs vlulata p̄ vrbes. Dianā postq̄ a Plutone rapta est, eius matri Cereri Iupiter pmisit vt ab inferis abduceret, si ore cibū nullū apud inferos attigisset: quū autē indicū fecisset Ascalaph⁹ Orphnes & Acherōtis fili⁹ eā tria grana mali punici i horto Ditis deuorasse, mutat⁹ est in auē Bubonē. Iupiter autē permisit eā sex mensibus cū matre ac totidē cū Plutone esse. Author est Probus grāmaticus in libro cōmēt. p̄mo in Georg. Virg. Aliarū quoq; viarū Diana princeps est. Ideoq; authore Sex. Pōpeio Dianę simulacra fiebat iuuenilia, q̄ ea ætas fortis est ad tolerādā viā. Phœbi quoq; vt id dicamus obiter, triplicē potestatē scribit Porphyrius. Apud superos Sol dicit, in terris Liber Pater: apud inferos Apollo. Vnde tria illius simulachra sumūt isignia, Lyrā q̄ cœlestē Harmoniā exprimit. Griphon qđ terrenū indicat nutū, sagiptas, quibus quū noceat, infernus vocat̄ deus. Tria nō multo diuersa eidē Virgili⁹ ascribit. Eius verba sunt ex libro. aene. xij. Auguriū citharāq; dabat, celereq; sagiptas. Authore Plutarcho in musicis. Apollo nō citharę solū, sed tibiārū fidiūq; cantus regtor fuit. Idē quoq; scribit in Delo simulacrū Apollinis illo habitu dicatū esse, vt dextra arcū teneat, sinistra gratias, earūq; vtrius musicum

Diana.

Proserpina.

Apollinæ

potentia.

FRANCISCVS SYLVIVS

- instrumentū. Altera enim lyrā, altera tibia tenet. Ori autē fissi uia appo-
sita est. Eandē tñ esse Dianā & Hecatē nō fatent̄ oēs. Diodorus libro. v.
author est Soli duos fuisse filios crudeles Actam Colchorum & Persem
Tauricę reges. Ex Perse nata est Hecate: q̄ sagiptis hoies p̄ feris cōfodie-
bat, quęq; venenorū vim expertura hospitibus ea in cibis tribuebat.
Hęc veneno patrē sustulit. Deinde assumpto regno Dianę Tauricę tē-
plū cōstruit. Hospites Dianę in eo tēplo mañat. Hac enī crudelitatis no-
mē suū futurū eē clarius autumabat. Post hęc patruo Actę nubit: cui
tres parit filios Circē, Medēā, Aegialeū. Hesiodus in Theogonia Asteriā
ex Perse peperisse Hecatē dicit, quā p̄ter oēs Iupiter honorauit donauit
q̄ tribus numinib⁹ terrę, maris, ac poli. Ciceroli. iij. de natura deorū
tradit Asteriā Hecates matrē fuisse Latonę sororē. Cōsobrinę igit̄ erāt
Hecate & Diana. Diana s tres fuisse idem eodē lib. meminit. Prima fuit
Iouis & Proserpina filię filia: q̄ pennatū Cupidinē genuisse dicit. Secūda
quę ex Ioue tertio & Latona nata est. Tertię pater Vpis dī. Idē li. ij. Lu-
nā dictā esse a die Dianā scribit: eo q̄ noctū lucēdo quasi diē efficiat. Dia-
nā tñ qm̄ lanā lra d̄ p̄posita dictā eē putat Macrobi⁹ li. j. Saturnaliū. Lu-
na itidē ab hoc ternario nō videt̄ aliena: quqdē eā ter nouies dieb⁹ cur-
sum pagere suū dicebam⁹ ex Pythagoricorū sentētia. Deide Lunę triplex
est facies noua, plena, media. Tres æthereę lucis p̄uersiones Macrobius
lib. j. de somnio Scipionis memorat: maximā q̄ est anni scdm̄ solē: mediā
quę est mēsis scdm̄ lunā: minimā q̄ est diei scdm̄ ortū & occasum. Diei
aut̄ (vt id̄ parergon dicam⁹) tres sunt ptes. ortus, meridiēs, & occasus.
quorū triū in duodecim tabulis tñ sit mētio. Horę. n. nōdū inuētę erāt,
vt Cēlorin⁹ cap. vndeicesimo meminit. Quę cā fuit, vt Eusebi⁹. ca. iij.
tertij libri de euāgelica p̄patione Cerberū dixerit tricipitē. Supiores enī
regiones tres, sunt: ortus, occasus, meridiēs. Solo enī capite triformis eē
dī. Ibidē loci Eusebi⁹ cādē eē lunā & Hecatē dicit, q̄ p̄pter facies varias
triformis esse dī, Nouilunij enī virtutē cādidis velib⁹ aureisq; & face
ardētī significauit antiquitas. Cista x̄o quū iā media sit designat. Qm̄ ac-
crescētē lumine fruges maturat. Plenilunij aut̄ virtutē ferrugineo co-
lore denotarūt. Subinde vt Lunonē Lucinā latini: ita Gręci Dianā ap-
pellāt qm̄ nouilunij tēpus (vt idē tradit) ad pariēdū nō parū cōfert. Dia-
na in celo, in terra, apud inferos virgo dī: qm̄ tria hęc: calor, humor, las-
bor, nisi tēperata sint gūationi cōtraria sunt. & inimica. Humori tātū.
Luna p̄est. Apud inferos calor est humore nullo tēperat⁹. In terris ve-
nationi intēta p̄ mōtes auiasq; discurrēs feras Diana isectat. Quā a Cu-
pidine dēphēdi nō posse Lucian⁹ meminit. Set qm̄ nuptias exosa est Dia-
na illud ex nuptijs p̄tereūdū eē nō duxim⁹. Patrimos tres p̄testatos nu-
bētē deducere. Vnū q̄ facē ex alba spina p̄ferat: noctū enī nubebāt: duos
vero q̄ nubētē tenerēt. Author est Pōpeius Sext⁹. Trib⁹ itē modis vxorē
haberi. Boethius libro cōmē. secūdo in Topica Ciceronis tradit, vsū,
in manū p̄ coemptionē cōueniant, hāc matrē familias vocabātur. quā
vero vsū vel farre, minime. Coemptio vero certis solennitatibus per-
agebatur, & sēse cōmunicando inuicem interrogabant. Vir ita, An sibi,

mulier materfamilias esse vellet. Illa respondebat, Velle. Itē mulier inter
rogabat an vir sibi paterfamilias esse vellet. Ille respondebat, Velle. Itaq;
mulier viri cōueniebat in manū, & vocabant hanc nuptiā p coemptionē,
& erat mulier materfamilias viro loco filiā. Qui nuptiarū mos hac quo
q; ætate retinet pertinaciter. Id an sām tibi pbebit ad interpretamētū ca-
pitū secundi libri quarti A. Gellij. Maioremq; capies: si ex Nonio Mar-
cello noueris nubētes ad maritū veniētes asses tres ferre. Vnumque in
manu tenebat: tanq̃ emēdi causa marito dare. Alter u3 quē pede habebat:
in foco Lariū familiarū ponere. Tertiū quē in marsupio cōdiderat com-
pito vicinali resonare. Tergemina. i. triplex. sic Virgilius lib. Aeneid. viij.
Maxim⁹ vltor Tergemini nece Geryonis. ¶ Tres charites Gratiæ tres
Aglaiā, Euphrosinē, Thaliā ex Ioue & † Eurimone natę sunt vt i Theo-
gonia meminit Hesiodus. Quibus nomina hæc lætitiā aut celebritatē
significantiā ideo esse indita Plutarchus in libro qui inscribit Cū princi-
pibus maxime philosophus debere disputare, autumat: qm̃ cōferre gra-
tiam hoc est beneficiū pulchrius est & iucūdius, q̃ accipere. Sapiebat (in-
quit) qui Gratijs indidit nomina Aglaiā, Euphrosinē, Thaliā. Siquidē
hilaritatem esse & gaudere in cōferēdo beneficio, id & maius est & pulchri⁹.
Quapropter multi pudore suffunduntur: quum beneficium accipiūt:
semper autem gaudent: quum beneficium præstant. Hæc ille. Gratię au-
tem quomodo pingantur scribit Seruius in commentario libri ęneidos
primi. Sūt (inquit) nudę: quia sine fūco esse debent. connexę sunt inter se:
quia insolubiles eas esse oportet. Vna est a nobis auersa: reliquę duę nos
respiciunt: vno em̃ beneficio a nobis profecto alia duō ad nos redeunt.
Gratias Bacchi atq; veneris filias esse propterea q̃ numinū horū mu-
neribus gratię conciliantur easq; veneri sacras idē autumat. Pasithea
viam ex Gratijs noiat Stathi⁹ in libro Thebaidos secūdo. Non hoc Pa-
sithea blandarum prima sororum. Super quo Lactanti⁹. Noia (inquit)
gratiarū sūt tria Pasithea, Aglaiā, † Euphrosinē Iouis & Hermionē filię
Gratias veneris esse pedissequas Marsilius sicius negat: sed minerva.
Gratias tres esse potissimū apud superos planetas idē dicit Mercuriū
Phœbum Venerem hominib⁹ ppitios sibiq; inuicem in cęlesti circuitu
comites. Mercuri⁹ enim vitali quada3 promptaq; sua mobilitate vt res
ipsas inuestigemus assidue hortatur. Sol inuētionem quęrentibus pate-
facit. Ven⁹ venustate gratissima qđ inuētum est exornat. Triū maxime
rerū causa fortunę agebat gratias Thales milesius (vt id obiter dicam⁹)
Primo q̃ homo nō bellua: deinde q̃ vir nō mulier. Tercio q̃ Gręcus na-
tus esset nō barbar⁹. author est Diogenes Laertius lib. j. Quoniam itē
amicitiā gratię cōciliant triplicē ex Laertij eiusdē libro quinto amicitia
dicimus. Vnam cognationis: alteram amatoriam: tertiam hospitalem.
¶ Charites dicuntur Gręce. naz χάρις. τοσ gratia dicitur. ¶ Tria fata.
Ad parcas locum hunc referri putem: eas em̃ appellari fata dicebamus.
Aliam tamē fuisse fati partitionem inde cōiectem: q̃ apud Plutarchum
in libro de placitis philosophorum primo Possidonius Iouem tertium
secūdum esse fatum dixerit. Primum enim esse Iouem: secūdu3 naturā:
tertiū3 fatum putauit. Fatū iu re nulla nisi in morte ponēdū esse multi

Pro Gellio

Gratię
tres.† Hermio
na

Pasithea.

† Erimuo
nes.Thaletis
gratię.Amicitia
triplex.

Fata tria.

FRANCISCVS SYLVIVS

autumāt: nam quicquid vel agimus vel dicimus patimur: veid euitari potest: ideo est fortuitum. Mors autē vt viuētibus adueniat necessum est. Nam vt ait Valerius Maximus lib. vi. titulo de obitu filiorū patier lafo, quē admodū mori nemo solet, q non vixerit, ita nec viuere aliq pōt qui nō sit moritur⁹. Tria Troiē fata fuerūt: Palladiū raptū: Troiī mors: sepulchrū Laomedontis violatum. Plautus in Bacchidibus. Illo tria fuisse audiui fata, quæ illi forent exitio:

Signum ex arce si perisset: Alterum etiam est Troiī mors:

Tertiū quū portē Scææ limen superū scindere. Alia multa scribit Seruius in pmetario secūdi Aeneidos & in theogonia Hesiod⁹. ¶ Triplex vox, pressa, intonās media. Accētus triplex acut⁹, grauis, circūflexus. De vocis diuisione eiusq; partib⁹ dicem⁹ huberi⁹ tū quū de musica triplici meminimus. ¶ Trina elemēta. De elemētōz numero nō eadem sententia consentiunt omnes. Alij enim vnum, alij duo, tria alij, alij quatuor esse putant. Eorū qui vnum esse putant: in eo noiando sentētia nō conuenit. Nam authore Aristotele libro tertio de Cēlo & mūdo alij ignē, alij aerē, alij aquā, alij aquæ aerisq; mediū aqua subtilius & aere densius: celos & omnia continens, magnitudine infinitum. Libro autem secūdo de Generatione & corruptione elementa ponenda esse quatuor cōtendit: qā idem libro quarto de Cēlo & mundo asseuerat. Eorum igit qui tria posuerūt elementa: ex quibus mūdus constaret totus: opinionem secutus est Lucretius: quum de mundi exitio in libro quinto his verbis loquitur.

Quod superest ne te in promissis plura moremur:

Principio maria ac terras cælumq; tuere:

Quorum naturam triplicem, tria corpora Memmi

Treis species tam dissimiles, tria talia texta

Vna dies dabit exitio: multosq; per annos

Sustentata ruet moles, & machina mūdi. Sup. quo Baptista Pius. Hoc (inquit) ex Lucretiana opinione cecinit Ouidius. Explicat vt causas rapidi Lucretius ignis: Casurumq; triplex vaticinatur opus. Dixit enim triplex opus p trino consistentē molē pncipio igne, aere, terra. Hæc ille. Lucretiū, Virgiliū, Homerū tria posuisse elementa Probus grāmaticus in cōment. in Buc. Virgilij differit. Tria elemēta inter se mutabilia ignē, aerē, aquā, terrā autē in eoz nullum mutari, Plutarch⁹ libro de placitis phoz. j. tradit. Tria cē pncipua naturę elemēta sine sapore, sine odore, sine succo aquā, aerē, ignē, Plī. ca. xxvij. lib. xv. affirmat. Arist. j. phy. materiā, formam, priuationez, ponit. Elementoz tria interstitia Macrobi⁹ lib. j. de somnio Scipionis dicit. primū est a terra vsq; ad aquā: ab aqua vsq; ad aerē scdm: tertiū ab aere vsq; ad ignē, Diuus Augustinus cap. x. quarti libri de Ciuitate dei ad hāc scribit sentētiā. Secūdum (inquit) poetarū cōmēta tria tantū ponēda sunt elemēta: quorū singulis deos præfecerūt: vt Igni Iouem, Neptunum aque, terrę Plutonem. Singulis item vxores tribuunt suas quasi suppositas. Inferiorem em partem celi. i. aerē Iuno tenet, Maris inferiorem Salacia, Proserpina terræ inferiorem. Et quoniam ab alendo elementa dicta volunt illud non prætermittimus, qā Hippocrates in libro de statibus alimentum dicit esse triplex cibuz, potum,

Troiē fata

Elementa
tria.

Iuno.
Salacia.
Proserpi-
na.
Alimētum
triplex.

spiritum, qui adeo ad vitam necessarius est ut sine eo tepusculi horula
vivere non possis: sine cibo & potu plusculos dies vivere possis. Ideo non
impropria fortassis esset lectio si alimenta legeres: ut scilicet post vocem, que
sine spiritu esse non posset: alimenta poneret. Aut elementa dicit rerum prin-
cipia que (ut dixi) secundum Aristotelem sunt materia, forma, privatio.

Tres in Trinacria Sirenes: & omnia trina:

Tres volucres: tres semideæ: tres semipuellæ.

Ter tribus ad palmam iussæ certare camœnis

Ore, manu, flatu: buxo, fide, voce canentes.

¶ Sirenes tres fuerunt Parthenope, Leucosia, Lagia. Quæ ideo tres fuisse
dicitur, quod voluptatem allicientem significet. Voluptatis autem triplex est illecebra,
ut ait Placiades: aut enim cantu, aut visu, aut consuetudine titillant homines
Mantuanus Bapt. tria voluptatis venereæ damna precipua enumerat
hoc versu ut exiguè ita perfectio eleganti. Diuitias, animus, corpus, necat,
inficit, aufert. Fuerunt autem Sirenes secundum fabulam (ut auctor est Servius
in commentario libri quinti Aeneidos) Acheloi & Calliopes filię partim virgi-
nes, partim volucres, que tria hæc nouerant, una voce, altera tibis, tertia
lyra canere. Quo cantu triplici nautas allicientes in naufragia deducebant.
Meretrices re vera fuisse putat, quæ transeuntes quoniam ad egestatem dedu-
cebant: his fides sunt inferre naufragia. Fabulam aliam Ovidius libro quinto
Metamorphoseos comminiscitur ad hanc propemodum sententiam. Sirenes
inquit comites erant Proserpinæ fideles admodum, quicquid flores in monte
Aethna legebant tum: quum a Plutone rapta est. Quam quum per orbem totum
frustra disquisiuisissent, ut in mari iterum quereret a diis alas precipue ipetrarunt.
Ne tamen ille canor mulcendas natus ad aures,

Lygiã alijs
dicunt.
Sirenes,
Voluptas

Tantaque dos oris linguæ deperderet usum:
Virginis vultus, & vox humana remansit. Super earum dulciculo cantu
canit Virgilius in poematibus. Sedet autem in prato: ut auctor est Homerus
libro Odysseæ duodecimo: ubi alta est humanorum ossium cogeris, quos
quidem homines modulatore cantus suauitate illectos naufragio perdidit.
Quod imitatus est Virgilius libro quinto.

Iamque adeo scopulos sirenum aduecta subibat.

Difficiles quodam, multorumque ossibus albos. Eas qui incautus audierit
neque ab vxore neque a liberis expectandus est amplius: nec iterum reditu ga-
uiscurus sit. Ab Ulyssæ ideo superatæ sunt, quod eum allicere non quiverunt
inque mare se precipitauerunt: unde fumus piceam nubem imitans aquilu-
sus maximi prospecti sunt. Auctor est Homerus. Parthenopes tamem
simulachrum Neapoli ostendit ut libro quinto Strabo meminit. Syrenas
quasi fractorias appellari Placiades putat. Οὐρα enim trabo dicitur quod
si recipis Syrenes cum y scribendum puta. Nobis tamem persuademus potius
dici ab ἑρπω. i. dico & necto, vel dictis necto: quod Sirenus est officium. Vocar-
bulis enim Grecis quæ aspirationem in principio habet sæpe litera s prepo-

FRANCISCVS SYLVIVS

- nimus: ea quæ latina facimus, vt ὕπνός sopnus, ὄδός sus. Quid idē aliquā
do etiam Græci faciūt. Nam dicūt etiā δύο δύο sus suis: ita δερχῆν, ὕπνός
Siren sirenīs. Diphthongen Et in i lōgū mutari certū est quā si nō im-
probas sententiā Sirenes p i scribe. ¶ Trinacria dicta est Sicilia eo q̄ tria
Trinacria
Sicilia. habeat promōtoria Pachinū, Pelorū, Lilybeū. Africa fines respicit, vt ait
Martianus Capella libro sexto. Quā a siculo Neptuni filio appellatā ēē
tradit. Polybius libro p̄mo de p̄mo bello punico tradit a Siculis vetu-
stissimis Italiq̄ populis Siciliā esse appellatā. Tradit itē Siciliā triangulū
habere speciem: in singulis aut̄ angulis ad extremū esse promōtorij. Pa-
chinus em̄ ad meridiē, Pelorus ad septētrionē, Lilybeus i Libyā & occa-
sum hyemalē vergūt. Sicilię cultores primos Cyclopes ac Lærigone
fuisse: Sicanos deinde indigenas, aut verius Hiberas a fluuio Sicano
oriūdos ibidē habitasse vnde dicta est Sicania q̄ pri⁹ dicebat Trinacria
Thucydides in lib. vi. de bello Pelopōnesiaco meminit. Duos aut̄ fuisse
Sicanos ex Beroli antiquitatibus didicim⁹. Priorē Ianigenarū hoc est Ita-
lorū regē: quo tpe apud Celtas regnabat Longo is a quo Lyngones di-
ctos esse putāt. Posteriorē Sicori filiū Celtiberorū regē. Trinacria igitur
(vt domū redeam⁹) a promōtorij trib⁹, q̄ ἀκκῆ vel (vt ait Seruius)
ἀκκῆ Græci vocāt nūcupata est. Eā ob rē Triquetra quasi triāgula dī.
Dicimus obiter Siculos ab Apuleio libro. xj. trilingues appellari eo q̄
tribus linguis loq̄bant. Græca, Latina, & Sicula. ¶ Sirenes & oīa trina.
Ideo pticulā & in alijs desideratā supposuim⁹, quia es finalis in Græcis
noib⁹. Tertię declinationis i plurali numero correpte dict, vt Virgili⁹.
Potiunt Troes arena. Idē. Arcades ambo. ¶ Omnia trina. De trib⁹ didi-
mus omne. Tres hę Sirenes singulę trinę sunt. Tres sunt volucres, alas
em̄ pedesq̄ gallinaceos habēt, q̄a vt ait Placiades affectus libidinis furas
oēs diuitias dispergit. Tres semipuellæ: os em̄ virginē cū lingua reti-
nēt. Ouidi⁹ libro. v. Meta. Vobis Acheloides vnde Pluma pedesq̄ auis:
quū virginis ora geratis? Tres semideę. Homerus em̄ libro. xij. Odyssię
diuinas appellat. Strabo libro p̄mo author est prope capreas tres ēē in
sulas paruas, desertas, petrosas: quas a Serenibus Sirenuissas appellāt,
vbi Sirenū est sacellū. Seruius tñ ijs tantū formā duplicem tribuit, ait
em̄ eas partim virgines, partim volucres fuisse: easq̄ primo iuxta Pe-
lorū post in Capreis habitasse. In Trinacria igit̄ intellige in insulis freti
siculi. Omnia nō oīa codices ij qui putant̄ emendatiores habent, quod
si legis, id quod sequitur cum eo quod præcedit non cohæreat. Diuina-
tionē tamen in treis ptes partitā esse ex Martiani Capellæ libro. vij. didi-
cim⁹. Augures præcrea in principio tres postremo nouem fuisse pō-
ponius Latius & L. Fensstella in libris de Romanorū sacerdotij memi-
nerūt. T. tñ Liuius libro decimo scribit primū fuisse. iij. deinde auctū
numerū, vt essent nouē. ¶ Ter trib⁹ &c. Nouē Pieri filij canētes ore. i.
voce, manu. i. fide & cithara, flatu. i. buxo buxea ve fistula cū musis no-
uē cantu decertarūt, q̄ viciē in picas mutatę sunt. Apud Ouidiū libro
Metamorphoseos. v. fabula ad hāc fere sententiā describit̄. Piero ex vxore
Anipe nouē natę sunt filij, garrulitatē quarū & pulchritudine supbiā
mater. Musas nouem cū nouem filiabus ad certamē puocare non duz
- Sicania.**
- Sicani**
duo.
- Sirenuissæ.**
- Diuinatio**
triplex.
- Augures.**
- Pierides.**

bitat. Certatur vtrinq; Nymphæ quæ electæ fuerāt iudices, Heliconias
 deas. i. musas vicisse concordī sententia pronunciant. Sed quoniam opi-
 nione sua iure nemo vincitur: a conuitijs Pierides nō abstinent. Conuī-
 tiorū musæ impatiētes iniuriam se vlturas repositurasq; minitantur.
 Rident Anipides: spernuntq; minantia verba:
 Conataq; loqui, & magno clamore proferuas
 Intentare manus: pennas exire per vngues
 Aspexere suos: operiri & brachia pennis.
 Alteraq; alterius rigido concreescere rostro
 Ora videt: volueretq; nouas accedere syluis.
 Plangere dumq; volunt: per brachia mota leuātę
 Aere pendebant nemorum conuicia picæ.
 Nunc quoq; in alitibus facundia prisca remansit:
 Rauceq; garrulitas studiumq; immane loquendi. In picæ igit mutata
 sunt Pieri filię: quæ ex patris noie Pierides appellant. Sed a mōte Pieria
 quæ Thraces auctore Strabone libris nono & decimo, musis cōsecreau-
 rūt pierides musę dictæ sunt. Locū hūc fusius postea narrabimus, vbi
 de musis nouē scribemus: sed hanc triplicēz musicā q̄ fit ore manu flatu
 significare videt. Virgilius de Orpheo scribēs lib. Aenei. vj. Necnō Threī-
 cius lōga cū veste sacerdos Obloquit numeris septē discrimina vocum.
 Iamq; eadem digitis iam pectine pulsat eburno. digitis. i. fistulis aut ti-
 bijs digitorum argutia faciētibus discrimina. ¶ Palmā hoc est victoriā
 aduersus musas cōparādā In certaminib⁹ cū placuit palmā esse signū
 victoriæ. Quæ causā puto fuit, vt ramus Palmę ante fun⁹ beatę Marię
 pręferretur eo q̄ mūdialia hæc omnia cōstanter euicerat. Palma enim
 natura est, vt vrgētib⁹ p̄mētibusq; onerib⁹ nō cedat: nec intra flexat: s;̄
 aduersus resurgat, vt tradit A. Gellius cap. vj. libri tertij. Musas autēz
 palma ideo coronari putāt: q̄ phœnicem autem palmam appellatā fuisse
 dicebamus: phœnices autem (a quib⁹ nominatum esse phœnicem nō ta-
 cuimus) primi literas inuenisse tradūtur. Vel quoniā in palmarū folijs
 prius q̄ in arborum libris veteres scripisse. Plinius cap. xj. libri decimi
 tertij author est. De palma idem Plinius quum in locis alijs permul-
 tis: tum præcipue capite quarto libri decimi tertij memorat. ¶ Iussæ a
 matre. vel iussę. i. volentes. Virgilius in secundo Aeneidos. Infandum re-
 gina iubet renouare dolorem. Plautus in Aulularia. Quoi iubeant nur-
 bant. Græcis em̄ ἀββω & volo & impero significat, vt ait Baptista Pi⁹.
 Fide. i. cithara.

Palma.

Musæ pal-
macoronā
tur.

Tres Sophiæ partes: Triā punica bella: trimestres

Annorum caliq; vices: no. āsq; per ymbram

Tergemini vigiles: ter clarō instantis heol

Signa canit ferus depresso Marte satelles.

¶ Tres sophiæ partes. Triplex est philosophia (vt tradit Eusebi⁹ capite
 primo libri vndecimi de euangelica præpatione) ethica, physica, logica.

Phia tri-
plex.

FRANCISCVS SYLVIVS

Cicero libro de Oratore primo scribit coherēter. Philosophia (inquit) in
treis partes distributa est: in naturę obscuritatē: in differēdi subtilitatē,
in vitā atq; mores. Per primū physica, per alterū logica, per tertium
ethica. i. moralē intelligit. Moralē in actione versari, naturalē cōspē-
tioni deputari, rationali verū a falso determinari. D. Augustinus libro
de ciuita. de. viii. scribit. Istam philosophię partitionē eodē authore lib.
xj. primus Plato inuenit. Omnis logicę disciplinę vis in illis tribus re-
bus cōsistit, vt ait Boethius in cōment. in Topica Ciceronis, aut diffinit
aliquid, aut partiū, aut colligit. Colligendū aut facultas triplici diuersita
tractat, aut em̄ veris ac necessarijs argumētationib⁹ dispositio decur-
rit, & tū disciplina vel demonstratio dicif, aut tantū probabilib⁹, & diale-
ctica nuncupat: aut apertissime falsis, & sophistica. i. cauillatoria vocat.
Tres itē sunt philosophię partes. Vna q̄ immobilia considerat, vt meta-
physica & partim mathematica. Altera, quę mobilia sed incorruptibilia
vt astronomia. Tertia, quę mobilia & corruptibilia, quę physica nomi-
natur. Author est Aristoteles libro Phys. ij. Philosophiam autem ethi-
cam omni fere sua parte in tres partes distributam esse attendimus, &
Tria pueris esse necessaria Aristoteles dicebat ingenium, exercitationē,
disciplinam, vt author est Diogenes Laertius lib. v. Apud eundē lib. iij.
disciplinam triplicem Plato dicebat. Practicam, quę in actione consistit:
qualis est ciuitas, tibiārum cantus, citharę pulsus, & hoc genus alia.
Alteram effectricē, ex operis effectū appellatam: qualis est adiū nauū
q; structura. Videre quippe in promptu est opus consummatum. Ter-
tiam theoreticam, quā speculatiua; latine dicere queas, vt sunt geometria,
harmonia, astrologia. Vitę gen⁹ triplex est apud Plutarchū in libro de
liberis educandis: actiuum, contemplatiuum, voluptuosum. Hoc sane
dissolutum voluptatisq; mancipium beluarum est & infirmorum ho-
minum. Actiuum si philosophia caruerit, ineptus est, magnisq; delictis
obuoluitur. Speculatiuum ab actiuo seiunctū prorsus inutile est. Ani-
mā apud eundem libro quarto de philosophorū placitis tres sunt par-
tes: ratio, iracundia, cupiditas. Ratio, vt ait Diogenes Laertius lib. iij.
ex Platonis sententia: sedes est consilij, cogitationis, ac reliquorum hu-
iusmodi. Cupiditas est ciborum vel congressus & hoc genus aliorū. Ira-
cundia doloris, indignationisq; author est. Rationem. i. portionem men-
tis optimam Apuleius libro de dogmate Platonis ait capitis arce; tene-
re. Iracundiam procul a ratione ad domicilium cordis deductam esse.
Cupiditatem appetitusq; postremam portionem infernas abdominis se-
des obtinere, vt popinas quasdam atq; latrinarum latebras diuersoria
nequitie luxurięq;. Obiter attende latrinas ab Apuleio latine dici: ne in
eorum concedas sententiam: qui eam vocem quasi Barbaram ex latio re-
legant. Diuus Hieronymus libro secundo contra Iovinianū. Gustur
nostrum mediatorium efficitur latrinarum. Tribus rebus compara-
tur bonitas, vt est apud Aristotelem capite decimotertio libri septimi Po-
liticon: natura, more, ratione. Bona tripliciter partitus est Plato, vt est
apud Diogenem: alia enim posuit in animo, vt iustitiam, prudentiam,
fortitudinem. Alia in corpore, vt pulchritudinem, habitudinem, sanita-

**Logicę vis
triplex.**

**Disciplina
triplex.**

**Vitę gen⁹
triplex.**

Voluptas

Actio.

**Contem-
platio.**

Alia ptes.

Ratio.

Cupiditas

Iracūdia.

Latrinę.

Bonitas.

Bonum

triplex.

tem, robur. Alia in fortuna, vt patriæ felicitatē, diuitias, amicitias. Amicitiam itidē ponit triplicē: naturālē qua parentes naturę instinctu in liberos afficiunt: cognati se mutuo diligunt, q̄ ad ceteras quoq; aiantes diffundit. Socialē, quā sine vilo cōsanguinitatis vinculo consuetudo sola cōciliat. Hospitalē qua ex commēdatione literis ve hospitib⁹ iungimur. Triplicē p̄ter hęc diuidit iustitiā. Vna est. n. circa deos: altera circa hoīes. Tertia quæ circa defunctos versatur. Nam qui sacrificia scēdum leges faciūt: sacrarūq; rerū curā habēt, ij aduersus deos religiosi ac pij existimātur. Qui vero mutua depositaq; reddunt: iusti erga homines sunt. Qui autem vita functis iusta persoluūt, tertiam illam iustitię partē exequūtur. Triplex item est pulcritudo, vt idem author est. Vna laudabilis, vt formosa facies. Altera vsui seruicens, vt domus, quæ præter id q̄ pulchra est vsui nostro accommodata est. Tertia studijs & legib⁹ cōstitans, humanę vitę cōmodis maxime cōsulens. Vt autē ad philosophiæ partitionem ternariā tandem redeam⁹ philosophorum qui honesta in re felicitatem collocarūt maximā, triplex est secta: stoicorum peripateticorum hoc est Aristotelicorū: academicorum. i. Platoniorū. Sapientias triplicem M. Cicero in Lælio dicere videt. Vnam sciētīę alicuius exactā professionem: qualis erat in L. Attilio iuris ciuili prudētissimo. Alterā rerum multarū experiētiam ætate multa cōparatam: quā eandē nostri appellant prudentiam, in qua M. Cato Censorius excellit. Tertiā circa bene viuēdi præcepta ipsiusq; virtutis cognitionē versatā: quā in Lælio fuisse predicat. Hos itē tres Attiliū, Catonē, & Læliū sapiētes cognominatos fuisse significat. ¶ Sophia q̄ mediam corripit semp Amicus noster Quintianus exemplis cōprobat plurimis. Imperitorū tamen vulgus aliter est psuasum: quum pducere semp aut met. ¶ Tria punica bella. Tria bella Romani in Carthaginienſes gessere. Primum de insula Sicilia. Quo in bello Attilius Regulus cōsul Romanus captus est. De quo Polybius tres libros composuit. Alterum qd̄ Hannibal is qui in patris Hamilcaris manu ante aram Iouis Opt. Max. Carthagine (vt Aemilius Probus author est) iurauerat se cū Romanis i amicitias non rediturū vnq; qd̄ (inquā) Hannibal in Romanos exuscitauit: gessitq; annos pmultos. De quo Titus Liuius scribit amplissime. Tertiū qd̄ gerendum esse M. Cato Censorius persuasit: eo q̄ hostē dierū trium nauigatione propinquum haberent. Qd̄ annis tribus confectum est. Alij annos quinque id durasse dicunt. Quo tempore Carthago anno postq̄ condita erat septingentesimo in cineres versa est. Id Scipio animaduertens illachrymas se, illudq; Homerico carmen pronunciasse dicitur. Iamq; dies aderit: quo concidat Iliō ingens. Et Priam⁹, Priamiq; ruat plebs armipotētis. A s̄ceptore Polybio interrogat⁹ qdnā sibi vellet carmē: nō aliud respōdit q̄ Romā. Author est Appian⁹ in libro q̄ Libycus inscribit. In quo tria hęc bella punica scribit fuisse: de quibus plura nō dicim⁹, qm̄ apud scriptores ppe oēs q̄ de Romana historia aliquid scripserūt: scriptū vulgo iuenias. Tres claros impatores eodem anno decessisse T. Liuius lib. xxxix. scribit Philopemenem, Hannibalem, P. Scipionē. ¶ Trimestres annorum celiq; vices. Tertiū quoq; men-

Amicitia
triplex.Iustitia tri
plex.Pulcritu =
do triplex.Sapientia
triplex.

Sophia.

Punica bel
la.Hannibal
is in Ro
manos
odium.Romę rui
na.Duces tres
Anni tpa.

FRANCISCVS SYLVIVS

se annus mutatur. hinc annus in partes quatuor diuiditur: ver, æstatē, autumnū, hyemē. q̄b⁹ qdē anni p̄tib⁹ celū hoc est aeris qualitas mutat. Hoc hexasticho Aufonius hanc anni partitionem prosecutus est.

Aethernos menses, & tempora quattuor anni
Quattuor ista tibi subiecta monosticha dicent.

Martius, Aprilis, Maius sunt tempora veris.

Iulius, Augustus, necnon & Iunius æstas.

Septembri, Octobri autumnus, totoq; Nouembri.

Brumales Ianus, Februarius, atq; Decembris. Singulis enim partibus sui mēses terni tribuunt. Decēbris aut in nominādi casu vt nouembris octobris ac septēbris dicebat, vt author est Priscian⁹ lib. vi. Cato de sacro p̄misso. Mēse octobri facim⁹: septēbris reliquus erat. Qd̄ aut in codicibus recēter informatis decēber legat: id me nō p̄terit: sed exēplar vetustum sequor potius Pythagoras hominis vitā in partes quatuor partitus est: in pueritiā, adulescentiā, iuuentā, senectutem. Quarū singulis annos viginti tribuit. Singulas itē singulis anni partibus cōparat. Veri pueritiā: æstatē adulescentiā: iuuentā autumnū: hyemē senectutē, vt author est Diogenes Laertius. Super quare nō tacuit Ouidius. Cuius verba licet pluscula: sed certe lectione non indigna his ex libro Metamorphoseos quindodecimo ascribenda curauimus.

Quid non in species scedere quattuor annum

Aspicias ætatis per agentem imitamina nostræ

Nam tener, & lactens, pueriq; simillimus æro

Vere nouo est. tunc herba virens, & roboris experta

Turget & insolida est: & spe delectat agrestes.

Omnia tum florent: florumq; coloribus almus

Ludit ager. neq; adhuc virtus in frondibus villa est.

Transit in æstatem post ver robustior annus:

Fitq; valens iuuenis. neq; enim robustior ætas

Villa nec huberior: nec quæ magis ardeat villa est.

Excipit autumnus posito feruore iuuentæ

Maturus, mitisq; inter iuuenemq; senemq;

Temperie medius: sparsus quoq; tempora canis.

Inde senilis hyems tremulo venit horrida passu:

Aut spoliata suos, aut quos habet alba capillos.

Nostra quoq; ipsorum semper requies sine villa

Corpora vertuntur, nec quod furimus ve sumus ve

Cras erimus. Hęc ille. Annus triplex est, vt ait Seruius in cōment. in li. Aenei. iij. Lunaris dierum. xxx. solaris. xij. mensium, & magnus quē Cicero de natura deorū esse putat triū milliū annorū. sed idē ad Hortēsiū hunc dicit confici. xij. millibus nōgentis quinquaginta quatuor annis. Annum suum Arcades mensibus ternis explicabant, vt ait Macrobius libro Saturnalium primo. Solaris annus annos tres Hispanorum complebat, vt in quocis author est Xenophon. Apud Aegyptios (vt ait Dioscorus libro primo) tria fuerunt anni tempora ver, æstas, hyems. Propter quæ tēpora Minervā quā aerē esse putāt: tergemina appellauerūt.

Aetates hominis quatuor.

Anni partes.

Minerva tergemina

Hanc temporis diuisionem ternariam Martianus Capella libro septimo significat. In tria (inquit) se spatia tēporis cursus alternat. Orpheus in hymnorum libro, vt ait Marsilius Ficinus in epistolis: tradit Apollinem fidibus canoris, i. motibus viribusq; suis omnia temperare. Hēpate, i. voce graui hymenem. Noctē, i. acuta & statem. Dorionibus, i. medijs vocibus ver, autumnūq; producere. Qdā proposito nostro non est alienum. Et Noctisq; per vinbram tergemini vigiles. Vt dies ita noctes singulas ab antiquis factas esse horarum. xij. quæ pro dierum aut noctium breuitate aut magnitudine augerentur vel diminuerentur in preceationem matutinam Ausonii dicimus. Nos autem in vigilias quatuor diuiditur, quæ singulæ triū horarum spatio supputantur. vt ait D. Hieronymus in epistola ad Cyprianū. Huiusmodi vigiliarum crebra in scriptura memoria est. Cicero si modo Cicronis illud est opusculum, aliquanto scribit fufius. Cuius verba ex libro de disciplina militari his ascribo. In prelio (inquit) & singulis centurijs quaterni equites & quaterni pedites excubitu nocte faciūt. Quia impossibile videt in speculis vigilantes singulos permanere: ideo in quatuor partes tesseram assumit diuise vigilie: vt non amplius q̄ tribus horis nocturnis necesse sit vigilare. A tubicine omnes vigilie admittuntur: finitis horis a cornicine reuocatur. Hæc ille. Eadem fere verba Vegetius, capite octauo libri tertij de re militari vlturpat: vbi ad depsydrā diuifas esse vigilias dicit. Ex depsydris enim prius q̄ inuenta fuissent horologia horæ dignoscebantur. Latini in vigilias primam & secundam vsq; ad noctē mediam: indeq; in tertiam & quartam, noctem diuidere solent. Vigiliarū circuitionem Palamedes inuenit primus: vt author est Darhes Phrygius. Ideoq; sermonis improprietas visa est, vt sit noctis per vinbram tergemini vigiles, i. vigiles per noctis vinbram tergemina, i. ternas horas noctis. Diei itidem tres sunt partes: oriens, merides, & occidēs. ad quas partes oculorū pupillæ felis masculi mutari solent, vt ait Orus Niliacus. Oblongē enim fiunt mane ad ortū solis, rotundē ad meridiē occidēte sole obfcurę. Scarabeorū tria quū sint genera, ij qui felis forma sunt, qui digitulos habent. xxx. soli dicantur, propter eam felis formā. Alij qui sunt bicornes, forma tauri, lunæ, qui vnicornes, Mercurio dicantur. Vigilibus ipsis, alijsq; militib⁹ tria sunt signa: vocalia, semiuocalia, muta. Vocalia, semiuocaliaq; auribus, muta oculis percipiūtur. Vocalia dicuntur quæ humana voce proferūtur. vt in vigilijs p̄ signo dicitur: virtus, palma, victoria, fortuna, triumphus, aut quoduis huiusmodi, quæ dare solet is, qui in exercitu potestatem habet maximā. Semiuocalia sunt quæ per tubam, aut cornua, aut buccinā dant, quibus cognoscit exercitus stare ne an p̄gredi, an regredi oporteat: an itē fugiētes longe p̄sequi: an sese recipere. Muta signa sunt vexilla: vt tria Gallorum lilia. Romanorū aquilæ, dracones, minotauri. Quocūq; enim hæc ferri dux iusserit: milites signum suum comitantes vt pergant necesse est. Quoniā autē militaris rei hic nos meminimus, dicendū putamus tria fuisse apud Romanos veteres in bellis gerūdis militię gēna, vt Seruius in cōmētario libri octauī Aeneidos meminit. Nam aut legitima

Vigiles.

Signa militaria.

Militię genera tria.

FRANCISCVS SYLVIVS

Legitima militia. erat militia, aut cōiuratio, aut euocatio. Legitima erat, quū singulī milites se pro republica faciuros: nec ab exercitū nisi militię tpe completo discessuros iurabāt. Tumultus quū ex hostiū & periculi vicinitate timor erat multus. Quia vero singulos interrogare nō vacabat, qui ducturus erat exercitū, ad Capitoliū adibat, exinde vexilla duo p̄ferebat. Vnū roseū quo pedites euocabat. Alterū cæruleū qđ erat equitū. Nā cæruleus color est maris: a cuius deo equū putāt inuētū. Dicebat is, qui vult rēpublicā saluā esse me sequat. Qui ergo cōuenerāt, hi simul iurabāt. Quā ex re militia hęc cōiuratio dicebat. Erat & euocatio quū ad diuersa loca diuersi mittebant ad cogēdos milites. Hęc Serui⁹. De tumultu Budeus noster rarū Galliē totius in literis ornāmētū in annotationibus in Pandectas nō scite magis q̄ elegāter excribit. Tres itē fuisse beliorū missiones ex prioribus Baptistę Pij annotationibus didicim⁹ honestā, causariā, ignominiosā. Honestā quū bello cōfecto milites dimittūt. Causariā quū quis animi vel corporis vitio min⁹ idoneus a militia discedit. Ignominiosā quū ppter delictū aliquod qs militię sacramētū soluit. In bello indicēdo tres adhiberi solitū esse puberes. T. Liuius libro primo scribit. Victi hostes sub iugū ita mitti solebāt. Trib⁹ hastis iugū fiebat. Humi em̄ duę figebātur, sup̄q; eas vna transversa deligabatur. sub ijs victos discinctos ereptis omnibus armis telisq; victores transire cogebāt. Authores sunt idem Liuius libro. iij. & Sex. Pōpeius. ¶ Ter clara instātis heoi &c. Gallus gallinaceus adueniēte die ter canit. Quam rē ne tu nescias altius repetimus. Veneres tres sunt apud D. Augustinū libro de ciuitate dei. iij. Vna virginū q̄ Vesta dicī: alia cōiugatarū: alia meretricū. Cui etiam phœnices donū dabant de prostitutione filiarū anteq̄ nubere. Licet Plato duas tantū Veneres fuisse dicat in Sympolio: vnā celestē Cēlo sine matre natam, quę honesto amorī præest. Alteram vulgarem Iouis & Diones filiam, quam turpis amor comitatur. Cicero tamen in libro de natura deorum tertio plures enumerat. Tertiam autē Ioue & Dione natam, quę Vulcano nupsit. Amore cuius Mars inflāmat⁹ est. Erat autē adulescētulus quidam nomine Gallus Marti adamat⁹: cū deo cōpotans collustansq; & in voluptatibus morē gerens. Quū igitur ad Venerem cum ea cubiturus Mars adit: hunc quoq; Gallum secum adducit. Quoniā solem Mars prę ceteris metuebat, ne si e sublimi despiceret, Vulcano se pderet: adulescētulū foris ad hostiū relinquit: indicio cuius fiat certior: quādo sol oriretur. Gallus aliquādo sopno correptus excubias imprudēs deserit. Sol itaq; ortus pręsentiente nullo Martem & Venerem secure dormiētes dephendit: dephensos Vulcano indicat. Vulcanus vinculis his quę ad hoc pridem fabricatus fuerat irretit atq; implicat: deosq; omnes reliquos ad nouę rei spectaculū puocat. Mars simul addimissus est: aduersus Gallū indignat⁹, quē in arem sui noīs trāsmutat: cuius in capite pro galea cristam relinquit. Hęc ob rem galli gallinacei vt Marti se purgēt simul atq; solem ad superos redeūtem sentiūt (quū iam nihil opus est) vltra vociferantur, ortūq; illius multo ante tempore prænūciāt. Author est Lucianus in Dialogo qui Gallus inscribitur. Vnde a gallorum cantu

gallicinium dicimus. Nam vt Censorinus ait cap. xix. tēpus qđ medix nocti pximū est vocat a media nocte. Sequit gallicinium, quū galli canere incipiunt. Cōticinium quum contiguere. Tres Marti dedicant aian- tes Lupus, serpens, Gallus. Gallū Marti immolabāt Lacedemonij tu3: quum aperto Marte hostē superauerant. Bouem autē macābāt: si stragemate hoc est militari calliditate succubuerat hostis. Author est Plu- tarchus in libro Lacedemoniorū institutis. Gallum plumis albis Ioui es- se sacrū. Ideo ab eo abstinēdū. Menſi quoq; sacratū esse. Nā horas signifi- cat: credidit Pythagoras, vt libro octauo meminit Diogenes Laertius. Gallos autē sub Martis tutela esse eo qđ Cicero lib. de diuinaōe. j. tradit cōprobari potest. Thebani (inqt) quū pugnaturi eēt cū Lacedemonijs: ea3 rōne sacra facerēt: gallos gallinaceos eodem in loco assidue sic canere cōpisse ferunt, vt nihil intermitterēt. Augures vero dixisse victoriā esse Thebanorum: propterea q; aus illa victa silere solet: canere si vincat. ¶ Instantis heoi. i. diei appetētis, pperātis, quasi fores pullantis eos em & ἠώς aurora oriens dicitur. ¶ Signa canit ad signa castrensia alludit. ¶ Serus. i. quū nihil opus erat amplius: nam tū dormiebat quū3 canere oportebat. ¶ Deprāhenſo Marte. i. post q; a sole Mars deprāhenſus est. ¶ Satelles. i. comes Martis. Satellites enim dicuntur ij, qui precio cōdu- ctī ab imperatore non discedunt, quos latrones quasi laterones autho- re Seruio appellauit antiquitas.

Gallīciniū
Cōticiniū.
Marti sa-
cra aialia.

Gallorum
cantu3 esse
boni omi-
nis.

Et qui conceptus triplicatæ vespere noctis

Iussa quater ternis suspendit opima trophæis.

¶ Quo tēpore cum Alcmena Iupiter concubuit: tres noctes in vnam coniunxit: vnde natus est Hercules: cuius labores sunt duodecim. ¶ Quū Amphitryo Alcei filius cū Pterela rege Theleboarū bellū gereret Iupiter Amphitryoni omnino p̄similis cu3 Alcmena concubuit: tresq; noctes in vnā cōiūxit. Maximū roboris futuri indicij: tps tantu3 in eo puero creādo esse impēsū. Super qua re Plautina est fabula, cui titu- lus est Amphitryo. Adueniente autem die partus in deorū consēssu Iupi- ter dixit: eum fore Argiuorum regem: qui ea die nasceretur. Iuno pelli- cibus suis natisq; ex pellicibus irata filiam Lucinam sollicitat: q; Alcme- nē partum comprimat: eo die ne pareret: Euristheumq; ante partionis tempus in lucem ederet. Elusus cōsilio & opinione Iupiter Euristheuz quidem regnaturū, Alcmenēq; filiu3 illi pariturū atq; certamina duo- decim quē Euristheus imperasset absoluturum dicit: quibus confectis immortalitatem assecuturū. Natus puer ex aui nomine Alceus est ap- pellatus. Sed quum dracones duos (quos perdendi eius gratia Iuno im- miserat) manibus apprehensos suffocasset: Heracleus quasi Iunonis glo- ria, hoc est ex Iunonis inuidia gloriam sibi comparans: deinde Hercules appellatus est. Author est Diodorus libro quinto: vbi de Hercule eiusq; laboribus duodecim non paru3 multa prosequitur. Sed idem libro pri- mo eum fuisse appellatum Herculem dicit: non q; propter Iunonē glo- riam assecutus sit: Sed quia Hercules illius prisci virtutem imitat⁹ sit.

Herculis
genesis.

FRANCISCVS SYLVIVS

- Hercules tres.** Tres, enim fuisse Hercules Volaterranus in Theogonia ex Diodoro numerat: Vnū Aegyptium antiquū pro deo ab eisdem habitum: q̄ subacta magna orbis parte in Africa posuit columnas. Alterū Cretēse, q̄ Olympicum certamen instituit. Tertium Thebanum ex Alcumena, cui ex re rum gestarum nominisq̄ similitudine Euristhei labores & columnæ i Europa fixæ tribuuntur: tanq̄ vnus tātū si fuisset. Cicero in libro de natura deorū tertio sex ponit Hercules: sed hunc Alcumenæ filium ex Ioue tertio p̄genitū fuisse memorat. Virgiliana quædam sunt de Herculis laboribus duodecim monosticha: quæ his ascribimus.
- Pruna Cleonēi tolerata ærumna leonis.
Proxima Lernam ferro, face contudit hydram.
Mox Erymantheum vis tertia perculit aprum.
Aeripedis quarto tulit aurea cornua cerui.
Stymphalides pepulit volucres discrimine quinto.
Threiciam sexto spoliavit Amazona baltheo.
Septima in Augeis stabulis impensa laboris.
Octaua expulso numeratur adorea tauro.
In diomedæis victoria nona quadrigis.
Gerione extincto decimam dat Hiberia palmam.
Vndecimum mala Hesperidum distracta triumphum.
- Virgilij locus.** Cerber⁹ extremi suprema est meta laboris. Hec ille. Nostro tñ Ausonio carmina hæc multi adiudicāt. In carmine septimo esse mendū attēdim⁹. Vbi em̄ Argei legebāt mutata vna litera Augeis legendū esse putamus. emēdabis itē vulgatiore Diodori codices: vbi in libro quinto scriptum sic inuenio. Post hæc in Herculis cōtempitū p̄cepit Euristheus vt aulæ
- Augei stabula.** Augei nemine adiuvātē purgaret. Augei nō Augei reponas. De Augei stabulis apud Lucianū Erasmo doctore latine loquētē in Alexandro ita scriptū est. Augei bubile si non omne: at certe p̄ mea virili repurgare nitar. paucis aliquot elatis cophinis nimirū vt ex his cōiecturā facias: quantus, q̄q̄ immēsus fuerit sinus vniuersus: quem ter mille boues multis annis reddere potuerint. Erasmus tñ in adagioꝝ collectaneis Augiæ stabulū repurgare dicit. Qd̄ est puerbiū in rē maiore in modū inquinatā: vel in rē eā q̄ nimij sit laboris. quæ ve quū multi sit laboris: industria tñ facile absoluit. Nā vt ait Cicero in Catone maiore. Nō virib⁹, aut velocitatibus, aut celeritate corpōꝝ res magnę gerunt: sed cōsilio, auctoritate & sentētia. Rationē ex libro Diodori quito collige. Quū aut̄ leones duos Hercules (vt ait Laſtanti⁹) interfecerit: vnū in Bæotiæ mōte Theumeso: Alterum in Nemeo mōte Arcadiæ: ambiguum est cuius tergoꝝ pro veste vsus fuerit Hercules. Diodorus Nemeū leonē primū fuisse Herculis laborē: ei⁹ vestem dedisse scribit. Stathi⁹ tñ aliter sentiētis vba huc apponimus: quæ sunt hæc ex libro Thebaidos primo.
- Tetgo uidet huius inanem
Impexis vtrinq̄ iubis horrere leonem
Illius in speciem: quem per Theumesia tempe
Amphitryoniades fractum iuuenilibus armis
Ante Cleonēi vestitur prælia monstri.

Hercules tribus coronarū generibus coronatur. Authore Tertuliano in libro de Corona militis nunc populum capite præfert, nūc oleastrū, nunc apium. Impossibilia tria ex Macrobij libro. iiii. scribimus obiter Ioui fulmen, Herculi clauā. Homero verſum ſubſtrahere. ¶ Vespere. i. tempore. ¶ Iuſſa quater ternis ſuſpēdit opima trophæis, hoc eſt ſuſpēdit opima ſpolia in trophæis duodecim, quæ iuſſus fuerat ab Eurithæa exequi. Trophæum enim (quod Græci τροπαῖον dicūt) eſt id quod in loco publico ſtatuitur in victoriæ testimoniū, a victis hoſtibus in fugā agitatſis appellatū. Nā τροπῆω retrouerto. & τροπή cōuerſio dicitur. ¶ Opima ſpolia ab Ope Saturni vxore dicūtur. Saturnus em̄ agrorū cultor eſt: falcēq; in manu tenere effingit, q̄ inſigne eſt agricolę. Ops itaq; terra eſſe exiſtimat. Ergo opulētī dicūtur terreſtibus reb⁹ copioſi. Hoſtię opimę ſcīpue pingues. Opima magnifica & ampla. Vnde ſpolia quoq; q̄ dux populi Romani duci hoſtiū detraxit: quoq; tāta eſt rariſtas, vt intra annos p̄multos trina tantū nomini Romano contigerint. Vna q̄ dux Romulus de Acrone Ceninenſium rege. Altera, quæ Coſſus Cornelius de Tolumnio Larſe Veientū rege. Tertia, q̄ M. Marcellus de Viridomaro rege Galloꝝ fixerūt. M. Varro ait opima ſpolia dici etiā ſi manipularis nules detraxerit: dū mō duci hoſtiū detraxerit. In libris pōtiſicū memorię p̄ditū p̄ p̄mis ſpolijs boue, p̄ ſc̄dis ſolitautilibus, p̄ tertijs agno publice fieri debere. Opimorū ſpoliorū lex erat, vt p̄ primis ſpolijs Ioui feretrio boue, p̄ ſc̄dis Marti ſolitautilibus, p̄ tertijs Iano Quirino agno maſculo ſacra fieri oporteret. Hęc ex Sexti Pōpei codice maiore adeo mutilato: vt ex multis pauca vix integra decerpe potueri.

Herculis coronę.

Trophæū.

Opima ſpolia.

Volūniū appellanti.

Et lyrici vates numero ſunt Mnemofynarum:

Treis ſolus quondam tenuit quas dextera Phœbi.

Sacrauit toties ternas ex ære Cythæon.

Relligione patrum qui ſex ſpreuiſſe timebant.

¶ Nouem poetæ Lyrici apud Græcos fuere: quorū etiam muſę fuiſſe fradūtur. Nouem fuiſſe lyricos poetas Quintilianus libro Inſtitutionū oratoriārū decimo teſtatur tum quū dicit Pindarum lyricorum notum fuiſſe facile principem. Quod idem Auſonius hoc diſticho.

Lyrici poetæ.

Leſbia pierijs Sappho ſoror addita muſis:

ἐὺνέεσσι Λυρικῶν, Δέκαται. Eos autē nominatiſim appellat Domitius Chalderinus. Pindarū, Alcēū, Sappho, Stęſichorū, Anacreon tem, Bęchum, Bacchilidem, Alęnecnem, Simonidē. Ex his Pindarus fuit Thebanus. Quū Thebas ferro igniq; depopularent Macedones, Pindari viro⁹ tētis ac familię p̄pter eius muſas vt parcereſ Alexander iuſſit, vt Arrianus libro de geſtis Alexādri primo & Plinius capite viceſimo nono ſeptimi libri meminerūt. Erat enim beatiffima rerū verborūq; copia, & velut quodā eloquentiæ ſumme ſuperfluens. Qui quū in gymnaſio ſuper gremiū pueri quo vno delectabat capite poſito quieti

Pindari Poetę laus

FRANCISCVS SYLVIVS

- se dedisset: nō prius decessisse cognitū est, q̄ gymnasiarcha claudere eū iam locū volēte necquicq̄ excitaret, vt ait Valer⁹ lib. ix. titu. de morte nō vulgari. Alcēus Mithyleneus nūo i articulo pueri quē amabat delectatus xolice scripsit. Qui in pte opis (vt in eodē decimo tradit Quintilianus) aureo plectro ideo donat, q̄ tyrānos insectat, fuit i eloquēdo breuis, magnificus, diligēs. Sappho Mithylenea poetica arte claruit mirādū in modū eo tpe quo Pittacus, Alcēus, Antimenides claruerunt: quo tēpore mulier ne minima qdē ex pte illi cōparāda fuit. Author est Strabo libro. xiiij. Alia p multa in eius cōmēdationē Chalderinus in cōmētarijs eplārū Ouidij tradit. Stesichorus (in cuius infantis ore Philomela cecinit) bella scripsit dorice: ingeniū cuius validū Quintilian⁹ celebrat. Helenā carmine suo sugillauit: in eāq̄ acriter inuectus est: quocirca ex cecatus oculoḡ pēdidit officiū. Quū vero cecitatis suę causas edocē⁹ est: palinodiā concinnauit: hoc est quā vituperauerat laudauit. taq̄ visus ei redditus est. Author est Isocrates in oratione de laudibus Helenæ. Anacreon Theius puerū Batyllū dilexit, qui acino vix passē strāgulatus est. vt tradit Plini⁹ capite septimo septimi libri. Bychus Rheginus Dorice scripsit. Ibycum nō bychū apud Ciceronē lego. Eius verba sunt ex libro Thufculanarū q̄stionū. iijj. Quid deniq̄, inquit, homines doctissimi & summi poetę de seipsis & carminibus edant ex cantibus fortis vir in summa rep. cognitusq̄ de iuuenū amore scripsit Alcēus. Nā Anacrotis qdē tota poesis est amatoria. Maxime vero omnium flagrasse amore Rheginū Ibycum apparet ex scriptis, atq̄ horū omnium libidinosos esse amores videmus. Hūc itidē Volaterranus dicit Ibycū. Bacchilides Ceus Melonis filius fuit. Simonides sermonē proprio ac iucunditate quadam commendari potest. præcipue tamen in cōmouenda miseratione eius virtus est, vt quidam in hac eū parte omnibus eiusdē operis præferant. Author est Quintilianus. Vbi vero testem nō citamus: ex Chalderino in cōmentario libri quinti Syluarū Statij desumpsim⁹. Volaterranus in grammatica præter hos nouem Corinnam nominat. ¶ Numero sunt Mnemosynarum. i. musarum: quæ Mnemosynes filie sunt. i. memoriæ. μνημοσύνη enim memoria Græcis dicitur. Quę eadē μῦσος appellata est, q̄ in anima non agitatio est, sed μῦσος. i. quies stabilisq̄ pmanſio. vt ait Plato in Cratylo. ¶ Triplex est apud Ciceronem musarum genealogia in libro de natura deorum tertio. Primæ enim natæ sunt quatuor ex Ioue secundo & Theximone. Secundę nouem ex Ioue tertio & Mnemosyne. Tertiæ ex eodem Ioue tertio & Antiopa nouem natæ sunt: quas pieridas pieriasq̄ poetæ appellant: nominibus iisdem quibus & superiores dicuntur. Alcæon (vt ait Diodorus libro quinto) musas Celi & Terræ filias esse putauit. ¶ Tres solas quondam tenuit &c. Musas fuisse numero nouem licet scriptorum, pars melior asseueret: non tamen desunt viri doctissimi, qui tres tñ esse crediderint. Nam M. Varro tres tantum numerat. Vnam quæ ex aqua nascitur motu. Alteram quæ aeris ictu sonos conficit. Tertiā quæ mera tantum voce consistit. Censorinus itidem capite sexto & viceſimo tres nominat. Organum (inquit) tres habuit intensiones, grauem, mediam
- Alcēus.**
- Sappho.**
- Stesichor⁹**
- Palinodiā cantare.**
- Prouerbium.**
- Anacreon.**
- Bychus.**
- Ibycus.**
- Bacchilides.**
- Simonides.**
- Musarum genealogia**
- Alcæon.**
- Musæ quot sint.**
- Organi intensiones.**

acutam. Inde musæ quoque tres olim sunt æstimatæ, Hypate, Mese, Nete, ὑπάτη i. chorda tenoris infimi: μέση media: νήτη chorda soni acuti. Li-
lius Gregorius in Syntagmate ex Pausiana tres item numerat. Vnam μελέτην i. meditationem. Alteram μνημόσυνην i. memoriam. Tertiam
ὠδήν i. cantilenam. Vnde musarum orta opinio sit Diodorus Syracu-
sius libro primo ad hanc scribit sententiā. Osiris (inquit) rex Aegypti mu-
sicis atque choreis delectari solitus esse dicitur: quapropter eum musico-
rum multitudo sequebatur. Inter eos nouem fuere virgines adolescentu-
le quum rerum aliarum, tum canendi peritæ, quas postea Græci appella-
runt musas. Has Apollinem docuisse dicunt, quæ ex re musicus dictus est.
Aliam tamen rationem huic nostræ rei coherentiorem, vnde sit opinio
eorum qui nouem esse putant, Diuus Augustinus memoriæ prodit. Cuius
verba hæc sunt ex libro de doctrina Christiana secundo. Non audiē-
di sunt (inquit) errores gentilium superstitionum, qui nouem musas Iouis
& Memoriarum filias esse finxerunt. Refellit Varro, quo nescio vtrum apud
eos quisque talium rerum doctior vel curiosior esse possit. Dicit enim ciuita-
tem nescio quā (nec enim recolo nomen) locasse apud tres artifices terna
simulachra musarum, quæ in templo Apollinis dono poneret: ut quisque
artificum pulchriora formasset, ab illo potissimum emeret. Itaque corrigisse
ut opera sua illi artifices æque pulchra explicarent. Et placuisse ciuitati
omnes nouem, atque omnes emptas esse, ut in Apollinis templo dedicaretur.
Quibus postea dicit Hesiodum poetam imposuisse vocabula. Non
ergo Iupiter nouem musas genuit, sed fabri tres ter ternas fecerunt. Tres
autem propterea illa ciuitas locauerat, non quia in somnis eas viderat,
aut tot se cuiusque illorum oculis demonstrauerant, sed quia facile erat ani-
maduertere omnem sonum (qui materies cantilenarum est) triforem esse
naturæ: aut enim editur voce, sicut est eorum qui faucibus sine instrumen-
to canunt: aut flatu, sicut tubarum & tibiæ: aut pulsu, sicut citharis, &
tympanis, & quibusdam alijs, quæ pecutiendo sonora sunt. Hæc ille. Qui-
bus ex verbis illos in Cytherone ea nouem musarum simulachra collo-
cauisse coniecimus: Aufoniumque superstitione quadam eas positas autur-
masse. Vel ab alijs qui nouem fuisse audierant, qui trium tantum simula-
chra in Cytherone posita esse videntes sex alia posuerunt. Sacrauit toties
ternas ex gre Cytheron. Ita scriptum inuenio in codice Aldino: quæ lectio
mihi probator est. Quod enim legatur in codicibus prope reliquis, sed Cythe-
ron toties ternas ex gre sacrauit, mēdosc legi indicio est syllaba media vo-
cabuli Cithæron, quæ longa diphthongo est. Nō desunt qui legēdū putēt,
sed Cicero toties ternas ex gre sacrauit. Nusquam legi a Cicerone id factum esse
quis is scribat libro epistolarum septimo ad M. Fabium Gallum emere se so-
litum signa quæ ad similitudinem gymnasiarum exornent sibi in palaestra
locum, hoc est bibliothecas. Ea autem signa musarum erant, aut Mercurij,
aut Mineræ. Idem Hermathenā Mercurij Mineræque statuam appellat.
Libro enim epistolarum ad Atticum primo. Quod ad me, inquit, de Herma-
thena scribis, per mihi gratum est, ornamentum Academicæ meæ, quæ Her-
mes commune omnium, & Minerva singulare est insigne eius gymnasij.
Quare velim, ut scribis, ceteris quoque rebus quamplurimis eum locum ornes.

Musæ tres.

Earum vna
de opinio.

Varronis
laus.

Sonus tri-
plex.

Hermathe-
na.

FRANCISCVS SYLVIVS

- Musæ in pte dextra Apollinis.** ¶ Tenuit quas dextera Phœbi. Marcellus Ficinus de musis Apollinem in dextera parte comitatib⁹ hîsc verbis loquitur in epistolis. Orpheus (inquit) delphicos aliquâdo lucos ingressus oraculū consulturus obuiū statim quasi iā expiatus Apollinem habuit. Quicq³ nouem musas tresq³ gratias comitâtes cōminus aspexisset, ad sinistrā autem quīs eminens se- quētes picas & furias, admirabūsus exclamauit altius. O q̄ diuersi (in- quit) ducem hunc sequuntur exercitus. Set noli o vates mirari Phœbus ait. Nempe cottidie multi mihi sacrificāt, qui musarum a me gratiarūq³ munera impetrent. Ergo quicūq³ sacra puris manibus nobis faciūt, mu- sas a nobis gratiasq³ gratis accipiunt. Quicūq³ vero sacra manib⁹ pol- lutis atrectare audent, picas & furias inuisti reportant. Hęc ille. Macro- bius libro Saturnaliū primo tradit simulachra Apollinis manu dextra gratias gestare: arquū vero cum sagiptis sinistra. eo q̄ ad noxam sit pi- grior, salutemq³ dextra manus largiatur promptior. Quam eandē cau- sam accipe: quur in parte dextra musæ sint collocatę. Pyrrhus Epirotæ- rum rex, is qui cum Romanis bellum gessit achatem habuisse dicitur: in quo nouem musæ & Apollo citharā tenens spectaretur: nō arte, set spon- te naturæ ita discurrentibus maculis, vt musis quoq³ singulis sua redde- rentur insignia. Author est Plini⁹ capite primo vltimi libri. Ideoq³ ap- pellatus est Apollo μουσάρχητος quasi musarum dux. Lilius Gregori⁹ tradit Herculem quoq³ μουσάρχητην ideo esse appellatum, q̄ eum musę comitarentur. Nam musarū quies Herculis defensione, ac virtus Her- culis musarum voce iuuanda est. Quę est fortasse ratio quur Herculi & musis aram cōmunē statuerit Euander, fueritq³ Romæ templū Hercu- lis & musarū, vt ait Suetonius in vita Augusti: licet Plutarchus in Pro- blematis eam fuisse causam dicat, q̄ Euādrum literas docuit Hercules: honorificum enim amicos & propinquos erudire putauit antiquitas.
- Cytheron.** ¶ Cytheron saltus est in Bœotia apud Thebas poetarum fabulis carmi- nibusq³ celeberrimus: vt authores sunt Solinus capite decimoquarto, & Pōponius Mela libro scūdo. Probus grāmaticus tradit in Cythero ne arcana Liberi patris sacra tertio quoq³ anno celebrari, quæ trieterica dicuntur. Exillimatur autem Liber esse cum musis: ideoq³ ex Hederę ei⁹ fronde Poetas coronari. Treis igitur deos musæ comitantur, Apollinē, Herculem, Liberum patrem. Illud autē scrupulum fortasse iniicit: quid est q̄ musas a fontibus aut montib⁹ Bœotix appellēt Poetę, quum Bœo- tios crassum habentes aerem, crassum quoq³ corpus habere Cicero in li- bro de fato dicat: quā ob rem crassum habent & ingeniū. Vnde prouer- bia illa Bœotica sus, Bœoticum ingenium Erasmus infestit in stolidos homines, bardos, brutos, indoctos, quales Thebani fuisse perhibentur. Ratio igit est, vel quia fons Aganippe qui in Bœotia est potantibus faciū- diam ingenerare putatur: vt Solinus meminit. Quēadmodum fons est prope Gentiliacum, aqua cuius epota ingenium reddi clarius vulgo per- suasum est: sic circo fontem clericorum vulgus eum appellitāt. Eum otij fontem appellamus, propterea q̄ enarrandis authoribus, erudiendisq³ iuuenib⁹ defatigati ad eū animi gratia tā sepe itamus, vt iā Syluij fon- tem multi appellitēt. Vel quia Cadmus literas (quarum musę sunt præ-
- Hedera poetę quur coronātur**
- Bœotica sus.**
Bœoticū ingeniū.
- Fons clerici- corū otij & Syluij.**

fides) in Bœotiam primus attulisse traditur. Vel quia Linum Thebanū eas inuenisse putant. Author est Cor. Tacitus libro vndecimo. ¶ Religio ne. i. superstitione: quum tamen aliud sit religio aliud superstitio. Cicero libro de Deorum natura primo. Horum sententiæ omnium non modo superstitionem tollunt: in quo inest timor inanis deorum: set etiam religionem: quæ deorum cultu pio continetur. Vnde dicta sit religio: anceps est quæstio inq; tris partes a viris prudentibus arbitrata. Cicero a relegendo dictam esse vult. Cuius verba (quæ item inter relegionem atq; superstitionem differentiam ponunt) ex libro eodem quem dixeram huc ascribo. Non (inquit) philosophi solum verum etiam maiores nostri superstitionem a religione separauerunt. Nam qui totos dies precabatur & immolabant: vt sui sibi liberi superstites essent superstitioni sunt appellati: quod nomen patuit postea latius: Quia autem omnia quæ ad cultum deorum pertinerent: diligenter retractarent: & tanq̃ relegerēt: sunt dicti religiosi ex relegendo: vt eligentes ab eligendo: & tanq̃ a deligendo deligentes: ex intelligendo intelligentes. Diuus tamen Augustinus capite quarto libri decimi de Ciuitate dei a religendo quasi reeligendo religionē dici putat: quum enim deum negligentes amiseramus: diligendo reeligimus. Laetantius capite vicesimo octauo libri quarti a religendo religionem dici autumat: eo q̃ pietatis vinculo obstricti deo sumus: & quasi religati. Quarta superest opinio: q̃ est A. Gellij capite nono libri quarti & Macrobij libro Saturnalium tertio: qui putant religionem dici quæ propter sanctitatem aliquam remota sit ac seposita a nobis quasi a relinquēdo dicta sit: vt a carendo cerimonia: vt religiosa templa quæ vulgo dicunt deuotiosa: sed religiosus dies est quem propter omnis diritatem relinquimus. ¶ Qui sex spreuisse timebant. Codices alij etiam vetulsti perijisse habent: quod non est abijciendum.

Religio vn
de dicatur

Superstitio
sus.

Trina terentino celebrata trinoctia Ludo.

Qualia bis genito Thebis trietorica Baccho.

Tres primas Thracum pugnas. tribus ordine sellis

Iuniada patri inferias misere sepulcro.

¶ Trina terentino &c. i. Terētini ludi tribus noctibus celebrabatur: vti trietorica tribus diebus. Terētini ludi quo fuerint modo primitus instituti non eadem est omnium opinio. Politianus capite quinquagesimo octauo Miscellaneorum in hac desecit sententiam. Quum (inquit) bellū inter se Romani Albanique gererent: inq; procinctu staret vtraq; acies: assitit repente quidā monstruosa specie pelle amictus furua vociferās: iubere Ditem patrē deamq; Proserpinam fieri sacrum sibi prius: q̃ preliū cōmitteretur. Quo viso perterriti Romani ptinus aram sub terra ædificant: sacrificio statim facto pedum viginti aggere cōtegunt: vti omnibus nisi Romanis ipsis esset ignobilis. Censorinus capite sexto ex M. Varone scribit. Quum multa (inquit) portēta fierēt: murusq; ac turris quæ

Terentini
ludi.

FRANCISCVS SYLVIVS

sunt inter portam Collinam & Esquilinā: de celo facta esset: ideo libros Sybillinos quindecimviri cōsulant: renunciantq: vti Diti patri ac Proserpinē ludi Terentini in campo Martio fierent tribus noctibus: & furū hostiē immolarentur: vtq: ludi centesimo quoq: anno fierent. Ita est ara quam Valeſius Sabinus inuenit: ibiq: continuis tribus noctibus sacra ludosq: & lectiſtēnia fecit: quia tres sui liberi adusq: medicorum desperationem peste laborantes ibi curati fuerant: vt scribit copiose Valerius libro secundo titulo de Institutis antiquis: a quo putat ludos Terētinos fuisse institutos. Super ea re igitur triplex est scriptorum sententia.

Terentus.

¶ Tarentum locum illum in campo Martio vbi ara infossa erat appellare videtur Valerius: set Terētum scriptum inuenio apud Beroaldum in annotationibus, apud Censorinum capite sexto, apud Sextum Pompeium, cuius verba sunt. Terētus (ingit) locus in cāpo Martio dictus: q̄ eo loco ara ditis patris in terra occultaret. A terra igit dictus est Terentus. Teram autē a terēdo dictam vno r in libris Augurum scribi author est M. Varro libro de lingua latina primo Ludi Terentini iidē sunt qui

Tera.

& seculares: quos cētesimo quoq: anno fieri M. Varro scribit. Censorinus tamen ex quindecimviriōrū cōmentariis & ex edicto Augusti cētesimodecimo quoq: repeti author est: adeo vt Oratius Flaccus in carmine qd̄ de secularibus ludis cantatum est hoc modo designauerit.

Certus videnos decies per annos

Orbis: vt cantus referatq: ludos

Ter die claro totiesq: grata

**Seculares
ludi.**

Nocte frequētes. Diuus Augustinus capite duodeuicesimo libri tertij de ciuit. dei alios esse dicit ludos seculares & alios terētinos. Dicti aut sunt seculares: q̄ plerūq: semel fiat hominis etate: vt multa alia q̄ raro sunt: post seculū euenire vsurpat eloquentium cōsuetudo: De seculo ludisq: secularibus legere possis amplius apud Censorinū Capitibus sexto & decimo quarto. Inferis item Ludi Tauri celebrant: vt id obiter dicamus. Tar

Tauriludi

quinio enī Superbo regnāte magna in grauidas mulieres incidit pestilētia: quā ex carne a populo Taurorum diu vendita creata est. In deorum igitur inferiorū honorē ludi qui ob id Tauri appellarent instituti sunt. Author est Sext. Pompeius. ¶ Trinocētia autem potius q̄ tridua appellantur: licet diebus tribus vt noctibus celebrata sint: qm̄ diis inferis (quorum nox est) hi ludi instituti sunt. Ludos autē celebrandi qui mos fuerit

**Terentini
ludi quomodo
celebrabatur.**

Politianus in Miscellaneis memoriæ p̄dit. Vbi (inquit) iā aduenit dies festus triduum trinocētiūq: sacris intenti in ripa ipsa maxime Tyberis agitant. Sacrificia vero Ioui, Iunoni, Apollini, Latonæ, Dianæ, præterea: q̄ parcis, & quas vocant Ilithyias, tum Cereri, & Diti & Proserpinē suscipiuntur. Secūde primę noctis hora princeps ipse & quindecimviri tribus aris ad ripam fluminis extructis totidem agnos immolāt. Aris autem sanguine imbutis cēsa victimarū corpora cremant. Cōstructa vero signa in theatri morē lumina & ignes accendūt Hymnos ad hunc vsum præcipue cōpositos cōcununt. Hæc celebrātes tribus his donātur tritico faba, hordeo. Mane vero ascendunt capitolij: sacraq: ibi de more faciūt: tum i theatrū cōueniūt ad ludos in honorē Apollinis & Dianę faciēdos.

Altero die nobiles matrones qua hora præcipitur ab oraculo in capitos
 hū cōueniūt: deo supplicāt, lectisternia frequētāt, hymnos ex ritu canūt.
 Tercio die in templo Apollinis Palatini ter nouem pueri prætaxati, to-
 tidemq; virgines, patrīmi oēs, matrīmīq; Græca, Romanaq; voce car-
 mina & Pæanas cōcinunt: quib⁹ imperiū incolumitatēq; Romani po-
 puli dijs immortalib⁹ cōmendāt. Tribus his dieb⁹ atq; noctib⁹ in thea-
 tris oibus ludi celebrātur, oibus in templis sacra fiunt. Hæc ex Politia-
 no. Plura si desideras desiderio satisfaciēt tuo Herodianus libro tertio,
 Politianus & Mancinellus in cōmentarijs his, quos in Oratiū de secu-
 lari carmine scripsit. ¶ Qualia bis genito &c. Dionysios tres Bacchi no-
 mine Diodorus libro quinto, itē Volaterran⁹ in Theogonia numerāt.
 Vnū ex Ioue & Io in Bœotia natū, vitis & Ziti inuentorem: qui Indiam
 triennio subiugauit. Inde in Bœotiā rediēs oīm primus elephante indi-
 co triūphauit. Ex quo Bœotij ceteriq; Græci ac Thraces in ei⁹ triūphi
 memoriā sacra ei trieterica instituere. Vnde in multis terrę Græciq; vr-
 bibus Bacchides mulieres triennio cōueniūt, hymnosq; & cātū furentū
 more in eius honorē cōcelebrant. M. tū Cicero in libro de natura Deo-
 rū primo scribit Dionysū quintū ex Nyso & Thione natū trieterides
 cōstituisse. Alterū multo ante tēpore ex Ioue & Proserpina natū, qui bos
 ues primo iunxit at atro, quiq; serēdi vsum docuit. Tertiū ex Ioue & Se-
 mele puerū molli corpore ac delicato: editū imperfectū, exq; paterno
 crure absolutū. Multi ergo similis errore nominis vnū tantū extitisse
 putauerūt. ¶ Bis genito &c. Nota fabula. Quū scilicet Hermiones mo-
 nile collo aptasset suo Semele, qua cū Iupiter cubare solebat, Iuno facta
 anui similis ei cōsultit, vt ab Ioue petat, vti talis cubet secū, qualis cū Iu-
 none cubare solebat. Semele igit̃ fulminata, Bacchus qui maternos men-
 ses nodūm impleuerat, eos in Iouis femore cōpleuit. Ideoq; dimeter ap-
 pellatus est: vt Eusebius capite secūdo secūdi libri de euāgelica præpara-
 tione meminit: qm̃ ex patre vno duabusq; matrib⁹ procreatus fuisse vi-
 detur. Diodorus libro quinto tradit Bacchū ex fulminata matre abor-
 sum ab Ioue Mercurio esse traditū quē ad antrū Nyse deferret: quod est
 inter Nilū & Phœniciā, a nymphisq; omni cura ac studio educatū. Vnde
 ab Ioue (qui Dios. i. deus dicit̃) & Nyse Dionysū dixerūt. Apud Phī-
 lostratū libro secūdo de vita Apollonij Tyanei Mons Nyse p̃ximus m̃-
 god. i. coxa vel femur appellat̃: ideo fabulādi relicta est poetis licentia: vt
 Bacchū in Iouis femore maternos mēses cōpleisse mētīrētur. ¶ Trieteri-
 ca. i. tertio quoq; anno celebrata. τριετηρικὸς enī triennalis dicitur. In
 mōte Cytherone ea celebrari sacra dicebim⁹. Quē eadē Nyctelia ap-
 p̃latū quia nocte fiebāt: vt ait Seruius in cōmētario libri Aeneidos quar-
 ti, & πὸ τῆς νυκτός. i. a nocte. Quoniam de Baccho eiusq; sacris plariq;
 omnes aliquid scribunt: ideo scribendi de eis finem faciamus. Ea enī tan-
 tū quē viderētur obscuriora suscepimus interpretanda. ¶ Tres primas
 Thracū pūgnas &c. D. Iunius Brutus gladiatorum munus in honorē
 defuncti patris edidit primus: vt L. Florus libro decimosextō epitoma-
 tū Ti. Liuij meminit. Inde propagatū esse morem vt in defunctorum
 honorem munus ipsum exhiberetur: memorię dat̃ Beroaldus in cōmē-

Bacchi
tres.

Trieterica

Dionysij.

Bacchus
dimeter.

Trieterica

Nyctelia.

Thracum
pūgnæ.

FRANCISCVS SYLVIVS

tarijs Suetonij in vita Tyberij Cæsaris. Valerius item Maximus libro secundo titulo de institutis antiquis. Gladiatorium (inquit) munus pri-
mū Romæ datum est in boario Appio Claudio & Q. Fulvio cōsulibus.
Dederunt M. & D. filij Bruti funebri memoria patris cineres honorā-
do. Hoc munus gladiatorium in foro dari a maioribus cōsuetudo tra-
dita est: vt capite primo quinti libri author est Vitruuius. Ideo T. Liuius
libro tertio tertij Decadis author est M. Aemilio Lepido filios tres, Lu-
cium, Marcum, & Quintū ludos funebres per triduum: & gladiatorum
paria duo & viginti per tridū in foro dedisse. Idem quoque libro. xxvii j.
tradit Scipionem redisse Carthaginem nouā ad edendū munus gladiato-
riū, quod mortis causa patris patrique parauerat. Eumque morē fuisse a
lanistis comparare, seruorū ac liberorū delectu, qui venalem sanguinem
haberēt. Iuniade ergo. i. Iunij Bruti filij, aut tria gladiatorū paria in pa-
tris honorem dederūt, aut gladiatorij ludi triduum celebrauerunt, aut
tria ludorū genera obtulerūt, hoc est hastiludiū, digladiationem que gla-
dijs pprie sit, & myrmillonis ac Thracis certamen. Gladiatorum enim
quosdā peculiari vocabulo ab armatura Thracū Thraces appellāt. Ho-
ratiū in epistola ad Lolliū. Ad imum Thrax erit, aut olitoris aget mer-
cede caballum. Thrax (inquit Acron) id est gladiator. Nā Myrmillo secu-
tor dicit. Sēsus est: aut gladiator in ludū se pferet, sicut sunt Thraces, aut
erit mercenarius olitoris. Itē Pompeio Thrax erit. i. auctorabitur se in
ludū, vt gladiator sit. Thracem gladiatoris nomen fuisse propriū Lan-
dinus putās hallucinatur. Ausonius in monosyllabis. Quis myrmillonē
cōtenditur æquanimus? Thrax. Cicero Philippicarū sexta. O impuden-
tiam incredibilē. Tantū ne sibi sumpsit, quia myrmillo Thracem iugula-
uit familiarē suum. Myrmillonē appellatum fuisse secutorē, & Thracem
retiarum Io. Baptista Pius capite octogesimo octauo Adnotationū pro-
dit. Myrmillo autem ideo appellatur, quia myrmillonīcū genus erat ar-
maturę Gallicę. Qua etiam re Myrmillo Gallus appellabatur. Authore
Sex. Pōpeio. retarius cū myrmillone pugnās dicebat. Nō te peto, piscē
peto: Quid me fugis Galle? Nam in myrmillonū galeis piscis erat effi-
gies, quem nō myrmillonē capere se velle dicebat retarius. Qua igitur
ratione myrmillo appellatus est Gallus, eadem, & retarius Thrax. Hoc
genus certaminis putāt a Pittaco Mythilengō e septem sapientibus vno
primitus inuentum fuisse. Quum enim Mythilengi cum Atheniensibus
de agri Achillitidis possessione decernerent, Pittacus cū Phrynone Athe-
niensem duce singulari certamine pugnans rete (quod sub Clypeo tege-
bat) Phrynonem ita implicuit, vt explicare se nō quieuerit. Quo perem-
pto agri possessio seruata est. Vnde fortasse Thrax appellat⁹ est retarius.
Nā Hyrradius Pittaci pater Thrax erat: vt author est Diogenes Laer-
tius libro primo, cuius armis vsum fuisse filiū nō discōuenit. Vel Thra-
ces appellati sunt gladiatores a similitudine palmularū Thraciarū, vt
ait Sex. Pōpeius. ¶ Plato in libro de legibus octauo tria scribit certami-
nū genera: vnū puerorū, alterū puberū, tertium virorū. Virorū tria illa
apud Græcos veteres athletica fuisse certamina: vt ait Dionysius Hali-
carnasseus lib. septimo: vt essent cursores, pugiles, luctores: vt Homer⁹

Thraces.

Myrmillo

Gallus.

Certami-
nū genera.

In Patrocli funere declarat. Aristoteles libro rhetoricorum ad Theode-
stem primo certatiuum corporis virtutem tribus illis constare dicit,
magnitudine, robore, velocitate. Magnitudine pugiles, robore luctato-
res, cursores velocitate. Qui duobus valeant pancratistas, qui omnibus
pentathlos appellari. Claudius Nero, vt in eius vita Suetonius scribit,
primus omnium Romæ instituit quinquennale certamen triplex more
græco mulicum, gymnicum, equestre, quod appellauit Neronia.

¶ Primas pugnas, id est a Iuniadis in honorem defuncti patris primo
editas. ¶ Iuniadæ: nō intelligas de filiis Bruti eius qui Tarquinius in vr-
bem recipiēdos non cēssuit. Cui duos tantum fuisse filios licet multi cum
Ti. L. iuo sentiant. Plutarchus tamen in vita M. Bruti eius qui vnus ex
Cæsaris fuit interfectoribus ex possidonij philosophi sententia tradit ei
tres fuisse filios: duos securi percussos: tertium vero tum infantem fuisse;

Iuniadæ.

a quo Bruti alij genus capiunt. Fuerūt igitur ii Iuniadæ circiter ea tem-
pora: quib⁹ cum Romanis Pyrrhus pugnavit. ¶ Inferiæ (vt author est
Seruius in commentario libri decimi) sunt sacra mortuorum: quæ in se-
ris soluuntur. Sane (inquit) mos erat in sepulchris virorū fortium capti-
uos necari. Quod postq̃ crudele nimium visum est: placuit gladiatores
ante sepulchra dimicare: qui a bustis Bustuarij dicti sunt. Eorum si for-
te copia non fuisset, laniantes feminæ genas suas effundebant, sanguinē:

Inferiæ.

vt idem ait libro. xii. Inferias tribus fieri Volaterranus in Philologia p-
dit sacrificando Diti: spargendo flores tumulo: tertio ludos & epulum
dando. Ludos autem qui in mortuorum honorem celebrentur nouen-
diales etiam appellari scribit Seruius in cōmētario libri Aeneidos quin-
ti. Nam apud maiores vbicunq; quis extinctus fuisset: ad domum suam

Nouendia-
les.

referabatur: illicq; septem diebus referuabatur: octauo die incēdebat: nono
sepeliebatur. Nouēdiales ferias a numero dierū appellatas esse festus
Pōpei⁹ ait. In his pfecto iherijs habitā fuisse rationē ternarij nō ignora-
ma⁹. Vt libro Aen. sexto quū Deiphobo cōnotaphiō fecisse se dicit Aeneas
adiūgit. Ermagna manes ter voce vocaui, libro quoq; xi. Virg. de Troia
nis & Etruscis scribēs, suorū q̃ in acie ceciderāt corpa de more cremātib⁹

Ter, inquit, circum accensos cincti fulgentibus armis
Decurrere rogos, ter mōstum funeris ignem

Lustrauere in eqs. Sepultis quoq; ter vale vale vale dici solitū author ē

Serui⁹. Aiac⁹ funeus triduū factū ēē Dictys Cretēsis lib. v. scribit. Patrio

sepulchro legūt alij patri sepulto. Sepult⁹ (vt ait Plini⁹) capite quadra-

gestimo quarto libri septimi dicit quoquo mō cōditus Humat⁹ vero hu-

mo cōtactus. Sepelitū dixerunt antiquissimi. Cato in. Thermū. Mortu-

us est: sepelitus est. Author est Priscian⁹ libro decimo. Dicim⁹ obiter ne

loci illi⁹ Persiani satyra secūda O si ebullit patrui pclarū fun⁹, enaratio

nē nescias. dicim⁹ in quā ēā fuisse apud veteres cōsuetudinem: vt pecuniā

vnā cū cadauere ihumarent: vt in larcophagijs vetustissimis apd̃ nostra

tes & pecuniā & arma cū ossib⁹ iūcta vidim⁹. Albani quoq; diuitias oēs

cū parētib⁹ sepeliebāt: ne diuitiē post parētū mortē reliq̃ mortuorum

memoriā tristitiāq; afferret. Quocirca pauprimi viuebāt Albani: vt pote

patrimonio nullo ditati. Author est Strabo libro vndecimo. Herodot⁹

Sepultus.]
Sepelitus
Persii lo-
cus.
Pecunia i
sepulchris.

FRANCISCVS SYLVIVS

quoq; libro primo tradit scriptū fuisse i Semiramidis sepulchro ad hāc sententiā. Si quis Babyloniorū rex pecunię indigēs maxime sepulchrū hoc aperiet thesaurū ingētem in eo inueniet. Darius Babylonico regno potitus thesaurū ibi esse occultum arbitratus sepulchro eā ob rē aperto scripturam hanc inuenit aliam. Nisi auarus tu fuisses : mortuorum sepulchra non violasses. Apud Egesippum libro primo excidii Hierosolymitani proditum est. Quum Anthiochus Hierosolymam Hircanumq; obsideret: reſerato Dauid sepulchro tria auri talentorum milia Hircanus eruit: ex quibus trecenta Antiocho vt obſidionem relinqueret annumerauit. Quid igitur dicat ibi Perſius puto non ambigis.

Ille etiam thalamos per trina ænigmata quærens.

Qui bipes: & quadrupes foret: & tripes omnia ſolus.

Terruit Aoniam volucris: leo: virgo triſormis

Sphinx volucris pennis: pedibus fera: fronte puella.

Trina in Tarpeio fulgent conſortia templo.

Humana efficiunt habitacula ter genus artes:

Parietibus qui ſaxa locant: qui culmine tigna:

Et qui ſupremo fucat tectoria cultu.

Ille etiam. Eſt etiā in ternario Oedipus Iocæſtę nuptias per ænigmatis triplicis ſolutionem quærens. Hoc autē ænigma erat. Quis ſolus eſſet iſta tria bipes tripes quadrupes. Id quod interpretamur ſecundum codicem Tacuini vbi ille ſcribitur: quę lectio placet magis q̃ ſi illa (vt eſt in codicibus alijs) legatur. Merruit Aoniam. Sphinx quæ hoc ænigma proponendo terruit Bœotiā erat triſormis volucris, leo, virgo, Iocæſta Creontis filia ex marito ſuo Laio Thebanorum rege cōcepſiſſe ſe ſentiēs Igitia gaudet. De naſcitura prole Laius Apollinem conſulit. reſpondet Apollo Laium filii manu periturum ipſumq; filium domum totam ſuneſtaturum. Qui igitur ex Iocæſta natus eſt filius: eum ſeris exponi Laius imperat. phorbas regius paſtor pueri (quem ſuſceperat exponendum) fortunam miſeratus eum traiectis gladio pedibus in arbore ſuſpēdit. Externus q̃dam paſtor illac forte tranſiens puerum ex arbore pendentem conſpicatus vincula ſcindit: puerumq; pedibus tumentem (vnde ei factum eſt poſtea nomen Oedipo) acceptum ex Corinthijs alicui dono dat. Corinthius Merope Polybi Corinthiorum regis vxori liberos deſiderātī offert: non illiberaliter puerum pro filio regina ſuſcipit, educat regaliter & ornat. Qui iuueniles annos poſtea ingreſſus ſe quondam expoſitum fuiſſe certior factus inueniendi patris cupiditate accenditur. Polybo relicto vt Apollinem conſulat Pythiam proſciſcitur. Quo eodem tempore Apollinem Laius de expoſito infante conſulturus Oedipo ſit obuius: quē e via

deflectere Laius mandat superbius. Irritatus Oedipus Laium (quem et se patrem ignorabat) occidit. Eodem fere tēpore sphinx belua thebas aduenit. Omnia circa Phœciā infesta facit enigma proponit: qđ nō quēt̃es soluere occidit: ob rem ambiguam intereūt multi. Quid facturi sint Thebani: quo ve modo pestem hanc propugnaturi: animi pendunt. In eam tandem concedunt sententiam: vt Aenigma soluenti locastē conuuium atq; Thebeorum regnum detur prēmium. Oedipus ex multis vnus anigma dissoluit. Est autem anigma huiusmodi. Quod animal bi pes, idem tripes, ac quadrupes foret. Hominem id animal esse respōdet Oedipus: q̃ infans quattuor it pedib⁹: auctus etate duob⁹: iā senior tribus. Siculo em̃ quasi pede tertio sustentat. & decrepitis reptās manib⁹ & pedibus: quattuor: ga manus illi p pedibus & crura p brachijs sunt. Sphinx autē suo victa iudicio se ipsa precipitat. locastam ignotam matrē filius Oedipus vxorem habet: ex qua filios quattuor suscipit Ethocdem Polinycē, Antigonom, Ismenā. Hęc partim ex Diodori libro quinto, partim ex Boccatij libro primo de casibus virorum illustrium. Sphinx ex Chimęra & Typhone nata est: vt Hesiodus i Theogonia meminit. Quę

Sphinx.

authore Lactantio in commentario libri primi Theb. statij dicitur ἀνὸ τοῦ σφίγγου qđ est stringere: eo q̃ anigmatis suis hominum mentes prestingat. Plato in Cratylo multa dicit vocabula immutata vel antiquitate, vel poliēdē linguę studio. Alijs enim detractę sunt literę vel syllabę, alijs adiunctę, in alijs mutatę. Quęadmodū, inquit, dum sphinga proferūt, quū phisga pronūciare debeat. Baptista Pius cōmentarijs in Pœnulum Plauti de sphingos perniciē q̃ dicebamus aliter ad hęc scribit sententiam. Sphinx (inquit) viatores depræhēsos vt suos pedes abluerent iubebat. In quo officio attonitos, pedibusq; inherētes & p̃cella rupe deturbabat. De sphinge illud sicco (vt aiunt) pede non putamus prętereundum: qđ Cebes Thebanus in tabula enarrat. Quicūq; (inqt) Sphingos enigma intellexerat salutem: qui non intellexerat, exitium inueniebat. Sphinx em̃ ipsa est hominibus insipientia: quę illa proponit hominibus quid bonū, quid malum, quid neq; bonum neq; malum sit in vita. Quę si quis minus intellexerit: ab ea interimitur neq; id semel: sicut is qui depastus a Sphinge moriebatur: set per vitam omnem sensim absumit: quęadmodum ij qui perpetuis addicti sunt supplicijs. Contra si quis intellexerit: occisa demum insipientia salutem ipse consequitur: beatusq; qđ vitę reliquum est feliciter exigit. Sphinx pręter hęc sunt Cadmi vxor: quę a marito discessit propterea: q̃ Hermionen Martis & Veneris filiam in amore sibi pręponi videbat: vt authore Palephato Eusebius in annalibus scriptum reliquit. Est insuper sphinx animal fusco pilo, mām̃is in pectore geminis: vt tradit Plini⁹ capite vno & vicesimo libri octauo. Sphinges vt ait diodorus syracusius libro quarto, apud Trogloditas, Aethiopesq; nascunt forma haud ei dissimili, qua pingunt, sed paulo pinguiores. Naturam habent mansuetam, pluribus exercitijs atq; disciplinis aptam.

¶ Trina in Tarpeio &c. Tarquinius Priscus in Sabinos bello vltimo pugnans vouit Ioui Iunoni & Minerę templa si pręlio vinceret: voti reus interfijt. Tarquinius superbus qđ pater vouerat absolue conatus

Sphinx homines deuorabat.

FRANCSCVS SYLVIVS

ex decima prædæ fuissent multa faciendæ curauerat, Sed principatu ex-
cidenz absoluerè non quauit. Anno vero tertio postq̃ in vr̃bem receptus
nō fuerat: id Populus Ro. absoluit. M. Horatius Puluillus cos. id dedica-
uit. Authores sunt T. Liuius libris primo & secundo. & Dionysius Hal-
carnaseus libris. iiii. & v. Triū igit opera tēplū id factū est. Tarquini-
us Priscus vouit, Superbus ædificauit, Puluillus dedicauit. Aut hore eo-
dem Dionysio libro, iiii. a parte ea qua, frons meridiem spectat triplici
columnarū ordine templū hoc constructum erat, ab obliquis vero par-
tibus simplici. In eo autem tria inerant sacella æqualia inter se commu-
nia latera habētia. Mediū quidem Iouis, ab vtraq; parte Iunonis & Mi-
neruæ. Dij tres ex monte capitolino vbi templa habebant, cedere nolue-
runt. Terminus, quem ab antiquis Termonem appellatū Sex, Pompeius
scribit, Mars & Iuuentas. vt ait D. Augustinus libro. iiii. de ciuitate dei.
Pallas tribus delectari solita est, noctua, dracone & populo, vt ait Plutar-
chus in vita demosthenis. Eādē veste, triplici vti solitā Placides tradit.
Tres deos Iouē Iunonē Mineruam in eodē tēplo Romanos coluisse La-
tantius capite vndecimo libri de falsa religione primi author est. Qui
a Seruio in cōmētario libri Aeneidos tertij magni dij appellantur. Ma-
crobius libro tertio Saturnalium tradit eosdem esse penates qui magni
dij appellant. Dictos autem esse penates propter hæc tria, quia sunt per
quos penitus spiramus: per quos habemus corpus: per quos animi ra-
tionem possidemus. Esse autē mediū æthera Iouē: Iunonē vero imū aera
cū terra: Mineruā summū aeris cacumen. Argumētū eius rei est: q̃ Tar-
quinius Priscus Demarati Corinthii filius Samotrachiis religionibus
imbutus mystice, vno tempore, ac sub eodem tēplo memorata numina
coniunxit. ¶ Tarpeio. i. capitolino. Virgilius in octauo Aeneidos.
In summo custos Tarpeia Manlius arcis

- Tarpeius & Capitoliū.** Stabat pro templo: & capitolia celsa tenebat. Nam vt ait M. Cato (quod
ex eius fragmentis didicimus) Capitolium dictum est a capite inuēto flu-
ente sanguine: dum Iouini templi fundamenta iaceret princeps Tarqui-
nius. Nam antea Tarpeius a Tarpeia sibi scutis Sabinorum obruta: sed
prius Saturnus vocabatur. Fuit autem Tarpeia Sp. Tarpeii qui custo-
diendę arcis præerat filia. Quam auro Tatiū Sabinorum dux corruptit,
vt in arcem armatos reciperet. Aquā sacris faciundis ea forte extra mo-
nia quæsitum iuerat: quā recepti Sabini obrutam scutis necauerūt. Seu
vt vi capta potius arx videret: seu prodendi exempli causa: ne quid vsq̃
fidum p̃ditori esset. Hęc T. Liuius libro primo primę decadis: vbi alia
per multa scribit. Tribus ergo nominibus appellatum est Capitoliū. pri-
mo Saturnus deinde Tarpeius: postremo Capitolium. Capitolij tria
fuisse incendia historiarum monimenta testificantur. Vnum Scipione
& Norbano consulibus: quum erant Mariana bella ciuilia. Alterum Vi-
telliano bello. Tertium cum Vespasiani interitu. ¶ Humana efficiūt & Co-
Trip: ex est artificium domus confluentium genus & officium. Sunt
enim Latomi: qui parietes lapideos construunt: sunt fabri lignarij qui
domos lignis tabulisq; cooperiunt: Sunt deniq; qui parietes asperos cal-
ce aut gypso incrustant poliuntq;. Vnde etiam calcatræ domus sunt calce
- Termin⁹.**
Palladis
delicia.
- Penates.**
Magni dij
- Tarpeius & Capitoliū.**
- Proditor p̃cium.**
- Capitolij incendia.**

IN GRIPHON AVSONII. FO. XXXVIII.

conteste, & incrustatio ipsa est qua tegitur asperitas, quod item testoriū dicimus. ¶ Domus itē tres partes sunt, fundamenta, parietes, testa, Boethius in cōment. in Topica Ciceronis genus quoddam definitionis esse per enumerationē partiū scribens, illud dat exemplum. Domus (inquit) est quę fundamento parietibus testōq; consistit. ¶ Ter genus, dictum est ea forma qua dicimus hoc genus, id genus, quod genus: pro huius, eius, cuius generis.

Domus
partes.

Hinc bromii quadrantā, & hinc Sicana medimna.

Hoc tribus, hoc geminis tribus explicat vsus agendi.

In Phisicis tria prima deus, mundus, data forma.

Ter genus omnigenū genitor, genitrix, generatum.

¶ Quadrantal modios tres continet. Medimnā modij sex replent. Quadrantal dici latine, quem κῦβον Gręci dicunt: author est A. Gellius capite vicesimo libri primi. De cubo ampliter satis meminimus. Sextus Pompeius pro mēsurā quadrata octo & quadraginta sextarios capiēte vsurpat. Cuius his verba compono. Quadrantal (inquit) vocabant antiqui quā ex Gręco αμφορεύς dicūt: quā vas pedis quadrati octo & quadraginta capit sextarios. Plaut⁹ in Curculione. Anus hęc quātillum sitit: modica est, capit quadrantā. Cato cōtra Appium. Vini redemisti prędia, pro vini quadrātālib⁹ sexaginta ampullā dedisti: vinū nō dedisti. Hęc ille. Quater duodecim octo & quadraginta reddūt: quater tribus duodenari⁹ cōstat numerus. Amphorā nihil aliud esse nisi quadrantā ex eo legi potest opusculo de ponderibus inscripto: quā Prisciano iure ne an iniuria nescio tribuitur. Pes em̄ mensu triplici alto longo & lato sexdecim digitis cōstat. Pedes quattuor alti, lati, & longi amphorā faciūt. Amphora tribus sit modijs. Modiū sedecim sextarij implent. Cuius verba hæc sunt. Pes longo spatio atq; alto latoq; notetur:

Quadrantal.

Amphora

Pes.

Angulus vt par sit, quem claudit linea triplex.

Quattuor ex quadris medium cingatur inane:

Amphora sit cubus, quam ne violare liceret,

Sacra uere Ioui Tarpeio in monte Quirites.

Huius dimidium fert vrna, vt & ipsa medimni

Amphora, terq; capit modium, sextarius istum

Sexdecies haurit, quot soluitur in digitos pes.

Amphora

¶ Hinc collige quadrantā modijs tribus constare.

¶ Bromij. i. vini. Bromi⁹ em̄ dict⁹ est Bacch⁹ a tonitru quā i ei⁹ ortu cōtigit: vt lib. quarto meminit Diodor⁹. Βρομός em̄ crepit⁹ ignis, strepitus, sonit⁹ dicit⁹. ¶ Et hinc Sicana &c. Medimnus, vel medimna, vel medimnū (hoc em̄ triplici gñe inclinā) mēsurā est aridorū: vt tritici & ordei, q̄ sex modios cōtinet. Vt author est Budęus noster in quinto libroꝝ de asse & partib⁹ ei⁹: quos cōquisitę multū scribēdo veritatis fidē cōmerit⁹ est. Quadrātā humidorū esse tñ multi autumāt: ideo Bromiū pro humido quouis posuit Ausoni⁹. Attamē quadrātā p triticaria mēsurā

Bromius.

Medimn⁹.

Quadrantal.

FRANCISCVSSYLVIVS

Medimna: Budæus idem vsurpat: medimnarum vero duo genera ponit. Alteram rû tria genera. Romanam, quæ sex sit modiorum: alteram Sicanam quæ modios quinque contineat: quâ tamen esse modiorum sex hic putat Aufonius. Tertium genus addimus ex Cornelio Nepote in vita Pomponij Attici. Atticus enim medimnus (vt ait) septem modios complet. Quæ sit quadrantal, Amphora & medimni mensura idem noster Budæus asseuerat se periculum fecisse. Quadrantal quadrati Parisiorum æquato æquale putat. Amphoram vero, vt quadrantem fastigiati non æquatum. Medimnus est, quâ minam dicunt Parisini. Triticarius ille Parisiorum sextarius in medimna duo & quattuor amphoras diuiditur: indeq; in duodenos modios, quos appellant bossellos. Geminis tribus. i. sex. Per senarium numerum significari operum perfectionem Diuus Augustinus libro de ciuitate dei. xi. scribit. Nam numerus, inquit, senarius primus cõpletur suis partibus. i. sexta sui parte, & tertia & dimidia, quæ sunt vnũ: duo & tria, quæ in summam ducta sex fiunt. Eius perfectio opere diuino significata est. Sex enim diebus mundus creatus est. Anno sexies millesimo a mundo creato Christus, nat⁹ est, qui die hebdomadis sexto pro nostra oim salute mortem passus est. ¶ In physicis. Ad rerum omnium generationem tria cõueniunt necessaria: diuina virtus, naturæ principia, & res ipsa quæ generatur. Naturæ quot sint principia inter ætatis prisce philosophos. nõ parua versata est quæstionis ambiguitas. Aristoteles enim libro de generatione & corruptione secundo nouem scribit varias opinioniones. Vna est ponentium ignem omnium esse materiale principium. Altera est ponentium illud esse aerem. Tertia, aquam. Quarta ignis aerisq; mediisq; hiis vnum tantum ponebāt principium. Quinta est ponentium duo: vt ignem & terram. Sexta ponentium tria, ignem, terramq; & aquam. Septima itidem tria, ignem, terram, & aerem. Octaua est Empedoclis quattuor esse putantis ignem, aerem, aquam, terrâ. Nona est Platonis hisce quattuor elementis ab Empedocle nominatis materiam primâ adiungentis, quâ pandixem dicunt. Rerum item omniũ generationē itemq; & corruptionem (vnus enim generatio corruptio est alterius) tribus constare principiis: hoc est duobus contrariis, vnoq; tertio quod contrariorum vtriq; vicissim subiectum sit, Aristoteles libro Physicorum primo tradit. Idem alibi tria esse principia scribit entelechiam. i. cõtinuatam quâdâ & perennem motionē, materiâ & priuationē. Plato (vt est apud Plutarchum in libro de placitis philosophorum primo) tria ponit rerum principia deum, materiam, idẽam. Est autem deus mens mundi: materia vero quod primum generationi subiaceat, atq; corruptioni. Idẽa autẽ substantia est sine corpore in diuinis sensus animi visisq; dei. Cui coherenter subscribit Martianus Capella libro septimo. Tribus (inquit) diuinitio memoratur. Idem mūdana perfectio est. Nam monadem fabricatori Deo: Dyadem materię procreanti: triadem idẽalibus formis consequenter aptamus. ¶ Ter genus omnigenũ &c. Animalia ea quæ sexũ habent, maris & fœminę cõiunctione nasci tradit Aristoteles capite primo primi libri de generatione animalium: & capite secundo libri eiusdẽ materiam dicit, quod in alio gignit: fœminâ, quod ex seipso: vnde fit tertium: id

quod generat. Quam ob rem in vniuerso quoque naturam terre quasi for-
minam matremque statuunt. Celi autem & solem eiusque generis alia patris no-
mine appellat. In generatione tria inesse Plato scribit in Timæo. Vnde
quod gignitur alterum, in quo gignitur, tertium a quo similitudinem trahit, quod nas-
citur. Idcirco, inquit, comparari hæc ita decet, quod recipit, matri: unde reci-
pit patri, naturam istorum mediam proli. Eorumque pariant triplex est genus.
Aut enim perfectum animal gignunt: ut homo equus, aliaqueque pilis tegun-
tur: inter aquatilia vituli, delphini, ballenæ, aliaque cetarum generis. Aut
oues: ut aues, & serpentes. Aut vermes: ut insecta prope omnia. Rursus anima-
lia aut gradiuntur, aut volat, aut natant. Volucrum alique penna volat: ut aqui-
la: alique membrana sicca ut apes & scarabei: alique cutem ut vulpecula & vesper-
tilio. Author est Aristoteles capite quinto libri primi de natura anima-
lium. Piscium tria genera Plinius capite vicesimo octauo noni libri nu-
merat: quedam mollia appellantur: ut loligo & sepia: quedam crustis tenui-
bus & squamis contexta sunt: quedam testis duris conteguntur.

Terra mater.
Cælum pa-
ter.
Generatio
nem perficiunt
tria.
Pariensium
diuersitas.
Vulpecula
Piscium ge-
nera.

Per trinas species trigonorum linea currit:

Aquilatus, vel crure par, vel in omnibus impar.

Tres coit in partes numerus perfectus: ut idem

Cum grege ter trino per ter tria dissoluatur.

Tres primus par impar habet: mediumque: sed ipse

Qui medius: quinque & septem quoque diuidit vnus:

Et numero in toto positus sub acumine centri

Distinguit solidos cubo pereunte trientes.

Aequipares dirimens partem ex impare terno.

Et paribus triplex medium: quum quattuor & sex

Bisque quaternorum secernitur omphalos idem.

¶ Linea est sine latitudine altitudineque longitudo. Lineæ tres directæ diuer-
sa positione trigonum faciunt. Est autem trigonus quod triangelus ternio, trique-
tra dicitur. γωνία enim angulus est. Græcis ita tripleuros, id est tria habens late-
ra appellatur: πλευρα enim latus est: unde pleurexis. Triplex est ergo trigo-
nus: aut enim est ἰσοπλευρος quod æquilatus vel æquilaterum latine dicitur (ἰσός
enim æqualis est) quod tribus lineis æqualibus lateribusque cõcurrit. Aut ἰσοόκε-
λιος: quod ex tribus lineis duas habet æquales: quibus quasi cruribus insistit.
Ideo æquicrurium latini dicunt ὀκέλιος enim crus dicitur. Aut ὀκαλυρος: quod omnes
tres lineas inter se habet inæquales. ὀκαλυρος enim numerus est dispar. Hæc
ex Martiani capelli libro sexto. Angulorum idem tria ponit genera. Nam
aut iustus est, aut angustus, aut latus. Iustus quod directus semper est idem.

Trigonus
Tripleu.
Isopleuros
Isosceles.
Scalenon.
Angulus
triplex.

FRANCISCVS SYLVIVS

Angustus qui acutus est & semp mobilis. Latus vero obtusus mobilisq; similiter. ¶ Tres coit in partes &c. Numerus pfectus ternarius in tres partes. i. in nouē multiplicatus: si secū ter trina. i. nouem acceperit: erūt octodecim. q. numerus dissoluif ad nihilūq; redigif p ter tria cū ter trinis. Illud em cū grege ter trino bis esse astruēdū putam⁹. ¶ Tres prim⁹ par impar &c. Primus par & primus impar. i. quinq; habēt tres & numerū inter tres & quinq; mediū. i. quattuor hoc est tres quattuor & quinq; faciūt duodecim: quorū q medi⁹ est. i. senari⁹ inter quinq; & septē inter ponit. Senari⁹ aut cū duodenario denos & octonos cōponunt. Octodeci in tres trientes. i. tertias ptes (q sunt sex diuidunt. Quō senarię partes q sunt equipares ex ternaria partitione dirimunt pereūtq; Nā ex octodecim ter sex si detraxeris: numer⁹ pibit totus. Itēq; si mediū triplex ex paribus cōstās. i. quattuor, sex octo dēpseris: numerus etiā totus pibit. Qm tñ intricate nimis verba sunt implicata: ideo ordine suo hic ea digerim⁹ Numerus pfectus coit in tres partes (Ternarius em ex se pfect⁹ nouenarij pars est tertia) coit inquā ita: vt idē ternari⁹ cū grege ter trino dissoluaf p ter tria cū grege ter trino. Primus par & primus impar. i. quinaris habet secū tres & mediū. i. quattuor. i. tria quattuor, & quinq; duodecim conficiunt. sed ipse q est medius ex duodecim hoc est senarius vn⁹ . i. solus diuidit quinq; & septē: qui senarius positus in numero toto. i. cū duodecim sub acumine centri. i. eo ordine quo a monade cōceptum est distinguit trientes solidos cubo pereunte. i. excepto. Distinguit inquam dirimens equipares partes. i. senarios ex impare terno . i. ex ternario qui est impar : dirimens triplex mediū. i. quattuor, sex, octo ex paribus: hæc enim media sunt paria quā idē omphalos. i. medius quattuor sex & bis quaternorum. i. octo fecernitur . ¶ Sub acumine centri. i. sub monade. Nam vt circuli, centrum: ita numeri monas principium est. ¶ Trientes solidos. i. senarios. Est enim senarius pars tertia octonarij decimi Triēs vero totius est pars tertia. Solidum & de numeris & de quātitate dicif. Vt Martianus Capella libro sexto solidam appellat figuram tribus longitudine latitudine altitudine constantem. Solidos cubo pereunte tuentes. Marfilius Ficinus libro cōmentariorū in Timēum Platonis ex Pythagoricorum sentētia numeros esse triplices dicit Lineares, Planos, solidos. Lineares, quos sola metitur vnitas quasi punctū. vt, est ternarius, quinaris, septenarius. Nā hi in partes nullas æqualiter diuidi possunt. Planos, qui multiplicātur. ex numeris, quasi lateribus vt senarius ex bis tribus sit, aut ex ter duobus. Horum tria genera sunt. Alij enim quadrāguli & æquilateres appellantur, qui ex numeri alicuius in seipsum ductu conficiuntur. Vt quaternarius ex bis duobus. Nouenarius ex ter trib⁹. Sedecim ex quater quattuor. Alii inæquilateres, q ex ductu maioris numeri in maiore sūt, vt senarius q ex duorū in tria deductione. Alij oblongi qui sūt ex ductu multo minoris numeri in numerū longe maiorem. Vt denarius ex deductione duorū in quinq; cōstans. denarij octonari⁹, quē ter sex cōficiūt. Solidos eos dicit, qui ex deductione atq; reductione numeri alicuius in seipsum efficiuntur, instar molis solidæ in trinam dimensionem deductæ, quos græco vocabulo κυβονά. cubos appellari ante

Solidum.

Numeri
triplices.

disimus. Vt bis duo bis efficiūt octo: ter tria ter. xxvij. quater quattuor quater. lxiij. Senarium itaq; solidū numerum dicere videtur, q̄ tribus solidi numeri. i. octonarij lateribus constet, sed plane solidus non est. ¶ Cubo pereunte. In codicibus fere omnibus cæbo nō cubo scriptū inuenio. Quintianus item in Epographia tertia cæbum producere primā affirmans Ausonianum hūc versum aduocat. Quid sit cæbus legere nō memini, nisi apud Aristotelem capitibus octauo & nono de natura animalū lib. primi. Vbi dicit animalia quædā esse natura anticipite, quæ partim hominem, partim quadrupedem imitētur. Veluti sunt tria hæc, simia, cæbi, canicipites. Cæbus enim simia est caudam gerens. Set quid ad hanc rem nostrā? Cubo itaq; non cæbo legendum esse putamus, quo scriptum modo in Tacuini codice inuenimus. Quod quātū cohæreat sententiæ eam explicauit. ¶ Omphalos. i. medius. ὀμφαλός enim vmbilicus dicitur. Vmbilicum autem pro medio dici nemo Latiniensis ignorat, qui Strabonis interpretem legerit, qui libro nono ait. Quum Iupiter mediū terrę nosse optaret, tum aquilas duas dimisit, vnā ab oriente, alterā ab occidente: quæ ambæ hunc in locum conuolauerunt. Inq; templo mōstratur vmbilicus, cui duę incubāt imagines aquilarum, quo circa telluris vmbilicum Delphos appellabāt. Vmbilicum tamen pro fini acceptū nō ignoramus: vnde ad vmbilicum adducere prouerbialis est sententia pro finiri vsurpata. Hi autem quorū hic potissimū meminit Ausonius cum ternario multā habent cōsuetudinē. Nam vnū, duo, tria, sunt sex. Trina bis itidem sex. Duo quattuor sex, sunt duodecim. Ter iter quaterna sunt duodecim. Quinq; sex, septem, sunt octodecim. Quattuor, sex, octo totidem faciunt: faciunt item sena ter octodecim.

Cæbus.

Omphalos.

Delphi
vmbilic⁹
terrę.

Ius triplex: tabulæ qđ ter sanxere quaternæ:

Sacrum, priuātū, & populī cōmune quod vsq; est.

¶ Triplex est ius Romanū in tabulis duodecim scriptum, sacrum, priuatum, publicū. Nāquē Romana plēbs seditionibus cottidianis a patrib⁹ dissideret, ne quis inimicitiarū locus esset, extraneas leges accersiri placuit, Tres ergo legati Athenas mittūtur Sp. Posthumius Pub. Sulpiti⁹ Camerinus, A. Manlius, qui Solonis leges indyctas transcribere, aliarūq; terrę Gręcię ciuitatum mores & instituta noscere iussi, Anno illinc tertio Romam cum Atticis legibus redeunt. Tribunis plēbis instantibus decemuii creantur. Ne quis eo anno alius sit magistrat⁹ cauetur: itaq; a decemuiris ad alios prouocari nō potest. Condēdis legibus opera datur. Decemuii tabulas proponūt, ad cōcionem populū aduocant, qđ bonum, faustū, felix rei publicę, ipsis, ipsoꝝq; liberis esset, ire & legere iubent. Se quātū ingenijs hominum decem prouideri potuit: summis omnibus infimisq; æquasse, multorū ingenia atq; cōsilia plusq; sua pollere pronunciant: Vnamquāq; rem vt versent animo ciues atq; agitent: quidve in re quacūq; plus aut minus esset, in medium conferrent, hortantur. Eas enim leges Romanum populum esse habiturum prędicant, quas cōsensu omniū non iussisse latas magis, q̄ tulisse videri possit. Quum ad rumores hominum correctæ satis videntur, centuriatis

Ius triplex

Tabulæ
duodecim.

FRANCISCVS SYLVIVS

comitijs decem tabularum leges proferuntur. Quæ nunc quoq; in hoc tam immenso cumulo legum aliarum super alias aceruatarum fons. omnis priuati iuris est atq; publici. Latius ergo legibus decemuii magistratu se abdicant. Vulgatur deinde rumor duas deesse tabulas: quibus adiectis absolui posse quasi corpus totum Romani iuris. Creantur ergo alij decemuii, qui duas legum tabulas ad decem prioris anni adijciunt. Authores sunt L. Feneſtella capite decimoquarto de Romanis magistratibus, & Ti. Liuius libro tertio primæ Decadis. Pompeius Iurecōſultus libro digeſtorū primo titulo de origine iuris tradit has decem tabulas ex Græcis ciuitatibus per decēuiros allatas, reliquasq; duas per eodē adiectas. Eburnas tabulas eſſe alij, alij æneas putauerunt: vt Pomponius Lætus meminit. T. tamen Liuius dicit leges decemuires (quibus tabulis duodecim nomen eſt) in æs incisas in publico Romanos poſuiſſe. Scripſe ſunt autem leges decemuires: vt sacræ leges & alia quedam edita publica lingua latina eadē quā ſub Latino & regibus Tuſciæ ceteri quidē populi in ipſo Latio loquebantur: vt Crinitus capite tertio tertij libri meminit. ¶ Vt decemuii legū fuerunt cōdendarum authores, ita Romæ fuerūt triūuii monetales illorum trium æris, argenti, auri, ſtatores. Et triūuii capitales qui carceris cuſtodiam haberent, vt quum animaduerti oporteret, interuentu eorū fieret. Author eſt Pomponius Iurecōſultus libro digeſtorū primo, titulo de origine iuris. Ius duplex tantū numerat Liuius, priuatum, & publicum. Vlpianus eandē ſecutus ſententiam libro digeſtorum primo titulo de iuſtitia & iure: publicum ius id eſſe ait, quod ad ſtatum rei Romæ ſpectat Priuatum quod ad ſingulorum vtilitatem pertinet. Idem publicum ius in illis tribus cōſiſtere dicit ſacris, ſacerdotibus, & magiſtratibus: ac priuatū triplex eſſe, naturale, gētium, ciuile. Naturale quod natura omnia animalia docuit, quæ in terra, quæ in cælo, quæ in mari naſcuntur: vt maris ac fœminæ coniugatio, quam nos matrimoniū appellamus: hinc liberorū procreatio, atq; eorūdem educatio. Ius gētium eſſe quo gentes humanæ vtuntur: quod ſolis hominibus inter ſe cōmune ſit: vt erga deum religio, vt parētib; & patriæ pareamus, vt vim atq; iniuriam propulſemus. Nam vt ait Florentinus Iurecōſultus in eodē libro: quod quiſq; ob tutelam corporis ſui fecerit, iure feciſſe exiſtimatur. Ius ciuile, quod neq; omnino a naturali iure vel gētium recedat, neq; per omnia ei ſeruiat. Itaq; quū ali quid addimus vel detrahimus iuri cōmuni, ius propriū. i. ciuile effici-mus. Authore Moſeſtino Iuriſc. libro eodē titulo de legib; & ſanctiſ- conſultis & longa conſuetudine Ius omne aut conſenſus fecit, aut neceſſitas conſtituit, aut firmauit cōſuetudo. Iuris, authore Vlpiano, tria ſunt præcepta: honeſte viuere, alterum non lædere, ius ſuum cuiq; tribuere. Quo autē modo leges promulgabat Romana antiquitas retuliſſe ab inſtituto noſtro nō ſit proſus alienū. Lex igitur (vt ait Beroaldus in com-metario in primā Ciceronis Antonianarū) nūdinis ternis pmulgabatur: eratq; integrū per id tēpus intercedere ac tollere, ſi parū qd pbaret, aut quid ieſſet vitij. Vbi vero trinūdino lata erat, inq; tabulis æneis incisa, reſcindi ampli⁹ infirmariq; nō licebat. Triūdini aut dictū eſt a dierū triū

Tabulæ
duodecim
Decemui-
rales leges

Decēuii.
Triūuii.

Ius triplex

Iuris præ-
cepta.
Legū apd
Romanos
promulga-
tio.
Trinūdi-
num.

nundinis. Nundinæ vero dictæ sunt quasi nouendinæ. Nam Romani nūdinæ instituerūt (vt ex Macrobij libro Saturnaliū pmo didicim⁹) vt octo quidē diebus in agris rustici, opus facerēt: nono autē die intermisso rure ad mercatū legesq; accipiendas Romā venirent: vtq; scita & cōsulta frequētiore populo referrent: quæ trinūdino pposita a singulis atq; vniuersis noscebatur. Vnde etiā mos tractus est: vt leges trinūdino die promulgarentur. Nundina pter hæc erat Romanorū dea a nono die nascētū nūcupata: qui dies nonus Iusticus appellat. Eo em̄ die Iustantur pueri nomēq; accipiunt. Set is maribus nonus, octauus est feminis vt prius dicebam⁹. A iure eo de quo in foro aut in senatu agatur nō abest, ratio ternarij. In foro em̄, vt ait, Sex. Pōpeius iudicia fieri, cū populo agi, conciones haberi solēt. M. Cicero in Topicis triplē dicit æquitatē esse, Vnā ad superos deos, alterā ad manes, tertiā ad homines pertinere. Prima pietas, secūda sanctitas, tertia iustitia, aut æquitas nominat. Aequitatis violatō, hoc est peccādi tres sunt causæ apud Platonē libro de legibus. ix. Vna est iracūdia, q̄ incōsiderata vi multa euerit. Altera voluptas, q̄ cōpellit, vt quicqd ipsa velit, peragas. Tertia ignorātia est. Tria sunt genera apud Tulliū in Topicis, quæ cōtrouerſiā omni scripto facere possunt, ambigū, discrepantia scripti, voluntati scriptura contraria. Aliū probaturus castigaturus aut iudicaturus tria habet: censet Plato in Gorgia. Sapientiā, opinionē prudētis atq; beneuolī & audaciā, eorū qui postulare hoc est, aduocati esse apud se nō possunt pter tres fecit ordines, vt libro digestorū tertio, titulo de postulando scribit Vlpianus. Nā alios omnino prohibuit postulare, vt q annos de cē & septē nō cōpleuisset, vt surdū. Alijs p se permisit, pro alijs plane prohibuit. vt mulierē, vt cecū luminibus vtrisq; orbatū, vt corpore suo muliebria passum, vt crimine capitali damnatū. Alijs & p certis dūtaxat psonis, & p se pmisit. Ijs videlicet, qui infames, sed q minus deliquerint, q̄ q hoc secūdo notati ordine sunt. Pro illis aut postulare possunt, parente, patrono, liberis, patroni, parētibus, fratre, sorore, vxore, genero, socero, vstrico, priuigno, pupillo furioso, fatuo. Defensor alijs ex illis tribus apponere solet, vt ait Cicero in Topicis, aut nō esse factum, aut si sit factum, aliud eius facti nomen esse, aut iure esse factum. Romæ tres iudicum fuisse ordines plerisq; in locis Pedianus Afconius significat, senatū, equestrem ordinē, & tribunos ærarios. Sed C. Iulius Cæsar vt ait Suetonius, iudicia ad duo genera iudicū redegit, equestri ordinis & senatorij. Tribunos enim ærarios, qd erat tertium, sustulit. Authore Plinio libro epistolarū primo, Epistola ad Voconij sokbant testes in reos interrogare tertio. Lex erat, vt ait Afconius Pedianus, q̄ iubebat, vt priusq; causa ageretur, testes, per tridū audirentur. In pecuniarijs causis quū quis æris alieni confessus erat, dierū. xxx. dilatio erat, ad conquirendam pecuniam, qui dies Iustri appellabantur. vt A. Gellius cap. i. libri vltimi scribit ex lege. xij. tabularum. Sex. tamen Pōpeius dies Iustos dicit. xxx. quum exercitus esset imperatus, & vexillū in arce positum. In his causis pecuniarijs dilationem plusq; semel tribui nō posse, in capitalibus autem accusatori duas, reo tres dilationes

Nundina
dea.

Iuris ternarij.
Æquitas triplex.

Cōtrouerſiā faciunt
tria.

Aduocati
qui ne sint

Iudicū ordines.

FRANCISCVS SYLVIVS

causa vtriusq; cognita dari posse, Paulus iuriscōsultus scribit. libro digestorū secūdo. titulo de feriis & dilationibus. Res cōperendinata significat iudiciū in tertiū diem constitutū. vt ait Sex. Pōpeius. Authore enī Alconio Pediano Comperendinatio est ab vtriusq; litigatoribus in perēdinū diē hoc est tertiū iuncē sibi denūciatio. Nāq; quū in rē aliquā agerent litigatores, & pōna se sacramēti peterēt, pōcebāt iudicē qui dabat post. xxx. diem. quo dato deinde comperendinū diē, vt ad iudiciū venirent, denūciabāt. Eodē authore mos veterū Romanorū hic fuit, vt si absoluēdus quis esset statim absolueretur, si damnādus, statim, si causa nō esset idonea ad damnationē, absolui tamē nō posset, vt amplius nunciaretur. Horū triū, quę sunt ex officio iudicis, illę notę sunt A. absoluedi, s. damnādi, n. l. qđ nō liquere significat, ampliandi. Puniēdi tres causas sunt apud A. Geliū. Tres sunt in ciuitate carceres apud Platonē libro de legibus. x. Vnus plurimis cōmunis in foro rerū venalium, vbi multi, ne fugiāt, custodiūtur. Alter vbi cōtus eorū sit, qui neesse cōgregātur, corectionis nomine appellatus. Tertius in media regione, vbi q̄ maxime solitudo est, supplicij nomine notatus. Antiquitus Erasmo authore qui iudiciū sentētijs essent vita ab iudicatu priusq; ad mortem ducerent, ea ijs cōcedebat facultas, vt vino ciborū expleti, tria qđā q̄cūq; libitū esset, dicerent. Inde factū est prouerbiū dicas tria ex curia, tum vsurpari solitū, quū quis loqueret petulantius, sed magno suo malo, aut alicui imprecaret exitiū. Alios multos ex iure ciuili ternarios enumerare possem. vt filiorū, hāredū, testamentorū tria genera, triū liberorū Ius. aliosq; sexcentos, quę prudēs omitto, ne res nimīū turgescat.

Interdictorum trinum genus: vnde repulsi

Vi, furto: aut vtrubi fuerit: quorum ve bonorum.

Interdicta. Interdicta sunt sermē quēdam atq; conceptiones verborum quibus p̄tor iubet aliquid fieri, aut phibet. Qđ tū maxime fit, quū de possessione aut quasi possessione cōtrouersia est. Dictū est aut interdictū quia si a p̄tore inter duos actōrē & reū dictū. Nec sine his tribus interdictū esse potest. Interdictorū triplex est diuissio: alia enī sunt phibitoria, aut restitutoria, alia exhibitoria. Phibitoria sunt quibus p̄tor phibet aliquid fieri: vt si phibeat vim afferri ei qui iure possidet: siue phibeat in loco sacro ædificari. Restitutoria sunt quibus p̄tor aliquid restitui iubet: veluti quū hēredi iusto hēreditatē occupatā, eiusve fructus restitui iubet. Exhibitoria sunt per quę p̄tor iubet rē ipsam de qua est cōtrouersia exhiberi. i. in publicū produci: vt videndi tangēdiq; & experiundi sit ei qui agit facultas. Altera partitio est. Interdictorū quādam sunt adipiscendę hēreditatis causa comparata, quēdam rectinendę, quādam recuperandę. Adipiscendę possessionis causa interdictū accommodatur bonorum possessori, qđ appellatur Quorum bonorū. Veluti si quis hēreditatē alienam sciens nesciens ve occupat, exq; p̄toris sententia eam reddere cogitur, is cui redditur modo quodam adipiscitur. Ei enim solū utilis est possessio. Nam qui adeptus amisit eam.

hoc ei interdictum est inutile. Interdicta retinenda possessionis causa cō parata sunt qñ ab vtrāq; parte de propria rei alicuius possessione est cō trouerſia, & ante querit, vter ex litigatoribus possidere, vterq; petere de beat. Multū. n. refert vter possideat. Nā qui possidet: licet iure nullo: pos sessionē tñ retinet: si non potest actor rem pbare suā. Ideo plerūq; & fere semp multa existit cōtētio de ipsa possessione. Tūc em̄ p̄toris sentētia hā: reditatis possessionē retinet is: q nec vi, nec clam, nec p̄cario a tpe litis cō: testatē possidet. Eius aut̄ interdicti duo quondā fuerūt genera: alterum qđ vti possidetis: alterū qđ vtrobi appellant. Interdicto vti possidetis de: fundi & adium possessione cōtēdebat: quo vincebat is: qui interdicti tem pore possidebat: si modo nec vi nec clā nec p̄cario nactus fuerat ab aduer sario possessionē: etiam si alium: cui nullū erat ius: vi expulerat, aut clāz arripuerat, aut aliquē p̄cario rogauerat, vt sibi possidere liceret. Vtrobi interdicto de rerū mobiliū possessione cōtēdebat, quo vincebat is q ma: iore eius anni parte nec vi, nec clā, nec p̄cario possidebat. Recuperādē pos sessionis causa solet interdicti: si quis ex fundi possessione aut adiu vi deie cit vel vi, vel furtim, vel p̄cario acceperit. Tertia est interdictorum diui sio: q aut simplicia sunt aut duplicia. Simplicia sunt: in qbus actor al: ter est, alter reus. Duplicia: in quibus par vtriusq; litigatoris conditio est: nec qđ p̄cipue reus vel actor intelligit: sed vnusq; q tā rei q actoris parte susinet. Hęc ex lib. iij. institutionum Iustiniani. Lib. digestorum xliij. hęc Fufius enarrant. ¶ Vi furto. est interdictū occupādē pos ses sionis gratia comparatū. ¶ Vtrobi. est retinēdē. Dictū est autē vtrobi qra forma & neutrobi. i. in nullo ex duobus locis. Plaut⁹ in Aulularia. Neutrobi habeā stabile stabulū si qđ diuortij fuit. significat igit vtrobi in aliquo ex duob⁹ locis: vel apud alterū ex litigantib⁹. ¶ Quorūve bono rum. est adipiscēdē, id est ad quos bona sint. Aqua & igni interdicti solet damniatis. vt Sextus ait Pompeius quia hę duę res humanā vitā conti nēt. Cicero in Laelio. Nō aqua, nō igni, nō aere (vt aiūt) plurib⁹ locis vti: mur, q amicitia. Lactantius cap. x. secundi libri author est a veteribus institutū esse, vt sacramēto ignis & aque nuptiarū fœdera sancirent: eo q fœtus animantium calore & humore corporent, atq; ad vitā animen tur. Plutarchus item in problematis ait nouā nuptam quū in matri monium dat ignem & aquam iuberi attingere. Qui etiam funus prose cuti redibant, aqua resperſi ignem supergrediebant, qđ purgatiōis gen⁹ vocabant suffitionem, vt ait Pompeius.

Retinendi
interdicta.Vti possi:
detis.

Vtrobi.

Interdicto
rū diuissio
tertia.Neutrobi
Vtrobi.Quorū bo
norum.
Interdice
re aqua &
igni.
Aqua &
ignis.
Nuptiarū
fœdus.

Suffitio.

Triplex libertas. Capitūq; minutio triplex.

Trinum dicendū genus est: sublime, modestum,

Et tenui filo. Triplex quoq; forma medendi

Quæ logos, aut methodos, cuiq; experientia nomen.

Et medicina triplex seruare, cauere, medetī.

FRANCISCVS SYLVIVS

- Libertas.** ¶ Triplex libertas. Libertas, vt definit Florētinus iurifconsultus lib. digestorū. j. titulo de statu hominū. est naturalis facultas eius qđ cuiq; facere libet, nisi qđ vi aut iure prohibetur. Libertatis p̄prium esse dicit Cicerō in Officijs viuere vt velis. Authore Vlpiano libro digestorum primo titulo de Iustitia & iure gentium tria hominum genera esse ceperunt, liberi, hisq; contrarium, serui, & tertium genus liberti. i. ij qui desierunt esse serui. Martianus in eodem libro titulo de statu hominum duo tantū genera dicit seruorū & liberorū, seruorū aut vnā esse p̄ditionē, liberorū aut hominū quosdā esse ingenuos, quosdā libertinos, ingenuos, qui ex matre libera nati sunt. Libertinos Caius iurisc. dicit q̄ ex iusta seruitute manumissi sunt. Est autē manumissio, vt ait Vlpianus datio libertatis. Nam q̄diu quis in seruitute est, manui & potestati supposit⁹ est: & manumissus a potestate liberat⁹. Libertinorū statū fuisse triplicem Iustinianus lib. institutionū. j. meminit. Na3 qui manumittebant, modo maximā & iustā libertatē cōsequabant⁹, & fiebant ciues Romani. Modo minorē & latini ex lege Iunia norbana fiebāt. Modo infimaz & fiebant Eliescentia: deditiorū nūero. Triplex itē erat libertas. Vna, ei⁹ qui liber natus est. Altera, eius qui consentiente domino manumissus est. Tertia eius qui recusante domino a p̄tore liberatus est, vt Aesopū Phrygiuz fabulatorem p̄tor inuito domino Xantho liberasset, nisi dominus eā dem assensus fuisset. Eorum qui seruierunt libertas triplex est apud M. Tullium in Topicis. Fiunt enim, liberi aut censur, aut vindicta, aut testamento. Authore Boethio libro cōmētariorū in eadē Topica primo soli Romani ciues antiquitus censebant⁹. Si qs ergo cōsentiente vel iubente dño nomen detulisset in cēsum, ciuis Romanus fiebat, & seruitutis vinculo soluebat⁹. Erat etiā pars altera adipiscendē libertatis, q̄ vindicta vocabat⁹. Vindicta vero est virgula qđā, quā lictor manumittendi serui capiti imponens eundē seruū in libertatem vindicabat, dicēs quā dā verba solennia, atq; ideo illa virgula vindicta vocabat⁹. Alia etiā pars faciēdi liberi est, si quis sup̄ma voluntate in testamenti serie seruū suū liberū scripserit. Hęc Boethius. De hac libertate triplici Aufōniuz puto intellexisse, quis Iustinianus multis fieri modis manumissionem scribat. Aut (inquit) ex sacris constitutionibus in sacrosanctis ecclesijs: aut vindicta, aut inter amicos, aut per epistolam, aut per testamentum, aut p̄ vitimam & quālibet aliam voluntatem: sed & alijs multis modis seruo libertas competere potest. Erat autem vindicta virga qua seruū ter percussum p̄tor manumittebat cum hisce verbis ter repetitis. Aio te liberum. De vindictę vocabuli ratione vide T. Liuiuz libro secundo primę decados, & fusius apud Plutarchuz in vita Valerij Publicolę legere possis. Raso capite serui manumittebantur. Plautus in Amphitryone. Ego hodie raso capite caluus capiam pileum. Vindictam pro libertate viurpat Persius satyra quinta. Vindicta postq̄ ineus a p̄tore recessi. Tenui item festuca in seruū iniecta manumissio fiebat. Idē in eadem. Hic hic quem quærimus hic est. Non in festuca: lictor quem iactat inept⁹. Plautus in Milite. Quid ea ingenua an festuca facta: serua an libera est? Circūagebatur etiā: qui libertatem nanciscebatur. De quo Politianus ca:

pite octavo & nonagesimo Miscellaneorum. Tribus illis honorari ser-
 uis solet, quū manumittitur, vt ait Tertulianus in libro de resurre-
 ctione carnis, albę vestis nitore, aurei annuli honore, patroni nomine,
 tribu, mēsa. ¶ Capitisq; minutio triplex. Libro digestorū quarto titu-
 lus est de capitis diminutione. Ibi Caius iurisc. capitis diminutionē de-
 finit, vt sit prioris status cōmutatio. Authore Paulo iurisc. in eodem
 titulo Capitis diminutionis tria genera sunt, maxima, media, minima.
 Tria em̄ sunt quę habemus, libertatē, ciuitatē & familiam. Quū igitur
 omnia hęc amittimus, maximam esse capitis diminutionē. Quū amit-
 timus ciuitatē & libertatē retinemus, mediā esse capitis diminutionē,
 & quū libertas & ciuitas retinetur, familia tantū mutatur, minimā esse
 capitis diminutionē constat. Sextus autē Pōpicius. Diminutus (inqt)
 capite appellatur, qui ciuitate multatus est: & ex alia familia in aliam
 adoptatus, qui liber alteri mancipio datus est, qui in hostrium potesta-
 tem venit, cuiq; aqua & igni interdictū est. ¶ Trinū dicendi genus est.
 In carmine & in soluta oratione probabilia dicēdi tria sunt genera, quę
 Gręci & ἀπὸς, i. copiosum, ἰχθύος, i. gracile, μέδον, i. mediocre appellāt.
 Huberi dignitas atq; amplitudo est: gracili venustas subtilitasq;, me-
 dius in cōfinio vtriusq; est particeps. His autē singulis orationis vir-
 tutibus (vt alijs) æmula quedā vitia pari numero agnata sunt: quarū
 modū atq; habitum simulacris falsis ementiūtur. Vt sufflati & tumidi
 pro huberibus fallūt, squalentes & ieiuni p̄ gracilibus dicūtur. Incerti
 & ambigui mediocres esse putant. Triū horum dicēdi generū exempla
 sunt apud latinos. Apud Pacuuiū hubertatis: apud Luciliūm gracili-
 tatis: mediocritatis apud Terētiū. Tribus tria hęc Homerus tradidit.
 Magnificū & huber in Vlyssē: in Menelao subtile & cohibitū: mistum
 moderatūq; in Nestore. In tribus itē philosophis Atheniēsis⁹ tria hęc
 genera cognita sunt. Siquidē Carneades violēta & rapida. Scita & tere-
 tia Critolaus. Diogenes autē modesta & sobria dicebant. Hęc ex A. Gellij
 capite decimoquarto libri septimi. Tria hęc dicendi genera sublime in
 Aeneide: humile in Bucolicis: in Georgicis mediocre Virgiliū obseruaf-
 se nemo nescit. Tria hęc eadē dicēdi gēna Quintilianus duodecimo Insti-
 tutionū oratoriārū libro describit. Qd̄ autē est μέδον, id αὐτομέδον, i. flo-
 ridū appellat. Quorū primū mouēdi, scdm̄ docēdi, delectādū tertiū, siue
 aliud itercōciliādū p̄stare videt officiū. In mouēdo em̄ grauitas, acumē
 in docēdo, in interconciliādō lenitas videt. ¶ Triplex quoq; &c. In tres
 scēdas triptita est medicina: in logicen, in empiricen, in methodicen. Lo-
 gice dicit latine rōnalis medicina, quę abditas morborū causas ingrit.
 Empirice (quę & ἀπὸ τῆς ἐμπειρίας, i. ab experiētia nomē accepit) ea est
 quę in experimētis versat. Professores cui⁹ empirici nominant. Metho-
 dice est intermedia, & veluti in cōfinio vtriusq; collocata. Dicta eo q̄ sit
 quasi via quedā eorū q̄ in morbis cōmunia sunt. μέσοδος enim breuis
 est via ad disciplinā. Methodici neq; rōnabilibus medicis, neq; empiricis
 adnumerari volūt. Logicus medicus: qui etiā dogmaticus appellatur
 fuit Hippocrates medicorū maximus. Empirici fuerunt Philippus
 Cōus, & Serapion Alexandrinus. Methodicus Archigenes & Temison

Dicendi
 tria gēna.

Dicendi s-
 mulata
 tria gēna.
 Pacuuius
 Lucilius.
 Terētius.
 Vlysses.
 Menelaus
 Nestor.
 Carneades.
 Critolaus
 Diogenes.

Medicoꝝ
 scēta tri-
 plex.
 Empirica
 medicina.
 Methodi-
 ca medici-
 na.

FRANCISCVS SYLVIVS

Logica medicina. Logica tantū Galenus probat, reliquas infestat. Hęc ex Beroaldo in comētarijs in vitā Domitiani apud Suetoniū. Serapion (vt Cornelius Serapion. Celsus in proœmio auctor est) rationālē disciplinā nihil ad medicinā pertinere primus omnīū professus in vsu & experimētis cam posuit. Quē Apollonius & Glaucias, & aliquāto post Heraclides. Tarētinus, alijsq; nō mediocres viri secuti ex p̄fessioē ip̄a se empiricos appellatarūt.

Homo cōstat trib⁹. Marfil⁹ Ficin⁹ i ep̄is tradit hōiem corp̄ spiritusq; & aio p̄stare, corp⁹ medicīnē remedijs curari. Sp̄m (q̄ aerius sanguis vaporē, & aīe corp̄isq; qdā quāsi nod⁹) aerijs odorib⁹, lonis & cantib⁹ nutriri atq; tēpari. Aim aut diuinū diuinis theologiē mysterijs expiari. Ap̄d Aegyptios vna ea dē facultas trib⁹ occupata erat, pharmacis, fidib⁹, mysterijs. Medicīnā quinq; ḡna tē Plāto putauit, vt est ap̄d Diogenē Laërtiū lib. iij. Vnū est ei⁹, q̄ morbis medicamētī potiōe subireniat. Alterū, q̄ sectione v̄stioneq; curer, quā chirurgicā appellāt. Tertiū, q̄ sola vict⁹ rōne & ordine arceat agritudines. Quartū, q̄ ex celeri morboꝝ discretiōe succurrat ægrotis. Quintū, q̄ strēnuo auxilio dolores cōtinuo subleuet. De medicīnā q̄ in comētario in ep̄as dicebam⁹, hic nō repetim⁹. ¶ Logos. i. ratio. λόγος em̄ sermo & rō dī. Christiū Gr̄ci λογος; nos x̄bū appellamus; melius Gr̄ci q̄ nos appellāt. Sigdē Christus est vox & sapiētia dei, vt Laërti⁹ cap. ix. quarti libri auctor est. Nō aliena erit lectiō si legas. Cui logos & Methodos cuiq; experiētia nomē, ad hāc sentētiā. Triplex est forma mēdi, ea cui logos. i. logice, cui methodos. i. methodice, & cui experiētia. i. empirice nomē dedit. ¶ Seruare. i. incolumitatē retinere. ¶ Cauere. i. morborum causas euitare, morbisq; venientibus occurrere.

Tres oratorum cultus regnata colossa.

Quem Rhodos actæ quem dilexistis Athenæ:

Et quem de scēnis retrica ad subsellia traxit

Prosa Asia in causis numeros imitata Chorum.

Dicendi tria ḡna. ¶ Tres oratoꝝ cultus &c. Triplex dicēdi gen⁹ fuisse scribit Quintilian⁹ li. Institutionū oratoriārū duodecimo Atticū, Asiaticū, Rhodiū. Atticū pressum, integrū, enūctū, limatū erat: nihil inane aut redūdās ferebat. Asiaticū inflatū, inane, tumidū, vaniore dicēdi gloria iactatū. Qd̄ qdā (in qb⁹ est Sātra) hoc putāt accidisse, q̄ paulatim sermōe Gr̄co i p̄uas Asiē ciuitates iſtūte nodū satis p̄iti loq; rēdi faciūdiā cōcupierint. Ideoq; ea q̄ pprie signari poterāt, circuitu cœperint enūciare, ac deinde i ea p̄e uerauerit. Tertiū mox q̄ hęc diuidēbāt adiecerūt gen⁹ Rhodiū, qd̄ velut mediū esse, atq; ex vtroq; m̄sū volūt. Neq; tñ Atticē pressum est, neq; Asiaticē abūdans, vt aliqd̄ videat habere gētis, aliqd̄ auctoris. Aeschines enim qui hunc exilio delegerat locum, cō Athenarū studia intulit, quæ velut fata quādā celo terraq; degenerāt: Atticū illū saporē peregrino miscuerūt. Leni ergo quidē ac remissi nō sine pondere tamē, neq; fontibus puris, neq; turbidis torrētib⁹: set stagnis lenibus similes habent. Nemo igitur dubitauerit longe esse optimū genus Atticorum. In quo

vt est aliquid inter ipsos cōmune. i. iudiciū acriter tersumq; ita forme in
 genitorū plurimę. Hęc ex Quintiliano. Asiaticę orationis duo genera. Ci
 cero in libro de Oratore ad Brutū scribit. Vnū sentētiōsū sentētijsq; ar- Asiatica
oratio du-
plex.
 gutū; non tā grauib;: etiā veris q̄ cōcinnis & venustis. Qualis in histō-
 ria Timęus. Aliud nō tā sentētijs frequētātū, q̄ verbis voluere atq; inci-
 tatū: quale est nūc in Asia tota: nec flumine solū orationis: sed etiā exor-
 nato & faceto genere verborū. In quo fuit Aeschilus Gnidi⁹ & Aeschines
 Milesius. In his erat admirabilis orationis cursus: ornata sentētiarū
 cōcinnitas nō erat. Quę dicēdi gña adolēscētib; aptiora sunt: in senibus
 grauitatē nō habēt. Regnata p̄cipiū est sine vbo, vt triūphat⁹, errat⁹,
 laborat⁹. Virgilius Aeneidos. iij. Terra p̄cul vallis colē mauortia cam
 pis Thraces arāt: acri quōdā regnata Lycurgo. Idē in septimo. Regnata
 parua Saturno quōdā. Idē in p̄mo. Arte laboratę vestes. Idē i tertio. Ta-
 lia mōstrabat relegēs errata retrorsūz littora. Idē in vndecimo. Ille triū-
 phata capitolia alta Corinthe. Author est Priscianus libro vndecimo.
 Tertulianus tū in Apologetico orbem regnari dixit. ¶ Colossi, authore Regnata.
Participia
sine verbis
 Plinio capite septimo libri quartī & tricesimi, statūz sunt molis tantę
 vt turrib; equiparādę sint: quales multos multis in locis habuit antiq̄-
 tas. Sed ante omnes in admiratione fuit Solis Colossus in vrbe Rhodo
 Aquo Rhodios Colossenses appellant. Colossū hunc Lyndius Cares
 Lyssipi discipulus cubitorū septuaginta altū fecit. Quod simulacrum
 post annū quingētesimū sextum terrę motu prostratum cecidit. Iacens
 quorūq; miraculo esse nō cessauit. Eius enim pollicem pauci amplecteban-
 tur. Maiores erant digiti, q̄ plaręq; statūz. Defractis membris specus
 habāt maiores. Magnę molis saxa intus aspiciēbātur: ponderē quorūz
 illud stabilierat artifex. Quod opus annis ter quaternis. i. duodecim
 trecentis talentis absolutum est. Colossū hunc Rhodium Iouis non
 Solis esse simulacrum: idq; cubitorū septuaginta altū fuisse Strabo
 libro decimo meminit. Annumerat autē, vnum e septem mundi mira- Miracula
mundi.
 culis. Reliquorum autē nomina huc apponemus. Aegypti pyramides
 de quib; Herodot⁹ libro secūdo & Plinius capite duodecimo libri trice-
 simi sexti. secundum fuit Babylonis in mesopotamia a Semiramide con-
 structio: de qua Herodot⁹ libro primo & Aristoteles capite secundo
 tertij libri Politicon. Tertium Dianę Ephesię templum, de quo apud
 Strabonem libro decimo quarto. Quartū est Aegypti pharos Quintūz
 est ara Dianę in insula delo: non autem Iouis Ammonis simulacrum:
 vtmulti putantes hallucinantur, de qua Politianus capite secundo &
 quinquagesimo Miscellanorū. Sextum Mausoli in Caria sepulcrum: de
 quo Herodotus libro septimo & A. Gellius capite vndeicesimo libri de
 cimi meminerunt. ¶ Rhodos vrbs & insula in mari Carpathio dicta a
 Puella noīe Rhodia quam Apollo amauit. Eam autē Apollini sacram
 ideo putant: q̄ in principio insula paludib; referta, admodūq; humida
 solis calore desiccata est: atq; ante alias fecūda reddita est, vt ait Diodo-
 rus lib. vi. Idcirco Pindarus aurū pluissē Rhodi cōmēt⁹ est, vt est apud
 Beroaldū in cōmentario Suetonij de Casare dictatore. Solinus tamen
 capite vicesimo tradit eam esse causam: quoniā nō est vnq; cōlū ita nubi

FRANCISCVS SYLVIVS

Actez.
Athenz.

Athenz
quor dictz

Scena:

Scaptruz.
Fœnus.
Fœnifeca.

Felix sine
diphthō:
go.

lum, vt in sole Rhodos non sit. Rhodi tria signorū milia fuisse Plinius ca. viij. libri tricesimi quarti memorię pdit. ¶ Actez. i. litoralis. Nā ακτη litus. Virgilius libro Aeneidos quinto. At pcul in sola secretz Troades acta Amisum Anchisen flebāt. Acta sola. id est litore deserto ακταιος litoralit dicit. Vel vt ait Serui⁹ in cōmētarijs Buccolicon Virgilij ακτις primo dicit sunt Athenz. Lactātius i cōmētario libri quarti Thebaidos Stathij Actea (inquit) dicit regio attica. Martian⁹ Capella libro sexto. Ab isthmi (inquit) angustijs Hellas incipit: a nostris appellata Græcia. In ea prima Attica antiquitus Acte vocitata. Non desunt tamen qui ab Acteo rege indigena nomen sumpsisse cōtendant. Athenas fuisse trinas ante me minimus. ¶ Athenz quor dictz sint ex M. Varrone D. Augustinus lib. de ciuitate dei. xviij. ita meminit. Enata forte (inquit) in Athenarū arce olura aquarū itidem saturigine mox emanante Cecrops Athenarū rex hisce portētis futurā inestuit calamitatē: quē nā sit causa ne ignoret: legatos qui Apollinis oraculū consulant dimittit. Legati ostētū nō esse ad calamitatē vllam significandā renunciant: sed deorū duorū inter se certantium contentionem esse: vter eorū Athenis imponēdi nominis author esset. Per oleā enim Mineruā, per vndā Neptunū significari. Quare intergrum & liberum nunc Atheniensibus esse vtrius dei nomine ciuitatem appellandam velint decernere. Mares & fœminas (quæ etiam cōsultationibus publicis aderant) ad ferenda sup hac re suffragia Cecrops accersiri iubet. Neptuno mares, fœminę Mineruę suffragiatur. Fœminę vincunt vna plures. Quare indignatus Neptunus tam superfluum effudit aquarum redundantiam, vt Atheniensium terram fere omnem vna maris facies occupauerit. Neptunū vt placent Atheniēsēs victrices illas mulieres pœna triplici multat. Vt ne quis vocet eas Athenias, vt nascētium nullus matris nomine appelletur, vt postea illarum nulla ferat suffragium. ¶ Et quem de scenis &c. i. Asiaticum dicendi genus: qđ in scenis tantū primitus est vsurpatum: sed ad curiam quoq; senatoriā & fœrensem postea tractū est. Scena vt author est Seruius in cōmētario libri Aeneidos primi: in umbratio latine dicit. Antiquit⁹ enim theatralis scena parietes nō habebat: sed de frōdibus vmbracula querebant. Postea tabulata in modū parietis cōponebant. Tria scenarū genera Vitruui⁹ cap. viij. quinti libri numerat tragicum, comicum, satyricum. Tragica scena deformatur signis, rebusq; regalibus. Comica priuatoz: ædificioz speciem habet. Satyrica arborib⁹ ornatur speluncisq; & rebus agrestibus. Scena quo scribi modo debeat nō est cognitum satis. Secunduz Seruium qui ἀκὸ τῶδ ὀκκυνὸς inclinat: diphthongum non recipit. M. Varro libro de lingua latina tertio. Ante e alij o præponunt, vt alij scaptrum, alij scaptrum, alij fœneratorem, alij fœneratorē dicunt, sic fœnifeca & fœnifeca dicitur: sic cælum & cœlum, quous varia originis eius sententia id efficiat. A multis itē dubitari videm⁹ fœlix ne an fœlix scribendū sit. Nos autem cū Prisciano fœlix sine vlla diphthōgo scribēdū censemus. Veteres tamen fœlix cū duobus e scribebāt vt vijrtus ij q̄s esse diphthōgos veterum Politianus cap. xliij. Miscellanorū putare videt. Sed plerifq; in locis author est Priscianus morem illum fuisse quondā, vt vocaz

his longa geminaretur. A scena obscenū inclinari putat idē Varro: q̄ nisi in scena palā dici nō debet. Obscena verba in scena dici, verba illa diuī Augustini cap. iij. secundi de ciuitate dei testant. Illā (inquit) turpitudinē obscenōrū distorū atq; factorū scenicos ipsos domi suę proluendi causa coram matribus suis agere puderet: quā per publicū agebant coram deo; matre spectāte & audiēte vtriusq; sexus frequētissima multitudi- ne. Ab Oficijs Italię populis stuprū incōcessē libidinis oscena mox obscena dici eo q̄ ei⁹ ab Oficijs iudicia fuerit cōsuetudo, Verri⁹ putat: vt author est Festus Pompeius sextus. Idq̄ nō recipit ipse Pompeius: quoniam apud omnes fere antiquos oscena dicta sunt q̄ mali ominis habentur. Virgilius lib. Aeneid. iij. de Harpyijs. Obscenas pelagi ferro violare vo- lueres. Obscenas (inquit Serui⁹) eas aures dicunt, quæ cantu aduersa p̄ dicunt. Idem in lib. xij. Ne me terrete timentē Obscenæ volucres. Obscenas volucres appellat furias. Priscianus lib. ix. ab obs & canēdo compo- nit. Ceterū his excellentis doctrina viris reluctari meū non sit iudiciū: quid tamen super ea re sentimus paucis accipe. Obscenū cōponi ex par- ticula ob (quæ circum significat) & nomine cœno, vt id sit obscœnum qd̄ in circuitu cœnosum est: sed ad aliā significat⁹ eius vt aliorum multoꝝ transijt. Particula ob composita cuꝝ doctiōne a cipientes accipit Au- thore Prisciano libro secundo vt obscurus obscœnus: quæ eadem vis est particulae ab: vt abscondo, abscedo. Quam vis ergo delige sententiam.

¶ Tetrica ad subfella. i. in forum & curiam. Romani magistratus græ- cis nunq̄ nisi latine responsa dabant. Ipsa em̄ volubilitate qua Græci va- lent plurimum excussa per interpretem loqui cogeantur: non in vrbe tantum: sed etiā in Græcia & in Asia: quo latine vocis honos p̄ omneis gentes diffunderetur venerabilior. Author est Valerius libro secundo titulo de institutis antiquis: qui idē verba hæc subnectit. Quis ergo (in- quit) huic consuetudini qua nunc græcis actionibus aures curiæ exur- dantur: ianuam patefecit? Vt opinor Molo rhetor (quem Rhodium di- xerunt) qui studia M. Ciceronis acuit. Eū namq; ante omnes exterarū gentium in senatu sine interprete auditum constat. Quem honores nō immerito cepit: quoniam vim summam eloquentiæ Romanæ adiuue- rat. Quibus ex verbis coniectura colligo Asiaticum illud dicendi genus fuisse in foro etiam vsurpatum. ¶ Tetrica, id est vbi tetrici iudices aut senatores seueri & superciliosi sedere solent & consultare. Nam Tetricus mons est in Sabinis asperrimus: vnde tristes homines tetricos appella- mus. Author est Seruius in commentario libri Aeneidos septimi. ¶ Asia pars est mundi tertia Noa enim designauit illas tres orbis partes Asiā, Africam, & Europen, vt ante diluuium viderat. Testis est Hieronymus. De tribus his partibus Dionysius in libro de situ orbis (vt alij per multi) meminit. Dicta est Asia, vt tradit M. Varro libro de sermonis latini ra- tione prima: a nymphea Asia, ex qua & Iapeto natus est Prometheus. He- rodotus libro quarto Asiam Promethei vxorem appellat. ¶ Numeros .i. sonos. Virgilius in Buccolicis. Numeros memini si verba tenerem. Tria sunt præter hæc quæ dicendo efficienda sint auctore Cicerone li- bro de claris oratoribus, vt doceatur is apud quem dicitur, vt delecte-

Obscenus
vnde dicat

Molo Cice-
ronis præ-
ceptor.

Tetricus.

Asia.

Tria in di-
cēdo obser-
uanda.

FRANCISCVS SYLVIVS

Oratori tur, vt moueatur vehementius. Tria (vt idem memoria tradit) videntur
tria viden da sunt oratori: qd dicat: quō quicq; loco: quō dicēdū q̄no est. Itēq; tria
 da. causarū genera libro de inuētiōe primo memorat. Demōstratiuū, id est
 laudatoriū vel vituperatoriū. Deliberatiuū. i. iuratoriū vel dissiuasoriū: iudiciale. i. accusatoriū, defensoriū, aut petitoriū. Idē in libro de oratore
Tria ad di tore perfectio. Tria (inqt) ad dicēdū faciūt: ingeniū, ars, diligētia. Tria illa
 cendū fa maxime oratori spectāda vt p̄ciliēt eos q̄ audiūt, vt aīos eorū ad quēcūq;
 ciunt. causa postulabit motū vocet, vt p̄bet vera eē q̄ defendat. Authōr est idē
 Cicero libro de oratore. ij. Ascribi plurima possunt ex rhetoricis.

Orpheus in tripodes quia sunt tria terra aqua flammæ

Triplex sideribus positus distantia, forma,

Et modus. Et genitrix modulorum musica triplex

Mista libris, secreta astris, vulgata theatris.

¶ Orpheus in Tripodes. Orpheū de numerorū ratione librorū scripsisse
 putam⁹: vti de M. Varrone pri⁹ dicebam⁹: Egnati⁹ em̄ Baptista racema
 tionū capite vltimo de numeris locut⁹ p ternario numero atq; septena
 rio eū citat. Secūdū (inquit) Orpheum tria ab initio rerū principia pul
 lularūt. Nox terra & celū. Tria tñ alia hic numerat Auson⁹ terrā, aquā,
 ignē. Nam quū nouē esse de naturę principijs opiniones numerabam⁹:
 eam esse sextā ponentiū tria aquā ignē & terrā dicebamus. Tripodas autē
 ideo fortasse appellat Orpheus: qā q̄ in eis scripta sunt libris diuina sūt
 & nō minus vera, q̄ si ex Apollinis tripode fuissent profecta. Erat autē tri
 pos Lauri species tres habens radices Apollini cōsecrata ppter triplices
 vim diuinatiōis. Nā & sol p̄terita videt: p̄sentia cernit: futura visur⁹ est:
 vt authōr est Lactāti⁹ in cōmētario libri Thebaidos primi. Huic per
 simile est illud qd Martianus Capella libro. ix. tradit. Tripes (inqt) trimi
 cursus p̄sagia pollicet: hoc est extantis, instātis, & rapti. Est etiā tripes
 (vt ibidem ait Lactāti⁹) mēsa Apollinis corio Phytōnis serpētis tecta. Ba
 ptista Pius in cōmētario libri primi Lucretij memorię dat tripodē esse
 machinā trib⁹ cōstātē gradib⁹: per quā tut⁹ esset pythiæ in Apollinis spe
 cū descēsus, quū responsa caperet. ¶ Delphici oraculi eiusq; tripodis fa
 ciendū quę causa fuerit Diodorus Syracusius ampliter scribit in libro
 de vita Philippi Macedonū regis ad hāc fere sentētiā. Antiquitus inquit
 ea fama inualuit, capras oraculū ipsum inuenisse, cuius gratia delphi
 ci hac quoq; tēpestas eo capris sacrificant in cōsulēdo oraculo. Inuētū ve
 ro ita aiunt. Quū eo in loco vbi nūc tēpli adytū est, terrę hiatus pateret,
 circūq; erraret caprę, qd scilicet delphi id tēporis inculti erāt, vsu venit
 sēpe, vt ad specū illā capra qdā accedēs ac introspectiēs miris qbusdā exul
 tationibus & voce prius insueta incredibilē pastori suo admirationem
 cōcīteret, vt & ipse sitū eius loci spectatū accesserit. Eū tūc, qd capris eue
 nerat, ingens p̄turbatio corripuit, vt illę ea p̄modus, q̄ diuino furore
 vexatis accidūt paterēt, hic vero p̄ter illa etiā futura p̄diceret. Quapro
 pter apud ei⁹ regionis hoīes diuulgata mētis agitatione, q̄ ad hiatū acce

Tripes.
 diuinatiō
 triplex

Delphici
 oraculi &
 Tripodis
 causa.
 Caprarū
 inuentū.

dentibus; oboriret: illuc cōueniebant cōplures. Quicūq; sentēdi gratia propius accedebat spiritu diuino agitabat. Propterea res admirationi fuit, creditūq; est, terrefte illud oraculū esse. Idq; diu obseruatū est, vt cōsulturi de rebus suis ad hiatum accēdētes alter alteri respōsa redderēt. Sed quū ex furore multi in pēps delirirēt interirētq;, q locū cū seruabāt, instituerūt. ne quisq; ibi periclitaret, fœminā vatē ad vsum oim deligi, a qua oracula acciperent. Ei vero machinā erigi, sup quā tuto & diuinitus afflari, & cōsultib⁹ respōdere posset. Quia vero ea machina fulturis tribus sustinebat, tripodes nuncupata est, Cuius faciē ferme & nūc retinēt ærei tripodes. Asconius Pedianus scribit ex nōnulloꝝ sentētia dici delubra ea tēpla, in qbus nunc delubra. i. lauacra corpōꝝ abluēdorū essent, more dodonei Iouis aut Apollinis Delphici, in quorū delubris lebetes tripodesq; visunt. Authore Virgilio i carmine de Orpheo. Threicius quondam vates

Tripodes.

Fide creditur canora. Mourisse sensus trium fratrum.

¶ Triplex sideribus positus &c. Triplex est positio & p̄sideratio i siderū ratioe collocata, quātū distēt, q̄ forma sit, q̄q; insit harmonia. De forma ideo prius loquimur, quoniā de distātia & modo simul est loquēdum aptius. Sidera sphericę. i. rotūde esse figurę Aristoteles libro. ij. de Cēlo & mūdo affirmat. Cui⁹ in sentētiā cōcedit Cicero. Et usq; verba hec sunt ex libro de Natura deoꝝ secūdo. In æthere (inqt) astra volūtūtur, q̄ & se nifu suo globata p̄tinēt: & forma ipsa figuras & sua momēta sustētāt. Sūt aut rotūda. qb⁹ formis minime noceri pōt. Sūt aut sielle natura flāme: quocirca terrę, maris, aquarū vaporib⁹ alunt⁹ ijs, q a sole ex agris tepēfactis & ex aq̄s excitant⁹: qb⁹ altę renouatęq; stelle, atq; oīs ether refundūt eadē: & rursus trahūt i idē: nihil vt fere itereat, aut admodū paulū: qd̄ astroꝝ ignis & etheris flāma p̄sumat. Ex quo euēturū nfi putāt id, de quo Panetiū addubitare dicebāt, vt ad extremū oīs mūdus ignesceret, quū humore p̄sumpto neq; terra ali posset, neq; remearet aer: cui⁹ ort⁹ aqua oī exhausta cē nō posset. Ita nihil relinq̄ p̄ter ignē. A quo rursus animāte ac deo renouatio mūdi fieret: atq; idē ornat⁹ oriret. Hęc ille. Quū igit dicat Cicero sidera pasci nutririq; terrę & aquarū humoribus: loc⁹ est Virgilian⁹: q nūc offert se emēdādū. Sic. n. legūt oēs in libro Aeneidos p̄mo. In freta dum fluuij current: dum montibus vmbrae Lustrabunt: conuexa polus dum sidera packet:

Stellarū q̄ forma.

Stellarum pabulū.

Mundus ignescet.

Virgilij locus emendatus.

Semp honos, nomēq; tuū, laudesq; manebūt. Vbi polus scriptū est esse adulterinā vocē & suppositiā autumē. Vna igit litera fere eiusdē forme mutata palus scribēdū est, vt ea sit sentētia: quādiu palus. i. humor packet sidera cōuexa. i. rotūda, semp honos &c. Priore em versu de mūdū p̄petuitate meminit. Mūdūq; nūq; periturū dicebat Cicero: quādiu hīc terrę marisq; & aquarū humorib⁹ sidera alerent. Adde q̄ sup his astroꝝ nutrimentis in eodē libro. ij. meminit Cicero. Solis (inqt) candor illustrior est, q̄ vllus ignis. Quippe q̄ immēso mūdo tā lōgelatęq; colluceat, & is eius iactus est: nō vt tepēfaciat solū, set etiā sēpe cōburat: quorum neutrū faceret: nisi esset ignitus. Ergo (inquit) quū sol igneus sit, oceanisq; alatur humoribus (quia nullus ignis sine p̄stū aliquo possit

permanere) necesse est aut ei similis sit igni:quem adhibemus ad vsum atq; ad vñtũ, aut ei qui corporibus animatũ continet. Atq; hic noster ignis, quẽ vsus vitę requirit, confector est & cõsumptor. Idẽ quoq; inuasit cuncta disturbat atq; dissipat. Contra, ille corporeus, vitalis, & salutaris omnia cõseruat, alit, auget, sustinet, sensuq; afficit. Negat ergo esse dubiũ, sol horũ igniũ vtri similis sit, quũ is quoq; efficiat vt oĩa floreat, & in suo quoq; genere pubescat. Quare quũ solis ignis similis eorũ igniũ sit, qui sunt in corporibus animatũ, solẽ quoq; animatẽ esse oportet, & quidẽ reliqua astra, quę oriatur in ardore celesti, qui æther vel celũ nominat. Hęc ille. Author idẽ Probabile est (inquit) præstitem intelligẽtiã in sideribus esse, quę & æthereã partẽ mũdi incolat: & maris nis terrenisq; humoribus longo interuallo attenuatis alatur. Idem libro tertio. Nobis (inquit) placet omnẽ ignẽ pasci indigere nec pmanere villo modo posse nisi alatur. Ali aut solem, lunã, reliquaq; astra aquis alia dulcibus, alia marinis. Eãq; causam Cleantes dicit, quur se sol referat, nec longius pgrediat solstitiali orberitẽq; brumali ne longius discedat a cibo. Nũc autẽ cõcludat illud qd̃ interire possit: id ætheriũ nõ esse naturatignẽ autẽ interiturũ esse nisi alatur, nõ esse igit natura ignem sempiternũ. Hęc ille. Cuius a sentẽtia nõ discedit Plutarchus, quũ libro de placitis philosophorũ secũdo. Stoici (inqt) solẽ subiecti sibi alimentũ pcurrere tractũ, nec vltra progredi dicũt. Esse autẽ Oceanũ terrã vicius expirantibus pascitur. Vnde non longule distita sunt hæc verba. Heraditus solẽ atq; lunam eodẽ modo affici dicit. ambas em̃ stellas in scapham figuratas esse: ipsasq; illu strari spiraminibus humidis, vt cõspicũt sint: solẽ quẽ splẽdidiũ, vt q in aere liquidiore vestetur. set lunã turbidiorẽ: ex quo & fusciorẽ esse. Aristoteles libro Metheoron secũdo ex nõnullorũ sententia refert solẽ virtute sua eleuare subtile humidũ & dulce: quo se pascat, nutriat, & alat: alioqui corrumpetur: sed quãdiũ habeat alimentũ viuere, humidũq; soli esse alimentũ, vt flammę. Solẽq; flammę similẽ esse putarũt. Quã opinionẽ ridendã esse licet dicat Aristoteles, ad eã tamẽ Virgiliũ allusisse nõ dubitamus. Poetas em̃ opinio nes etiã vulgi aliquãdo, immo sepius imitari est in confesso. Virgilius libro Aeneidos pmo. Quid tantum oceano properent se tingere soles. Vulgus em̃ putat solẽ quũ occidit in mare decidere. Hanc nostrã sentẽtiam firmiorẽ Seruiana sustinet authoritas. Cuius verba sunt in eo Virgilij loco. Pisci (inqt) aquis marinis cælestes ignes phisici dicunt, Lucanus. Atq; vnde plusq; qd̃ digerat aer. Palus ergo nõ polus legendũ esse credimus. Lu strabũt autẽ in hisdẽ verbis absolutũ est p lustrabũtur, vt in eodẽ p̃m. Scindit se nubes: & in æthera purgat apertum. i. purgatur. Quod dicẽdi genus Virgilio familiare est. Ab oratorio quoq; stylo nõ est alienũ. A. Gellius capite vltimo secũdi libri. Fluctus qui flante aquilone maximi ac creberrimi excitantur: simul ac ventus posuit, sternũtur, & conflaccẽt, & mox fluctus esse desinũt. Idẽ eiusdem libri capite duodetricesimo. Vbi terram mouisse senserant: nũciatum verat: ferias eius rei causa edicto imperabãt. Posuit, id est posũt est. mouisse, id est motã fuisse, id qd̃ adiunximus, quia multos in eius car

Aether.

Poetas a
vulgi opi-
nionẽ ali-
quãdo non
discedere.

Aciũũ x-
bũ absolu-
te positũ.

minis interptamēto herere videm⁹. Sz ad stellarū formā redim⁹. Rotund⁹ Stellarum esse
 das esse stellas (vt ibidē tradit Plutarchus) vt lunā, solē, mūdū. Stoici pu
 Stellarum
 tauerūt. Cleantes turbinales. Anaximenes clauorū i modū suffixas. Sūt formam ef
 q bractas ignitas eē putēt tanq pīcturā. ¶ Distātia. i. quātū distīt inter
 se sidera. De quo Plini⁹ cap. j. & .xx. l^{ri} secūdi. Interualla (ingt) sideru 3 a
 Planetarū
 terra multi indagare tētauerūt, & solē abesse a luna vnde igit ptes, quā
 tum ipsam a terra pdiderūt. Pythagoras vero vir sagacis animi a terra
 ad lunā cētū viginti quq milia stadiorū eē colligit. Ab ea vsq ad soles du
 plū. Inde ad duodecim signa triplicatū. In qua sentētia Gallus fuit Sulpi
 tius. Stellis tū q sit ordo non eodē modo sentiūt oēs. Xenocrates enim in
 vna eadēq superficie moueri putat. Plato post eas quz in octauo celo
 Stellarum
 herēt Saturni stellā primā, secūdā Iouis, tertiā Martis, quartā Veneris,
 ordo.
 Mercurij quintā, sextā Solis, & Lunā septimā. Quidam mediū oīm So
 lē. Anaximāder, Metrodorus Chius, Chrates Solē omniū supmū esse cō
 stitūtū, post, quē lunā, infra hos errātes inerrātesq, vt Plutarchus me
 minit. ¶ Modus. i. modulatio, concētus harmonia celestis. Pythagoras
 (vt est apud Censorinū cap. xii.) hunc mūdū totū ratione musica factū 3
 Mūdi mu
 esse putat: septēq stellas inter cælū & terrā vagas (P. Nigidi⁹ errone ap
 fica.
 pellat) motū habere εϋμεμον. i. cōcinnū & interualla qdā spātij 3 musi
 cis motū habere cōgrua: sonitusq varios reddere pro sua quāq altitu
 dine ita cōcordes vt dulcissimā quidē cōcinant melodiā. A terra igitur ad
 lunā putauit esse stadiorū circiter centū viginti sex milia: idq esse toni in
 teruallū. A Luna ad Mercurium dimidiū eius velut hemitonion. Hinc
 a Venere sere tātūdē: hoc est hemitonion alterū. Inde ad Solē ter tantuz
 Diapente.
 quasi tonon & dimidium, qd vocat Diapente. A Luna vero ad Solē Dia
 Diatessarō
 tessaron. i. duos tonos & dimidium. A Sole ad Martem tantū spātij, quā
 tum a terra ad lunam. i. tonon. A Marte ad Iouem hemitonion. Hinc ad
 Saturnum etiam hemitonion. A Saturno ad cælū vbi signa sunt itidem
 hemitonion. A summo igitur cælo ad Solem spātium est diatessarōn. A
 terrā igitur summitate ad cælum in quo signa sint, sunt sex toni. In qui
 bus est Diapason symphonia. Doryaus mūdū hunc organū dei appel
 lauit: vt idem author est. Plinius cap. xxij. secūdi libri ex Pythagorā
 Diapason.
 auctoritate: a terrā summitate ad cælum in quo signa sunt tonos septē
 numerat quam Diapason harmoniam vocant. Eam cæli harmoniā qua
 re non audiamus interrogatus Pythagoras respondit: quia toni nobis
 congeniti sunt, eamq audiendi consuetudinem traximus: ideo nos non
 iudicare ipsam audire. Quēadmodū malleatorib⁹ contingit: qui quum
 in cudendo graueis sonos edant ob audiendi cōsuetudinē non aduertūt.
 Author est Aristoteles lib. ij. de cælo & mūdo. Ab hac celorum Harmo
 Cælorum
 nia Ciceronis opinio non est aliena. Libro enim de natura deorū tertio
 harmoniā
 Concedam (inquit) nō modo animātem & sapiētē esse mūdum: sed fidi
 cinē etiam & tibicinem: quoniam earum quoq artū hoies ex eo pcreant.
 quer aut dies planetarū nob⁹ ordine alio q numerari solēt Aegyptij
 quur non
 appellauerint: harmoniē nostrō quoq ternario tribuēda est ratio. Pla
 netarū 3 ordo inter philosophos familiarior hic est. Saturnus, Iupiter,
 Mars, Sol, Venus, Mercurius, Luna. Tertium quēq duobus ommissis si

FRANCISCVS SYLVIVS

noies: dierū noia quo ordine nominant inuenies. Saturnus, Sol, Luna, Mars, Mercuri⁹, Iupiter, Venus. Duo. n. inter singulos interiecti sunt. Aut diē in horas viginti quatuor partiare: eiusq; horā p̄mā ex noie plantē quo dies appellat⁹ est noies, secūda noie p̄ximi, tertiā tertij eodē modo aduſq; primā diei p̄ximi pergēdo: quo aut noie prima diei illius p̄ximi hora appellabit⁹: eadē erit diei appellatio. Vt diei huius (qui est Veneris) hora prima Veneris est: secūda Mercurij: Luna tertia: eoq; modo p̄sequēdo, ac planetarū noia vbi ad finē veneris: denuo recipiēdo: hora diei huius Luna erit, & diei crastinē Saturnus erit hora p̄ma: dies ergo crastinus erit dies Saturni. Hęc ex Politiano cap. viij. Miscellanorū. quē Saturni diem Sabbati appellam⁹. Sabbatū em̄ (vt id dicamus trāseūter) hebraicū vocabulū quietē significat, vt ait Eusebius cap. vij. libri de euangelica p̄paratione decimi tertij. Is em̄ dies est quo Dñs Deus quieuit ab omni opere qđ patrarat. Inde vna sabbatoz: vel prima sabbati in scriptura dies est primus post diē sabbati secūda tertia & alij dies ratione p̄simili in Scriptura dicunt. Nos aut dñico diē feriamur: p̄pter dñicam resurrexionem. Quia hęc est dies quā fecit dñs. Et vt inquit diuus Hieronymus: Quomodo Maria virgo mater Domini inter oēs mulieres principatus tenet: ita inter ceteros dies Pasche dies dierū oīm mater est. ¶ Genitrix moduloz. Musicę tria esse genera Diogenes Laerti⁹ auctore Platonē lib. iij. scribit. Vnū voce tantū p̄stans, vt cantum. Alterum voce simul & manu, vt si cum neruorum pulsibus oris modulatione cōcinitur. Tertium quū manib⁹ solis p̄scit, vt quū silente oris organo citharā pulsamus. Authore Virgilio in carmine de musarū inuentis Plestra gerens Erato, saltat pede carmine vultu. ¶ Phrygia tibia auctore Varone tria habet foramina, vnum in dextra parte, duo in sinistra. ¶ Symphonie simplices ac primę sunt tres qbus reliquę constant. Vna duorum tonorū & hemitonij habens. Αἰχμηα. i. spatii q̄ vocat diatessarō. Altera tonoz triū & hemitonij, q̄ Diapēte vocat. Tertia est Diapason: cui⁹ diastema cōtinet duas priores. Est em̄ sex tonoz. Author est Cēsorinus. xj. capite. Capite p̄ximo idē scribit triplicē esse opinionē vbi musica sit i homine. In voce tātū esse Socrates. Aristoxenus in voce & corporis motu: i voce corporis motu & animi Theophrast⁹, putauerūt. Authore eodez cap. xxv. musica triplex est: crulinatica, harmonica, rhythmica. Crulinatica pulsus decori siue carminis vocant. Harmonica consonātia organica. Rhythmos qui modus vel cōsonātia latine dicit. Carmē itē est mod⁹ vocib⁹ iūctis: cuius tria sunt discrimina, cātus, modus, motus. Syllabarū qb⁹ carmen p̄stat triplex est ratio. aut em̄ brevis est, aut longa, aut idifferēs. ¶ Misti libris. i. scripta. ¶ Secreta astris. i. inter astra. ¶ Vulgata theatris. Tibicines adhibitos ēē sacrificijs T. Liui⁹ lib. ix. primę decados meminit. Inq; ludis sacris atq; poematib⁹ in theatro recitādis. Valerius lib. ij. tit. de institutis antiq; inuit, quū ait Primū oīm poetā Liuiū Andronicū i fabulis quas fecerat recitādis spectatoz aios retinuisse, quib⁹ placeret: vti repeteret: sēpi⁹ oratū fuisse: itāq; voces obtulisse. Dein adhibito pueri & tibicinis cōcentu tacite gesticulationē pegisse. Lyrica p̄ter hęc carmina a sonitu (quo in theatro recitabantur) appellata sunt.

Martia Roma triplex equitatu, plebe, seratu.

Hoc numero tribus, & sacro de monte tribunū.

¶ Martia Roma triplex &c. Romana ciuitas in tres ptes est distributa in equitatu: plebē & lenatū, Romæ tria fuisse nomina Politianus libro epistoliarū primo tradit. Appellata est enim Roma. Alterū nomen fuit arcanū Tertiū sacrificijs debitū. Hippodamus Milesius is qui ciuitatū diuisionē inuenit primus: constituit ciuitatē multitudinē decē milīū viroꝝ, quā in tres partes p̄tuit est. In artitices, in agricolas, in belli p̄pullatores. Regionē quoq; in tres diuisit ptes, vt esset pars vna sacra, altera publica: priuata tertia. Vñ cultus heret dijs sacra: vñ belli p̄pullatores alerent, publica. Quē aut agricolarū foret, priuata. Legū quoq; tres tm̄ ēē species putabat: de qbꝫ itē iudicia fierēt: totidē ēē nūm̄ oīniuriam, damnū, cæcō. Sententiæ quoq; ferendæ modum posuit triplicem. Vñ quēq; enim iudicem tabellā alterre volebat, in qua scriberet, si condamnaret simpliciter, sententiam: sin absolueret simpliciter vacuam, sin vero partim absolueret partim damnalet id ip̄m definiret. Author est Aristoteles capite sexto libri secundi Politicon. Idem capite octauo quarti libri tria esse genera dicit, quē circa reipublicę æqualitatem cōtendant libertatem, diuitias, virtutem. Authore Diodoro Syracusio libro primo Græcoꝝ & Aegyptiorum olim triptita ciuitas fuit. Primus em̄ gradus nobilium fuit, qui p̄æ ceteris doctrinæ dediti honore maiore digni habebantur, Aegyptijs sacerdotibus per similes. Secundus eorum, quibus agri assignati erāt, vt armis intenti essent pro patrię defensione, quales in Aegypto agricolę milites ad bellū subministrabant. Tertius, plebis atq; opificum, qui artibus mercenarijs int̄ti necessarias operas præberēt. Res militaris authore Cicerone in libro de disciplina militari in treis ptes diuidit: equites, pedites, classes. Equitibus cāpos, classibus maria vel flumina, peditibus colles: rupes, plana, abrupta seruari, testis est Vegetius ca. j. secūdi libri de re militari. Bellica exercitatio ppter tria est meditāda. Primū ne alijs ipsi seruire cōpellant. Deinde vt causa utilitatis eoꝝ q subiecti sunt imperiū q̄rant. Tertiū, vt dominent̄ eis, q seruire digni sunt, vt memoriæ tradit Aristoteles cap. decimo quarto libri Politicon septimi. Idē cap. xj. libri quarti. In cūctis (inqt) ciuitatibꝫ tres sunt partes. Alij enim diuites sunt admodum, alij paupertate nimīū graui deprimuntur, alij sunt inter hos medij. Idem capite tertio quarti libri. Ex plebe (inqt) partē agrorum culture, partē mercaturæ: partē opificijs sordidissq; ministerijs occupari videmus. Plato in libro de regno tria gubernationū ciuiliū genera ascribit. Vñ monarchiam, hoc est principatus vnius. alterū paucorū potentiā. Tertiū multitudinis gubernationē, quā popularē vocāt. Quū nouæ ciuitates cōderent̄ dijs tribus sacra fieri solebāt. Ioui, q̄ aeris deus est. Apollini ppter auguriam, Libero cā libertatis. Author est Serui⁹ lib. p̄mēt. in librū æne. iij. ¶ Senatores cētū creauit Romulus, quū ciuitas, sua viribꝫ aucta satis videref. Vel q̄a is numerus satis erat, vel q̄a soli cētū erant, q̄ creari p̄-

Hippodamus.
Ciuitatis partes.

Iudicia muta.

Ciuitates triptitę.

Militaris rei tres partes.
Bellog: exercitatio.

Ciuitatis partes.
Plebīs partitio.
Gubernationū ḡna.
Dijs tribꝫ sacra faciunt ciuitates nouę.
Senatores.

FRANCISCVS SYLVIVS

tres possent. Patres certe ab honore, eorūq; progenies patricij appellati sunt. Senatores autē a senio nūcupatos esse volūt. De quibus L. Fenestella capite pmo libri de magistratib⁹ Romanis plura scripta reliquit. Postea senatores fuisse dūctos ac postremo trecetos accepim⁹, Dionysius enī Halicarnaseus libro. ij. scribit pace facta cū Sabinis, ac ipsē Sabinis aucta ciuitate curiarū suffragijs ex patricijs electos fuisse cētū, quos Romulus & Tatiū veteribus cētū senatoribus ascripserūt. Idē libro. iij. scribit Tarquiniū Priscū ex omni populo centū patricios belli domiq; spectatē virtutis ac prudētē elegisse, atq; in numerū senatorū cōstituisse, ideoq; senatores trecetos factos, q; primū cētū, deinde dūcti erāt. Is senatorū numerus ex patricijs suppleri solebat. sed regibus exactis propter inopiā patriciorū P. Valerius cos. ex plebe elegit. cxliij. vt suppletet numerū trecetos. sicq; genera duo appellauere, Patres & cōscriptos. Auctor est Sex. Pōpeius. Authore eodē Dionysio libro sexto senatus ex lege primo rerū omniū dominus erat, nisi illarū triū, creādorū magistratū, sancendarū legū, belli inferēdi aut dissoluēdi. A senatu senaculum dicitur locus is vbi senat⁹ habebat, q; fuisse numero tria Festus Pōpeius meminit. Vnū vbi nūc est aedes cōcordiē inter Capitoliū & forū: in quo solebāt magistratus cū senioribus deliberare. Alterū ad portā Capenā. Tertiū circa aedē Bellonæ: in quo exterarū nationū legatis (quos in urbē admitti nolebant) senatus dabat. Senatori tria esse iussa Cicero libro de legibus tradit. Vnū vt adsit. Nā grauitatē res habet: quū frequēs ordo est. Alterū vt loco dicat. i. rogatus. Tertiū vt orationis modo mēsuratq; vtat, ne sit infinitas. Nā breuitas nō senatoris tātū, set etiā oratoris magna laus est in sentētia: nec est vnq; longa oratione vtēdū. Senatū dici & pro loco & pro hominibus testis est A. Gellius capite. vii. octauū decimū libri. Romam a Romulo conditā esse satis constat. Is autē Romulus trecentis armatis vsus est ad corporis sui custodiā. vt T. Liui⁹ libro pmo, & Plutarchus in eius vita scripserūt. Tribus trabearū generibus Romanos vsos esse Suetonius, vt ait Seruius, scribit in libro de genere vestiū. Vna dijs consecrata, quē est tātū de purpura. Altera fuit regū, quē purpurea aliquid albū habuit. Tertia auguralis, de purpura & cocco mixta. ¶ Hoc numero tribus. Tres in vrbe Roma fuerunt tribus. De quibus Fabius Pictor libro de origine vrbs Romæ secūdo tradit: fōdereq; Sabinis icto Romulum vrbs agrum in tres partes aequis collibus diuisisse. Nam Sabinis & Tatio Capitolium & Quirinalē: sibi Exquilinū & Palatinū, vbi erat Roma: Galerito & Luceribus Tusculisq; qui in auxilium eius contra Sabinos venerant, Caelium & Caeliolū partitus est. In Auentino autē habitare passus est neminē. Nam fratri Rhemo illum esse sacrū voluit. Tribus ergo gētibus cōposita in principio vrbs Roma habitataq; fuit. Nomina imposuit Galerius Princeps Tuscus. Tatienses a Tatio: Rumnēses a Rumulo vocauit. Rumulus enī Ethrusca lingua a Larētia ex Ethuria oriūda appellatus est. Suā autē tribum a se luceres dixit. Etruscorū enim reges dicuntur Lucumones, Sextus tñ Pompeius auctor est Luceres a Lucero Ardeę rege, q; Romulo in Sabinos pugnāti fuit auxilio, appellatos esse.

Propter hanc triplicem agri Romani diuisionem tribus esse appellatas Trib⁹ vns
M. Varro libro de lingua latina primo autumat. Singulas aut trib⁹ in de dicatur.
duas esse diuisas Pompeius meminit. Sex (inquit) Velle sacerdotes cōsti Velle quot
tute erāt: vt populus p sua quisq; parte haberet ministrā sacrorū: quia Velle quot
ciuitas Romana in sex erat distributa in pmos secūdos Tatiēses, Ram- erant facer
nēses, Luceres. Tatiēses, Ramnēses, Luceres cēturias appellat T. Liuius dotes.
libro primo primę Decados: tribusq; a tributo soluēdo appellari autu- Trib⁹ Ro-
mat. Set de his latius dicendū videtur. Ascanio Pediano authore secūda manē.
trib⁹ Rhamnes a Romulo appellata est, & tertia Luceres a Lucomone si Sabine.
ue Lucretino, siue a Luco, quē asylū vocauerat Romul⁹. Postea de noib⁹ Sabine.
Sabinarū plures factę, quib⁹ precātib⁹ parētū atq; maritorū. i. Sabinorū & Romanorū bellū finitū est. Nā authore Seruio lib. cōmēt. octauo,
interueniētib⁹. xxx. fœminis Sabinis iā enixis de illis quę rapte erāt, pax facta est: quarū ex noibus curiæ appellatæ sunt. In cōmunē etiā mulierū
honorē calendę Martię ijs dicatę sunt. Bellū id Sabinū durasse tres an-
nos Dionysius Halicarnassus lib. secundo scribit. Postea curias quinq; adiectas fuisse Pedianus scribit. Obtinuerūt autē (vt idē ait) nomen, aut
a tributo dādo, aut quia primo tres fuerunt: vnde etiā tribuni dicti. Si-
gnificāt ergo tribus & curias in eadē significatione dici, & curias a Sabi-
nis curib⁹ appellatas innuit Serui⁹. Sex. Pōpeius hęc po. partitiō-
nē in curias a Romulo factā scribit: ita vt in sua quisq; curia sacra face-
ret, feriasq; obseruaret. Ijsq; curijs singulis nomina curiū Sabinarū im-
posita, quas virgines quondā Romani rapuerāt. Quū igit tribus essent
xxxv. ex singulis terni electi sunt ad iudicandū, qui centumviri appellati
sunt. Et licet quinq; amplius q̄ centum fuerint, tamen quo facilius no-
minarētur, centūviri noiati sunt. Pōponius lūrecōsultus a curis curias
dicit appellatas. Eius verba sunt ex lib. digestorū pmo, titulo de origine
iuris. Aucta, inquit, ad aliquē modū ciuitate traditū est Romulū diuissi-
se po Ro. in partes. xxx. quas partes curias appellauit, propterea q̄ tūc
reip. curā per sentētiās partiū earū expediebat. Ea Pōponij sentētia re-
pudiāda nō est. M. em̄ Varro antiquius putat nomen hoc curiarū a Ro-
mulo fuisse impositū, q̄ Sabine hęc pacē fecerint. Vt ait Dionysij⁹ Halicar-
nassus, quā ipse sententiā sequi visus est. In eodē em̄ secundo scribit Ro-
mulū partitū esse po. Romanū in tres tribus, earūq; singulis viros cla-
rissimos prefecisse, quos appellauit tribunos. Deinde singulas tribus in
denas curias, quarū duces elegit viros fortissimos. Eos appellauit Cu-
riones. Erāt etiā in decurias diuisę curię, ducibusq; singulis sua cuiq; de-
curia erat. Ij duces dicti sunt decuriones Augurū numer⁹ ab hoc tribuū
ternario nō abest. Authore em̄ T. Liuij lib. x. inter augures cōstat augu-
rū imparē numerū esse debere. Vt tres antiquę tribus Rhamnēses, Ta-
tiēses, Luceres: vnū quq; augurē habebāt. Quū aut opus fuit pluribus,
terni in singulas adiecti nouenariū numerū expleuerūt. Tres fuisse tri-
bus Atheniēsiū scribit Plutarchus in vita Solonis nō a tribus Iouis fi-
lijs appellatas, vt nōnulli putauerūt, sed a tribus, in quę triplex vitę ge-
nus diuisum est, a bellicis operib⁹, ab agricultura, a re pecuaria. Ergodes
em̄ ab operib⁹ bellicis, quę Græci ἐργα vocāt, gedeodes, ab agricultura,

FRANCISCVS SYLVIVS

**Tribuni
plebꝝ quorū
creati sint.**

**Plebꝝ in
mōtē sacrū
secessus.**

**Tribuni
plebꝝ.**

Sacer mōs

**Secessiones
tres.**

agricores a capris. ¶ Sacro de mōte tribuni. Tribunorū plebꝝ creandos rū ea fuit causa. Quū ppter debitā pecuniā a creditoribꝝ multi in carce re vinculis nectētur, vnusqꝫ aliquis exutus vinculis in forū p̄dierit: cuius vestis erat squalore obita, macie corpꝫ atqꝫ pallore peremptū, plūza barba, oris specē capillis efferatibus, ductū se a creditore nō in seruitiū, sed in ergastulū & carnicinā clamādo querit. Inde tergū recētibꝫ verberū vestigijs fœdū osēdit. Id qđ acerrima seditione plebē cōcitāt. Quæ vt cōponeret ppter eminētia bella, Seruilius cōsul edicit, ne quis Romanū ciuē vinctū aut clausum teneat, neue qꝫ militis donec in castris esset bona possideat aut vēdat. Qui igit vincti erāt solūntur. Volkos dein, Sabi nos tertio Arucos bellica virtute superāt. Cōfesso bello pmissa fides nō p̄stāt. Seditio maior exorīt. Plebs in mōtē sacrū trās Anienem amnem tria ab vrbe millia distāt secedit. Pauor multus est in vrbe. Eorū qui se cesserūt p̄p̄inqui patrū metuūt violentiā. Metuūt patres residē in vrbe Plebē incerti manere ne an abire mallerent. Metuūt itē ne externū aliquod oriat bellū. Quouis igit modo plebē curāt recōciliandā. Ad eā legati mit tūtur: inter cōditiones cōcordiæ cōcedit, vt plebi sui sint magistratꝫ sacro sancti, quibꝫ auxiliij latio aduersus Cōsules esset, ne item cui ex patribus eū capere magistratū liceret. Itaqꝫ Tribuni plebei creantꝫ duo C. Licinius & L. Albinus, qui collegas tres sibi creauerūt. Hæc ex Liuij libro secūdo Dionysius Halicarnassens itidē quinqꝫ tribunorū plebꝝ primū creatos di cit lib. sexto. L. tñ Fenestella dicit hac secessione duos tñ creatos fuisse tri bunos plebꝝ. Altera vero secessione tres esse adiectos, & mox quinqꝫ. Tri bunorū em collegiū ex viris decem cōstat. ¶ Sacro de mōte. Sacer mons, vt Sextus ait Pōpeius appellatꝫ trans Anienē fluuiū paulo vltra milia riuū, eo qꝫ plebs quā a patribꝫ secessisset creatis tribunis plebꝝ qui sibi au xilio essent, cū Ioui cōsecrauerūt. Piso tñ author est (vt ait Liuius lib. se cūdo) in Auētīnū secessionē factā esse. Set fuisse tres plebꝝ a patribꝫ seces siones accepimus, Vnā in montē sacrū anno fere decimo post exactos re ges, quo tēpore tribunos plebꝝ ipsa creauit, qui essent plebei magistratꝫ, dictos, qꝫ tunc in tres partes populus diuisus esset, & ex singulis singulū creabantur, vel qꝫ tribuū suffragio creati sunt. Author est Pōponius Iu rific. libro digestorū primo titulo de origine iuris. Eā hic Ausonius secu tus sententiā est. Anno inde. xxxv. tribunorū plebꝝ numerꝫ ampliātꝫ est, factiqꝫ sunt numero decē. vt ait T. Liuius lib. iij. Eodē in libro eodē au thore, & Modestino de origine iuris altera plebꝝ secessio facta est in mō tem Auētīnū, qꝫ plebs nimio Claudij decēviri luxuriæ exēplo incitata est. Tertia facta secessio est in mōtē Ianiculū ppter æs alienū & graues atqꝫ longas cum patribus seditiones, vt idem Liuius scribit libro. xj.

Tres equitum turmę. Tria nomina nobiliorum.

Nomina sunt chordis tria. Sunt tria nomina mensi.

Tribꝫ Ro.

¶ Tres equitū turmę. sic Vergiliꝫ lib. v. Tres equitū nūero turmę. Quē locū enarrat Seruius de tribus tribubus Rhamnetibus, Luceribus, Ta tiētibꝫ. Idē lib. ix. a legione turmā distinguit, qꝫ legio pprie peditū sit, tur ma vero equitū. Romanos vero equites pmo fuisse dicit trecētos, de sin gulis em curijs deni dabātur, quas triginta fuisse diximus. Idem lib. viij.

scribit in legione sex milia virorum esse, e quibus trecenti equites erant. Sex. Celeres. etiam Pompeius scribit Celeres ab antiquis dictos esse, quos nunc equites dicimus, a Celere interfectore Remi: quod initio a Romulo iis propositum fuit, qui ex singulis curiis denique, ideoque trecenti electi fuerunt. Turma equitum dictam esse ait Curiatius eodem authore quasi terminam, quod terdeni equites ex tribus tribubus Tatiensi Rhamni Lucerum fiebant, itaque primi decuriarum singularum decuriones dicti, qui ex eo in singulis turmis sunt etiam nunc terni. Tres nostris ordinari acies primam ultimam & mediam (quod acies peculiari vocabulo dicitur) vulgari est: quod quod nesciri possit, in quibus licet sint pedites: a digniore tamen sumpta est denotatio. Triplex itaque acies erat apud Romanos. In prima erant exercitatus & veteres milites: quos principes vocabant. In secunda sagittarii & optimi milites in spiculis & lanceis ordinabantur: quos appellabant hastatos. Triarii in tertia, quod positus generibus solebant intra scuta subdere: ne stantes a venientibus telis vulnerarent. Quibus necessitas postulasset: tamen regerentur hostes suadebant vehementer. A quibus constat sepe facta esse victoria: quam hastati illi & qui priores steterant occidit fuisset. Hec ex capite vicessimo primi libri Vegetii de re militari. Unde ortum est illud puerbum Ad triarios venire: quod in piculum maximum adducta esse res significat. Idem capitulum. tertii libri & Cicero libro de disciplina militari sex ponit ordines a ternario numero discendentes. In prima & secunda principes & hastatos: qui ad vicem muri nec cedere nec seque debeant: ne turbentur ordines: sed venientes aduersarios excipere: & stando pugnandoque repellere fugareque. In tertia & quarta ferentarios & leuis armature milites: qui sagittis missilibusque hostes provocent: quos in fugam si veniunt: cum equitibus sequuntur. Si vero fugant, ad primam & secundam aciem redeunt: inter quos ad sua se loca recipiunt. Prima autem & secunda acies quod ad pilam (ut aiunt) vetum est totum sustinet impetum. In quinta & sexta ballistarios funditores fragularios, fustiballatores saxa torquentes. His sex ordinibus triplex erat officium: alij enim provocabant: alij sustinebant, alij si res in piculum venisset expectabant. Turma propterea inter eques dicitur: quemadmodum inter pedites centuria vel manipulus. Turma autem habet duos & triginta: cui quod bestis decurio nominatur. Authores sunt: ibidem Cicero: & Vegetius capite. xlii. secundi libri. Turma itaque per multitudinem quacumque quantivis magna usurpat: ut caterua: quod eodem authore Vegetius capite secundi libri Caterua apud Gallos & Celtiberos sena militum milia complectatur: ut in Phalange apud Dardanos, Macedonas, Grecos erant octo milia. In legione Romana sex milia & ducentos milites esse Pompeius meminit. Prius enim (ut id dicam, obiter) militum quatuor milibus tantum constabat: unde quadrata appellabatur. Cuius autem Marius duo milia & ducentos adiecit. Eques tamen equus cui insidet homo dicitur: quod homo qui equo insidet. Egare itaque homo equo utitur: & equus sub hominem gradiens dicebatur. Author est A. Gellius capite. v. libri duodevicesimi. Trium nomina nobiliorum Appianus in primio libri quod libycus inscribit ad hanc prope modum sententiam scribit. Romanis singulis duntaxat unum fuit nomen. Deinde assumere duo nec multo post tertium in virtutis passionisve testimonium cognomen impositum est. Primum esse prenomen: secundum nomen proprium: tertium agnomen vel supra nomen esse patet Valerius Probus in libro de Romanorum literis interpretandis. Prenomen autem hanc habuisse originem

Acies triplex.
Principes.
Hastati.
Triarii.

Ad triarios venire.
Prouerbiū

Ad pilam venire.
Prouerbiū

Turma.
Centuria.
Manipulus

Caterua.
Phalanx.
Legio.

Eques.
Equitare.

Nomina nobilium,

FRANCISCVS SYLVIVS

Priscianus libro secundo meminit. Inito (inquit) fœdere cum Sabinis eos
vrbe Roma donauit Romulus. Ad firmandam societatis beneuolentię
cōiunctionem mutę nomina illorū suis Romani p̄ponebāt nominib⁹.
iniquem Romanorū Sabinī. Vnde irroboraui consuetudo: vt ex Roma
na ciuitate nemo esset quisq̃ absq̃ p̄nomine. Scribuntur autē p̄nomi
na specie triplici. Nam si a vocali vel ab vna cōsonāte incipiunt: singulis
scribūtur literis: vt A. Aulus P. Publius. Si a consonātibus incipit dua-
bus: duabus scribif literis: vt Cn. Cnæus. Sp. Spurius. Quod nomen si-
gnificet. Spuri⁹ qđ
Spuri⁹ qđ
significet.

Noia tria
qui habeāt

P̄noia
qñ impo-
nuntur.
P̄noia
fœminis
indita esse.

Chordā p
funē nō di-
ci.
Menſis.

Calendæ
quor diſtę

κλω.

Priscianus libro secundo meminit. Inito (inquit) fœdere cum Sabinis eos
vrbe Roma donauit Romulus. Ad firmandam societatis beneuolentię
cōiunctionem mutę nomina illorū suis Romani p̄ponebāt nominib⁹.
iniquem Romanorū Sabinī. Vnde irroboraui consuetudo: vt ex Roma
na ciuitate nemo esset quisq̃ absq̃ p̄nomine. Scribuntur autē p̄nomi
na specie triplici. Nam si a vocali vel ab vna cōsonāte incipiunt: singulis
scribūtur literis: vt A. Aulus P. Publius. Si a consonātibus incipit dua-
bus: duabus scribif literis: vt Cn. Cnæus. Sp. Spurius. Quod nomen si-
gnificet. Spuri⁹ qđ
Spuri⁹ qđ
significet.

Noia tria
qui habeāt

P̄noia
qñ impo-
nuntur.
P̄noia
fœminis
indita esse.

Chordā p
funē nō di-
ci.
Menſis.

Calendæ
quor diſtę

κλω.

tātū scribif: qđ id nomē solū ab M occipere Quirian⁹ putat. Politianus ca-
pite vno & tricesimo Miscellaneorū nō solos nobiles, nec vniuersos tria
habere noia arbitrat: set eos q̃ e seruitio manumissi: aut hęredes testamē
to in nomē familię adoptati sunt: q̃ domini testatoris ve nomē vetus
cū suis iungebāt. Appianus libro de bellis ciuilibus tertio authore est ad
optiuis filiis adoptantiū noia a Romanis imponi solere. Pueris nō pri-
usq̃ togā virilē sumerent: puellisq̃ nō anteq̃ nuberēt p̄nomina impo-
ni moris fuisse Beroaldus in cōmētario libri primi Metamorphoseos
Apulei scribit. P̄nominibus autē (inquit Pompeius) fœminas fuisse ap-
pellatas, testimonio sunt Cecilia & Terratia: quę ambæ Caiz solitę sunt
appellari. Pari modo Lucia & Titia. Plutarchus in Problematis fœmi-
nas, duobus: mares tribus appellatos fuisse nominibus scribit. ¶ Noia
sunt Chordis tria. Tria sunt chordarū nomina, acuta: grauis: mediaq̃
Græcis dicūtur Hypatē: Mesā: Netę. de quibus locuti prius, tum quum
de musarum numero erat disputatio, sumus. Authore diodoro siculo li-
b⁹ primo Mercurius Lyrā inuenit ex neruis triū chordarū ad similitu-
dinem triū anni tēporū. Tres em̃ instituit voces, acutam, grauem & me-
diam: acutā ab æstate, grauem ab hyeme, mediam a vere. χορδὰς fides ap-
pellatur nec p̃ fune chordā: nec itē chordigerū latine satis dixeris. ¶ Sūt
trīa nomina mēſi. Mēſis in calēdas: nonas: & idus diuidit̃. Menſis lunę
aīnus est. Vnde nomen accepit, Luna enim gręco vocabulo μῶνν dicitur:
vt ait Macrobius libro sup̃ expositione sopnij Scipionis secundo. Vnde
autem calendarum nonarumq̃ & iduum profecta sit appellatio idem
libro Saturnalium primo meminit. Priscis inquit tēporibus anteq̃ fasti
dies inuitis patribus a Cn. Flauio scriba in omnīū nōtitiā vulgarent: pō-
tiffici minori puincia hęc delegata fuerat: vt nouę lunę primum obserua-
ret aspectum: visamq̃ sacrificulo regi nunciaret. Sacrificio deinde a rege
sacrificulo ac pontifice minore peractō idem pontifex calata. i. vocata in
Capitolium plebe iuxta curiam Calabram: quę casā Romuli proxima
est: quot dies a Calendis ad nonos superessent: toties verbum κλω repe-

tebat, si quinq; quinquies, si septem septies. Verbum autē καλὸν Græcū est, id est voco. Diem qui primus calaretur. i. vocaretur calēdas ipsamq; curiam, ad quam vocabātur Calabrā appellari placuit. Nonarū autem dies ideo denūciabatur, qm̄ nonarū die oportebat populares eos qui in agris essent, ad urbē adire: vt ab rege sacrorū causas feriarum acciperēt: vtq; quid eo mense faciendū esset nō ignorarēt. Vnde nonas quasi nouas dictas esse volunt, q̄ obseruationis nouę esset initiū, vel q̄ ab eo die ad Idus nouę dies essent. Apud Tuscos multę erāt nonę: siquidē nono quoq; die regem suum hi salutabāt, deq; negotijs proprijs cōsulebāt. Idus autē appellatas ideo putat, q̄ Iduum die sæpe est plenilunium: quo tempore crementū lunę ac decremētū diuidit: eadē quoq; mensis est partitio. Idua re autē Ethrusca lingua diuidere est. Vnde vidua quasi a marito diuisa appellat. Quē igit ad modū eclipsim lunę, lunę & solis coitū vulgo dicūt, ita quā a sole luna est remotissima (qā nō est nisi sit pleniluniū) luna a sole diuisa quasi vidua esse videt. Vel dicte sunt idus, qm̄ iduū die luna plena videt, quasi vidus. vt em̄ Gręci dicūt, Δειψ: nos videre digāma u ad-iūgimus. ¶ Mensiū duo genera ponit Cēlorinus capite duodeuicesimo. Alij em̄ sunt naturales, alij ciuiles. Naturaliū duę species sunt: alij em̄ solis, alij lunę esse dicūt. Secūdū solē sit mēsis, dū sol vnūquodq; signū in Zodiaco percurrit. Scđm lunā sit dū luna cursum suū in Zodiaco pagrat. In quo lunari mēse calēdg, nonę, & idus pprie cōstituūtur. Ciuiles mēses sunt quos vnaqueq; ciuitas sibi cōstituit: vt Ianuari⁹, Februari⁹ &c.

Nonę.

Regē suū
Tusci qm̄
salutent.
Idus.
Iduare.
Vidua vn
de dicatur.

Mensis triplex.

Geriones triplex: triplex compago chimęra.

Scylla triplex, commissa tribus cane, virgine, Pisce.

Gorgones, Harpyięq; & crinnyes agmine terno.

¶ Geriones triplex. Geriones Hispanię rex diuitiarū multitudine Chryseus. i. aureus appellatus tres filios habuit pu. nacissimos: quorū singulis militū exercitus erat fortissimorum: quos singulari certamine Hercules ab Euryſteo missus occidit: vt ait Diodor⁹ lib. quinto. Filios itaq; Geriones patris nomine appellatos esse tibi persuade. Seruius in quodā mētario libri Aeneidos septimi, Gerionē ideo dici tricornē tradit, q̄ tribus insulis Hispanię adiacentib⁹ p̄fuit balearicę minori & maioris & Ebusę. Iustinus libro quadragesimo quarto Gerionem triplicis fuisse naturę dicit: quoniā tres fratres tantę fuerūt cōcordię, vt aio vno oēs regi viderētur. Geriones autē hui⁹ Gerionę inclinā. Lucreti⁹ libro quinto. Quidue tripectora tergemini quoq; Gerionę vis. Geriones item huius Gerionis & Gerion hui⁹ Gerionis inclināt multi. In codicib⁹ alijs Geriones triplices legim⁹, id qā reiiciēdū nō est, vt ad tres fratres alludat. Ausonius. Tricornē item fuit Herilus Pręnestinus rex, quem Euander occidit. De quo Vergilius libro Aeneidos octauo meminit.

Geriones.

Heril⁹ tri
corper.

O mihi pēteritos referat si Iupiter annos:

Qualis eram quum primam aciem Pręnestre sub ipsa

Straui, scutorumq; incendi victor acervos:

Et regem hac Herilum dextra sub tartara misi.

FRANCISCVS SYLVIVS

Nascendi cui tres animas Feronia mater
 (Horrendum dictu)dederat:terna arma mouenda:
 Ter leto sternendus erat.Quam causam Seruius super eo Virgili in se-
 xto Aeneidos hemistichio:& forma tricorporis vmbrae, Herili (inquit)
 & Gerionis.Philostrotus libro de vita Apollonij Tyanei quinto in Sici-
 lia natu esse pueru dicit:qui tria haberet capita:eoruq; singulis singula
 essent colla:inferius aut vnū erat corpus.Mulum tripede Reatenatum
 esse T.Liuius libro. xxxix.scribit.Vidi ego anno superiore:quo Rex nos-
 ter Franciscus Heluetios eos q se principiu domitores arrogater nimi-
 um appellabant,quiq; se cui placeret victoriā dare tumidi iactabāt,for-
 titer animoseq; perdomuit.Vidi inq; in Parisiorū suburbij quē sunt
 sancti Marcelli selem in capite vno tria ora,tresq; oculos(quorū medius
 geminus erat)habēt.Eū vt spectarē tres dedi denarios.at q; mater ab
 vberibus phibeat,die tertio postq; natus est interiit.¶ Triplex cōpago
 Chimerae.Hydra(vt author est Hesiodus in Theogonia) peperit Chime-
 ram ignē spirantē:cui tres erant ceruices vna leonis:altera caprē:serpē-
 tis tertia.Prima leo:postrema draco:media hispida capra.Homerus li-
 bro Iliadū sexto Chimera dicit fuisse animal indomabile atq; inexpugna-
 bile:neq; humano set diuino genere ortū:nam erat ante Leo:post draco:
 mediū capra,terribiles ex ore flāmarū globos euomēs.Qd Bellerophon-
 tes Glauci filius omnibus deorū fretus auxilijs interemit. Fabulę huius
 rationē esse putāt q; Chimera mons sit in Lycia immortali flāma semp
 ardens:Cuius in cacumine leones:in medio caprarū pascua:in radicib;
 serpentū erat multitudo.Plutarchus in libro quē de mulierū virtutib;
 inscripsit author est montē Chimera horrēdos sonitū atq; incēdia emit-
 tere:q;bus finitimus ager infestatus neq; arbores nutrire,neq; fruges p-
 ducere poterat.Bellerophōtis autē prudētia(q; mōtis partē q; vti plenif-
 sima erat rescindi iussit)fragores fuisse cōpositos:magnūq; malis allatū
 esse remediū.Nō est etiā ab hac quā tenemus materia prorsus alienū id
 quod paulo ante Plutarchus scribit.Amisodarus(inqt)q; & Iaras dictū
 est a Zelia Lyciorū colonia veniēs pyratarū nō exigua multitudinē secū
 deduxit.Cui Chymarrhus pręerat:vir quidē bellicę artis peritissimus:
 set inmani quadā pręditus crudelitate.Hūc naui vehebat:cuius prora
 leonē,puppis vero draconē gestabat insigne:multis cladibus Lycios ve-
 zans fecerat: vt neq; nauigare tuto: neq; maritimas ciuitates incolere
 possent.Hūc fugiētē Bellerophōtes pegaso.i.citissima quadā nauī asse-
 cutus interemit.Placiades libro Mythologicon tertio hęc fabulę rationē
 prodit.Cymera(inquit)quasi κυμῆρωτος.i.amoris fluctuatio dicit. Nā
 κυμα vnda,fluctus:ἔρω ἔρωτος amor flagitiosus gręcis dicitur.Ideoq;
 triceps Cymera pingitur.Amoris enim tres modi sunt incipere,perfice-
 re,finire.Amor dum nouiter venit:vt leo inuadit.Capra quā in medio
 eius fingit:libidinis est pfectio:q; generis huī animal sit ad libidinē mul-
 tū peliue.Vnde & Satyri cū cornibus caprinis atq; pedib; depingūtur:
 q; libidine saturari nō nouerūt vnq;.Postrema autē draco est:q; libidi-
 nis adimpletio pœnitētię venenū relinquit.Nā vt ait Oratius in Episto-
 lis:nocet empta dolore voluptas:atq; Plautus ait Voluptatē mœror co-

Puer tria
 habens ca-
 pita.

Feles mon-
 struosa.
 Chimara.

Chimera
 mons.
 Belleropho-
 ntes.

Chymar-
 rhus:

Pegasus.

Cymera
 triceps
 quorū pin-
 gatur.
 Amoris
 virtus.
 Satyri.

mes cōsequit. Hanc Placiadis opinionē si recipis: Cymerā sine spiritu cū
y & sine diphthōgo scribi debere puta: sin ad mōtē Lyciē q̄ χυμειρα dicit
cū aspiratiōe i latino & æ diphthōgo scribas. χυμειρα itē hircus aut ca
pra annicula dicit. ¶ Scylla triplex, Glaucus deus masinus amat Scyl
lam Phorci & Creteidos Nymphę filiā: amans nō redamat: Circeq̄ So:
lis filiam obsecrat: vt carminibus quibusdā aut herbarū viribus a Scyl
la se redamari faciat. Glauci pulchritudine Circe capitur: eumq̄ Scyllā
a qua negligitur vt negligat: vtq̄ se amantem redamet hortatur.

Cymera
quod scribi
debeat.
Scylla.
Glaucus.
Circe

Talia tentanti prius (inquit) in æquore frondes

Glaucus: & in summis nascuntur montibus algę:

Sospite q̄ nostri Scylla mutantur amores.

Indignata dea est: aquam eam in qua se lauare solet Scylla vitiat porten
tissimę: venenis inquinat: aquam ex nocenti radice expressam in aquam

Spargit: & obscurum verborum ambage nouorum,

Ter nouies carmen magico demurmurat ore.

Scylla venit: mediq̄ tenus descenderat aluo:

Quum sua fœdari latrantibus inguina monstis

Aspicit: ac primo non eredens corporis illas

Esse sui partes refugitq̄: abigitq̄: timetq̄

Ora proterua canum: set quas fugit: attrahit vna:

Et corpus querens femorum, crurumq̄, pedumq̄.

Cerbereos rictus pro partibus inuenit illis. Hęc ex Ouidij libro metas
morphosfos decimo quarto. Vergilius libro Aeneidos tertio.

Prima hominis facies, & pulchro pectore virgo

Pubetenus: postrema immani corpore pistris,

Delphinū caudas vtero cōmissa luporū. De Scylla aliter ad hęc ppemo
dū sententiā scribit Homerus libro Odysseę duodecimo. Scylla inq̄ imma
ne monstrū est: aspectu cui? letari nemo posset: nō si deus ipse ei fieret obui
us. Pedes ter æternos habet & qdē horredos: bis trina colla plōga: i sin
gulis terribile caput: dētes ordine triplici dēfos mortē dirā assidue mini
tātes. Hęc nulli nautę effugisse gloriant. Singulis em̄ capitibus singula e
naui capit hoim corpa. Scyllā esse in mari Siculo Plinius capite octauo
tertii libri mēorat. Sallusti⁹ itē dixit saxū esse ingēs humanā habēs effigi
em parte supiori: inferiori vero plures hře scopulos sub radicib⁹ cauer
nosos: vbi canū latrat⁹ & luporū vlulatus vnda refracta rēpēntat. Scyl
lā Nisi Megarēsiū regis nō Phorci filiā fuisse tradit Erasimus ex Paula
nia: q̄ ppter aureū crinē patri adēptū in monstrū hoc marinū puerfa sit.

Scylla sit
triplex.

Scylla qd
sit.

Tradit idē ex Gręcorū cōmentarijs triremē quādā mirę pnicitatis noīe
Scyllā fuisse: qua grassantes pyratę Tyrrenū mare & Siculū infestabāt
reliquasq̄ naues quotquot pterissent dispoliabāt. εκύλλω em̄ vexor &
εκύλλω spoliū Gręcis dicit. ¶ Gorgones &c. Tres sunt Gorgones:
Harpyię tres: tres furig. Gorgones vt ait Serui⁹ i cōmētario libri Anei
dos sexti tres fuerūt in Africa extrema circa mōtē Athlantē: q̄ oēs vnū
habebāt oculū: quo inuicē vtebātur Sthenio: Euryale: Medusa. Serenus
tñ dicit puellas fuisse vni⁹ pulchritudinis: quas quū vidissent adulescē
tes: ilupore torpebāt. Vnde factus est fabulę locus: q̄ si quis eas vidisset:

Scyllā Ni:
si filiam in
monstrum
mutari
putant.
Gorgones

- in lapidē vertebatur. Hesiodus in Theogonia prodit ex Phorce & Ceto
natas esse Gorgōnes, quę habitāt vltra oceanū ad occidētis extrema: vbi
Hesperides canorę, quarū Medusa (quicū Neptun⁹ in molli prato & flo
rib⁹ vernis cōcubuit) mortalis erat, reliquę imortales. Quidam tñ lib.
Met. iij. dicit eā in Pallidis tēplū ne violaret cōfugisse, ibiq; a Neptuno
violatā esse. Iratā Palladē crines eos quib⁹ Neptuno placuerat in serpen
tes cōmutasse. Quā Perseus Palladis auxilio, a qua Christallinū scutū:
Mercurijq; a quo talaria & ensē falcatū accepit, obrūcauit. In insulis
Gorgadibus Gorgones habitasse monstrōsas: nunc quoq; monstrōsam
gentē habitare Solin⁹ capite vltimo memorabiliū memorat. Placiades
libro Mythologicon pmo tradit Phorcū regē filias tres reliquissē locu
pletis. Quarū Medusa quę natuerat maxima, agrorū cultura paternas
auxit diuitias. Vnde & Gorgon quasi Georgon appellata est. Gręcis em̄
agricolę γεωργοι dicunt. Tres p̄terea fuisse Gorgonas idem tradit: quia
tria sunt terroris ḡna. Vn⁹ est qui mētē debilitat. Alter qui p̄fundo quo
dā terrore mentē spargit. Tertius qui nō mentē solū, verū etiā oculos ca
ligat, stringitq;. ¶ Harpyię ex Thaumante & Electra natę sunt: vt Hesio
dus in Theogonia meminit. Quę sunt numero tres, Aello, Occypete, Ce
leno. Hę in locis trib⁹ diuersa habēt noīa. Nā vt ait Serui⁹ i tertiū gnei.
apud inferos furie & canes, apud superos dirę & manes, in medio Har
pyię dicūtur. Quę Neptuni Terręq; filię esse putātur. Ideo Vergilius in
insulis eas collocās. Insulę (inquit) Ionio i magno, quas dira Celeno Har
pyięq; colūt alię. Quot sint Harpyię triplex est hoīm sentētia: alij duas,
alij tres, alij quatuor esse putarūt. Qui quatuor numerāt illa rōne ful
ciunt, q̄ Homer⁹ libro Iliados decimosexto Podargen equā rapidissimā
(quę Achillis equos ex Zephyro peperit) Harpyiā appellat. Harpyijs du
plex erat forma: facies virginea, reliqua auis. De Harpyijs Phineas vxā
tib⁹, earūq; fœda colluuiōe Vergil. lib. æneid. iij. Valeri⁹ quoq; Flaccus
lib. iij. Argonauticon plura meminerūt. Harpyia trissyllabon est. Nam
authore Prisciano lib. ij. inueniē i poss v in gręcis noīb⁹: vt & πρυιζ. Nā
vī diphthōgus est. ¶ Erinnyes & gygates magnos terra genuit ex eo san
guine, quē terra susceperat, quū Celo virilia Saturn⁹ amputauit: vt i Theo
gonia meminit Hesiod⁹. ἐριννύες aut id quod apud nos furia significat.
Tres eē furias nemo nescit: Alecto. i. incessētē, Megērā. i. odiosam vel in
uidā, Tisiphonē. i. cedis vlticē. Aliquāto aliter sentit Placiades. Laetati⁹
cap. vndeicesimo lib. sexti de vero cultu tres ideo a poetis furias dici
putat, q̄ tres sint effect⁹, qui hoīes in facinora oīa p̄cipites agāt, ira, cu
piditas, libido. Quę itē hoīm mētes exagitēt. Ira vltionē desiderat, opes
cupiditas, libido voluptates. Serui⁹ li. gnei. vij. furias eē dicit Noctis &
Acherōtis filias. Idē libris. iij. & xij. ijs triplīcē dicit eē p̄tētem, tribusq;
appellari noīb⁹. In cēlo diras, in terris furias, eumenides ap̄d inferos.
Erinnyes legēdū est, vt corripiaē vltia, q̄ in gręcis noīb⁹ declinatiōis ter
tię in nūero mltitudinis corripī postulat. Inclinat aut Erinys hui⁹ Eri
nyis. Nā authore Prisciano li. vij. Noīa gręca i ys masculina vī fœmini
na ita iflectūt: vt hic āphibrachys hui⁹ āphibrachyis, hic Capys hui⁹ ca
pyis, hęc Erinys hui⁹ erinyis: vbi nō sit diphthōg⁹: nisi singresim facias.

Atq; trifatidicæ nomen commune Sibyllæ:

Cuius tergemini fatalia carmina libri:

Quos ter quinquorum seruat cultura virorum.

¶ Sibyllas fuisse appellatas mulieres omnes vates, vel ab vni⁹ Delphi-
dis noie, vel a cōsilijs deorū denūciādis memorat Lactāti⁹ cap. vi. libri
de falsa religioe pmi. Nā οἰουό deos & βουλὰν cōsiliū a Græcis appellari
putat Dece autē ex M. Varronis autoritate memorat, Persicā, Libycā,
Delphicā, Cumēā in Italia, Erythrēā quē Græcis Iliōn petentib⁹ periturā
esse Troiam, Homerūq; mēdacia multa scripturū vaticinata est. Samiā,
Cumanā, quē ab alijs Amalthea, ab alijs Herophile nominatur. Ea⁹ est
quē ad regem Tarquiniū Priscum libros nouem attulisse, proq; eis phi-
lippeos trecētos postulasse dicūt. Quē ob precij magnitudinē a Tarqui-
nio contempta atq; perinde derisa: ac si esset insana: conspiciente ipso li-
bros tres combussit. Pro reliquis sex precium idem postulat: mulierem
plus multo insanire rex putat. Alijs tribus exustis in eiusdē precij postu-
latione pro reliquis tribus perseuerat. Constantiam mulieris rex admi-
ratus reliquos tres trecētis emit philippeis. Quorū postea numerus in
staurato Capitolio adeo auctus est: vt ex vrbibus Italicis, Græcis, & præ-
cipue Erythræis allati sint Romam cuiuscūq; Sibyllē nomine fuerint. Si-
byllarum nouem carmina & feruntur & habētur. Set Cumēq; libri a Ro-
manis occultantur: nec eos nisi a quindecimuiris fas est inspicere Sibylla-
rum autē singularū singuli sunt libri: qui quia Sibyllē nomine inscribū-
tur: vnus esse Sibyllē putātur: suntq; adeo cōfusi: vt suis cuiq; assigna-
ri non possit nisi Erythrēq; quē verum nomen suū carmini inseruit. Hæc
ex Lactantio. Seruius in cōmentario libri sexti Aeneidos Amaltheam ap-
pellat eam quæ libros ad Tarquiniū attulit: quæ primo die repudia-
ta & consumptis tribus postridie redijt. Iterum contempta tribus alijs
exustis die pxiimo cum tribus reliquis redijt: tantūq; precium pro tri-
bus impetrat: quantū pro nouē petiuerat. Tribus ergo diebus ad regem
Sibylla redijt. Hos libros cū libris Martiorū ac nymphę Begoe: q̄ apud
Tuscos fulguritarū artē scripserat: in Apollines tēplo asseruari Seruius
ibidem tradit. Plinius capite decimo tertio tertij decimi libri author est
Sibyllā ad Tarquiniū libros tres attulisse. Ex qbus duo igni ab ipsa cre-
mati sunt. Tertius cū Capitolio Syllanis tēporibus combustus est. Sibyl-
las tantū fuisse duas Martianus Capella libro secūdo meminit Herophi-
lam Troianā Marmēū filiam: & Symmachīā Hippotenis filiā: quē Ery-
threa pgenita etiā Cumis vaticinata est. Vtri Tarquiniū Prisco ne
an Superbo libri illi a Sibylla oblati fuerint venditq; non satis constat.
Nam ad Priscū Lactantius: Plinius: A. Gellius capite vndeicesimo li-
bri primi Tarquiniū connomināt Supbū Seruius Seruio Tullo regnan-
te oblatos fuisse scribit. Ergo superbo si cui Tarquiniū oblatis sunt.
Dionysius Halicarnasseus libro quarto scribit ad Tarquiniū superbū
mulierem libros sibyllinis oraculis plenos ter non eodem die attulisse
bis contemptā & irrisam sex cremasse. deinde Tarquiniū augurū cōsilio

Sibyllē.

Troia⁹ ex-
cidium.
Homeri
mendacia.

Cumēa
Sibylla.

Libri Si-
byllini.

Sibyllas
duas fuisse
tantum.
Tarquini-
orū vter li-
bros emes-
sit dubiū.

FRANCISCVS SYLVIVS

Tris in cō
pōitione.

reliquos tres emisse, quos ea mulier seruādos esse diligēter mādauit. Cus-
todes duos Tarquinū adhibuisse, quo excidēte regno oraculorū patro-
ciniū ciuitas assumpsit: eorūq; custodes assignauit viros clarissimos q a
munerib⁹ tā vrbanis q bellicis liberi essent. Nec Romani qēq; neq; sanctū
neq; sacrū ita diligenter custodiebāt, vt oracula sibyllina missa diuinitus.
¶ Trifatidicq; i. valde aut plus q fatidicq;. Tris em in cōpōitiōe fere sem-
p augēdi cumulādīq; vim habet: vt trifur, trifurcifer, triueneficus Plau-
tus in Aulularia. Mirū quin tua nūc me causa faciat Iupiter Philippum
regē aut Dareū triuenefica. ¶ Quarū passim legit cuius tamē legēdū esse
putamus nisi sit appositorie dictū: sibyllę trifatidicę appositorie: nomē
cōmune sup. sunt: quarū & c. ¶ Fatalia. Nā Romani populi fata & reme-
dia in ijs erāt libris: vt ait. Seruius. ¶ Quos ter quīnorū & c. Duos viros
q sacris libris custodiēdis legēdis atq; Sibyllę carminibus interpretādīs
pręssent: Tarquinius Superbus instituit: qbus inspicere libros Sibylli-
nos fas esset. Deinde postulāti plebi concessum est: vt plebei quinq;, totidē
patricij crearent. Postremo quinq; alii adiecti sunt. Tribus ergo tēpori-
bus illi quindecimuii creati sunt & aucti. Hęc ex Pomponio Læto: par-
timq; ex L. fenestella. Dionysius tamen Halicarnæus libro quarto scri-
bit hos libros sibyllinos sub terra positos in templo Iouis Capitolini in
arca lapidea ab hominibus decem custoditos.

Ter bibe: tris numerus super omnia. Ter deus vnus.

Hic quoq; ne ludus numero transcurrat inertī:

Ter decies ternos habeat: deciesq; nouenos.

Trinitatis
ratio.

¶ Tris numerus. i. numerus ternarius. τρις autē aduerbiū Gręcū ter si-
gnificat. ¶ Ter Deus vnus. Vnū esse deū: eiusq; ternas esse psonas ex fide
cōstitemur: credim⁹: veneramur. Symphorianus Chāperius in libro pri-
mo Theologię Orphicę de Trinitate hisce verbis meminit. Trinitatē (in-
quit) summi dei in rebus cūctis agnosces: dū in eis nouę trinitates consi-
derabis: quas imitant nouę ordines angelorū. In vna cęli machina tria
cōsiderabis: figurā lucēq; & motū. In quolibet spiritu supra cęlū, substan-
tiam: vim: actionē. In omī spiritu numero tres hierarchias: in qualibet
hierarchia tres ordines. In quouis cōposito sub cęlo materiā formā vir-
tutē. In omībus mēsurā: numerūq; & pondus. Rursus potētiā: ordinem:
vtilitatē. Pręterea principiū: mediūq; & finē. In te ipso memoriā, intelli-
gētiā, voluntatē. In scientiis naturalē: rationalē: moralēq; facultatem. In
qualibet harū trinitate primū dei potētiā patrēq; refert. Secūdū sapien-
tiā & filiū. Tertiū amorē spiritūq; benignū. Hęc ille. Cæterum quo eorū
religio qui deorum multitudinē coluerunt videatur esse vanior: de diis
eorum ad ternarium nostrum cohærenter pauca dicimus. De diis an-
sint: & si sunt qd agant triplex est opinio. Alij enim esse deos negant omī
no. Ideo Lucianus in Timone tradit Anaxagoram opinionis huius de-
fensorē Athenis fulmina Iouis timuisse. De hac opinione verba sunt illa
Macrobij libro Saturnalium primo. Gygantes (inquit) quid aliud fuisse
credendum est: q hominum quandam impiam gentem deos nega ntem

ideoq; existimatā deos pellere de cælesti sede voluisse? Epicurei deos esse, & nihil curare putauerunt. Stoici esse & curare nō diffēsī sunt. Author est Seruius in cōmētario quarti Aeneidos Vergilij. Plura si postulas, vi decaput primū primi libri Lactij, & librū Ciceronis primū de natura deorū. Tria deorū genera Apuleius in libro de dogmate Platonis inscripto numerat. Quosq; vnus est summus primus & solus: ille vltimū danus, incorporeus, quē patrem & architectū diui huius orbis esse putat. Alterū genus est quale astra habent, ceteraq; numina, quos cælicolas vocamus. Tertiū genus est corū quos Medioximos Romani veteres appellauerunt: eo q̄ ex sui ratione & loco & potestate dijs summis sint inferiores: hominis autē natura profectio sint superiores. Triplicem alium deorum ordinem Romana illa antiquitas deorū cultui intenta posuit. Primi sunt duodecim hi, quos illis versibus Ennius nominat. Iuno, Vesta, Minerva, Ceres, Diana, Venus, Mars, Mercurius, Iouis, Neptunus, Vulcanus, Apollo. In ordine altero sunt medioximi, qui Hemithej, id est semidei, quiq; Azonij vocātur. Tertij sunt qui non digni sunt, vt diuinis honoribus honestētur: qui tamen sunt hominis appellatione digniores, quos Patellarios eo q̄ patellis eis sacra fiebant nuncupatim dicebant. Hæc ex Seruio in commentario libri Aeneidos octauī, ex Baptista Pio super Aulularia, & Cistellaria Plauti: ex Beroaldo super libro Metamorphoseos Apulei. Plutarchus in libro de placitis Philosophorum primo. Qui nobis (inquit) cultum deorū tradidere, tres omnino ad hoc formas instituire. Vnam a natura ductam. Alteram a fabulis. Tertiam legum autoritate testatam. Naturalis a philosophis docetur: fabularis a poetis: legalis ab vnaqua; ciuitate constitui fere solet. Ea de re doctissimum pontificem Scæuolam disputasse scribit Diuus Augustinus libro de ciuitate dei quarto. Eodem authore libro sexto M. Varro dicit fabulosos deos ad theatrum accommodari, naturales ad mndum, ciuiles ad urbem. Eodem authore libro nono Apuleius deos ab hominibus illis tribus separat: loci sublimitate, vitæ perpetuitate, naturæ perfectio ne. Apuleius idem hominum animas dicit esse dæmones, & ex hominibus heri illa tria, lares, laruas, & manes. Lares si meriti boni sint, lemures seu laruas si mali, manes autem deos dicunt: sed incertum est bonorum ne an malorum sint meritorū. Sextus Pompeius tradit antiquos tria deorum genera coluisse. Superos in ædificijs a terra altis, terrestres in terra, inferos in effossa terra. Plato libro de legibus vndecimo, Artij deos tres enumerat, Palladem, Vulcanum, & Martem. Idem in eodem iurisiurandi tres deos dicit, Iouem, Appollinem, Themidem. Comitiorum illum morem esse T. Liuius libro xxxij. scribit, vt die primo velut honoris causa prætor pronūciat. Iouem, Appollinemq; & Herculem. Deos tres magnos Seruius libro commentariorum Aeneid. Virgil. tertio memorat: Iouem, Mineruam, & Mercurium. Vt deorum tria genera ita triplicem Theologiam M. Varro dixit, vt est apud Diuum Augustinum libro de ciuitate dei sexto. Vnam mythicam, id est fabularem, alteram physicam, tertiam ciuilem. Idem Augustinus libro secundo Romanæ dicit fuisse tres flamines tribus numinibus institutos, dialem Ioui,

Deorū triplex ordo.

Cælicolæ.
Medioximi.

Medioximi dij.

Patellarij dij.

Dij triplices.

Tribus separant dii ab hoibus. Atq; hoim.

Dij magni tres.

FRANCISCVSSYLVIVS

Pontificū martialem Marti, Romulo quirinalem. Pontificum ordo triplex est, au-
ordo tri- thore Sex. Pompeio, maximus, qui maximus rerum quę ad sacra & reli-
plex. giones pertinent iudex sit, vindexq; contumacię priuatorum atq; magi-
 stratuū. Minorum pontificum maximus dicitur, qui primus in id colle-
 gium venit. Minimus qui nouissimus. Alios ternarios quos in sacris ob-
Nympha- seruabant, si enumerarē, æquo prolixior essem. Tethys ex Oceano nym-
rū tria mi- pharū tria milia peperisse dicitur ab Hesiodo in Theogonia. ¶ **Ludus**
lia. id est camœnalis cōpositio: vt Ludere quę vellem calamo permisit agres-
Ludus vn ssi. Ludumaūt a Lydis hoc est Tyrrhenis quasi Lydum, y in v (vt κυβδ
de dicatur. cubus) mutato dictum putem: vt Ludiones quasi Lydiones. Ipsos enim
 Ludiones ex Etruria (quę eadem Lydia & Tyrrhenia dicitur) in urbem
 Romam accersitos fuisse Valerius libro secūdo Titulo de institutis an-
 tiquis memorię tradit. ¶ Transcurrat, id est prætereat, & finem capiat.
 ¶ Numero meriti. i. nullam habente potestatem: quā ternario nouena-
 rioq; tribuit maximam. ¶ Ter decies ternos &c. id est Edyllion istud de
 ternario numero atq; nouenario versus habet decies nouenos, id est
 nonaginta.

¶ Finis rursus In edibus Ascensianis Tertio
 Kalend. Nouemb. M. D. XXII.